BIBLIOTECA POLIROM

Anchee Min

Autoarea bestsellerurilor
Împărăteasa Orhidee şi *Ultima împărăteasă*

Perla Chinei

POLIROM

Anchee Min

PERLA CHINEI

Traducere din limba engleză
de MIHAELA NEGRILĂ

Editura POLIROM

2010

———————————————————

Colecţia BIBLIOTECA POLIROM este coordonată
de Bogdan-Alexandru Stănescu.

———————————————————

Anchee Min,
Pearl of China, 2010

First published by Bloomsbury USA,
New York

———————————————————

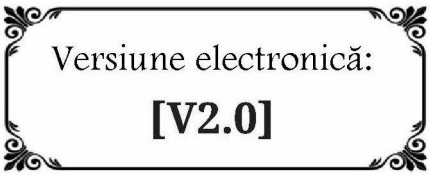

———————————————————

Corectură [V1.0]: ianuarie 2016
Corectură [V2.0]: februarie 2016

———————————————————

Anchee Min s-a născut pe 14 ianuarie 1957 la Shanghai, în timpul regimului comunist condus de Mao. La doar nouă ani, s-a înrolat în Micile Gărzi Roşii (o organizaţie de tineret iniţiată la începutul Revoluţiei Culturale, menită să susţină regimul maoist), iar la şaptesprezece ani, în timp ce se afla într-o tabără de muncă, a fost recrutată pentru a juca în unul dintre filmele realizate de celebrul studio cinematografic al doamnei Mao. A emigrat în America în 1984, cu ajutorul actriţei Joan Chen. Aici şi-a scris cartea de memorii, *Azaleea Roşie* (1994; Polirom, 2009), care a devenit un bestseller internaţional tradus deja în treizeci şi două de limbi. I-au urmat *Cum am devenit doamna Mao* (2001; Polirom, 2009), *Împărăteasa Orhidee* (2004; Polirom, 2008) şi *Ultima împărătească* (2007; Polirom, 2008).

În prezent, Anchee Min trăieşte la San Francisco şi Shanghai.

Conceput ca o biografie ficţională a renumitei scriitoare americane Pearl Buck, romanul *Perla Chinei* (2010) cucereşte încă de la primele pagini prin ineditul perspectivei, lirismul imaginilor şi

intensitatea cu care descrie realităţile dure ale unei Chine în tranziţie. Bazându-şi întregul roman pe prietenia fictivă dintre Pearl Buck şi Salcia Yee, Anchee Min relatează evenimentele marcante din viaţa scriitoarei din perspectiva acesteia din urmă. Ea zugrăveşte cu naturaleţe copilăria micuţei Pearl în orăşelul Chin-kiang, ca fiică a unor misionari prezbiterieni, perioada studiilor din Shanghai şi Statele Unite, eşecul căsătoriei cu Lossing Buck şi tragedia bolii incurabile a unicei sale fiice. Un loc special îl au în roman refugiul în literatură, povestea de dragoste cu renumitul poet chinez Hsu Chih-mo şi durerosul exil, impus de autorităţile comuniste, ce o sileşte să rămână până la moarte departe de China, locul care pentru ea înseamnă acasă. *Perla Chinei* este o minunată apologie a prieteniei şi a imensei iubiri a scriitoarei pentru această ţară exotică şi pentru locuitorii ei, care se face simţită în toate cărţile sale şi care i-a adus un binemeritat Premiu Nobel.

Lui Pearl S. Buck

„Aparţin Chinei, căci am trăit acolo din copilărie până la maturitate… Ferice de mine, deoarece în loc de viaţa limitată şi convenţională a albilor din Asia, eu am trăit alături de chinezi şi le-am vorbit limba înainte să o vorbesc pe a mea, iar copiii lor au fost primii mei prieteni.”

Pearl S. Buck,
My Several Worlds

„În spatele ochilor calmi, hotărâţi, ai unei chinezoaice simt o căldură puternică. Eu şi ea am fi putut fi prietene, dacă ea nu ar fi decis că eram duşmanca ei. Ea ar fi decis, nu eu. Nu am fost niciodată înşelată de chinezoaice, nici măcar de fetele frumoase ca nişte flori. Ele sunt cele mai puternice femei din lume. Părând întotdeauna a se supune, nu se supun niciodată. Bărbaţii lor sunt slabi în comparaţie cu ele. De unde vine această forţă feminină? Este forţa pe care le-au dat-o veacurile, forţa fiinţelor nedorite.”

Pearl S. Buck,
Letter from Peking

Partea întâi

Capitolul 1

Înainte să fiu Salcia, am fost Buruiana. NaiNai, bunica mea, a insistat că era mai bine să mi se pună numele de Buruiana. Credea că zeilor le-ar fi fost greu să-mi facă viaţa să decadă şi mai jos dacă eram deja la fund. Tata nu a fost de acord. „Bărbaţii vor să se însoare cu flori, nu cu buruieni.” S-au certat şi în cele din urmă s-au învoit să aleagă Salcia, care era considerată „îndeajuns de delicată pentru a plânge şi suficient de rezistentă pentru a fi transformată în unelte agricole”. M-am întrebat întotdeauna ce ar fi crezut mama dacă ar fi trăit.

Tata m-a minţit în legătură cu moartea mamei mele. Şi el, şi NaiNai mi-au spus că mama a murit la naştere, însă eu aflasem deja altceva din bârfele vecinilor. Tata îşi „închinase” nevasta bordelului din oraş ca să-şi plătească datoriile. Unul dintre burlaci a lăsat-o gravidă pe mama. Eu aveam patru ani când s-a întâmplat asta. Ca să o scape de „sămânţa bastardă”, tata a cumpărat pudră de rădăcină magică de la un negustor de plante medicinale. A amestecat pudra cu ceai şi i-a dat să bea. Mama a murit odată cu sămânţa. Tatei i s-a frânt inima, căci intenţionase să omoare fetusul, nu să-şi omoare nevasta. Nu avea bani să cumpere altă soţie. Tata s-a supărat pe negustor, însă nu putea face nimic – fusese prevenit în legătură cu otrava.

NaiNai se temea că va fi pedepsită de zei pentru moartea mamei. Credea că în viaţa următoare va fi o pasăre bolnavă, iar fiul ei va fi un câine fără picioare. NaiNai ardea tămâie şi îi implora pe zei să-i reducă pedeapsa. Când rămânea fără bani de tămâie, fura. Mă ducea în pieţe, temple şi cimitire. Nu acţionam decât când se lăsa întunericul. NaiNai mergea ca un animal, în patru labe. Intra şi ieşea din crângurile de bambus şi coridoarele de cărămidă, din spatele dealurilor şi pe lângă heleşteie. Sub lumina sclipitoare a lunii, NaiNai îşi întindea gâtul lung. Capul ei părea să devină mai

mic. Pomeţii i se ascuţeau. Ochii ei oblici străluceau în timp ce scruta templele. NaiNai apărea, dispărea şi reapărea ca o fantomă. Însă într-o noapte s-a oprit. De fapt, s-a prăbuşit. Îmi dădeam seama că era bolnavă. Din cap îi căzeau smocuri de păr. În răsuflarea ei se simţea un miros de putred. „Du-te şi caută-l pe tatăl tău, mi-a poruncit ea. Spune-i că mi se apropie sfârşitul.”

Tata era un bărbat chipeş de treizeci şi ceva de ani. Avea ceea ce o ghicitoare ar descrie drept „înfăţişarea unui rege antic” sau „energia asemenea a cerului şi pământului”, adică avea o frunte pătrată şi o bărbie lată. Avea ochi sfioşi, nas în formă de usturoi care îi stătea pe faţă ca un deal lin şi o gură întotdeauna gata să zâmbească. Avea părul des, de un negru mătăsos. În fiecare dimineaţă îl pieptăna şi îl împletea, dându-l cu apă pentru a-şi face coada netedă şi strălucitoare. Mergea cu spatele drept şi capul sus. Vorbind mandarina cu un accent imperial, tata îşi purta vocea ca pe un costum. Însă când se enerva, vocea îi scăpa. Oamenii erau uimiţi când domnul Yee căpăta brusc o voce ciudată. Ignorând părerea lui NaiNai cum că ambiţiile lui nu se vor realiza niciodată, tata visa că într-o zi va lucra ca sfătuitor pentru guvernator. Frecventa ceainăriile, unde îşi etala talentul la poeziile clasice chineze. „Trebuie să-mi păstrez mintea ascuţită şi talentele literare în formă”, îmi spunea el adesea. Nimeni nu ar fi ghicit din felul în care se prezenta că tata era un culi sezonier.

Noi locuiam în Chin-kiang, un orăşel aflat departe de capitala Peking, pe latura sudică a Fluviului Albastru, în provincia Jiangsu. La origine, familia noastră era din provincia Anhui, o regiune aspră, în care supravieţuirea depindea de un şir neîntrerupt de munci fizice istovitoare. Generaţii la rând, familia mea a muncit solul subţire şi nefertil al regiunii şi s-a luptat cu foametea, inundaţiile, lăcustele, bandiţii şi recuperatorii de datorii. NaiNai se lăuda că ea era cea care a adus „noroc” familiei Yee. A fost cumpărată de bunicul meu când el avea patruzeci de ani. Nimeni nu avea voie să pomenească de faptul că târgul a avut loc într-o casă de toleranţă locală. Când era în floarea vârstei, NaiNai avea o siluetă zveltă, un gât de lebădă şi ochi de vulpe, cu colţurile ridicate. Îşi picta faţa în fiecare zi şi îşi aranja părul în stilul împărătesei imperiale. Se spunea că sângele bărbaţilor fierbea când zâmbea ea.

La vremea când familia a traversat Fluviul Albastru şi a migrat spre sud, NaiNai dăruise familiei Yee trei fii. Tata era cel mai mare şi singurul care a fost trimis la şcoală. Bunicul aştepta un profit din

investiţia sa. Tata trebuia să devină contabil, astfel încât familia să poată lupta cu colectorii de impozite ai guvernului. Însă lucrurile nu au ieşit cum trebuiau – bunicul şi-a pierdut fiul din cauza educaţiei.

Tata credea că era prea bun ca să muncească pe post de culi. La şaisprezece ani, avea obiceiurile şi fanteziile costisitoare ale celor bogaţi. Citea cărţi despre reforma politică a Chinei şi mesteca frunze de ceai pentru a-şi îndulci răsuflarea usturoiată de ţăran. Le spunea altora că o viaţă ideală ar fi „să compui poezii sub prunii care înfloresc”, departe de „lacoma lume materială”. În loc să se întoarcă acasă, tata a călătorit prin ţară, obligându-şi părinţii să-i plătească facturile. Într-o zi a primit un mesaj de la mama sa. Mesajul îl informa că tatăl şi fraţii săi erau grav bolnavi, pe moarte, din cauza unei boli infecţioase care se abătuse peste oraşul lui natal.

Tata s-a întors acasă degrabă, însă înmormântarea se terminase deja. Destul de curând, casa i-a fost luată de creditori. NaiNai şi tata au căzut în sărăcie şi au ajuns culi. Deşi a jurat să redobândească prosperitatea anterioară, NaiNai nu mai era sănătoasă. Când m-am născut eu, suferea de o boală incurabilă de intestine.

Tata s-a zbătut să îşi păstreze „demnitatea intelectuală”. A continuat să scrie poezii. A compus chiar una intitulată „Mirosul dulce al cărţilor” pentru înmormântarea mamei mele. Invocând o spiritualitate nou-descoperită, a stăruit că vorbele sale vor constitui daruri mai bune decât bijuteriile şi diamantele pentru a o însoţi pe soţia lui în viaţa următoare. Deşi tata nu era cu nimic diferit de un cerşetor în ceea ce priveşte averea, avea grijă să nu îl umple păduchii. Îşi îngrijea înfăţişarea aranjându-şi barba şi nu scăpa nicio ocazie de a pomeni „trecutul lui onorabil”.

Trecutul onorabil al tatei nu însemna nimic pentru mine. În primii ani din frageda mea viaţă, mâncarea a fost singurul lucru din mintea mea. Mă trezeam înfometată în fiecare dimineaţă şi mergeam la culcare înfometată în fiecare seară. Uneori gheara din stomac mă împiedica să dorm. Nevoită să scormonesc permanent după resturi, existam într-un delir. Norocul neaşteptat sau o recoltă bună puteau aduce mâncare pentru o vreme, însă foamea revenea întotdeauna.

Până în 1897, când aveam şapte ani, lucrurile nu făcuseră decât să se înrăutăţească. Deşi sănătatea lui NaiNai continuase să se deterioreze, ea era hotărâtă să facă ceva pentru a ne fi mai bine.

Apucându-se din nou de vechea ei meserie, a început să primească bărbaţi în partea din spate a casei. Când mi se dădea un pumn de boabe de soia prăjite, înţelegeam că era vremea să dispar. Alergam, prin câmpurile de orez şi de bumbac, spre dealuri şi mă ascundeam în crângurile de bambus. Plângeam, pentru că nu suportam gândul de a o pierde pe NaiNai în acelaşi fel în care o pierdusem pe mama.

Cam în această perioadă, eu şi tata munceam ca lucrători agricoli sezonieri. El planta orez, grâu şi bumbac şi căra bălegar. Treaba mea era să plantez boabe de soia de-a lungul marginilor câmpurilor. În fiecare zi, eu şi tata ne trezeam înainte de ivirea zorilor ca să mergem la lucru. Copil fiind, eram plătită mai puţin decât un adult, însă eram bucuroasă să câştig bani. Trebuia să concurez cu alţi copii, în special băieţi. Întotdeauna mă dovedeam mai rapidă decât băieţii când era vorba de plantatul boabelor de soia. Foloseam un beţişor ca să fac găuri şi aruncam soia în fiecare din ele. Împingeam pământ în gaură cu piciorul şi o sigilam cu degetul mare.

Piaţa de culi de unde ne făceam rost de slujbe se închidea când se termina sezonul plantatului. După aceea nu mai puteam găsi nimic de lucru. Tata îşi petrecea zilele mergând pe străzi în căutarea unei slujbe. Nimeni nu-l angaja, deşi era primit politicos. Îl urmam pe tata prin tot oraşul. Când l-am găsit colindând pe dealurile din jur, am început să pun la îndoială seriozitatea lui în legătură cu găsirea unei slujbe.

— Ce privelişte grozavă! s-a minunat tata în timp ce privea zona rurală care se întindea la picioarele sale. Salcia, vino să admiri frumuseţea naturii!

Am privit. Fluviul lat curgea liber şi sărea pe alături în mici canale şi pâraie care alimentau ţinutul sudic.

— Dincolo de văi se ascund vechi temple care rezistă de sute de ani. Glasul tatei s-a ridicat iar: Trăim în cel mai bun loc de sub soare!

Am scuturat din cap şi i-am spus că demonul din stomac îmi mâncase bunul simţ.

Tata a oftat nemulţumit:

— Ce te-am învăţat eu?

Am dat ochii peste cap şi am recitat:

— Virtutea te va întări şi va triumfa.

În cele din urmă, virtutea nu a reuşit să-l întărească pe tata. Demonii din stomac au preluat controlul – a fost prins furând. Vecinii nu au mai vrut să aibă nicio legătură cu el. Nenorocirea era că, de fapt, tata nu a avut niciodată succes ca hoţ. Era prea neîndemânatic. Nu o dată am fost martoră când era bătut de oamenii de la care fura. Era aruncat în canalizarea deschisă. Le spunea prietenilor lui că se „împiedicase de un buştean". Râzând, ei îl întrebau: „Acelaşi buştean de care te-ai împiedicat ultima dată?". Într-o zi, tata a venit acasă ţinându-şi braţul, care îi fusese dislocat. „Am meritat-o, a zis el, blestemându-se. N-ar fi trebuit să fur de la gura unui prunc."

Când aveam opt ani, eu eram deja o hoaţă iscusită. Am început prin a fura tămâie pentru NaiNai. Deşi mă critica, tata ştia că familia ar muri de foame dacă aş înceta. El vindea lucrurile pe care le furam.

La început şterpeleam lucruri mici, precum legume, fructe, păsări şi căţeluşi. Apoi m-am apucat să fur unelte agricole. După ce vindea ce furam, tata dădea fuga la un bar după vin de orez. Sorbea încet, închizând ochii, ca şi cum s-ar fi concentrat asupra gustului. Când obrajii începeau să i se înroşească, recita poeziile lui preferate. Deşi prietenii îl părăsiseră demult, îşi închipuia publicul.

Marele Fluviu Albastru aleargă spre ocean,
Fără să se întoarcă niciodată,
Aşa cum s-au dus şi zilele glorioase ale dinastiei.
Când va veni din nou vremea eroilor?
Deşi continuă să cânte muzica, repede şi triumfătoare,
Reforma a dat greş, reformatorii au fost decapitaţi,
Trupele străine au cotropit ţara
Majestatea Sa a fost închisă pe insula Yintai.
Unde au fost răspunsurile zeilor?
Plânge omul cel învăţat,
Cu inima zdrobită, disperat...

Într-o zi, un bărbat a aplaudat. Era aşezat într-un colţ. S-a ridicat să-l felicite pe tata. Era înalt, un uriaş în ochii chinezilor. Era un străin cu păr castaniu şi ochi albaştri, un misionar american. Era singur, cu o carte groasă şi o ceaşcă de ceai în faţă. I-a zâmbit tatei şi l-a lăudat pentru frumoasa lui poezie.

Numele său era Absalom Sydenstricker. Localnicii îl numeau „străinul nebun cu nasul ca un plug şi ochi de demon”. Se afla în oraş dintotdeauna, de când ţineam eu minte. Nu numai că era înalt până în tavan, ci avea şi păr care îi creştea pe antebraţe şi pe mâini precum buruienile. Cât era anul de lung, Absalom purta o robă chinezească gri. Pe spate îi atârna o coadă despre care toată lumea ştia că e falsă. Veşmintele îl făceau să arate ridicol, însă lui nu părea să-i pese. Îşi petrecea vremea vânând oameni pe stradă. Încerca să-i oprească şi să le vorbească. Voia să ne facă să credem în Dumnezeul lui. Noi, copiii, eram învăţaţi să-l evităm. Nu aveam voie să spunem lucruri care i-ar fi rănit sentimentele, cum ar fi „Cară-te”.

Tata îl ştia pe Absalom Sydenstricker, de vreme ce şi el îşi petrecea timpul colindând străzile. A tras concluzia că acesta îşi strângea credit, astfel încât Dumnezeul lui să-i ofere un bilet spre rai când va muri.

— Altfel de ce să-şi părăsească propriul cămin pentru a hoinări printre străini? întreba tata.

Tata bănuia că Absalom era un infractor în ţara sa. Din curiozitate, în ziua aceea a ascultat ce avea de spus străinul. Apoi l-a invitat acasă, pentru „alte discuţii”.

Entuziasmat, Absalom a venit. Nu l-a deranjat coliba noastră murdară. S-a aşezat şi şi-a deschis cartea.

— Ai vrea o istorisire din Biblie? a propus el.

Pe tata nu-l interesau poveştile. Voia să ştie ce fel de zeu era Iisus.

— După felul în care a fost torturat, înjunghiat de moarte, legat şi bătut în cuie de stâlpi, trebuie să fi fost un infractor de viţă regală. În China, o asemenea tortură publică elaborată ar fi aplicată numai infractorilor de rang înalt, precum fostul prim-ministru imperial Su Shun.

Emoţia a umplut vocea lui Absalom. A început să explice, însă chineza lui era dificil de înţeles.

Tata şi-a pierdut răbdarea. Când Absalom a făcut o pauză, l-a întrerupt:

— Cum poate Iisus să-i apere pe alţii, când nu a fost în stare să se apere nici măcar pe el însuşi?

Absalom a fluturat din mâini, a arătat cu degetele în sus şi în jos şi apoi a citit din Biblie.

Tata a decis că era timpul să-l ajute pe străin:

— Zeii chinezi au mai mult sens, a zis el. Sunt mai prietenoşi cu credincioşii…

— Nu, nu, nu, a clătinat Absalom din cap precum comis-voiajorul unui negustor. Nu mă înţelegi…

— Ascultă, străine, sugestiile mele te-ar putea ajuta. Îmbracă-l pe Iisus şi dă-i o armă. Uită-te la zeul nostru al războiului, Guan-gong. Poartă o armură grea de general şi o sabie puternică.

— Eşti un om deştept, i-a zis Absalom tatei, însă cea mai mare greşeală a ta e că ştii multe despre toţi zeii în afară de Dumnezeu cel adevărat.

Am băgat de seamă că faţa lui Absalom era un strat mare de opiu, cu un nas lung, aşezat în mijloc ca o masă. Sprâncenele îi erau două cuiburi de pasăre şi sub ele se aflau nişte ochi albaştri, senini. După această discuţie cu tata, s-a întors pe străzi. Eu m-am ţinut după el.

— Dumnezeu este cel mai mare noroc al vostru! le cânta Absalom oamenilor care se opreau în faţa lui.

Nimeni nu-i acorda atenţie. Oamenii îşi legau şireturile de la pantofi, ştergeau mucii de pe feţele copiilor şi plecau mai departe. Absalom îşi întindea în aer braţele lungi ca două mături. Când l-a văzut din nou pe tata, a zâmbit. Tata i-a zâmbit şi el. I-a luat destul de mult timp să priceapă ce încerca acesta să spună.

— Am vărsat sânge în mod nedrept, zicea Absalom fluturând Biblia prin faţa tatei. Poate în mod nevinovat, însă pata rămâne asupra noastră. Omenirea nu o poate îndepărta decât prin rugăciuni şi fapte bune.

Am descoperit unde locuia Absalom. Casa lui era un bungalow situat în partea mai de jos a oraşului. Vecinii lui erau culi şi ţărani. M-am întrebat ce-l făcuse să-şi aleagă locul acela. Deşi Chin-kiang era cel mai mic oraş din provincia Jiangsu, era un port important încă din Antichitate. De la marginea apei, străzi pavate cu piatră duceau la magazine şi apoi în centrul oraşului, unde se afla Ambasada Britanică. Aceasta ocupa cel mai înalt punct, cu o privelişte largă asupra Fluviului Albastru.

Deşi nu era primul misionar american care venea în China, Absalom pretindea că era primul care a venit în Chin-kiang în perioada de la sfârşitul secolului XIX. Potrivit bătrânilor, curând după ce a venit, a cumpărat o bucată de pământ în spatele cimitirului, unde a construit o biserică. Intenţia lui era să evite „să-i

tulbure pe cei vii”, însă pentru chinezi tulburarea morţilor era cea mai cumplită crimă pe care o putea comite cineva. Umbra înaltă a bisericii se întindea peste cimitir. Localnicii au protestat. Absalom a trebuit să abandoneze biserica. S-a mutat la poalele dealului şi a închiriat un magazin drept noua sa biserică. Era o încăpere cu tavan jos, căpriori îndoiţi, cuie care cădeau şi ferestre sparte.

Majoritatea oamenilor îl considerau pe Absalom un prostănac inofensiv. Copiilor le plăcea la nebunie să se ţină după el. Principala atracţie o constituiau labele picioarelor lui, fiindcă erau imense. Când i-a comandat pantofarului o pereche de pantofi chinezeşti, acest lucru a făcut senzaţie. Oamenii vizitau atelierul doar ca să vadă de cât de mult material va fi nevoie şi dacă pantofarul o să dubleze preţul.

Când era întrebat de motivul pentru care venise în China, Absalom răspundea că se afla aici pentru a ne salva sufletele.

Oamenii râdeau:

— Ce e un suflet?

Absalom ne-a anunţat că lumea se va sfârşi şi că vom muri cu toţii dacă nu îl urmam pe Dumnezeu.

— Ce dovadă ai? l-a întrebat tata.

— Pentru asta există Biblia, i-a făcut străinul cu ochiul şi a zâmbit. Dumnezeu explică singurul adevăr.

Tata zicea că era destul de dezamăgit de descrierea făcută de Absalom iadului occidental. Iadul chinezesc era mult mai înspăimântător. Îi plăcea să-l provoace pe acesta în ceainării şi baruri. Îi plăceau enorm mulţimea care se strângea şi popularitatea lui crescândă. Pe la spatele lui Absalom, recunoştea însă că se ţinea după el pentru mâncare, mai ales pentru fursecurile făcute de Carie, soţia lui.

În comparaţie cu NaiNai, Carie era o femeie voinică. Avea ochi de un căprui deschis şi o faţă rotundă, albă, catifelată şi ridată. Purta o pălărie cu formă caraghioasă, pe care o numea „bonetă”. În această pălărie avea îndesat părul şaten şi ondulat. Se îmbrăca în aceeaşi rochie închisă la culoare tot timpul anului. Avea nuanţa algelor marine. Fusta era atât de lungă încât mătura pământul.

Carie îl avertiza pe soţul ei în legătură cu tata. Nu avea încredere în el. Dar Absalom continua să-l trateze ca pe un bun prieten, deşi refuza să participe la slujba lui de duminică în mod regulat.

Ca un adevărat artist, tata îl prostea prefăcându-se că era interesat. Îmi oferea ocazia de-a fura. A doua zi după ce am luat

preşul din uşa bisericii, am auzit-o pe Carie ţipând:

— Nu e nevoie de menaj, pentru că nu mai există nimic!

Capitolul 2

Când Absalom a ţinut în sus desenele sale cu poveşti din Biblie, l-am întrebat despre bărbaţii cu barbă care aveau cercuri aurii deasupra capetelor:

— De ce merg prin deşert înfăşuraţi în cearşafuri?

Absalom nu ştia că puneam întrebări doar ca să-i distrag atenţia, ca să-mi pot vedea mai departe de furat.

Îi venea greu să se concentreze. Era mereu întrerupt de ţipetele oamenilor:

— Când putem să mâncăm, stăpâne Absalom? Îl rogi pe Dumnezeu să ne aducă de mâncare acum?

În timp ce îşi continua discursul, copiii îl trăgeau de mâini şi îl împingeau:

— Cine e Fecioara? Cine e Maria?

— Cine e Madona? am întrebat eu tare, ţinându-mă de el ca o lipitoare. Aveam mâinile băgate în buzunarele lui.

Până să mă binecuvânteze Absalom cu un „Iisus te iubeşte”, îi luasem portofelul.

Strecurând portofelul în buzunarul meu, am apucat grăbită pe o stradă lăturalnică şi mi-am croit drum în afara oraşului. Aveam senzaţia că sunt urmărită şi mi-am compus un itinerar în zigzag. Cu toate astea, simţeam ochii albaştri în spatele meu. Îi aparţineau unei fetiţe albe, cu pielea ivorie, care purta o căciulă tricotată de culoare neagră. Era puţin mai mică decât mine. Stătea întotdeauna în colţul încăperii bisericii, cu o carte legată în piele neagră în mâini. Ochii ei păreau să spună: „Te-am văzut”.

De-acum ştiam cine era – fiica lui Absalom şi a lui Carie. Servitoarea familiei o strigase Pearl[1]. Vorbea cu servitoarea în dialectul din Chin-kiang. Tatăl şi mama ei păreau să nu aibă niciodată nevoie de ea. Era întotdeauna singură şi întotdeauna citea.

Ca să scap de ea, am alergat cât de repede am putut spre

[1] În limba engleză, acest cuvânt desemnează atât un substantiv propriu, cât şi substantivul comun „perlă” (n.t.).

dealuri. Am trecut de câmpurile cu grâu şi bumbac. După câteva sute de metri m-am oprit. M-am uitat în jur şi m-am bucurat că nu se mai vedea. Am respirat adânc şi m-am aşezat. Eram entuziasmată de recolta mea.

Când m-am apucat să deschid portofelul, am auzit un zgomot.

Se apropia cineva.

Am înlemnit şi mi-am ţinut răsuflarea.

Am întors încet capul.

În spatele meu, în tufişuri, se zăreau ochii aceia albaştri.

— Ai furat portofelul tatălui meu! a strigat Pearl.

— Nu, nu l-am furat.

Îmi imaginam mâncarea care se putea cumpăra cu banii din portofel.

— Ba da, l-ai furat.

— Dovedeşte-o!

— E în buzunarul tău, a zis punând cartea jos şi încercând să bage mâna în buzunarul meu.

Am împins-o la o parte cu cotul.

Ea a căzut.

Ţineam strâns portofelul.

Ea s-a ridicat. Mânia îi făcea să tremure buzele trandafirii.

Stăteam faţă în faţă. Vedeam cum îi apăreau broboane de sudoare pe frunte. Avea pielea albă, de parcă ar fi fost decolorată. Nasul avea vârful ascuţit. Precum coada falsă a tatălui ei, căciula neagră tricotată îi ascundea părul blond şi ondulat. Purta o tunică chinezească, brodată cu flori indigo.

— Ultima şansă ca să înapoiezi portofelul sau o încasezi, m-a ameninţat.

Mi-am umplut gura cu salivă şi am scuipat.

În timp ce mâinile ei se ridicau ca să-i apere faţa, am fugit.

Ea s-a ţinut după mine pe câmpuri, apoi în susul şi în josul unui deal. Până să mă prindă, ascunsesem deja portofelul. Am ridicat ambele braţe şi am spus:

— Vino şi controlează-mă.

A venit, dar n-a găsit portofelul.

Am zâmbit.

Gâfâia şi şi-a dat jos căciula tricotată. Cârlionţii aurii i-au căzut pe faţă.

Din acel moment m-a urmărit pretutindeni. Nu eram în stare să fur. Petreceam zi şi noapte gândindu-mă cum să scap de ea. Am aflat că avea o singură soră în viaţă, mai mică, pe nume Grace. Servitoarea chineză care avea grijă de fete, Wang Ah-ma, era cu familia de multă vreme.

— Pearl şi Grace vor foarte mult să arate ca fetiţele chineze, sporovăia ea cu prietenele cu care tricota.

Stăteau în faţa casei, la soare. Wang Ah-ma făcea căciuli noi pentru Pearl şi Grace. Acestea le acopereau părul blond, astfel încât să poată semăna cu fetiţele chineze. Wang Ah-ma spunea că trebuie să tricoteze repede, fiindcă fetiţele au purtat căciulile vechi până le-au stricat.

— Săraca Pearl, mă imploră în flecare zi să găsesc o cale care s-o ajute să-i crească păr negru.

Femeile au râs:

— Ce i-ai spus?

— I-am zis să mănânce seminţe de susan negru şi a început să ronţăie la ele în prostie. Mama ei a crezut că înghite furnici.

Înainte de sezonul plantatului de primăvară, fermierii veneau la oraş să-şi cumpere cele trebuincioase pentru tot anul. În timp ce bărbaţii cumpărau îngrăşământ şi îşi duceau uneltele la reparat şi la ascuţit, femeile cercetau animalele. Intrând şi ieşind din prăvălii cu alimente şi magazine cu provizii, vânam ocazii de-a fura. Nu mai mâncasem o masă ca lumea de săptămâni întregi.

Tata amanetase aproape toate obiectele de mobilier pe care le aveam. Masa, băncile şi patul meu dispăruseră. Dormeam acum pe o saltea de paie, pe podeaua din pământ bătătorit. Miriapodele mi se târau pe faţă în toiul nopţii. NaiNai suferea din cauza unei infecţii ce nu se vindeca. Abia putea să se ridice din singurul pat pe care îl mai aveam. Tata petrecea tot mai mult timp cu Absalom, încercând să se angajeze.

— Absalom are nevoie de ajutorul meu, zicea el în fiecare zi. Nu ştie cum să spună poveşti. Îi adoarme pe oameni. Eu ar trebui să fiu cel care spune poveştile din Biblia lui. Aş putea să-i transform afacerea într-una înfloritoare.

Numai că pe Absalom îl interesa doar să salveze sufletul tatei.

Într-o noapte l-am auzit pe tata şoptindu-i lui NaiNai:

— Dota ar fi frumoasă.

Mi-a trebuit ceva timp să-mi dau seama ce voia să spună. Unul dintre prietenii lui îi făcuse o ofertă ca să mă cumpere pe post de

concubină.

— Nu o s-o vinzi pe Salcia! a zis NaiNai lovindu-şi pieptul cu pumnul. E doar un copil.

— E nevoie de bani ca să faci bani, a pledat tata. În afară de asta, trebuie să-ţi cumperi medicamente. Doctorul a spus că starea ta se înrăutăţeşte…

— Cât timp răsuflu, nici măcar să nu te gândeşti la asta! a izbucnit ea în plâns.

Dacă murea NaiNai? Mi s-a făcut frică. Pentru prima oară am aşteptat cu nerăbdare duminica, ziua când puteam să merg la biserică, unde Absalom vorbea despre rai, iar Carie împărţea de mâncare. Tata şi NaiNai voiau să mi se alăture, dar se jenau să-şi arate disperarea în faţa străinilor.

Biserica era o cameră plină cu bănci. Pereţii aveau culoarea noroiului. Absalom zicea că Dumnezeul lui era un zeu umil, căruia îi păsa mai mult de credincioşii săi decât de înfăţişarea templului său. Mai zicea de asemenea că era în plină strângere de fonduri pentru a construi o biserică potrivită.

Voiam să-i spun că pe oameni nu-i interesa nici Dumnezeul, nici biserica lui. Mâncarea era motivul pentru care veneam acolo. Aşteptam ca Absalom să termine de predicat. Trebuia să răbdăm. Eu ţipam de bucurie când venea timpul să ne împreunăm mâinile şi să spunem „Amin”.

După masă ne simţeam bine. Cântam cântece pentru a-i mulţumi Dumnezeului lui Absalom. Carie ne-a învăţat Imnurile şi Oratoriul. Primul cântec pe care ni l-a cântat se numea *Amazing Grace*[2]. Vocea ei puternică a surprins pe toată lumea. Era profundă ca un gong chinezesc. Începerea a răsunat. Sunetul era asemenea unui torent de primăvară revărsându-se din munţi. Chipul rotund şi delicat al lui Carie s-a topit într-o expresie blândă. Trimitea notele în sus, prin tavan, fără niciun efort.

M-am îndrăgostit de *Amazing Grace*. Cântecul mă emoţiona într-un fel ciudat. Am crescut cu opere chinezeşti, însă cântecul lui Carie a fost cel care m-a făcut să mă gândesc la propria mea mamă. Niciodată înainte nu putusem să-mi imaginez cum arăta. Cântecul mi-a adus-o în minte, viu şi clar. Mama era la fel de

[2] Imn religios compus de poetul şi clericul englez John Newton (1725–1807), foarte popular în Statele Unite şi Marea Britanie; în traducere aproximativă – „Minunată graţie divină” (n.t.).

frumoasă ca o zeiţă chineză. Mai că-i puteam simţi parfumul. Chipul ei avea formă de ou, iar ochii îi erau blânzi şi luminoşi. Era minionă, însă avea un trup împlinit. „Vino, copila mea, o puteam auzi spunând. Îmi era dor să te văd.“

Ochii mi se umpleau de lacrimi. Am observat că nu eram singura care se îndrăgostea de *Amazing Grace*. NaiNai voia să învăţ imnul, astfel încât să-l pot cânta la înmormântarea ei.

Carie avea un instrument monstruos pe care îl numea „pian”. Cânta adesea la el ca să se acompanieze. Degetele ei dansau pe clape în timp ce ea şedea pe un taburet, cu poalele rochiei acoperind pământul. Petreceam împreună multe după-amiezi de duminică. Cuvânt cu cuvânt, Carie m-a învăţat *Amazing Grace*. M-am dus acasă şi l-am repetat în faţa lui NaiNai şi a tatei.

Graţie divină,
Ce dulce-i sunetul
Care-a salvat un amărât ca mine.

Cântam la fel cum aş fi cântat o operă chinezească. Vocea mea era puternică şi emoţionată.

Cândva eram pierdut, acum sunt regăsit,
Eram orb, dar acum văd.

Tatei şi lui NaiNai le plăcea cântecul şi aşteptau cu nerăbdare să continui. A trebuit să le spun că asta era tot ce reuşisem să învăţ până acum.

Tata a tăcut o vreme şi apoi a zis:

— Deşi *Amazing Grace* e un cântec străin, este despre noi, căci noi suntem pierduţi, confuzi şi speriaţi.

NaiNai a fost de acord.

— Salcia, a spus ea întorcându-se spre mine, să înveţi de la Carie tot cântecul, căci aş putea să mă duc în orice clipă.

Am întrebat-o pe NaiNai dacă se ducea în rai şi, în caz că da, dacă ea şi mama se vor întâlni. NaiNai a dat aprobator din cap:

— Mamei tale i-ar plăcea foarte mult să te audă cântând *Amazing Grace*.

M-am dus la Carie şi am implorat-o să mă înveţe restul cântecului. A fost încântată. M-a aşezat lângă ea la pian şi a început.

Dumnezeu mi-a promis binele,
Cuvântul Lui îmi întăreşte speranţa;

El îmi va fi pavăză şi soartă,
Atâta timp cât viaţa va dăinui.

Vocea lui Carie s-a schimbat. Tonul i-a devenit mai blând, amintindu-mi de un pârâu lin care curge pe o pajişte.

Viaţa pământească va înceta;
Vei avea învăluit în giulgiu,
O viaţă de bucurie şi pace.

Am aflat de la Wang Ah-ma că Carie pierduse patru copii de la sosirea în China.

— Nu cunosc nicio femeie care să fi trecut prin ceva mai rău, patru băieţi, a oftat ea ridicând patru degete.

După spusele lui Wang Ah-ma, Carie avea sculptate pe tăblia patului numele fiilor ei morţi.

— Stăpâna vorbeşte cu spiritele lor în fiecare noapte înainte de-a se culca.

Lumea se întreba cu ce fel de mâncare se hrănea familia lui Absalom şi ce gust avea.

— Brânză cu unt, a zis Wang Ah-ma, apoi şi-a băgat un deget pe gât şi s-a aplecat, imitând vomitatul. Are gust de tofu stricat.

— Dar Pearl? am întrebat eu.

— Pearl e altfel. Are stomac chinezesc, a zâmbit ea aprobator. Mănâncă ce mănânc eu. E puternică întocmai ca un taur.

— Vrei să spui că ea n-o să moară ca fraţii ei? am întrebat.

Wang Ah-ma a coborât vocea până când a devenit o şoaptă:

— Nu mi se pare logic că patru dintre copiii lui Carie au trebuit să moară. A fost aceeaşi boală. Adică băieţii au suferit de acelaşi lucru ca şi copiii chinezi. De ce au supravieţuit copiii chinezi? Corpul lui Pearl a învăţat să lupte cu boala ca un chinez. Pentru numele lui Buddha, a reuşit!

Cei care ascultau au dat din cap cu admiraţie.

— Ai făcut bine pentru stăpâna ta, Wang Ah-ma!

Chipul lui Wang Ah-ma a înflorit precum un lotus de vară.

— Pearl mănâncă porţii duble. Una în bucătărie, cu servitorii, iar cealaltă cu părinţii ei. Copilul are o poftă de mâncare nemaipomenită. Îi plac la nebunie boabele de soia, seminţele de lotus şi algele prăjite. Mâncarea ei preferată sunt clătitele cu ceapă verde, pe care le cumpăr în fiecare săptămână special pentru ea.

Când m-a prins Pearl, ar fi trebuit să prevăd asta. Aveam gura plină cu clătita pe care o furasem de la Wang Ah-ma. Pearl aştepta momentul. S-a asigurat că are un martor. Eram cu mâna în coşul lui Wang Ah-ma, deşi aceasta nu-şi dăduse seama ce se întâmplă.

Pearl m-a târât la Carie, care era aşezată în faţa pianului.

Oraşul ne-a urmat.

Au fost chemaţi tata şi NaiNai.

— *Normal că un şobolan ştie cum să sape o groapă*, strigau copiii. La ce să te aştepţi, când tatăl dă exemplul?

— Am prins-o în timpul faptei, a anunţat Pearl.

Carie nu s-a uitat la fiica ei. S-a întors spre mine.

— Nu ai făcut-o, nu-i aşa, Salcia? m-a întrebat închizând capacul pianului.

Temându-mă că tata şi NaiNai îşi vor pierde reputaţia în faţa oraşului, am minţit cu îndrăzneală:

— Nu, nu am făcut-o.

Carie s-a ridicat să-i întâmpine pe tata şi pe NaiNai. Le-a spus cu glas blând:

— Îmi cer scuze, fiica mea a făcut o greşeală.

— Mamă! a intervenit Pearl. Am prins-o pe Salcia în toiul faptei! S-a întors către servitoare: Ah-ma, te rog să-i spui mamei adevărul…

— Stăpână, a zis aceasta făcând un pas înainte. Pearl nu a făcut nicio greşeală…

Carie a ridicat mâna dreaptă ca s-o oprească şi i-a spus:

— Ah-ma, supa de pe plită fierbe.

— Nu fierbe, stăpână. Tocmai m-am uitat.

— Du-te să te uiţi din nou, a zis Carie.

— Bine, a răspuns Wang Ah-ma dând din cap, plec acum. Dar, stăpână, Pearl avea dreptate în legătură cu clătita. Salcia a furat-o.

— Nu, Salcia n-a furat-o, a repetat Carie fără să se uite la cineva.

NaiNai şi tata au schimbat priviri uşurate.

— Mamă! a strigat Pearl cu lacrimile şiroind pe obraji. Dacă vei cerceta răsuflarea Salciei, vei simţi mirosul de ceapă verde!

— Destul, Pearl, a fluturat Carie din mână.

— Jur pe Dumnezeu, a început aceasta să plângă.

— Du-te să ajuţi la punerea mesei pentru cină, a zis Carie. Tatăl tău trebuie să ajungă acasă.

— Mamă, nu eu sunt cea care a minţit!

— Nu am spus că ai minţit, Pearl.

În după-amiaza aceea mi-a fost foarte greu. Îmi simţeam gâtul înţepenit, ca apăsat de o piatră pentru măcinat. M-am dus sus pe dealuri şi am stat singură. Nu m-am mişcat decât când a apus soarele şi s-au întors barcagiii. Începea să se împrăştie ceaţa pe malurile fluviului. Umezeala era densă în plămânii mei. În seara aceea mi-a pierit somnul. Eram profund ruşinată. Chipul înlăcrimat al lui Pearl mi-a plutit înaintea ochilor toată noaptea. M-am sculat şi le-am mărturisit tatei şi lui NaiNai că eu luasem clătita.

Nu s-au mirat.

Capitolul 3

Ceainăriile sărbătoreau primăvara găzduind petreceri. „Oamenii cuvintelor” se strângeau în jurul cameliilor, piersicilor şi prunilor care înfloreau şi compuneau poezii. Tatei îi plăceau foarte mult petrecerile, în timp ce mie îmi plăceau florile de piersic care semănau cu nişte nori trandafirii. Apoi a venit sezonul umed din aprilie. Ploaia din sudul Chinei nu venea în averse. Venea ca o ceaţă deasă care se împrăştie. Când scoteam un braţ afară, nu simţeam picături. Însă de îndată ce ieşeam din casă, umezeala mă învăluia. După zece minute de mers, îmi pătrundea prin haine. Dacă îmi ştergeam faţa cu mâna, se lua apă. Foarte încet, părul mi se lăsa în jos. Şuviţele mi se lipeau de cap.

Într-o lună, fluviul creştea câţiva centimetri. Apa şi cerul căpătau aceeaşi culoare cenuşie. Peste tot se găseau broaşte râioase, ţipari, râme şi lipitori. Cărarea de pământ devenea vâscoasă. Bambusul creştea repede. Până când sosea vara, acoperea pantele sudice ale dealurilor.

Aveam dinţii verzi de atâta mestecat susai. Tocmai împlinisem nouă ani. Devenea tot mai greu să rezist nevoii de-a fura. Mă gândeam întruna la un băiat care ne vizitase în timpul Anului Nou chinezesc. Era o rudă îndepărtată şi avea şaptesprezece ani. Îl chema San-bao. Era ucenic la fierarul din oraş. Lucrul la care mă gândeam de fapt erau boabele de soia prăjite pe care mi le promisese. Mă întrebam când îmi va aduce darul.

Picioarele m-au purtat până la atelierul în care lucra San-bao. Îmi doream să fi avut haine mai drăguţe. El a fost surprins să mă vadă. Purta un şorţ murdar şi avea umerii goi. Era un bărbat puternic şi vesel, care avea maxilare de cal. Îi vedeam venele subţiri, ca nişte viermi, de sub piele. Punând jos barosul, m-a întrebat ce mă

aducea în vizită.

Nu puteam să-i spun adevărul. Nu puteam să-i mărturisesc că venisem pentru boabele de soia prăjite. I-am spus că treceam pur şi simplu pe acolo. Mi-a zâmbit cu voioşie.

— Ai mâncat? m-a întrebat el după o clipă.

— Nu.

Mi-a fost jenă că am răspuns prea repede.

— Ce-ai vrea să-ţi iau?

Înainte să mă pot opri, limba mea a rostit:

— Ar fi bune nişte boabe de soia prăjite.

— A, da, boabe de soia prăjite, şi-a adus San-bao aminte de promisiunea lui şi, spunându-mi să aştept, a intrat în atelier. Când a ieşit, mi-a zis: O să facem o plimbare şi o să-ţi iau boabele de soia prăjite.

De îndată ce a plătit boabele de soia prăjite, am întins mâna după pungă.

— Nu, nu încă, m-a oprit el, trăgând punga. Nu vreau să sară pe tine copiii cerşetori. Trebuie să găsim un loc liniştit ca să ne aşezăm.

L-am urmat. Am ajuns în spatele curţii bisericii vechi, unde buruienile erau înalte până la brâu. Ciori negre ţâşneau spre cer. Şoarecii-de-câmp alergau prin tufele în care creşteau tot felul de fructe de pădure. Ne-am aşezat. San-bao m-a privit cum mâncam boabele de soia prăjite. Când am terminat, şi-a pus braţul în jurul umerilor mei.

— Sunt bun cu tine, nu-i aşa? m-a întrebat el.

Am dat din cap, simţindu-mă un pic stânjenită.

— Fă-mi o favoare, a zis trăgându-mi mâna şi punând-o între picioarele lui.

Am fost şocată.

— Nu trebuie să fii atât de serioasă, a rânjit el.

— Mă duc acasă, San-bao.

— Haide, Salcia.

— Nu, San-bao.

— Îmi eşti datoare.

A renunţat la zâmbet şi vocea lui a devenit rece. Eram înspăimântată. M-am ridicat să fug, însă el m-a prins.

— Chiar crezi că aş lăsa o raţă gătită să-şi ia zborul?

M-a împins jos.

M-am luptat să mă eliberez.

El m-a prins de gât şi mi-a răsucit capul într-o parte.
— Am plătit pentru boabele tale de soia prăjite.
— O să-ţi dau banii înapoi!
— N-ai niciun ban.
— O să găsesc o cale.
— Îi vreau chiar acum!
— Nu-i am.
— Ba da, îi ai. Ai ceva care-mi place. Tot ce trebuie să faci e să mă laşi să ating…
Şi-a strecurat mâna în hainele mele.
— San-bao, te rog!
— Salcia, nu-mi face greutăţi.
— Dă-mi drumul!
— Nu mă face să te rănesc.
— Nu!
— Curvo!
— Nu!
Mi-a apăsat faţa în jos ca să mă împiedice să ţip. M-am zbătut şi l-am lovit, însă era prea puternic. Hainele mele erau sfâşiate.
L-am implorat să înceteze.
Refuzând, s-a urcat cu forţa pe mine.
Pierzându-mi puterea, am izbucnit în plâns. Nu aveam cum să scap. Îmi regretam prostia.
Când San-bao mi-a împins faţa într-o parte, am zărit o umbră. În spatele unei plăci comemorative din piatră se ascundea o siluetă.
O căciulă neagră, tricotată, familiară mi-a dezvăluit cine era.
— Ajutor! am ţipat.
Înainte ca San-bao să poată reacţiona, Pearl a alergat spre noi şi l-a lovit cu o piatră mare.
El s-a răsturnat imediat şi a rămas nemişcat.
— O, Doamne! s-a tras Pearl înapoi. L-am omorât?
M-am ridicat gâfâind.
Pearl s-a aplecat şi a pus un deget sub nasul lui San-bao.
— Nu e mort! a zis ea. Să-l mai lovesc?
— Nu, nu mă mai lovi! s-a rugat acesta încercând să se ridice.
— Meriţi să mori! am urlat eu.
Pearl a apucat din nou piatra.
— Nu!
San-bao s-a ridicat şi a fugit.
Pearl a alergat după el până când a dispărut.

Pieptul mi s-a umplut de recunoştinţă.

Pearl s-a întors şi a scuturat ţărâna de pe hainele mele.

— Îţi mulţumesc că m-ai salvat, prietena mea, am zis eu.

— Cine e prietena ta? s-a răstit ea, întorcându-mi spatele. Mincinoaso!

— Te rog să mă ierţi, Pearl. O să fac orice ca să mă revanşez.

— Te aştepţi să am încredere în tine? m-a întrebat, privindu-mă dezgustată. Ai luat portofelul tatălui meu şi i-ai cheltuit banii; ai furat clătitele lui Wang Ah-ma şi ai minţit-o pe mama... Ticăloasă mică!

A coborât dealul legănându-şi coşul.

Am încercat să-mi reţin lacrimile.

Cânta un cântec chinezesc pe care îl ştiam bine. Dealurile răsunau. Florile sălbatice viu colorate din coşul ei săltau în lumina strălucitoare a soarelui.

Floare de iasomie, gingaşă floare de iasomie
Frumuseţea şi parfumul tău sunt cele mai bune primăvara
Aş vrea să te culeg şi să te port în păr
Însă mă tem că te-ai supăra şi n-ai mai veni înapoi la anul.

Biserica de duminică era plină de zgomote. Bărbaţii schimbau păreri despre vreme şi despre metodele pentru combaterea dăunătorilor. Femeile tricotau, cârpeau, brodau şi pălăvrăgeau. Cineva ţipa din celălalt capăt al încăperii. Copiii aruncau cu seminţe de pin unii în alţii. Mamele îşi alăptau pruncii şi strigau la copiii mai mari. Absalom n-a reuşit să potolească mulţimea până când tata n-a scuturat dintr-un clopoţel de negustor.

— Oameni buni, călugărul din Vest are nevoie de ajutorul nostru, a zis el pe un ton ridicat. După părerea mea, Absalom oferă nu o alternativă, ci un târg mai bun. Iată, ne-am hrănit zeii şi ei sunt graşi şi fericiţi. Dar ce-au făcut ei pentru noi? Nimic. Acum, oameni buni, aş vrea să vă uitaţi cu atenţie la Dumnezeul lui Absalom, Iisus Cristos. Numai uitaţi-vă la înfăţişarea lui. Oricine nu e orb îşi poate da seama că munceşte mai din greu decât zeii chinezi. Aşa că ascultaţi, oameni buni, ascultaţi-l pe Absalom.

Acesta a profitat de ocazie:

— Astăzi vom afla despre Botezul lui Cristos. A scos desenul în culori şi a arătat cu degetul: Cei doi bărbaţi sunt Domnul Iisus şi Ioan.

Am văzut două siluete care stăteau într-un râu, îndeplinind o

ceremonie. Ioan şi Iisus aveau trăsături aproape orientale, cu nasuri mai mici şi ochi uşor oblici. Absalom acceptase în cele din urmă sfatul tatei. Le atenuase ochii occidentali, adânciţi în orbite, şi le aplatizase nasurile ascuţite. Cristos avea acum lobii urechilor mai lungi, asemănători cu ai lui Buddha.

Tata mi-a spus că la început Absalom insistase să prezinte un Cristos cu barbă mare. Abia când i-a dovedit că niciun chinez nu va venera un zeu care seamănă cu o maimuţă, a fost de acord să tundă barba.

— Chipul lui Buddha s-a modificat când a călătorit din India în China.

Tata i-a arătat lui Absalom diferenţa dintre Buddha timpuriu din India şi Buddha chinezesc de mai târziu. Ochii lui au devenit mai mici când a ajuns în China, pielea i-a devenit mai deschisă la culoare şi mai netedă. Sculptorii chinezi l-au făcut să pară bine hrănit. Cu ochii săi pe jumătate închişi, Buddha pare că e pe cale să tragă un pui de somn după o masă îndestulătoare.

Când Absalom l-a botezat pe tata, a fost o zi mare pentru oraş. Toată lumea voia să vadă cum tata era cufundat în fluviu ca o găluşcă umplută în sosul de soia. A fost prima oară când eu şi Pearl am stat împreună. Amândouă încercam să-i ajutăm pe taţii noştri să atragă cât mai mulţi oameni.

Aceştia stăteau faţă-n faţă în fluviu, cu apa până la brâu. Absalom era îmbrăcat în roba lui gri închis, în timp ce tata purta roba lui din bumbac, albită de atâta spălat. Era roşu la faţă şi părea agitat, pe când Absalom era serios şi solemn.

Vorbind în chineza lui cu accent, a explicat:

— Coborârea în apă implică mărturisirea vinei şi rugămintea pentru iertare.

Tata a repetat cu voce tare după el.

— Fă un nou început! a strigat Absalom. Vino în lumina Crucii!

Tata a încercat să stea nemişcat, însă n-a reuşit.

— Când să trag aer în piept? a întrebat el.

Absalom l-a ignorat şi a cântat:

— „Ia-mă şi aruncă-mă în mare”, zice Iisus.

— Spune-mi când, a vorbit din nou tata.

— Aşteaptă!

Absalom l-a ţinut.

— Mi-e frică de înec, a zis tata. Zău că mi-e.

— Încrede-te în Dumnezeu.

Cu blândeţe, Absalom l-a împins pe spate până când capul i s-a scufundat sub apă. Mulţimea şi-a ţinut respiraţia.

— Domnul Iisus poartă toată virtutea! a strigat Absalom.

Mulţimea a ovaţionat.

Tata părea împietrit de groază. A ieşit din apă şi imediat s-a scufundat din nou.

— Tată, ce faci? am ţipat eu.

— Acceptă moartea lui Cristos, a zis Pearl încet.

— Pentru ce?

— Pentru păcatele lui şi pentru păcatele omenirii.

Tata a ieşit din nou din fluviu, împrăştiind apă ca o fântână. Nu s-a sufocat. Eram uşurată. Am văzut-o pe NaiNai în mulţime, ştergându-şi lacrimile. Cu o seară înainte ne zisese că îi plăcea ideea că fiul ei obţinea o curăţare.

— Dumnezeu spune cu glas răsunător: „Acesta este Fiul Meu cel iubit!”, a strigat Absalom. „Aceasta este prevestirea morţii Lui pe Cruce şi a învierii Sale!”

Condus de Absalom, tata a ieşit din fluviu.

— Îl simt pe Dumnezeu şi Voia Sa! i-a vorbit el mulţimii. Iisus m-a făcut să mă lepăd de o viaţă ratată. Trebuie să încep una nouă!

Eram sigură că făcuse asta pentru ca Absalom să-i mulţumească.

De parcă ar fi fost mişcat de transformarea tatei, Absalom şi-a înălţat braţele spre cer, rostind tare:

— Domnul fie lăudat!

Vorbind amândoi odată, ca şi cum ar fi cântat un duet, tata şi Absalom stăteau duminica unul lângă altul în biserică. Oamenii au devenit curioşi când au auzit despre noul noroc al tatei de-a fi binecuvântat de zeul străin. Au venit să vadă dacă puteau dobândi aceeaşi protecţie.

Tata a susţinut o reprezentaţie nemaipomenită pentru Absalom.

— Trăim într-un infern plin cu demoni, a început el cu acelaşi entuziasm pe care îl manifesta când îşi recita poeziile chinezeşti. Noi, cei care ardem tămâie, culii, rataţii, cartoforii, beţivii, hoţii, surzii şi orbii. Nu vă mai fie frică, fiindcă Iisus e aici pentru a vă ajuta. Tot ce trebuie să faceţi este s-o luaţi de la început, alăturându-vă lui Absalom.

Tata a întrebat-o pe Floare de Liliac, văduva în vârstă de şaptesprezece ani din oraş, care era vânzătoare de ouă:

— Am dreptate să bănuiesc că Buddha n-a răspuns la rugăciunile tale?

— Da, cu siguranţă, a răspuns Floare de Liliac.

— Îţi pierzi credinţa în el?

— Mă tem să spun asta, dar da.

— Eşti dezamăgită.

— Nu vreau să-l jignesc pe Buddha, dar sunt.

— Floare de Liliac, te duci la templu de când te-ai născut. Din tămâia pe care ai ars-o s-ar putea face un deal. S-a schimbat viaţa ta în bine? Ai fost cumpărată şi vândută de două ori. Ai fost măritată cu un bărbat bolnav, care era pe moarte. Ai fost silită să dormi laolaltă cu recolta pentru a-i echilibra elementele *yin* şi *yang*. Abia ai scăpat de socrii tăi. Ai venit la Chin-kiang lipsită de prieteni şi de familie şi eşti încă la fel. L-ai pus vreodată la îndoială pe zeul pe care îl venerezi?

Floare de Liliac a scuturat din cap şi a început să plângă.

— Ei bine, consideră dezamăgirea ta o investiţie! a zis tata.

— O investiţie? a repetat Floare de Liliac şi ochii ei mari s-au făcut şi mai mari.

Absalom s-a încruntat. Limba tatei nu fusese niciodată atât de alunecoasă în timp ce cuvintele i se revărsau:

— Această investiţie te avertizează să nu mai faci alte alegeri proaste, ca să nu sfârşeşti prizonieră pentru totdeauna a spiritelor rele!

— Dar ard tămâie! a protestat Floare de Liliac. Nu merit ghinion pentru totdeauna!

— Te-ai întrebat vreodată din ce motiv ghinionul te urmăreşte încă? a iscodit-o tata.

Floare de Liliac a clătinat din cap.

— De ce tu şi nu altcineva?

— De ce?

Pentru a-şi sublinia ideea, tata şi-a lovit palma stângă cu mâna dreaptă strânsă în pumn:

— Motivul e zeul greşit pe care l-ai venerat!

Floare de Liliac a rămas înmărmurită.

— Dumnezeul creştin mă asigură, Floare de Liliac, că meriţi şansa unei vieţi mai bune. Da, tu, Floare de Liliac! a strigat tata, dominând scena ca un cântăreţ de operă. Dumnezeu îmi spune că Floare de Liliac merită aceeaşi şansă ca Fiul Său cel iubit, Domnul Iisus Cristos! Acum pune-ţi dorinţa şi roagă-te pentru ea!

— În mod sigur mi-aş pune dorinţa aceea, a zis Floare de Liliac cu glas scăzut. Dar cel mai mult şi mai mult îmi doresc ca ouălor mele să le fie acordată şansa de-a deveni pui.

O admiram pe Floare de Liliac fiindcă nu se plângea niciodată de nenorocul ei. Era mereu veselă şi cumsecade. Serviciile ei pentru clocitul artificial al ouălor erau rezervate în totalitate dinainte de sosirea iernii. În anul acela s-a gândit că eram destul de mare ca s-o ajut să separe ouăle bune de cele rele. M-a angajat. Ce m-a surprins a fost că Pearl era şi ea acolo. Am aflat că Pearl o vizita pe Floare de Liliac de când era mică. Spaţiul în care aceasta punea clocitorile era terenul ei de joacă. Floare de Liliac o adora pe Pearl fiindcă era un ajutor de nădejde. Carie i-a spus lui Floare de Liliac că fiica ei avea voie acolo, ca parte a experienţei sale de învăţare. Pearl se distra atât de tare, că uita să meargă acasă. Wang Ah-ma trebuia să vină să o târască înapoi la sfârşitul zilei.

La rugămintea lui Floare de Liliac, Pearl mi-a arătat cum mergeau treburile. Am aflat că dura cam o lună şi jumătate până să iasă pui din ouă. Pearl m-a învăţat cum să separ ouăle din coşul principal. Îndepărtam ouăle care erau prea mici sau care aveau coaja prea subţire, pe cele care aveau gălbenuşul spart sau pe cele care se aflau la păstrare de prea mult timp.

Pearl mi-a spus că lucrul care îi plăcea ei cel mai mult era să lumineze ouăle. Asta se făcea după ce Floare de Liliac închidea bine peste tot, lăsând doar o găurică în uşă. Eu şi Pearl ţineam cu rândul ouăle în faţa găurii prin care străluca lumina soarelui. Asta se numea „prima privire”. Scopul era să vedem dacă gălbenuşul avea o granulă. Dacă avea, găina fusese vizitată de un cocoş, ceea ce însemna că oul se va transforma în pui.

După examinare, puneam ouăle bune în coşuri calde, căptuşite cu bumbac. Floare de Liliac lua coşurile şi le depozita sub patul ei mare, din cărămidă, din spatele cuptorului. Trebuia să aşteptăm patru zile ca să aruncăm „a doua privire”.

Scopul celei de-a doua priviri era să vedem dacă granula se umflase. Floare de Liliac ne-a învăţat să ţinem oul în palmă. Apoi îl răsuceam spre soare pe toate părţile. Căutam o umbră, granula. Nu era o sarcină uşoară şi necesita un ochi experimentat. După aceea îndepărtam ouăle în care granula nu se umflase. Puneam din nou ouăle bune în coşurile căptuşite cu bumbac şi le aranjam sub patul lui Floare de Liliac.

Repetam procedura la patru zile. Era ceea ce Floare de Liliac numea „a treia privire” şi „a patra privire”. Când umbra devenea clară pentru ochii noştri, scoteam toate coşurile cu ouă de sub patul mare al lui Floare de Liliac şi le mutam în vase din ceramică. În acestea era un amestec de pământ şi paie. Semăna cu o peşteră fierbinte. Sub vase se făcea un foc mic, ca să se păstreze o temperatură caldă. După Floare de Liliac, acesta era pasul cel mai important. Dacă era prea cald, ouăle se coceau. Dacă nu era suficient de cald, granula nu se transforma în pui.

Succesul sau eşecul anului ei se hotăra în câteva zile. Floare de Liliac îşi invoca toţi zeii de pe pereţi. Aprindea tămâie şi îndeplinea ritualuri, rugându-se fierbinte să fie binecuvântată. În anul acela a atârnat o imagine a lui Iisus Cristos.

Eram tentată să trag cu ochiul în vase, însă Pearl a refuzat să-mi ţină isonul. A urmat instrucţiunile lui Floare de Liliac cu fidelitate. Ca o cloşcă, Floare de Liliac nu-şi părăsea ouăle. Zi şi noapte, veghea vasele, înteţind sau domolind focul de paie. Nu mai vorbea, ci şoptea – îi era teamă să nu tulbure ouăle.

O urmăream pe Pearl desenând-o pe Floare de Liliac, care dormea cu gura larg deschisă. Aceasta vorbea, înainte să adoarmă, despre cum o să facă bani frumoşi din ouăle care vor scoate pui. În ultimele două săptămâni Floare de Liliac slăbise. Nu avea timp să mănânce sau să doarmă. Se temea că temperatura va fluctua şi îi va distruge recolta. Ochii i s-au înroşit şi obrajii i s-au tras. Eu şi Pearl evitam să vorbim cu ea, fiindcă era ţâfnoasă şi agitată.

Când Floare de Liliac a stins focul, am ştiut că iarna s-a sfârşit. În doar câteva zile aerul s-a încălzit. Primăvara a venit cu umezeală şi trebuia să ne războim cu umiditatea excesivă.

Toate trei am scos ouăle din imensele vase de ceramică să le aerisim. Le-am aşezat pe patul de cărămidă al lui Floare de Liliac, pe pernuţe din bumbac. Floare de Liliac ne-a trimis pe mine şi pe Pearl să-i anunţăm pe fermieri că sosise timpul să vină să-şi ia puişorii.

Am fost emoţionate când am văzut apărând ciocurile micuţe. Puii spărgeau coaja şi îşi croiau drum afară. Pearl a numit asta o petrecere de aniversare grandioasă când au ieşit în sfârşit toţi puii.

— Ce frumuseţi! a ţipat ea uitându-se la puişorii care ţopăiau pe mâinile ei.

Floare de Liliac era prea obosită ca să sărbătorească. Sforăia,

rezemată de perete, în timp ce eu şi Pearl număram puii. Am pus puii în coşuri ca să fie luaţi. Floare de Liliac râdea şi ţipa în somn. Chipul îi strălucea de plăcere.

— Ce trebuie făcut vara, nu faci primăvara! a strigat ea. N-am dreptate?

— Ai perfectă dreptate, Floare de Liliac! i-am răspuns noi.

Eu şi Pearl am ajutat-o să se bage în pat, unde avea să doarmă zile în şir.

Capitolul 4

Era începutul lunii septembrie. Aerul fierbinte şi plăcut îmi umplea plămânii. Eu şi Pearl alergam pe dealuri. Am trecut pe lângă nişte copilaşi care se jucau cu ţărână şi râme, apoi pe lângă bătrânul oraşului, care moţăia la umbra unui copac. Eram entuziasmată, căci Pearl mă invitase în sfârşit la ea acasă.

— Mama nu ştie că te aduc cu mine, a zis Pearl emoţionată.

— O să se... supere? am întrebat neliniştită. La urma urmei, am minţit.

— O, a uitat asta demult.

— Da?

— Mama a spus că uneori oamenii nu pot fi ţinuţi răspunzători pentru ceea ce fac, fiindcă nu-l cunosc pe Dumnezeu.

M-am oprit.

— Dacă îşi aduce aminte? Dacă îmi spune: „Nu vreau o mincinoasă ca oaspete”?

— O, te cunoaşte şi întotdeauna i-a plăcut de tine.

— De unde ştii?

— Salcia, mama nu se putea să nu te adore.

— De ce?

— Pentru că eşti în stare să cânţi.

M-am uitat la ea.

— Salcia, mama încearcă demult să organizeze un cor de copii, însă nu reuşeşte să descopere copii care pot sau care vor să cânte.

— Ştie că vreau, am spus eu. Dar nu ştiu dacă crede că pot să cânt suficient de bine.

— Da, poţi.

— Vocea mea nu e în stare să ţină notele cele mai înalte. Se dogeşte.

— Mama o să te înveţe cum să susţii notele înalte. În plus,

cântecele bisericeşti nu sunt opere chinezeşti. Sunt mult mai uşor de cântat.

— O să cânţi şi tu, Pearl?

— Da, îmi place la nebunie să cânt, deşi nu prea am voce. Dar nu contează. Pot să cânt la nesfârşit *Iasomie, gingaşă iasomie*.

Ea a început cântecul şi eu m-am alăturat îndată. Când am terminat, Pearl s-a apucat să cânte din nou, cu accentul din Yangchow, şi eu am urmat-o. Am cântat, de asemenea, cu accentul din Soochow şi cu cel din Nanking.

— Ai o operă chinezească preferată? am întrebat-o după ce am epuizat toate accentele.

— *Amanţii fluturi*.

— Asta e şi preferata mea!

— Versiunea din dinastia Ming sau cea din dinastia Qing? a întrebat Pearl.

Am fost mirată de cunoştinţele ei.

— Versiunea Qing, desigur.

Ea a dat aprobator din cap şi apoi am început.

Eu trăiesc lângă Fluviul Albastru, aproape de izvoare,
Pe când tu locuieşti departe, lângă gurile lui de vărsare.
Tu şi eu bem apă din acelaşi fluviu chinez,
Nu te-am văzut niciodată, deşi în fiecare zi te visez.

Oare când apa acestui fluviu să curgă va-nceta?
Oare când nu te voi mai iubi aşa cum te iubesc?
Numai ca inimile noastre să bată ca una îmi doresc,
Şi ca tu să nu mă dezamăgeşti în dragostea mea.

Ţinându-ne de mână, ne plimbam pe malul fluviului. Am întrebat-o dacă acasă avea voie să cânte operă chinezească.

— Glumeşti? a zis ea ironic. Absalom nu permite niciun alt sunet în afară de al lui Dumnezeu.

Am întrebat-o dacă se înţelege bine cu părinţii ei.

— Părinţii mei folosesc cuţitul şi furculiţa, eu folosesc beţişoare.

Şi Absalom, şi Carie erau plecaţi când am ajuns noi, aşa că Pearl mi-a făcut un tur complet al casei. Era un bungalow cu trei camere, construit din cărămidă şi scânduri de lemn. Încăperea din mijloc servea drept cameră de zi şi loc pentru luat masa. De o parte şi de alta se aflau dormitoarele. Pearl îl împărţea pe al ei cu Grace, sora

sa mai mică. În dormitorul părinţilor se afla un pat mare din lemn. Aşternuturile erau înălbite şi confecţionate din pânză aspră. Petele de pe perete dădeau în vileag un acoperiş care curgea. Locul era extrem de curat. Până şi mobila foarte uzată strălucea. Pearl a arătat spre draperiile roz:

— Le-a făcut chiar mama, din material adus din America.

Pe o latură a casei se aflau două vase mari din ceramică, în care era apă din fluviu. Am fost mirată că familia trăia exact ca noi.

— Mama lasă uşa casei noastre deschisă tot anul, a zis Pearl.

— Primeşte pe oricine bate?

— Părinţii mei sunt încântaţi de orice ocazie de a-l prezenta pe Iisus Cristos.

— Dar lui Carie îi pasă de oameni, nu-i aşa?

— Da, mamei îi pasă foarte mult, spre deosebire de tata, căruia îi pasă doar de Dumnezeu.

— Nu ştiu dacă e bine să lăsaţi uşa deschisă tot timpul, am spus eu. Ar putea intra cerşetori şi ar fi greu de scos afară.

— Oamenii care vin sunt, cum spune mama, „prea săraci ca să-şi permită o funie cu care să se spânzure”. Ei o numesc „Stăpâna Străină, Carie TaiTai” şi cerşesc de mâncare.

— Mama ta trebuie să suporte multe.

— Asta nu-i nimic în comparaţie cu ceea ce suportă din partea soţului ei.

Pearl mi-a povestit că Carie încercase să-l convingă pe Absalom să plece din China pentru a-şi salva copiii pe moarte.

— Mama ta încă mai vrea să plece din China? am întrebat eu.

— Nu, a renunţat. Pearl s-a oprit puţin şi apoi a continuat: Vizitatorii care o bucură cu adevărat pe mama sunt marinarii din America. Le face fursecuri şi ei o iubesc pentru asta. După mâncare şi vin, mama şi marinarii cântă împreună *Departe de casă*. Cu toţii râd şi plâng în acelaşi timp.

Aşa cum a prezis Pearl, Carie a fost încântată în clipa în care a aflat că vreau să fac parte din corul ei de copii. M-a dus la pian şi eu am cântat *Amazing Grace*.

Carie mi-a arătat cum să fur respiraţii atunci când cântam notele înalte. Am învăţat să nu-mi forţez vocea. Ca să mă înveţe, a început să cânte alte melodii. Îmi plăcea foarte mult vocea ei, deşi habar nu aveam ce cânta. Am promis că voi veni din nou pentru lecţii. Carie credea că vocea mea se va schimba în bine prin exerciţiu. După câteva luni, chiar am devenit mai bună. Eram în stare să iau notele

înalte fără efort. Puteam să imit vocea lui Carie şi, de asemenea, aveam capacitatea de a memora un cântec după ce îl cânta ea. Curând, Carie m-a invitat să cânt la slujba de duminică a lui Absalom. Am cântat cântecul clar, cu emoţie, ca şi cum înţelegeam versurile.

Pearl era mândră. Faţa îi strălucea atunci când mama ei a zis:

— Mulţumesc lui Dumnezeu pentru Salcia!

Absalom a fost şi el impresionat.

— Continuă lucrarea cea bună întru Domnul, m-a încurajat el.

Ştiam că, în inima lui, tatei nu-i prea păsa de Dumnezeu, deşi pretindea că-i pasă. M-am gândit că aş putea să fac la fel. Ceea ce îmi plăcea era să stau lângă Carie când cânta la pian. Carie nu m-a iscodit niciodată în legătură cu cunoştinţele mele despre Dumnezeu. Eram recunoscătoare că nu o deranja că stăteam lângă ea în tăcere. Spunea că un copil n-ar trebui să fie lipsit de bucuria muzicii. Cânta orice melodie care îi venea în minte. În glasul ei auzeam anotimpurile. Sunetul primăverii era precum Fluviul Albastru când umplea golfuleţele. Sunetul verii era ca mângâierea soarelui. Toamna era alcătuită din culorile care vibrau şi îmi înălţau simţurile. Vocea iernii era profundă, o poveste despre zăpadă.

În timp ce stăteam lângă Carie, simţeam fericire. Însă din când în când cuvintele îmi umpleau inima de tristeţe. Se întâmpla adesea în toiul repetiţiilor mele. Mă sufocam şi izbucneam în plâns. Ea mă cuprindea cu braţul:

— Hai să luăm o pauză, îmi propunea. O să-ţi cânt melodia mea preferată.

Muzica ei reuşea întotdeauna să mă înveselească. Atunci când era în toane bune, Carie cânta duete cu mine. Îmi plăcea la nebunie sunetul pe care îl cream amândouă. Dacă am început să-mi fac o idee despre rai, a fost cântând împreună cu ea.

— Salcia, cât de mult aş vrea să te pot duce să vezi America, a zis Carie într-o zi.

Mi-a vorbit despre ţara ei natală. Mi-a spus că nu intenţiona să trăiască în China pentru totdeauna. Era datoria ei de soţie creştină să-l urmeze pe Absalom în China şi să se stabilească în orăşelul Chin-kiang. Nu era alegerea ei, a subliniat ea.

Am întrebat-o pe Pearl dacă împărtăşeşte sentimentele mamei sale.

— Păi, China mi se pare mult mai acasă decât America, a răspuns ea pe un ton realist, fiindcă nu mai fusese în ţara ei de când avea trei luni. America este căminul adevărat al mamei şi ea zice că e şi al meu. S-a oprit puţin şi apoi a adăugat: America este locul de unde vine mama şi unde şi-ar dori să se poată întoarce.

— Dar tu? am iscodit-o eu.

— Habar n-am unde voi ajunge până la urmă.

Am întrebat-o dacă îi era dor de America. Ea a râs:

— Cum ar putea să-mi fie dor de ceva despre care n-am habar?

Am întrebat-o dacă îşi cunoştea rudele din America.

— Le ştiu numele, a răspuns ea, dar nu le cunosc personal. Părinţii mei vorbesc despre mătuşile, unchii şi verii mei. Pentru mine sunt nişte străini. Singurii oameni pe care îi cunosc în afară de părinţii mei şi de sora mea sunt poporul tău. Mi-e teamă că într-o zi tata va hotărî să ne întoarcem în America. Nu-mi pot imagina cum e să plec din China.

M-am uitat la ea, încercând să-mi închipui momentul unei asemenea plecări.

— Într-un fel, e trist că mama nu este ca soţul ei, a continuat Pearl după o vreme. Căminul lui Absalom se află acolo unde este munca lui Dumnezeu. Nu-i pasă unde locuieşte, în America sau în China. Mama trăieşte cu inima frântă. În ceea ce o priveşte, viaţa ei este un exil. Se agaţă de pianul ei pentru că e de acasă de la ea.

Băgasem de seamă felul în care Carie avea grijă de pianul ei. Picioarele lui erau vârâte în papuci – Carie a ridicat pianul de pe pământul bătătorit ca să-l protejeze de umezeală. În Chin-kiang, apa intra în camere la sfârşitul fiecărui anotimp ploios. Mobila din lemn trebuia pusă pe cărămizi. Întindeam scânduri din cameră în cameră atunci când apa ajungea prea sus. Cea mai mare grijă a lui Carie era că mucegaiul o să-i distrugă până la urmă pianul.

Exersam pentru spectacolul de Crăciun. Carie tradusese versurile din engleză în chineză. Deşi eram analfabetă în ambele limbi, îmi plăcea mai mult versiunea englezească. I-am spus lui Carie că *Silent Night* nu sună în chineză la fel de frumos ca în engleză. Ea a răspuns:

— Frumuseţea unui cântec nu ar trebui să conteze la fel de mult ca mesajul lui.

Absalom a avut parte de cea mai mare prezenţă de până atunci – cântecele copiilor au atras oamenii de pe străzi în seara de Ajun. Pentru prima oară, am văzut un zâmbet larg pe chipul lui. Pentru a

sărbători, s-a descotorosit de coada lui falsă şi şi-a lăsat liber părul şaten, lung până la umeri. Mulţimea a avut nevoie de ceva timp pentru a se obişnui cu noua lui înfăţişare de occidental. Tata i-a spus lui NaiNai că Absalom avea nevoie de succes. Se întorsese de curând dintr-o călătorie dură. În timp ce predica într-un sat învecinat, Absalom a fost bătut de oamenii care nu văzuseră un străin niciodată în viaţa lor şi care au crezut că se afla acolo ca să facă rău. Câinii au fost lăsaţi liberi ca să-l alunge.

Pearl mi-a arătat grădina lui Carie.

— Mama e hotărâtă să creeze o grădină americană. A adus plante din America. Ăsta e sânger, iar ăla e un trandafir Lincoln, preferatul mamei.

— Ăsta seamănă cu floarea-fluture chinezească, am arătat eu spre sânger. Iar trandafirul Lincoln trebuie să fie un văr de-al bujorului.

— Sunt sigură că există un soi de legătură. Mama a zis că Dumnezeu a creat natura în acelaşi fel în care a făcut oamenii. Ceea ce vedem e generozitatea lui Dumnezeu.

— Tu crezi cu adevărat în Dumnezeu, Pearl? am întrebat eu.

— Da, a zis ea. Dar mă ştii pe mine. Eu sunt şi chinezoaică. O parte din mine nu poate vorbi cu părinţii mei, nu că lor le-ar păsa.

— Şi tu devii confuză? am întrebat eu cu grijă. Vreau să zic, în legătură cu Dumnezeu?

Ea a lovit cu piciorul o piatră de pe drum.

— Mă doare faptul că Dumnezeu nu răspunde la rugăciunile mamei.

— Mama ta e supărată pe Dumnezeu?

— Mama e supărată pe tata, nu pe Dumnezeu, mi-a explicat Pearl. Este încă incapabilă să accepte moartea celor patru fraţi ai mei.

— De aia nu predică ea, deşi chineza ei este mult mai bună decât a lui Absalom? am întrebat eu.

Pearl a încuviinţat din cap.

— Mama vrea să aibă încredere în munca tatei, însă nu se poate convinge pe ea însăşi. Mi-a spus că-i este greu să fie optimistă.

— Mama ta ne arată bunătatea lui Dumnezeu.

— Mama zice că îi ajută pe ceilalţi pentru că asta o ajută să se vindece.

— O femeie îşi ascunde braţul rupt în mânecă, am răspuns eu,

repetând ceva ce zisese NaiNai. Mama ta şi-a părăsit părinţii pentru soţul ei nebun.

Eu şi Pearl am descoperit că Dumnezeu avea un mod ciudat de a face ca lucrurile să meargă bine pentru Carie. La început, ea nu a fost în stare să-i convingă pe oameni să se alăture bisericii lui Absalom, dar când s-a apucat să-i ajute pe localnici, să-i îngrijească pe bolnavii şi pe muribunzii lor, să administreze medicamente occidentale pentru oameni şi animale, refuzând banii sau darurile, localnicii au început să umple biserica.

Carie era preocupată că am devenit un mijloc de distragere a atenţiei lui Pearl de la studiu. Absalom n-a fost de acord. El i-a spus:

— Pearl îi face un mare serviciu Domnului atunci când profită de prilejul de a-şi influenţa prietena.

Pentru a încuraja prietenia dintre mine şi fiica lui, Absalom îmi făcea daruri, de pildă un portret al lui Cristos desenat de propria sa mână. A pus-o pe Pearl să lucreze cu mine, folosind propria lui traducere după Biblie. În schimb, noi ne prosteam. Lui Pearl îi era greu să se concentreze să facă munca lui Dumnezeu. Doar atunci când vedeam umbra lui Absalom trecând pe lângă fereastră, recitam din Biblie cu voci puternice, teatrale.

Carie a stabilit reguli noi pentru Pearl legate de petrecerea timpului cu mine. Avea voie să se joace numai după ce termina cu învăţatul. Carie o educa ea însăşi pe fiica ei acasă. De asemenea, Pearl lua lecţii de chineză de la domnul Kung, un chinez slab ca un băţ, de vreo cincizeci şi ceva de ani. Eu stăteam lângă uşa camerei şi aşteptam răbdătoare. Am observat că Pearl o lua adesea înaintea domnului Kung. A terminat romanul *Toţi oamenii sunt fraţi* înainte chiar ca lecţia să înceapă. Pearl îmi spusese că romanul era despre un grup de ţărani săraci care au fost împinşi în situaţii disperate şi au devenit bandiţi. În poveste, ei caută dreptate şi devin eroi. Domnul Kung a fost impresionat că Pearl a memorat cele o sută opt caractere ale romanului, însă a criticat-o aşa cum ar fi făcut orice profesor chinez:

— O persoană cu adevărat deşteaptă… domnul Kung a făcut o pauză şi şi-a netezit barba de ţap cu degetul mare şi arătătorul înainte de-a continua… este genul de persoană suficient de inteligentă pentru a-şi ascunde deşteptăciunea.

— Da, domnule Kung, a răspuns Pearl umil şi mi-a făcut cu

ochiul.

Tata a sărbătorit ziua în care Absalom l-a făcut „cleric”.

— Credeam că cel mai mare noroc al meu va fi să devin portarul bisericii, a zis el plângând în timp ce stătea în prag.

NaiNai a fost copleşită de fericire.

— Fiule, promite-mi că-l vei cinsti pe Absalom înfruntând greutăţile împreună cu el.

Tata a promis ca un fiu al adevăratei pietăţi. I-a spus lui NaiNai că Absalom începuse să-l pregătească pentru a fi şeful bisericii din Chin-kiang.

— Ce va face stăpânul Absalom când vei prelua tu conducerea? a întrebat NaiNai.

— Va lucra la extindere. Plănuieşte să pătrundă adânc în zona rurală.

Tata i-a spus lui NaiNai că, deşi se simţea onorat, îi venea greu să i se dedice lui Dumnezeu.

— Absalom a desemnat un câine să se ocupe de prinderea şoarecilor, a oftat NaiNai.

Se temea că fiul ei îl va dezamăgi pe Absalom.

Tata a încercat din răsputeri să-şi joace rolul. A zis că nu va recunoaşte niciodată că s-a băgat în asta pentru bani. I-a spus lui NaiNai că promovarea lui era rezultatul luptei lui Absalom cu un alt om al lui Dumnezeu.

— Există încă un om al lui Dumnezeu? am întrebat eu şi NaiNai.

— Un misionar nou care îşi zice baptist, ne-a explicat tata.

— Absalom e şi el baptist? am întrebat noi.

— Nu, e prezbiterian.

În privinţa diferenţei, a zis că şi el era nedumerit, deşi Absalom i-o explicase.

— Din punctul de vedere al lui Absalom, oraşul Chin-kiang e teritoriul lui, a conchis tata.

Baptistul era un roşcat voinic, chior de un ochi. Venea adesea la biserica noastră şi spunea mulţimii că Absalom nu făcea nimic bine. Sublinia, de exemplu, că doar stropea capetele convertiţilor săi, când ar fi trebuit să le cufunde în apă.

Asta avea logică pentru chinezi. Raţionamentul era că, dacă un pic de apă era bună pentru suflet, mai multă apă ar trebui să fie şi mai bună şi că o cufundare adâncă ar trebui să fie cea mai bună.

Absalom era convins că baptistul se afla acolo pentru a-i distruge munca, furându-i convertiţii.

— Sădeşte îndoieli cu privire la mine în capetele lor, i s-a plâns el tatei.

Nu am ştiut cum să procedez cu baptistul când l-am întâlnit în faţa bisericii. Dacă aş fi plecat, l-aş fi insultat. Aşa că am aşteptat până când şi-a terminat predica despre cufundare. Întâlnirea noastră l-a supărat pe Absalom. A jurat răzbunare.

NaiNai a prezis destul de bucuroasă:

— Pescarul profită când un crab şi un homar sunt încleştaţi în luptă.

Prin pescar, se referea la tata.

Tata a fost de acord:

— L-am auzit pe Absalom ţipând la soţia lui, ne-a povestit el, imitându-l: „Am dăscălit, am muncit şi am suferit toate necazurile insuflării elementelor esenţiale ale creştinismului la păgâni! Nu e nimic altceva decât furt religios când viitorii mei membri sunt adăugaţi gloriei baptiste!”.

— E serioasă treaba asta? a întrebat NaiNai.

— O, da, pentru Absalom, a zis tata. Cum altfel aş primi promovarea ca cleric? Absalom nu e prost.

— Mai bine nu te-ai amesteca, l-a prevenit NaiNai.

Tata a zâmbit:

— Aş profita mai mult dacă lupta lor ar continua.

NaiNai a clătinat din cap şi a zis:

— Când eşti un măgar şchiop care merge pe un pod rupt, mai devreme sau mai târziu o să cazi.

— Nu mai sunt acelaşi ticălos pe care îl ştiai, a răspuns tata. Nu voi fi cel care va aduce ruşinea asupra bisericii lui Absalom. Absalom va învinge.

— Vreau doar să pot avea conştiinţa curată când voi muri.

Ochii lui NaiNai s-au umplut de lacrimi.

Tata a scos nişte bănuţi de cupru şi i-a aşezat lângă perna lui NaiNai:

— Absalom m-a plătit pentru medicamentul tău, mamă.

NaiNai şi-a cuprins faţa în palme şi a început să plângă.

— Unde e Absalom acum? l-am întrebat pe tata.

— Călătoreşte prin zona rurală. Poate că e în toiul unei ore de studiu.

— Predă?

— Da.

— Ce predă?

— Absalom predă istoria Bibliei, filosofie, religii, greacă şi ebraică. Răspândeşte Evanghelia.

— Acceptă discipoli femei?

— Nu, discipolii lui sunt numai bărbaţi.

— Cât de departe călătoreşte?

— Cât de departe poate să ajungă. S-a oprit o clipă şi apoi a adăugat: Omul e ambiţios. Nu am nicio îndoială că Dumnezeul lui creştin va cuceri China într-o bună zi.

Tata mi-a spus că era uimit de faptul că tinerii chinezi educaţi erau dornici să-l urmeze pe Absalom.

— A convertit până şi musulmani chinezi, a zis el scărpinându-şi ceafa a neîncredere. Cred că felul în care Absalom duce războiul lui Dumnezeu îi atrage pe tineri. Este absolut devotat şi încăpăţânat. Un fanatic, ca să zic aşa. Cei tineri îi venerează energia şi hotărârea. Mai mult decât orice altceva, Absalom vinde victoria lui Dumnezeu. Oamenii vor să urmeze un om puternic, un lider.

— Cum poţi să fii cleric dacă nu crezi în Dumnezeu sută la sută? l-am întrebat.

— Vorbeşte mai încet, fiica mea, a zis tata jenat. Fii păstrătoarea secretului meu. După spusele lui Absalom, Dumnezeu mă va chema.

— Aştepţi?

— Da, şi trebuie să fiu răbdător.

— Sper că vorbeşti serios.

— Da, a jurat tata.

Iarna anului 1899 a fost groaznic de rece. Cerul şi dealurile se contopeau într-un singur vârtej înverşunat de vânt şi zăpadă, ceea ce era rar în sudul Chinei. Dimineaţa văile erau tăcute sub pătura de alb. Vremea l-a ajutat pe tata să obţină prezenţa pe care i-o promisese lui Absalom. Atraşi de focul cald din biserică, săracii se adunau sub portretul lui Iisus Cristos şi se rugau.

Felul în care tata predica din Biblie era diferit de cel al lui Absalom. Istorisea episoade din Biblie aşa cum ar fi făcut cu o poveste chinezească. Îşi pregătea materialul cu atenţie, astfel încât acesta să aibă întotdeauna un început incitant şi un final mulţumitor.

Când s-a întors din călătoriile sale, Absalom a fost deranjat de

exagerările şi invenţiile tatei. Mai ales când l-a comparat pe Iisus cu eroii populari chinezi, până şi cu fictivul Rege Maimuţă. A susţinut că Regele Maimuţă avea aceeaşi inimă bună ca Iisus. Ţelul tatei era să facă orice pentru ca publicul să revină.

— De acum încolo, limitează-te la Biblie, i-a ordonat Absalom. Accentuează faptul că drumul credincioşilor se va întinde de-a lungul unei vieţi de sărăcie şi sacrificiu.

Tata l-a convins să-i permită cel puţin să pomenească de budism.

— Voi folosi conceptul ca instrument pentru a deschide oamenii către creştinism, a promis el. Răspunzând îndoielilor lui Absalom, a zis: Nimănui nu-i place să i se spună că religia sa e rea şi prostească.

Oamenii frecventau biserica, însă nimeni n-a consimţit la convertire. Apelând la isteţimea sa, tata a devenit inventiv. Inspirat de ghicitoarea din oraş, a copiat desene din Biblie pe cărţi de joc, cu care juca împreună cu localnicii. Recompensele pentru cei care deveneau membri ai bisericii şi îi dădeau ascultare lui Dumnezeu aveau să fie recolte bune, fii şi longevitate. Drept pedepse, le-a înfăţişat scenarii împrumutate din iadul chinezesc, unde bărbaţii şi femeile erau tăiaţi în bucăţi şi daţi ca hrană fiarelor.

Pearl a izbucnit în râs când tata a schimbat numele zeilor chinezi cu ale sfinţilor creştini. De exemplu, Guan-ying cu Fecioara Maria.

— Absalom o să-i smulgă părul pentru asta, a spus ea.

Am întrebat-o dacă îi era dor de tatăl ei atunci când era plecat. Mi-a răspuns că nu.

— Nu-l cunosc îndeajuns ca să-mi fie dor de el.

Îl adora pe tata şi credea că e amuzant şi creativ. Lui Pearl îi plăceau mai ales cupletele şi ghicitorile de Anul Nou pe care le născocea. Frazele erau din Biblie. Tata oferea Beţişoare din Biblie pentru ca oamenii să le deseneze – o idee pe care a furat-o din templul budist, unde desenarea beţişoarelor norocoase făcea parte din ritualul de venerare.

Absalom a continuat să se plângă şi chiar a ameninţat că-l va concedia. Însă a fost impresionat de rezultate. Prezenţa la biserică a crescut foarte mult. Biserica din Chin-kiang era acum renumită în toată provincia, deşi nu existau încă suficienţi convertiţi.

Taţii noştri ne-au spus mie şi lui Pearl să-i influenţăm pe tovarăşii noştri de joacă. Nu mă simţeam în largul meu vorbind despre un

zeu străin. Pearl îmi împărtăşea sentimentele. Ne mituiam prietenii cu jocuri şi mâncare în schimbul promisiunii că vor veni duminica la biserică. Problema era că, de îndată ce copiii ajungeau să cunoască foarte bine poveştile din Biblie ale tatei, voiau altele, altfel încetau să mai vină. Între timp a sosit primăvara, iar lucrătorii au plecat de acasă ca să muncească la câmp.

Tata îşi făcea griji că, atunci când se va întoarce din călătorie, Absalom va găsi un număr mai mic de oameni. Nu voia să-şi piardă slujba. În fiecare seară muncea din greu la împrospătarea poveştilor din Biblie.

Vreme de câteva duminici, eu şi Pearl am stat în fundul bisericii, ascultându-l cum vorbeşte unei încăperi aproape goale. Pearl nu părea să fie deranjată de numărul de oameni în scădere. Continua să-şi îngroape faţa în cărţile ei.

Mă întrebam ce o să ne facem dacă tata îşi va pierde slujba. Boala lui NaiNai se agravase în timpul iernii. Medicamentul nu mai avea niciun efect. Pe NaiNai nu prea o trăgea inima să cheme un doctor, de teamă să nu se înglodeze şi mai mult în datorii. Gândul că aş putea să o pierd îmi aducea lacrimi în ochi. Când am ridicat bărbia ca să-mi împing lacrimile înapoi, am băgat de seamă că se întâmpla ceva ciudat cu tavanul bisericii. Căpriorii erau acoperiţi de pete maro. M-am dus la Pearl şi i-am arătat ce am văzut. Ea s-a întrebat dacă petele erau gândaci.

În următoarele câteva zile, le-am urmărit amândouă. Gândacii nu se mişcau. După o săptămână, am descoperit că gândacii se umflaseră şi se transformau în frunze verzi.

— Cresc frunze!

Eu şi Pearl ne-am uitat una la alta emoţionate.

Într-o săptămână, frunzele verzi ocupau tot colţul tavanului. Au început să se întindă spre fereastră şi apoi pe deasupra tocului uşii. Ne-am chemat toţi prietenii să vină să vadă. Au venit. S-au dus acasă şi le-au povestit părinţilor despre miracolul verde de pe tavanul bisericii.

Până la urmă am aflat că frunzele erau lăstari de salcie. Căpriorii fuseseră făcuţi din trunchiuri de salcie. Deşi trunchiurile erau dezgolite, primăvara caldă le readusese la viaţă.

Vestea că zeul străin dădea semne ale existenţei sale i-a făcut pe oameni să se întoarcă în grabă. Tata a numit tavanul Grădina lui Dumnezeu. Locul era ticsit în ziua în care s-a întors Absalom. Căpriorii de salcie erau înfloritori. Noii lăstari aveau între un metru

şi jumătate şi doi metri lungime. Din cauza brizei de la fereastră, frunzele se legănau prin încăpere precum mânecile unor dansatori.

Cu Absalom alături, tata a citit din Apocalipsa Sfântului Ioan. Mulţimea asculta, bucurându-se totodată de miracolul lui Dumnezeu în plină desfăşurare. Albine, fluturi şi păsări intrau şi ieşeau din încăpere, înnebunindu-i pe copilaşi.

Capitolul 5

A sosit o trupă de operă, Ariile Wan-Wan. Cânta *Amanţii fluturi* pentru Festivalul de Primăvară dedicat Lunii. Din clipa în care am auzit vestea, eu şi Pearl n-am mai avut astâmpăr. Pearl a implorat-o pe Carie să-i dea voie să meargă cu mine şi cu NaiNai, care zicea că era ultimul spectacol pe care voia să-l vadă înainte de-a muri.

Ne-am gătit pentru reprezentaţie. Eu purtam o rochie albastră din bumbac cu model floral, iar Pearl era îmbrăcată într-o rochie purpurie din mătase, brodată cu fluturi roz. Pearl şi-a îndesat cu grijă părul ondulat sub căciula neagră tricotată. Din spate, păream surori gemene. Ne-am făcut coliere din muguri proaspeţi de iasomie. Ţinându-ne de mână, am pornit spre malul fluviului, unde trebuia să aibă loc spectacolul.

Scena se afla chiar lângă mal. Era un templu părăsit cu patru coloane. Mulţimea a început să se adune la asfinţit. Unii veneau cu bărcile, alţii se uitau de pe acoperişuri. De asemenea, erau oameni care priveau de pe un deal îndepărtat. Stând de o parte şi de alta a lui NaiNai, ne-am împins prin mulţime. Ne-am instalat în apropierea scenei. NaiNai a scos nişte boabe de soia prăjite, pentru ca eu şi Pearl să le împărţim în timp ce aşteptam să se ridice cortina.

Tobele au început în sfârşit să bubuie. Inimile noastre băteau cu putere. Aclamam împreună cu mulţimea. „Ariile Wan-Wan! Ariile Wan-Wan!”

Cortina s-a dat la o parte. Au intrat animatorii. A urmat un şir de acrobaţii. Cântăreţii din cor au început povestea. După o clipă au apărut actorii. Actorul principal, care juca rolul iubitului, chipeşul Liang, era o fată. Machiată puternic. Era îmbrăcată într-un costum splendid, de culoarea soarelui, cu mărgele lungi din jad. Vocea ei avea ceea ce iubitorii de operă numeau un „sunet de cupru”, considerat cea mai de seamă calitate la o voce masculină tânără. Aria ei Wan-Wan a adus lacrimi de fericire în ochii lui NaiNai.

Ochii mei urmăreau fiecare mişcare a lui Liang. Iubita lui, Yin-tai,

era o frumuseţe neasemuită. Actriţa era înfăşurată într-un costum roz din mătase, cu mâneci lungi. Se mişca precum o zeiţă care coboară din nori. Deşi respiraţia ei părea un pic îngreunată, vocea îi era armonioasă.

Întunericul înserării a devenit mai profund. Scena era luminată strălucitor cu lampioane. În faţa ochilor noştri se derula povestea de dragoste. Iubiţii îşi declarau pasiunea şi se luptau cu forţa feudală care încerca să-i despartă. Şi eu, şi Pearl am plâns la final – iubiţii îşi luaseră viaţa în faţa brutalităţii societăţii.

Mai târziu, Pearl mi-a spus că a învăţat versiunea chinezească din *Romeo şi Julieta* înainte de-a auzi de numele lui Shakespeare.

Iubiţii morţi au revenit la viaţă sub formă de fluturi. Ei s-au reunit şi au trăit fericiţi până la adânci bătrâneţi. Era o tragedie cu final fericit. Întinzându-şi aripile imense, iubiţii dansau şi cântau:

Visele m-au luat în stăpânire.
Am colindat şi în cele din urmă am ajuns unde erai tu.
Stăteam pe verandă
Şi tu cântai vechea arie melodioasă.
Apoi m-am trezit,
Fără nimeni lângă mine.
Luna strălucea pe cer,
Luminând petalele moarte,
Făcându-mă să mă gândesc că ai murit.

După spectacol, am însoţit-o pe NaiNai acasă. Eu şi Pearl ne-am întors la scenă şi am aşteptat la ieşire, sperând să le zărim pe actriţe. Ne fascina faptul că întreaga distribuţie era feminină. O femeie cheală, cu faţă de ţestoasă, răspundea de fete. Îl interpretase în operă pe bărbatul bogat şi rău. Pearl le-a recunoscut pe actriţa care îl jucase pe Liang şi pe fata care o interpretase pe Yin-tai, partenera ei. Fără machiaj şi costum, aceasta părea foarte slabă, numai piele şi os. S-a dus şi s-a aşezat pe un taburet. Şi-a sprijinit capul de perete. Era palidă şi părea bolnavă. Liang a ajutat-o să-şi dea jos cizmele şi apoi a împăturit costumele şi le-a împachetat în valize.

Am aflat că trupa locuia în două bărci ancorate în josul malului. Acela era locul unde se aruncau murdăria şi gunoiul de noapte. Deşi aerul duhnea, nu am vrut să plecăm până când femeia cu faţă de ţestoasă n-a ameninţat că o să trimită după părinţii noştri.

Pe drumul de întoarcere, eu şi Pearl am discutat despre operă.

Ne-am delectat cu aria Wan-Wan şi cu laitmotivul operei. Am dansat ca fluturii, legănându-ne braţele în sus şi în jos.

A doua zi după-amiază, ne-am întâlnit din nou. Am vizitat trupa înainte să plece în oraşul următor. Am fost martore la ceva la care nu ne-am aşteptat: fetele din trupă erau silite să-şi exerseze acrobaţiile pe pavajul de piatră. Eu şi Pearl ne-am simţit norocoase că părinţii noştri nu ne vânduseră.

În cele din urmă am găsit-o pe Liang, care spăla o găleată lângă apă. Pearl s-a prezentat şi a exprimat admiraţia noastră. Liang a dat recunoscătoare din cap, însă a lăsat ochii în jos. Am văzut lacrimi curgându-i pe obraji.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat-o Pearl. Unde e Yin-tai, prietena ta?

— E bolnavă.

— Poate că e doar epuizată, a consolat-o ea. Las-o să se odihnească o zi. Sunt sigură că o să-şi revină.

— Nu, nu e nicio speranţă.

— Ce vrei să zici?

— Moare de tuberculoză, a suspinat actriţa.

A tras mai aproape hainele pe care le spăla şi ne-a arătat o pată de sânge.

Eu şi Pearl am fost şocate.

— Nu trebuie să joace diseară? am întrebat noi.

— Spectacolul tocmai a fost anulat, a răspuns actriţa izbucnind în lacrimi. Doctorul a zis că n-o să treacă de noaptea asta.

N-am ştiut ce să mai spunem.

Frumoasa actriţă a murit. Neavând bani pentru o înmormântare cum se cuvine, femeia cu faţă de ţestoasă a aruncat trupul în fluviu. Cum fata fusese vândută trupei la o vârstă fragedă, nici părinţii, nici alte rude nu au fost anunţaţi de moartea ei. După ce Pearl i-a povestit lui Carie ce se întâmplase, ea i-a chemat pe Absalom şi pe tata. Amândoi s-au dus la fluviu şi au scos trupul. Absalom a ţinut o ceremonie modestă şi actriţa a fost îngropată în spatele vechii biserici. NaiNai, Wang Ah-ma şi Floare de Liliac au spălat-o pe tânăra actriţă şi au îmbrăcat-o în rochia pe care o purtasem eu la operă. M-am simţit consolată văzând că rochia mea i se potrivea perfect.

Liang a venit să-şi ia adio. Era copleşită de durere. Pentru o clipă, mintea mea s-a întors la scena din operă, când el îşi exprima

iubirea nepieritoare pentru ea, în timp ce ea zăcea pe moarte.

Pearl nu se putea opri din plâns. După câteva săptămâni, s-a dus la Absalom, cerând un răspuns. „De ce nu a făcut Dumnezeu ceva?”

Absalom i-a spus că „trebuie să munceşti pentru a dobândi protecţia lui Dumnezeu”.

Îndurerată, Pearl a venit la NaiNai. A dus-o la templul budist şi a rugat-o să citească un capitol din scriptura budistă. Titlul era „Morţile cereşti şi cercul vieţii”. După aceea, eu şi Pearl am ars tămâie şi ne-am rugat pentru sufletul actriţei.

— Învăţ deopotrivă ce e vesel şi ce e îngrozitor, a zis Pearl ca pentru ea. O să accept ideea budistă că tot ceea ce este real e frumos.

Dizenteria a luat nenumărate vieţi în Anul Şobolanului. NaiNai s-a aflat printre cei bolnavi. Doctorul a refuzat să-i lase pe Absalom şi pe Carie să o trateze cu medicamentele lor occidentale. A insistat că efectul plantelor medicinale chinezeşti prescrise de el va fi perturbat.

Tata şi-a cheltuit toate economiile. Starea lui NaiNai continua să se înrăutăţească. Eram pe dealuri cu Pearl când a venit un vecin şi mi-a spus că NaiNai trăgea să moară. Când am ajuns la căpătâiul ei, era aproape inconştientă.

— Carie… murmura ea întruna.

Am ieşit ca vântul din casă şi m-am dus la Carie. Fără să spună o vorbă, ea şi-a luat trusa medicală şi m-a urmat.

— Mama e posedată de spirite rele, a prevenit-o tata, cuprins de panică. Dacă o atingi, ghinionul se va ţine după tine acasă.

— Ce ruşine că soţul meu te-a convertit! a spus Carie scârbită. În mod sigur nu vorbeşti ca un creştin. Deschizându-şi trusa medicală, i-a poruncit tatei: Dă-te la o parte!

Scoţând un ac şi un tub, Carie i-a făcut o injecţie lui NaiNai.

— Doza îşi va face treaba, ne-a liniştit ea. Dacă nu, anunţaţi-mă. O să-l aduc pe doctorul de la ambasadă.

Până să vină miezul nopţii, NaiNai a cerut apă. La răsăritul soarelui, a zis că îi e foame.

Pe când tata îngenunchea ca să-şi exprime recunoştinţa faţă de Carie, Absalom a spus că era voinţa lui Dumnezeu faptul că NaiNai trăia.

— Nu are nicio legătură cu soţia mea, a stăruit el. Dumnezeu a

răspuns la rugăciunea colectivă a membrilor bisericii.

Dacă tata era un fals creştin, din acel moment s-a schimbat. La fel şi NaiNai, care a spus oficial adio micuţei statuete a lui Buddha din camera ei. A înlocuit-o cu o statuetă din lut a lui Cristos, un dar de la Absalom.

Totuşi, unele lucruri nu s-au schimbat niciodată. În raiul creştin al lui NaiNai, îngerii luau formă de flori de piersic, fluturi şi păsări colibri. Dumnezeu însuşi trăia într-un peisaj chinezesc, unde norii se oglindeau în lacuri, iar bambusul şi pinii acopereau munţii. Ceea ce ne amuza cel mai mult pe mine şi pe Pearl era că Dumnezeul creştin al lui NaiNai călătorea pe spinarea căprioarelor şi zbura pe un cocor dacă parcurgea distanţe mari.

Când am împlinit unsprezece ani, Pearl cunoştea aproape pe toată lumea din Chin-kiang. Preferatul nostru era bărbatul cu floricele de porumb, care venea în oraşul nostru în prima săptămână a fiecărei luni. Omul vorbea un dialect din nord şi avea pielea de culoarea cărbunelui. Părul îi era îngroşat de ţărână şi purta ani la rând aceleaşi haine din pânză aspră, cu petice cusute unele peste altele. Deşi nu zâmbea niciodată, n-ar fi putut fi mai de treabă. Nasul în formă de evantai îi era tot timpul mânjit cu praf de cărbune. Împingându-şi cotiga, colinda din sat în sat.

În cotiga lui se afla un vas din fier în formă de tun. Cutia pentru foc era făcută din conserve de tablă. De fundul cutiei pentru foc erau legate nişte foale din lemn cu o ţeavă de aluminiu. Un coş mare cu lemne de foc era aşezat într-o parte. Deasupra lemnelor se găsea un sac din bumbac. Ne entuziasmam când omul începea să încălzească tunul. Urmăream flăcările ridicându-se. Păstram distanţa, căci adulţii ne preveniseră că tunul ar putea exploda.

Eu şi Pearl stăteam lângă omul cu floricele de porumb şi priveam ore în şir. Învârtea tunul cu mâna stângă şi manevra foalele cu dreapta. Nu avea nevoie de ceas ca să ştie când era timpul să pocnească porumbul. Când simţea că temperatura e numai bună, lua sacul din bumbac şi acoperea tunul cu el. Folosind o ţeavă de fier, deschidea tunul. Urma bubuitul unei explozii. Asta era ceea ce aşteptau copiii.

— Poc! striga omul chiar înainte de explozie.

Pe când copiii mai mici îşi acopereau urechile, iar unii închideau ochii, eu şi Pearl savuram zgomotul exploziei. După zgomot urma

un miros delicios. Sacul din bumbac se umplea imediat. Pentru noi, asta era magie pură – o cană de porumb sau de orez putea fi înmulţită de multe ori faţă de dimensiunea iniţială.

Eu şi Pearl am sărit în sus de bucurie în ziua când Carie s-a învoit în sfârşit să ne dea o cană de porumb uscat. Era deja întuneric şi omul cu floricele de porumb plecase. L-am prins din urmă şi l-am implorat să ne facă porumbul. Bărbatul a clătinat din cap şi a zis că închisese deja cuptorul. L-am implorat întruna. Ne-am oferit chiar să-l ajutăm.

Am fost în culmea fericirii când, în cele din urmă, el s-a arătat de acord. Eu învârteam tunul, în timp ce Pearl trăgea şi împingea foalele. Flăcările ardeau cu putere. Pearl se uita întruna la bărbat – nu voia ca tunul să explodeze. După vreo zece minute, a sosit momentul. Bărbatul a preluat treaba.

Am auzit bubuitul grozav al exploziei. Era ca şi cum am fi putut să surzim.

În seara aceea, floricelele de porumb au avut un gust mai bun ca niciodată.

A devenit pasiunea noastră să ne ţinem după omul cu floricele de porumb. Parcă eram două nebune, zicea Carie. Ţinta noastră era vasul ei cu orez. Nu după multă vreme, Carie a descoperit că îi goliserăm treptat rezerva de grâne. Când a venit omul cu floricele de porumb, s-a ivit şi ea. L-a făcut şarlatan. Vocea ei ca de operă a răsunat în tot oraşul. L-a apucat pe om de braţ şi i-a cerut să plece.

Eu şi Pearl eram jenate. O ţineam amândouă pe Carie, în timp ce omul îşi strângea lucrurile.

Carie ţipa, fluturându-şi pumnul:

— Să nu care cumva să te întorci să furi de la copiii mei!

Bărbatul a plecat zorit, târându-şi cotiga.

Zile în şir, eu şi Pearl am fost triste. N-am putut să-l uităm pe omul cu floricele de porumb. Ne simţeam vinovate de ruinarea negoţului său.

Capitolul 6

Absalom muncise din greu pentru a-l converti pe nou-venitul în oraş, Chan Tâmplarul. Avea şaisprezece ani şi era de loc din Canton. Şchiopăta puţin. I-a spus lui Absalom că fusese bătut de fostul lui stăpân. Nu avea slujbă, nu avea casă şi avea datorii. Absalom l-a luat sub aripa lui, angajându-l pe Chan să-i

construiască biserica în schimbul hranei şi adăpostului. Ştia exact ce fel de biserică voia. Avea un plan şi cumpărase deja terenul. Era un lot nivelat de pe strada principală, aproape de piaţă.

Încăpăţânarea lui Chan Tâmplarul şi concepţia lui ciudată despre stil au fost ceva la care Absalom nu se aştepta. Deşi bărbatul era deştept, se dovedea incapabil să urmeze proiectul lui, fiindcă i se părea urât. Chan crescuse construind temple chinezeşti şi era mândru de meşteşugul lui. Strămoşii săi se aflau printre cei care construiseră Oraşul Interzis pentru împărat. Specialitatea lui era Tokung, tradiţionala structură din lemn îmbinat. Se simţea ofensat că nu i se dădea prilejul să-şi folosească măiestria. Chan Tâmplarul profita de fiecare ocazie pentru a-l convinge pe Absalom să modifice proiectul. Îi spunea adesea:

— Cea mai bună arhitectură chineză are întotdeauna stilul Tokung. E un simbol al puterii, bogăţiei şi nobleţei.

— Aş vrea să nu am nimic din toate astea, îi răspundea Absalom hotărât. Biserica e un loc unde sufletele se adună întru Domnul. Niciun suflet nu este deasupra sau sub oricare altul. În loc de putere, bogăţie şi nobleţe, aş vrea să ilustrezi simplitate, umilinţă şi căldură.

Absalom voia ca noua lui biserică să urmeze un model occidental, să fie primitoare şi nu intimidantă.

— De ce nu vrei să mă laşi să-i ofer lui Iisus ce e mai bun din îndemânarea mea? întreba Chan Tâmplarul nedumerit. Ar trebui să-i construiesc un templu, nu o casă.

Cei doi s-au luptat pentru fiecare cui. Chan Tâmplarul era politicos şi supus, însă în clipa în care Absalom se întorcea cu spatele, punea la loc ceea ce i se poruncea să dea jos.

Absalom l-a ameninţat că o să-l dea afară. A cerut ca toate ferestrele să fie schimbate:

— Faceţi cercevelele mai înguste, cu ogive ascuţite, le-a poruncit el lui Chan şi echipei sale. Sau vă trimit pe toţi la plimbare!

Chan Tâmplarul a fost nefericit când în cele din urmă s-a conformat. Pentru el, faţada din piatră neprelucrată era o insultă adusă reputaţiei sale.

Absalom a numit lucrarea o capodoperă şi l-a lăudat pentru măiestria sa.

Când a început să lucreze la interior, Chan Tâmplarul şi-a invitat prietenii, artişti şi sculptori locali, să vină cu idei.

— Înţeleg că sunteţi maeştri în redarea zeilor chinezi, însă eu nu

vreau ca Intrarea lui Iisus în Ierusalim să semene cu Buddha Kuang-yin, i-a avertizat Absalom în loc să-i salute. Vă este interzis să faceţi expresia lui Iisus vicioasă, ca a zeului chinez al porţii. Să nu-i înfăţişaţi dinţii. Cât despre Iisusul de pe altar, nu vreau să semene cu zeul chinez al bucătăriei. Şi – ferească Dumnezeu – să nu-l faceţi pe Iisus gras.

Când i-a fost prezentat lui Absalom, Iisus avea o burtă de Buddha.

— Niciun chinez n-ar venera un zeu care seamănă cu un culi numai piele şi os, l-a povăţuit tata.

Absalom s-a supărat. A luat un şpaclu şi a îndepărtat el însuşi grăsimea de pe burta lui Iisus.

La slujba de duminică, Chan Tâmplarul a cunoscut-o pe Floare de Liliac, fata cu ouăle. S-a îndrăgostit de ea la prima vedere. Lui Floare de Liliac îi plăcea de el, însă o necăjea şchiopătatul lui. Ştiind că ea era deja o creştină convertită, s-a convertit şi el, pentru a-i face plăcere. Asta l-a făcut fericit pe tata, fiindcă putea să mai adauge încă o persoană în registrul său. Între timp, Absalom a început un alt proiect – să înfiinţeze o şcoală. Chan Tâmplarul a fost angajat să construiască o anexă în spatele bisericii.

Tata a fost desemnat să se ocupe de strângerea de fonduri. Deşi Absalom era impresionat de eficacitatea şi entuziasmul lui, îl supărau metodele sale. Tata le spunea negustorilor din oraş că apăruse o oportunitate de investiţie – Dumnezeu avea să-i răsplătească prin noroc şi prosperitate.

Sub nasul lui Absalom, umfla numărul celor care frecventau biserica. Devenea îndrăzneţ. Îi înscria ca membri ai bisericii pe cei care intrau accidental şi oferea mai multă mâncare pentru a atrage cerşetori din satele învecinate.

Îşi începea predica folosind aceeaşi frază:

— Vedeţi preşul pe care aţi păşit când aţi intrat în această biserică? Acela e preşul pe care fiica mea, Salcia, a încercat să-l fure înainte să fie salvată de Dumnezeu. Da, acelaşi Dumnezeu care vă va schimba şi vouă viaţa.

Pearl nu voia să-mi spună ce o supăra. NaiNai bănuia că se întâmpla ceva în familia ei.

— Absalom e într-un mare necaz, ne-a spus tata când a venit acasă. E anchetat de conducerea creştină din America.

— Ce-a făcut? a întrebat NaiNai.

— A fost bănuit de înşelăciune.

— Cu privire la ce? am întrebat eu.

— Numărul convertiţilor, a oftat el.

Am rămas tăcute. Ştiam că tata era vinovat.

— Poate că ar trebui să-ţi pui pielea la bătaie pentru el, a zis NaiNai.

— Problema e că Absalom nu ştie exact ce am făcut. Crede atât de mult în munca mea, încât le-a recomandat anchetatorilor să vorbească direct cu mine.

— O, nu!

Îmi era teamă pentru el.

— Ai de gând să-l laşi baltă pe Absalom, a clătinat NaiNai din cap.

În lumina lumânărilor, ochii oblici ai tatei s-au îngustat, preschimbându-se în nişte fante. Ofta întruna.

— Cum ai putut să-i faci asta? a întrebat NaiNai ştergându-şi ochii plini de lacrimi.

— Nu am vrut decât să ajut, a răspuns tata. Jumătate din oamenii pe care i-am ajutat să se convertească sunt într-adevăr convertiţi.

— Absalom poate în mod sigur să conteze pe mine ca pe un membru serios, a fost de acord NaiNai. Fiule, vreau să îndrepţi lucrurile.

Tata a mers din uşă-n uşă să stea de vorbă cu convertiţii.

— Trebuie să fim pregătiţi să-l apărăm pe stăpânul Absalom, stăruia el, descriind ancheta. Poartă-te ca un creştin adevărat când vei fi chestionat. Dă-ţi silinţa să ţii minte elementele-cheie, cum ar fi că Iisus a coborât păcatele lumii în adâncurile Iordanului şi că şi-a început activitatea publică luând locul păcătoşilor.

Nu-i lăsa pe oameni să doarmă până când nu puteau să răspundă corect. La miezul nopţii toţi erau epuizaţi. Îi dădeau întruna răspunsuri greşite.

— Ce i-a spus Iisus echipajului de pe corabie? a întrebat tata din nou.

— Nu ţin minte…

— *Luaţi-mă şi aruncaţi-mă în mare!* a ţipat el în locul lor.

— Ce înseamnă cuvântul *botez* pentru Iisus? i-a pisat tata în continuare.

— Moartea lui! au scandat oamenii. Chiar moartea lui Iisus!

În dimineaţa următoare a venit Pearl.

— Nu a mers, ne-a anunţat ea. Absalom a fost dat afară.

— Nu poate fi adevărat, a ţipat NaiNai.

Pearl a izbucnit în lacrimi.

— Un nou preot e pe drum ca să-l înlocuiască.

Tata a fost şocat.

— Ce face mama ta?

NaiNai era îngrijorată.

— Mama e supărată. Mi-a spus că tata o să-şi piardă salariul.

Lui Carie i-a trebuit ceva timp ca să ne facă să înţelegem ce se întâmplase. Absalom nu acordase niciodată multă atenţie contabilităţii sale. Tata îl făcuse să creadă că ţine un registru de contabilitate. Necazul era că Absalom nu putea să prezinte registrul. Tata cheltuise toate fondurile bisericii fără să se sinchisească să ţină o evidenţă detaliată. Fusese învăţat de Absalom că atâta timp cât banii erau cheltuiţi făcând lucrarea Domnului, avea dreptul. Pentru a ajuta la mărirea numărului de convertiri, împrumutase cea mai mare parte a banilor bisericii familiilor ale căror cămine fuseseră distruse de inundaţii şi furtuni.

— Familia ta o să moară de foame fără salariul lui Absalom? am întrebat-o pe Pearl.

— Nu ştiu, a răspuns ea. Mama le-a spus deja servitoarelor că s-ar putea să nu le poată păstra.

— Oraşul nu-l va lăsa pe pastorul său şi pe familia lui să moară de foame, a zis NaiNai, apoi s-a întors spre Pearl. Spune-i mamei tale că v-am invitat să vă mutaţi aici şi să locuiţi cu noi.

În următoarele câteva săptămâni, oraşul Chin-kiang s-a unit în apărarea lui Absalom. Anchetatorul de la conducerea creştină l-a acuzat pe tata că e un om corupt, cu antecedente de hoţie. Absalom a răspuns că Dumnezeu îndreptase sufletul tatei.

— De la convertirea sa, domnul Yee este un creştin model pentru comunitate.

Absalom a recunoscut că munca sa avea nevoie de îmbunătăţiri, însă a refuzat să admită că folosise greşit fondurile bisericii.

Noul pastor a sosit pe un vapor din America. Era un bărbat tânăr, cu părul roşcat. Avea un cap mic şi faţa albă. Dacă Absalom ar fi fost un leu, acest om ar fi fost un ţap. N-a vrut să stea de vorbă cu tata, care încerca să negocieze.

— Dumnezeu nu negociază, i-a spus tânărul pastor.

La următoarea slujbă de duminică, tata i-a prezentat noului pastor o petiţie. Era semnată de tot oraşul Chin-kiang. Solicita repunerea în funcţie a lui Absalom. În caz contrar, toţi membrii bisericii aveau să plece.

Tânărul pastor n-a putut să creadă ce citea. Când a evitat subiectul şi a început să predice, oamenii s-au ridicat şi au plecat. Copiii s-au ţinut scai după noul pastor.

— Absalom! Dă-ni-l înapoi pe Absalom! ţipau ei.

Tânărul bărbat s-a îmbarcat pe acelaşi vapor cu care venise şi a plecat înapoi în America. Nu s-a mai întors niciodată.

Înainte să se încheie luna, Absalom a fost reinstalat.

La biserică s-a ţinut o slujbă. Cutia pentru donaţii dădea pe dinafară. Absalom a fost rugat, de asemenea, să celebreze cununia lui Chan Tâmplarul cu Floare de Liliac. Într-un an, li s-a născut o pereche de gemeni. Chan Tâmplarul şi Floare de Liliac l-au rugat pe tata să găsească nume pentru băieţi. După ce a discutat despre asta cu Absalom, tata i-a numit David Noroc Dublu şi John Noroc Dublu.

Oraşul Chin-kiang a fost liniştit până când Chan Tâmplarul a dat de necaz cu o căpetenie războinică puternică.

Deşi avea doar puţin peste douăzeci de ani, căpetenia războinică era faimoasă de-a lungul Fluviului Albastru. Porecla sa era Împăratul Ţopârlan. Teritoriile lui includeau majoritatea canalelor din provincia Jiangsu. Avea doi fraţi de cruce, pe care localnicii i-au poreclit Generalul Homar şi Generalul Crab. Până atunci principalii lor inamici fuseseră alte căpetenii războinice.

S-a întâmplat atunci când Împăratul Ţopârlan a intrat în oraş şi i s-au aprins călcâiele după Floare de Liliac. A pretins că Chan Tâmplarul i-a furat amanta. Cei doi bărbaţi s-au luat la bătaie şi Împăratul Ţopârlan a jurat răzbunare.

La întrebările tatei, Floare de Liliac a mărturisit adevărul. Avusese o aventură de-o noapte cu căpetenia războinică şi consimţise să-i fie concubină înainte de a-l cunoaşte pe Chan Tâmplarul.

— Absalom ştia povestea mea, i-a zis Floare de Liliac tatei. Mi-a spus că Dumnezeu ne va ierta şi ne va apăra atâta timp cât îl acceptam pe Iisus ca mântuitorul nostru, iar noi am făcut asta! Am crezut că necazurile mele s-au sfârşit.

Tata i-a consolat pe Floare de Liliac şi pe Chan, spunându-le să-şi

pună încrederea în Dumnezeu.

Împăratul Ţopârlan s-a întors a doua zi cu soldaţii lui. A ameninţat să dea foc bisericii dacă Floare de Liliac îl refuza.

Tata şi-a ieşit din minţi, fiindcă Absalom nu era în oraş. Se afla într-un tur de predici. Tatei i s-au dat trei zile pentru a preda perechea.

Intrând în panică, a trimis un mesager să-l găsească pe Absalom.

Eu şi Pearl i-am vizitat pe Chan Tâmplarul şi pe Floare de Liliac, care se ascunseseră în fundul bisericii. Crezând că nu vor supravieţui, cei doi se ghemuiau unul într-altul şi plângeau în hohote. Lui Pearl i-a venit o idee atunci când a aflat că Împăratul Ţopârlan era extrem de superstiţios.

— Simt că ştiu acest tip de personaj din *Toţi oamenii sunt fraţi*, i-a spus ea lui Chan Tâmplarul. Spune-mi, te rog, ce zei venerează.

— Împăratul Ţopârlan venerează zei şi spirite de tot felul, i-a răspuns el. Invită un maestru *ba-gua* să-i spună ce să facă înainte să ia parte la bătălii. Arde tămâie şi face plecăciuni nu doar lui Buddha, ci şi zeului soarelui, zeiţei lunii, zeului pământului, zeului războiului, zeului apei, zeului tunetului, zeului vântului şi ploii şi chiar şi zeului animalelor. Împăratul Ţopârlan crede în puterile supranaturale şi se teme de răzbunarea oricărui zeu.

Ultimatumul de trei zile trecuse. Împăratul Ţopârlan i-a arestat pe Floare de Liliac şi pe soţul ei şi a ţinut o adunare publică. Părea pornit să-l decapiteze pe Chan Tâmplarul.

Era prima oară când eu şi Pearl îl vedeam pe Împăratul Ţopârlan de aproape. Avea ochi mari, de broască, piele arămie şi obraji ca nişte chiftele. Capul lui era în formă de pară. Uniforma maro închis era făcută din lână, cu trese pe umeri. Pe piept avea prinse medalii. Ţinând în mână o sabie, stătea în mijlocul pieţei oraşului. În spate se afla un detaşament de soldaţi de-ai săi.

Eu şi Pearl ne-am îndreptat spre Împăratul Ţopârlan. Ea căra o găleată cu cerneală. Pentru prima oară nu purta căciula neagră tricotată. Sub soarele strălucitor, părul ei auriu şi ondulat sclipea ca frunzele de toamnă.

La început nimeni nu-i acorda atenţie lui Pearl. Toate privirile erau îndreptate spre Împăratul Ţopârlan. Floare de Liliac şi soţul ei erau legaţi cu mâinile la spate. Împăratul Ţopârlan a anunţat decapitarea lui Chan Tâmplarul.

Călăul a fost chemat să-şi aleagă toporul.

Floare de Liliac a căzut în genunchi. S-a târât spre iubitul ei.

Mulţimea îl implora pe Împăratul Ţopârlan.

Tata şi NaiNai se rugau pentru mila lui Dumnezeu.

Soldaţii împingeau mulţimea înapoi.

— Acum! mi-a şoptit Pearl la ureche.

Ridicând găleata, şi-a turnat în cap cerneala neagră.

— Spirit mânios! am strigat eu.

Pearl s-a prefăcut a fi posedată de un spirit malefic în timp ce alerga spre Împăratul Ţopârlan cu cerneala picurându-i pe faţă.

Mulţimea a rămas cu respiraţia tăiată.

— Spirite furioase!

— Sânge negru!

Pearl s-a prăbuşit în faţa Împăratului Ţopârlan. A fluturat braţele, apoi a lovit din picioare, ghemuindu-se ca o minge, şi a gemut de parcă ar fi fost chinuită de spirite nevăzute.

— Ce-i asta? a întrebat tare Împăratul Ţopârlan. Cine eşti?

Lovind din picioare, Pearl a articulat un şir de cuvinte pe care nu le-a înţeles nimeni.

— Vorbeşte! Cine eşti?

Împăratul Ţopârlan era în mod vizibil neliniştit. NaiNai s-a întors spre el şi a zis:

— Trebuie să fi făcut ceva care i-a ofensat pe zei.

Căpetenia războinică s-a lăsat în genunchi în faţa lui Pearl:

— Indiferent al cui spirit eşti, pot să te ajut?

A încercat să-şi calmeze vocea tremurătoare.

— Trebuie să vorbesc cu cel care este şeful, a murmurat Pearl cu o voce răguşită şi cu ochii strâns închişi. Trebuie să vorbesc cu însuşi generalul.

— Eu sunt generalul, a zis Împăratul Ţopârlan ridicându-se.

Pearl a început să vorbească în engleză.

— Ce? Ce tot bălmăjeşte acolo? a întrebat Împăratul Ţopârlan devenind încordat. Ce zeu reprezinţi? Vorbeşte cu mine?

— Da.

I-am spus căpeteniei războinice că pot să-i fiu interpretă.

— Ce zice? s-a întors Împăratul Ţopârlan spre mine.

— A zis: „Focul este la uşa ta”.

— Foc la uşa mea? Ce înseamnă asta?

— În numele Sfântului Duh… a continuat Pearl.

— Sfântul Duh? a exclamat nedumerit Împăratul Ţopârlan. Ce mama catârului, nu pricep!

— Vreţi să mă opresc? l-am întrebat.

— Bineînţeles că nu, a răspuns el. Continuă, fir-ar să fie!

— Păi, ceea ce spune nu are sens.

— Fă tot ce poţi ca să dai sens cuvintelor ei!

Am început să joc teatru, aplecându-mă tot mai mult spre Pearl:

— Da, te aud… S-au dus la el? Toată ţara lui Iuda? Stai o clipă am zis, apoi m-am întors spre căpetenia războinică. A spus: „Toţi oamenii din Ierusalim se duc spre fluviu să-şi mărturisească păcatele…”

Nedumerit, Împăratul Ţopârlan a zbierat:

— Ce zeu e ăsta?

Am clătinat din cap.

— Un zeu puternic, a zis tata, ridicând braţul ca să arate spre cer. Poate adevăratul Dumnezeu.

— Cum îl cheamă? Spune-mi, te rog! l-a implorat Împăratul Ţopârlan.

— Îngerul, a rostit Pearl.

— Numele lui e îngerul, am tradus eu.

— N-am auzit niciodată de un asemenea zeu, a răspuns Împăratul Ţopârlan. E nou?

— E străvechi, a continuat Pearl. Se află aici de la începutul timpului. Numai cei înţelepţi îl pot auzi. E supărat pe tine.

— Ce… ce vrea de la mine?

Vocea Împăratului Ţopârlan a devenit mai slabă.

Pearl a rămas tăcută.

— Zeul nu mai vrea să vorbească cu tine, am tradus eu. Zeul pleacă.

— Te rog! Nu pleca! s-a rugat Împăratul Ţopârlan înspăimântat. Întreabă-l ce treabă a avut aici! Dacă e un zeu străin, cine e patronul lui în China?

— Am fost invitat de împărăteasa Văduvă din ţara ta, a început Pearl să vorbească în chineză. Am fost escortat aici de Ministrul-Şef Imperial, domnul Li Hung Chang…

Înainte ca Pearl să-şi încheie propoziţia, Împăratul Ţopârlan a căzut în genunchi şi s-a înclinat, lovindu-se cu fruntea de pământ.

— Majestatea Voastră, nu vreau să vă jignesc! Eu… eu merit să mor de trei mii de ori! Iertaţi-mă, vă rog!

Pearl a închis din nou ochii.

— Vă rog, nu plecaţi! Acordaţi-mi o şansă, s-a milogit Împăratul Ţopârlan. Majestatea Voastră, vă cer o ultimă şansă!

— Eliberează-i pe Chan Tâmplarul şi pe soţia lui, a vorbit Pearl pe un ton imperial. Şi părăseşte oraşul Chin-kiang chiar în clipa asta.

— Da, Majestatea Voastră, voi pleca îndată.

— Ei bine, să nu avem nicio îndoială că Dumnezeu a trimis-o pe Pearl să vă salveze, le-a zis Absalom lui Chan Tâmplarul şi lui Floare de Liliac. Fiica mea nu e un înger, însă e o bună creştină.

Mai târziu, Pearl mi-a mărturisit că nu i-a plăcut ce a zis tatăl ei, deşi a fost fericită că trucul a funcţionat.

— Sunt sigură că tatăl tău te iubeşte, mi-am consolat prietena.

Pearl a clătinat din cap.

— Ca să-ţi spun drept, sunt geloasă pe cei pe care îi botează. Le oferă afecţiune străinilor, ţie, lui NaiNai, tatălui tău, lui Chan Tâmplarul, lui Floare de Liliac şi aproape tuturor din oraş. Nu va pune niciodată deoparte vreun pic de afecţiune pentru propriii săi copii. E întotdeauna rece cu mine.

— Absalom te iubeşte, Pearl.

— N-o simt. Nici mama nu simte iubirea lui. Absalom se închide în birou ca să poată fi cu Dumnezeu, fără nicio distragere a atenţiei!

— Tatăl tău e mândru de tine, altfel n-ar spune că eşti o bună creştină.

— Absalom ţine atât de mult la chinezi, încât e dornic să-şi rişte viaţa pentru ei. În acelaşi timp, crede că sunt păgâni şi că le e superior. Trăieşte ca să convertească oameni. Vrea chiar să-şi încerce norocul cu căpeteniile războinice.

— Vrea să-i convertească pe Împăratul Ţopârlan, pe Generalul Homar şi pe Generalul Crab? am râs eu.

— Da, şi pe nevestele lor peşti, pe fraţii lor creveţi şi pe concubinele lor melci.

— Asta-i imposibil!

— O, da, Dumnezeu face minuni, ha-ha-ha!

— Tata crede pe oricine îi salvează pielea.

— Tatăl meu e nebun, iar tatăl tău e escroc.

Am râs amândouă şi ni i-am scos din minte pe taţii noştri.

Ne-am dus la marginea oraşului, unde se căsătorea cineva. Ne-am alăturat copiilor care fuseseră invitaţi la nuntă pentru a ajuta la inspirarea fertilităţii. Ni s-au dat nuci şi seminţe pe care să le aruncăm în tânărul cuplu. Mirele era un ţăran tânăr care părea deja beat. A vrut să le mulţumească oaspeţilor, însă în loc de asta a

vomitat. Mireasa era îmbrăcată într-un veşmânt brodat, roşu aprins. Avea faţa acoperită cu o bucată de mătase. Eu şi Pearl am admirat ţinuta şi strălucitorul ornament pentru păr al miresei. Când orchestra a început cântecul de nuntă, am cântat şi noi.

Buddha stă pe o frunză de lotus,
Cu degete frumoase ca orhideele.
Soarele apune şi luna răsare,
Fie-vă viaţa liniştită şi senină.
Pereţi de chirpici şi perne de paie,
Fructe, seminţe şi mulţi fii.
Fericire şi viaţă lungă,
Să aveţi parte de primăvară
Şi de vremea ei frumoasă.

Capitolul 7

Răscoala Boxerilor nu a lovit oraşul Chin-kiang decât în primii ani ai noului secol. Se întinsese ca focul. Ţăranii din interiorul ţării au venit purtând turbane roşii. Credeau că străinii distrugeau China. Mie nu-mi trecuse prin cap că Pearl şi familia ei erau străini. Lui Pearl nu-i plăceau occidentalii. Văzuse dependenţi de opiu în oraşul nostru şi îi criticase pe albi pentru negoţul lor. Din punctul ei de vedere, lupta boxerilor nu avea nicio legătură cu ea.

Însă vremurile se schimbaseră. Existaseră incidente în care misionari străini fuseseră omorâţi în provinciile din nord. Carie o punea pe Pearl să se îmbrace ca o chinezoaică şi să poarte tot timpul căciula neagră tricotată.

Într-o zi Pearl a venit la mine şi mi-a spus că Carie vorbea despre plecarea lor:

— Mama a zis că va veni un vapor şi ne va duce pe toţi înapoi în America.

Vorbele lui Pearl m-au zguduit. N-am ştiut ce să răspund.

Ea părea tulburată şi agitată.

— Dar… nu ştii nimic despre America! am spus eu.

— Mama a zis că America e un loc potrivit pentru mine, a răspuns Pearl pragmatic. Cel puţin voi arăta ca toţi ceilalţi. M-am săturat să port afurisita asta de căciulă neagră tricotată! Am s-o ard în clipa în care ajung acolo.

— Dar spuneai că nu cunoşti pe nimeni în America, am stăruit eu.

— Nu cunosc.

— Atunci, o să pleci totuşi?

— Nu sunt nerăbdătoare să plec, oricât de mult încearcă mama să mă încurajeze.

— Plecarea din China e dorinţa lui Carie, nu a ta! am încercat eu să par calmă, însă mi-era imposibil – îmi venea să plâng. Nu vei putea să găseşti o prietenă ca mine în America!

— Probabil că nu, deşi mama a promis că voi găsi.

— Te păcăleşte, am râs glacial. Ai fi o proastă să crezi asta.

— Dar nu pot rămâne dacă mama hotărăşte să plecăm.

În următoarele câteva săptămâni, plecarea a ajuns singurul lucru despre care vorbeam. Însă cu cât vorbeam mai mult despre ea, cu atât se adâncea mai tare sentimentul nostru de osândă. Alergam în sus şi-n jos pe dealuri şi râdeam, prefăcându-ne că nu se va întâmpla. Însă ni se aducea aminte de asta iar şi iar. De pildă, Wang Ah-ma s-a întristat fiindcă Carie i-a spus să se pregătească să plece pe propriul drum. Floare de Liliac, care era însărcinată, şi Chan Tâmplarul au venit să-i viziteze pe tata şi pe NaiNai, pentru a-i pune la curent cu cazurile de crimă care îi implicau pe misionarii străini.

Eu şi Pearl am aflat că boxerilor li se alăturaseră şi mai mulţi oameni. Efectivele lor crescânde au început să-i ceară guvernului imperial să-i alunge pe străini şi să le închidă afacerile din China pentru totdeauna. Când n-au primit niciun răspuns din partea guvernului, s-au apucat să se îmbulzească în jurul băncilor şi clădirilor străine şi să distrugă căile ferate naţionale. Bisericile creştine din vecinătatea noastră au fost silite să-şi întrerupă activitatea. Misionarii străini erau scoşi din casele lor şi torturaţi în public. Când veştile au ajuns la noi, eu şi Pearl ne-am dat seama că zilele noastre împreună erau numărate.

Ea a început să vorbească mai mult despre „căminul ei adevărat” din America, în timp ce eu am devenit cinică şi iritabilă.

— Cămin adevărat? am râs dispreţuitor. Pariez că nici măcar n-o să ştii unde e uşa de la intrare.

Am întrebat-o pe Pearl dacă ştie *feng shui*-ul casei sale americane şi am fost încântată că n-a găsit niciun răspuns.

— Casa ta ar putea să fie cu faţa în direcţia greşită. Ghinionul nu te va părăsi niciodată!

— Şi dacă ţi-aş spune că nu dau doi bani dacă are *feng shui*-ul nepotrivit? a zis luând o piatră şi aruncând-o în vale. Va fi casa

mamei mele, nu a mea!

— Dar tu vei locui în ea. Vei fi singură şi nefericită, fiindcă tu ştii mai bine!

— Voi avea compania verilor mei! a parat ea.

Am râs şi i-am spus că verii ei s-ar putea să-i ştie numele, însă habar n-aveau cine era şi ce-i plăcea.

— Nici măcar n-o să le pese. Pentru ei vei fi o necunoscută!

— Încetează, Salcia, te rog, m-a implorat ea.

Am stat alături în tăcere şi ne-am străduit să nu plângem.

Veştile privitoare la boxeri s-au înrăutăţit. Se aflau în Soochow, care era la mai puţin de o sută şaizeci de kilometri de Chin-kiang. Carie a încercat să-l convingă pe Absalom să se mute temporar, însă el nici n-a vrut să audă.

— Nu voi abandona lucrarea Domnului, a fost răspunsul lui.

Carie a ameninţat că pleacă singură şi a zis că le va lua pe Pearl şi pe Grace cu ea.

— Mama mi-a spus că trebuie să învăţ să mă încred în Dumnezeu şi să-mi accept soarta, a zis Pearl.

Ne ţineam de mâini şi stăteam în vârful dealului. Am privit apusul soarelui, fără să mai rostim vreun cuvânt.

Parcă trăiam un vis urât. Îmi imaginam casa americană a lui Pearl. După spusele sale, era construită de bunicul ei. Descrierea făcută de Pearl casei era împrumutată cuvânt cu cuvânt de la Carie:

— E mare şi albă, cu un portic dublu cu coloane, şi e aşezată într-un peisaj superb, mi-a spus ea. În spatele casei sunt câmpii verzi şi roditoare şi munţi.

De asemenea, mi le închipuiam pe rudele lui Pearl, care aveau toate chipuri albe ca laptele. Mi le imaginam primind-o călduros. O îmbrăţişau ca şi cum ar fi cunoscut-o. Îi spuneau: „Ce mai faci, draga mea? A trecut atâta timp…” Pearl va fi înconjurată de aşternuturi curate şi perne moi. Va fi servită cu mâncare din belşug, însă nu din aceea care îi plăcea. Gata cu mâncarea chinezească, desigur. Gata cu feţele chinezeşti. Gata cu mandarina, cu poveştile şi cu operele în stil Peking. Gata cu *Iasomie, gingaşă iasomie*.

— Bănuiesc că o să mă obişnuiesc cu asta, a oftat Pearl adânc.

Va fi silită să se adapteze. Nu avea de ales. Va uita China. Va uita de mine.

— S-ar putea să nu ne recunoaştem una pe alta dacă ne vom întâlni din nou, m-a tachinat Pearl.

Nu era amuzant, dar i-am cântat în strună:

— Probabil că n-o să ne amintim nici măcar numele celeilalte.

— S-ar putea să uit chineza.

— Sigur o vei uita.

— Poate că nu, a zis ea. Voi face tot ce-mi stă în puteri ca să nu uit chineza.

— Poate că o să vrei s-o uiţi. La ce foloseşte chineza în America? Cu cine ai putea vorbi în chineză? Cu Grace? E prea mică. Voi două nici nu vă jucaţi împreună. Poate că o să vă jucaţi împreună când veţi ajunge acolo. Nu vei avea de ales.

Ea a întors capul şi s-a uitat lung la mine cu ochii ei albaştri, mari şi senini, în care începeau să se strângă lacrimi.

— O să bei lapte şi o să mănânci brânză, am încercat eu s-o înveselesc.

— Şi o să mă transform într-o nevastă grăsană de fermier, a răspuns ea. O să am burta cât un pepene de iarnă chinezesc şi sâni ca nişte dovlecei rotunzi.

Am râs amândouă.

— Aş putea fi măritată, să ştii, i-am spus. NaiNai a fost abordată deja de peţitoare. Aş putea ajunge să mă mărit cu un bărbat bogat, bătrân şi slinos şi să fiu concubina lui. Ar putea fi un monstru care să mă bată în fiecare noapte.

— N-ar fi groaznic? a zis Pearl privindu-mă cu seriozitate.

— Groaznic? De ce ţi-ar păsa ţie? Vei fi plecată atunci.

Mâinile lui Pearl s-au întins spre mine.

— O să mă rog pentru tine, Salcia.

Am împins-o la o parte.

— Ştii că am o problemă cu asta. N-ai fost în stare să-mi dovedeşti că Dumnezeul tău există!

— Atunci prefă-te că există! a spus Pearl cu lacrimile şiroind pe obraji. Am nevoie ca tu să crezi în el.

Am hotărât să nu mai vorbim despre plecare. Am hotărât să sărbătorim timpul pe care îl mai aveam, în loc să ne îngropăm în tristeţe. Ne-am dus să vedem o trupă ambulantă numită Alaiul Artistic cu Umbre Măreţe. A interpretat *Regele Maimuţă cel beţiv* şi *Femeile-general din familia Yang*. Ne-am distrat de minune. Pearl era fascinată de făpturile lucrate manual ale umbrelor. Erau create

din piei de vită răzuite şi modelate. Stăpânul trupei era din centrul Chinei. Ne-a invitat pe mine şi pe Pearl în culise, unde ne-a arătat cum funcţionau figurinele. Actorii se ascundeau după o cortină mare, ţinând fiecare un personaj cu ajutorul a patru beţe din bambus. Figurinele puteau să bată din picioare, să danseze în ritmul muzicii şi să se întreacă într-o luptă de arte marţiale, în timp ce posesorul cânta cu o voce ascuţită aria noastră Wan-Wan preferată.

Pe la începutul toamnei, a devenit popular un joc de copii. Se numea boxerii şi străinii. Se juca după regulile tradiţionalului de-a v-aţi ascunselea. Băieţii nu voiau să ne lase să-l jucăm pentru că eram fete. Cât era ziua de lungă, Pearl şi cu mine stăteam în vârful dealului, sugând susai. Îi priveam pe băieţi cu invidie. Într-o dimineaţă, Pearl a venit la mine îmbrăcată într-o ţinută occidentală pe care o împrumutase de la ambasadorul britanic. Era o jachetă de culoarea cămilei, cu nasturi de aramă în faţă şi deschisă la gât. Mânecile erau largi la coate şi strânse la încheietura mâinilor. Pantalonii erau făcuţi din lână maro.

— Sunt pantalonii de călărie ai fiicei lor, mi-a explicat Pearl.

Când am întrebat-o de ce s-a gătit, ea mi-a răspuns:

— Vom juca propriul nostru joc de-a boxerii şi străinii. Mi-a arătat o eşarfă roşie, zicând: Asta e costumul tău. Leag-o în jurul frunţii. Tu o să fii boxerul şi eu o să fiu străinul.

Ca să-şi între şi mai mult în rol, şi-a dat jos căciula neagră tricotată şi şi-a lăsat liber părul lung până la mijloc.

M-am entuziasmat. Mi-am înfăşurat eşarfa roşie în jurul frunţii ca pe un turban.

Cu beţe pe post de săbii, am luat-o la goană în josul dealului. Băieţii au înlemnit la apariţia lui Pearl.

— Un diavol străin adevărat! ţipau ei.

Curând, copiii ne implorau să-i lăsăm să ni se alăture. Pearl a devenit conducătoarea soldaţilor străini, în vreme ce eu eram căpetenia boxerilor.

Aruncam cu pietre, alergam pe dealuri şi ne ascundeam în tufişuri. După-amiază, grupul meu s-a căţărat pe acoperişurile caselor, în timp ce Pearl conducea o căutare a noastră din uşă în uşă. Am cutreierat străzile până când s-a lăsat întunericul.

Când a sosit timpul ca boxerii să fie prinşi, grupul meu i-a lăsat pe soldaţii lui Pearl să ne lege mâinile la spate şi apoi s-a aliniat

pentru a fi executat. Pearl i-a oferit fiecăruia dintre noi o cupă imaginară cu vin, pe care l-am băut înainte să ne rostim ultima dorinţă. Când ne-au împuşcat, ne-am prăbuşit la pământ. Am rămas morţi până când ea a anunţat că era vremea să fie prinşi străinii.

Grupul meu i-a urmărit până când Pearl şi ai ei au fost capturaţi. I-am legat pe străini laolaltă, ca pe un şir de crabi, şi i-am plimbat în sus şi-n jos pe străzi. Oamenii au fost invitaţi să privească execuţia. Pearl se distra grozav ţipând în engleză. La început, sătenii au fost şocaţi, dar apoi au aplaudat şi au râs împreună cu noi.

Capitolul 8

La slujba de duminică, Absalom a anunţat plecarea familiei lui. „Dumnezeu va triumfa” au fost cuvintele de rămas-bun pe care le-a spus mulţimii. A promis că se va întoarce de îndată ce îşi va aranja familia la Shanghai.

— Maimuţele se împrăştie când copacul cade, zicea tata.

Era îngrijorat.

Sub îndrumarea lui Absalom, convertiţii au împachetat obiectele de valoare din biserică şi le-au ascuns în casele lor. Pianul lui Carie a fost o mare problemă. Era imposibil de ascuns. Tata s-a oferit să meargă după ajutor la Împăratul Ţopârlan şi la fraţii lui de cruce. Căpeteniile războinice erau duşmanii boxerilor.

Primul lucru pe care tata i l-a spus Împăratului Ţopârlan a fost:

— Un iepure deştept sapă trei găuri pentru siguranţă. Dacă aş fi în locul tău, n-aş rata această ocazie de a mă împrieteni cu zeul străin.

Tata a început apoi să povestească cum flotele occidentale distruseseră de curând forţele navale imperiale chineze.

Împăratul Ţopârlan a luat pianul lui Carie şi l-a ascuns în conacul concubinei lui.

Carie a fost uşurată. I-a mulţumit tatei. Pentru ultima oară, şi-a îngrijit trandafirii şi s-a ocupat de grădina ei. Udând fiecare plantă, a cedat nervos. S-a aşezat pe pământ şi a plâns.

Eu şi Pearl am făcut schimb de suvenire de rămas-bun. Eu i-am dăruit un evantai roz din mătase, pictat cu flori.

Ea mi-a dat un ac de păr cu o pasăre phoenix din argint. Urma să plece peste zece zile, poate chiar mai repede.

Am închis ochii şi mi-am impus să adorm în noaptea aceea. Dar ochii mei rămâneau deschişi. M-am zvârcolit până în zori. NaiNai mi-a zis să uit de Pearl şi să-mi petrec timpul cu alte fete din oraş. În următoarele câteva zile am încercat, dar fără prea mult noroc. Nimeni nu ţinea să fie prietena mea. De când începusem să frecventez şcoala bisericii, mă schimbasem. Nu-mi plăceau fetele din oraş, pe care le consideram mărginite şi superficiale. Nu mă puteam abţine să nu le compar cu Pearl, care era bună, curioasă şi învăţată. Fetele din oraş se băteau pe mâncare şi teritoriu, se băteau chiar şi între ele. Într-o singură zi, puteau să fie cele mai bune prietene şi cele mai mari duşmance, iar apoi din nou cele mai bune prietene. Adesea, alegeau pe cineva drept duşmanca din acel moment. Apoi o atacau, punând-o în situaţii jenante. Le evitam, fiindcă ştiam că trecutul tatei şi al lui NaiNai ar fi fost folosit pentru a mă chinui.

Spre deosebire de fiicele de ţărani, care erau prea împovărate şi epuizate ca să aibă timp pentru ele însele, fetele din oraşul Chin-kiang aveau timp la dispoziţie. Mulţi dintre părinţii lor erau proprietari de ateliere şi negustori. Le plăcea la nebunie să pretindă că sunt fete dintr-un oraş mare. Însă nu ştiau nimic despre oraşele mari, precum Shanghai, unde Carie locuise cândva, înainte de naşterea lui Pearl. Fetele din Chin-kiang îi dispreţuiau pe ţărani. Făceau haz de obiceiurile lor necivilizate şi uitau că nici ele nu erau prea diferite.

Acceptasem de multă vreme realitatea faptului că eram considerată o ciudată printre fetele din oraş. Bătăile dintre ele nu erau de mine. De când devenisem prietena lui Pearl, fusesem ţinta acestor fete. Faptul că Pearl şi cu mine eram atât de apropiate le întărâta. Ne priveau cu gelozie şi invidie. Acum aveam dificultăţi. Nu reuşeam să intru în cercul lor social. Mă temeam ca oamenii să nu spună că fusesem abandonată.

Într-o după-amiază jucam cărţi cu fetele din oraş. Inima mea tânjea după Pearl. Avea să mai stea aici doar câteva zile şi voiam să fiu cu ea. M-am silit să mă concentrez asupra cărţilor. O fată a trişat şi eu am prins-o. Ea m-a contrazis şi a negat totul. N-a vrut să fie agresivă şi nici n-a spus nimic care să-mi provoace mânia, însă am atacat-o. Am oprit jocul şi am făcut-o mincinoasă. I-am dat în vileag trucurile pas cu pas. Cărţile mi-au zburat din mâini. Fata s-a simţit jenată şi a explodat. Nimeni nu a fost în stare să ne despartă

până când n-a venit Pearl.

Ea ştia că nu-mi stătea în fire să mă bat cu alţii. Ştia că sunt tulburată de plecarea ei. Mi-a şters cu grijă sângele de pe frunte cu batista ei. Locul de pe obrazul stâng unde adversara mea mă zgâriase cu unghiile s-a umflat. Uitându-se la mine cu ochii ei albaştri şi blânzi, Pearl a oftat.

— N-am nevoie de tine aici, am spus eu.

— Te doare? m-a întrebat ea.

— Nu.

— Nu e ca şi cum n-o să ne mai vedem niciodată, a zis ea cu o voce tandră.

— Atunci când? Când o să vii înapoi? am strigat eu.

Ea n-a putut să-mi răspundă.

Era o zi senină când familia lui Pearl s-a îmbarcat pe un vapor cu aburi care venea de pe cursul superior al Fluviului Albastru. Oamenii din oraş umpleau cheiul pentru a-i conduce. Tata, NaiNai, Chan Tâmplarul, Floare de Liliac şi gemenii lor, David Noroc Dublu şi John Noroc Dublu, precum şi un fiu nou-născut, se aflau în mulţime. Absalom îi botezase de curând pe băieţi şi îl numise pe nou-născut Solomon Noroc Triplu.

Absalom l-a pus pe Chan Tâmplarul să promită că îşi va continua munca la etajul al doilea al noii şcoli până când treaba era terminată. Recitând din Biblie, l-a încurajat:

— Va fi ofranda unui sacrificiu făcut prin foc pe care îl vei aduce Domnului.

Chan Tâmplarul a încuviinţat din cap şi şi-a dat cuvântul.

Wang Ah-ma a implorat-o pe Carie s-o ia cu ei.

— Hotărârea soţului meu e nestrămutată, i-a spus aceasta printre lacrimi. Trebuie să mergi pe propriul tău drum. Nu mai avem bani ca să te ţinem.

— O să muncesc degeaba! s-a rugat Wang Ah-ma îndesându-şi colţul bluzei în gură, ca să nu plângă zgomotos. N-o să vă cost niciun ban. Nu am pe nimeni altcineva, n-am unde să mă duc. Tu şi copiii sunteţi familia mea.

Au venit şi actorii din trupa de operă Ariile Wan-Wan. Mulţi dintre ei, printre care şi femeia nesuferită cu faţă de ţestoasă, deveniseră creştini prin meritul lui Absalom. „Actorii călătoresc, i-a spus Absalom tatei odată. Vor fi perfecţi pentru a răspândi Evanghelia.”

Actorii i-au urat drum bun familiei lui Pearl şi au cântat noua lor

arie, adaptată după Biblie.

Bunătatea şi milostenia
Să vă urmeze în toate zilele vieţii voastre.
Noi vom rămâne aici servitorii voştri credincioşi,
Vom locui veşnic în casa Domnului.

Pearl a promis să se întoarcă, însă amândouă ştiam că era doar o speranţă deşartă. Boxerii înaintau spre coastă şi ar fi putut să ajungă curând la Shanghai. America era locul în care Carie şi familia ei aveau să se refugieze până la urmă.

Eu şi Pearl ne-am străduit să găsim cuvinte de adio plăcute, dar ne-a fost imposibil.

Ne-am spus la revedere şi ne-am îmbrăţişat în tăcere.

Vaporul cu aburi s-a îndepărtat de chei, stârnind valuri mari în apă.

Fluturam din mână în timp ce lacrimile îmi curgeau pe obraji.

Valurile s-au domolit. Apa a devenit din nou liniştită. Stând pe cheiul pustiu, mi-a venit în minte un poem din dinastia Tang pe care Pearl obişnuia să-l recite.

Prietena mea a plecat din Conacul Cocorului spre sud, unde muşcă peştele.
Salcia maronie în jos e purtată de vânt, petalele s-au împrăştiat în zbor,
Barca ei dispare acolo unde valurile întâlnesc măreţul fluviu,
Luna strălucitoare tronează pe cupola cerului.
Gâşte sălbatice zboară pe lângă munţi şi pavilioane antice.
Ai reuşit să zâmbeşti după dulcele vin de sorg roşu?
Port crizanteme înflorite în păr,
Trag draperiile din bambus peste ferestre şi visez la noapte.

Partea a doua

Capitolul 9

În ziua în care m-am logodit, aveam paisprezece ani. N-am avut niciun cuvânt de spus cu privire la această decizie. Peţitoarea oraşului i-a zis tatei: „Singurul medicament care o va ajuta pe mama ta să-şi redobândească sănătatea va fi vestea căsătoriei Salciei”.

Voiam cu disperare să ajung la Pearl, însă vieţile noastre o luaseră pe cărări diferite. Ea se înscrisese la gimnaziul unei misiuni din Shanghai. Viaţa ei se afla la o lume depărtare de a mea.

„Shanghaiul e ca o ţară străină, îmi scria Pearl. Forţele militare internaţionale menţin pacea aici. Tata aşteaptă ca lucrurile să se liniştească în zona rurală, pentru a se putea întoarce la Chin-kiang. Deocamdată, traduce Noul Testament. Noaptea citeşte cu voce tare din textul original grecesc şi din epistolele apostolului Pavel. De asemenea, repetă cu glas monoton intonaţiile dialectelor chinezeşti. Mama s-a îmbolnăvit. Îi e dor de grădina ei din Chin-kiang.”

Deşi îi răspundeam la scrisori, îmi era prea ruşine să-i spun prietenei mele că urma să mă căsătoresc curând cu un bărbat care avea de două ori vârsta mea. Mă simţeam neajutorată şi aproape disperată. Scrisorile lui Pearl îmi arătau că existau şi alte posibilităţi în viaţă, dacă aş fi putut scăpa. Acum înţelegeam de ce îmi plăcea atât de mult opera *Amanţii fluturi*. Îi permitea imaginaţiei mele să-şi ia zborul. În reveriile mele, evadam din viaţa pe care o duceam pentru a trăi viaţa unei eroine.

Cu cât sosea mai multă dotă din partea viitorului meu soţ, cu atât mă simţeam mai rău. Tatei şi lui NaiNai nu părea să le treacă prin cap că meritam ceva mai bun. Tata s-a înfuriat când l-am rugat să mă lase să merg la şcoală în Shanghai. NaiNai mi-a spus că, pentru o fată dintr-un oraş mic, „cu cât visează mai mult la lumea exterioară, cu atât soarta îi va fi mai rea”.

I-am scris lui Pearl ca să-i spun că boxerii au dat foc casei sale când au năvălit în oraş. Pentru a salva biserica, tata înlocuise statuia lui Iisus Cristos cu cea a lui Buddha şezând. Le-a spus boxerilor că e budist şi că biserica e templul lui. Pentru a-şi întări minciuna, s-a îmbrăcat în călugăr. Convertiţii psalmodiau sutre budiste în timp ce boxerii inspectau proprietatea. Nu era greu, fiindcă toţi convertiţii fuseseră înainte budişti.

Tata l-a rugat pe Împăratul Ţopârlan să-l ajute să apere biserica.

— Zeul străin o să-ţi întoarcă favoarea, i-a promis el. Dumnezeu va păstra un loc pentru tine în rai. Vei fi reunit cu toţi membrii morţi ai familiei tale şi veţi avea parte de un ospăţ grandios.

Trucurile sale n-au rezistat mult. Când boxerii au descoperit că în realitate „călugării" erau convertiţi creştini, au fost măcelăriţi. Un membru al trupei de operă Ariile Wan-Wan a fost târât afară în mijlocul spectacolului şi omorât în faţa ochilor tatei.

Chan Tâmplarul şi Floare de Liliac se aflau pe lista boxerilor cu cei care trebuiau decapitaţi. Abia au scăpat cu viaţă.

Tata a fost ultimul convertit care a fugit din oraş. În dimineaţa Anului Nou chinezesc, boxerii l-au prins. În piaţa oraşului urma să se ţină o execuţie publică.

Tata i-a implorat pe boxeri să-l lase în viaţă. A recunoscut că a fost un prost.

Boxerii au râs şi au spus că aveau nevoie să arate publicului că Dumnezeul creştin era o păcăleală:

— Dacă Dumnezeul tău e adevărat, cheamă-l, căci noi avem de gând să te spânzurăm!

Tata a căzut în genunchi şi a strigat:

— Absalom!

Deşi nu credea în Dumnezeu, tata credea în Absalom. Când o voce a răspuns la chemarea sa, toată lumea a înlemnit. Vocea venea de pe malul râului. O siluetă înaltă a sărit dintr-o barcă. Era Absalom! Ţinea mâinile deasupra capului, fluturând o coală de hârtie. În spatele lui stăteau Împăratul Ţopârlan, Generalul Homar şi Generalul Crab.

— Bătrânul învăţător! au strigat convertiţii.

Boxerii au continuat. Au pus ştreangul în jurul gâtului tatei.

— Opriţi execuţia! a ordonat Absalom ajungând în faţa boxerilor. Iată aici copia decretului Majestăţii Sale Împărăteasa Văduvă! Majestatea Sa a semnat un tratat de pace cu trupele străine!

Articolul opt din tratat zice: *Misionarii străini şi convertiţii lor vor fi protejaţi*.

Au trecut încă cinci ani până când eu şi Pearl ne-am văzut din nou. Pe atunci aveam nouăsprezece ani, iar Pearl avea şaptesprezece. Reîntâlnirea noastră a avut loc curând după ce a murit conducătoarea noastră, Împărăteasa Văduvă Tsu Hsi. Se spunea că se epuizase stingând focul Răscoalei Boxerilor. Noul împărat pe care l-a numit avea doar trei ani. În plan local nu se schimbase nimic, deşi se spunea că ţara ar fi devenit un dragon fără cap.

M-am dus pe chei să le întâmpin pe Pearl şi pe Carie în ziua în care s-au întors în Chin-kiang. Eram neliniştită, fiindcă înfăţişarea mea se schimbase. Rochia şi pieptănătura arătau că eram o femeie măritată. În loc de coadă, purtam un coc la ceafă. În scrisori evitasem să-i pomenesc lui Pearl despre căsnicia mea. Ce-aş fi putut să-i spun? În clipa când am intrat în casa soţului meu, am descoperit că era dependent de opiu. Peţitoarea minţise. Averea lui fusese risipită de multă vreme. Familia era ca o rochie de seară splendid brodată mâncată de molii. El avea atât de multe datorii, încât servitorii fugiseră. Soţul meu împrumutase bani ca să plătească pentru dota mea. Căsătoria a fost ideea soacrei mele. Era „o piatră pentru două păsări”. Fiul ei se alegea cu o concubină, iar ea se alegea cu o servitoare neplătită.

Viaţa mea se reducea la a-i sluji pe soţul meu, pe mama lui, pe soţiile lui mai în vârstă şi pe copiii lor. Curăţam paturile, goleam oalele de noapte, spălam aşternuturile şi măturam grădinile. A trebuit să plec pe furiş ca să le văd pe Pearl şi pe Carie. Soţul meu nu mi-ar fi dat niciodată permisiunea dacă i-aş fi cerut-o.

Pearl se transformase într-o frumuseţe uimitoare. Era înaltă şi zveltă şi se îmbrăca în haine occidentale. Avea aerul unui spirit liber. Zâmbetul ei era plin de lumina soarelui.

— Salcia, prietena mea, uită-te la tine! a strigat ea de la o sută de metri depărtare, cu braţele larg deschise. Ce doamnă frumoasă ai devenit!

— Bun venit acasă! a fost tot ce-am putut să spun.

Râzând radios, Pearl m-a îmbrăţişat:

— O, Salcia, ce dor mi-a fost de tine!

Au venit tata, Chan Tâmplarul şi alţii. Am ajutat cu toţii la căratul bagajelor la casa recent închiriată a lui Absalom. Era fosta casă a

unui negustor, situată în vârful dealului.

— Ce casă frumoasă! s-a minunat Pearl. Tată, cum de-ai permis un asemenea lux pentru noi?

— E o casă bântuită, a lămurit-o Absalom. Niciun localnic nu vrea s-o ia. Chiria e foarte mică. Am profitat de prilej, de vreme ce eu nu cred în fantomele chinezeşti.

De îndată ce Pearl s-a instalat, am plecat să urcăm dealurile. Grace, sora ei mai mică, a vrut să ni se alăture, însă Pearl şi cu mine am rupt-o la fugă împreună. Pearl mi-a povestit că Shanghaiul era foarte plat şi că îi fusese dor de munţi şi dealuri. De-abia aştepta să meargă într-o drumeţie. Vorbea despre idei de care nu auzisem niciodată. Descria o lume pe care puteam doar să mi-o închipui. Vocabularul ei în mandarină era mai sofisticat. Mi-a spus că se pregătea să meargă la colegiu în America.

— După aceea voi călători în toată lumea!

Eu nu aveam prea multe de împărtăşit, aşa că i-am povestit cum am supravieţuit boxerilor. În mijlocul istorisirii, m-am oprit.

— Ce s-a întâmplat? m-a iscodit Pearl.

— Nimic.

— Salcia, m-a strigat ea blând.

Mi-am impus să zâmbesc şi să las deoparte gândurile negre. Însă lacrimile m-au trădat.

— E vorba de căsnicia ta? m-a întrebat ea, în timp ce mâna ei o căuta pe-a mea.

Căsnicia mea nu era ceva neobişnuit pentru o chinezoaică, însă era prea mult pentru Pearl.

I-am povestit că, în zilele lui bune, soţul meu fuma şi juca jocuri de noroc; în zilele proaste, îşi descărca mânia pe mine. Mă bătea şi uneori mă viola. Trebuia să fiu supusă faţă de soacra mea. Din punctul ei de vedere, era vina mea că familia se ducea de râpă.

— Asta e sclavie! a conchis Pearl, cu trăsăturile schimonosite într-o expresie de furie.

Mi-a spus că lucrase cu fete din Shanghai care fuseseră obligate la căsătorii abuzive sau la prostituţie.

— Nu mai trebuie să-ţi ascunzi braţul rupt în mânecă, Salcia, a zis ea.

Soţul meu şi-a luat o nouă concubină. Asta m-a surprins, căci ştiam că nu avea niciun ban. M-a ignorat când l-am întrebat. Tradiţia îi dădea dreptul unui bărbat de a dispune de soţia lui după

bunul său plac. Pentru a protesta, mă duceam în fiecare dimineaţă să mă aşez lângă fântâna din sat, pe care o împărţea toată lumea. Strigam în gura mare lucrurile groaznice pe care mi le făcuse familia lui. Însă nimeni nu mi-a arătat niciun fel de înţelegere. Bătrânii satului m-au criticat şi au zis că ar trebui să mă sinucid.

Faptul că îmi luam singură apărarea nu a făcut decât să-mi atragă o proastă reputaţie. Tata mă considera egoistă, în timp ce NaiNai îmi spunea că sunt nesăbuită. Nu mă simţeam pe deplin părăsită, deoarece aveam sprijinul lui Pearl. M-am dus la Carie şi m-am oferit s-o ajut cu şcoala şi cu înfiinţarea noii clinici. Pe lângă faptul că mă învăţa engleza, Carie ne pregătea pe mine şi pe alte fete pentru a deveni infirmiere.

Eu şi Pearl am continuat să ne petrecem timpul împreună, însă prietenia noastră nu mai era la fel. Cu cât aştepta mai mult să plece la colegiu în America, cu atât puteam să ne spunem mai puţin una alteia. Ea era sensibilă şi ştia ce simţeam în legătură cu propriul meu viitor.

Nu credeam că se va întoarce în China după colegiu. Şi ea părea mai puţin sigură acum. La urma urmei, fusese dorinţa îndelung nutrită de Carie să se întoarcă în America.

Pe Absalom nu-l interesa plecarea lui Pearl şi nici nu era trist fiindcă se putea ca ea să nu se întoarcă niciodată. Era mai entuziasmat de apropiatul său tur de predici în interiorul ţării.

Tata devenea o altă persoană în preajma lui Absalom. Îl respecta şi îl venera.

— Poţi să-ţi dai seama numai după chipul lui că Absalom nu e o fiinţă umană obişnuită, îi spunea el mulţimii adunate la slujba de duminică. Absalom încearcă o bucurie radioasă când ridică mâna să vă binecuvânteze. Poţi simţi că Dumnezeu e cu el.

Pearl a recunoscut din nou că era geloasă pe convertiţii chinezi care primeau afecţiunea lui Absalom. Era unul din motivele pentru care voia să plece. Mi-a spus că se simţea nefericită din cauza măgarului pe care tata i-l cumpărase lui Absalom.

— Animalul îi dă posibilitatea să plece în călătorii mai îndepărtate şi mai lungi.

— Dar tatăl tău e fericit, i-a spus tata lui Pearl.

Deşi a fost de acord, ea a zis:

— Uneori nu cred că e tatăl meu. Le-ar permite altora să-i întrerupă slujba cu o întrebare, însă mie niciodată.

— Te gândeşti să te măriţi? am întrebat-o pe Pearl. Şi dacă da, când?

— O să văd ce se întâmplă când ajung în America, a râs ea.

Pearl spunea că deja începea să-i fie dor de China.

— Poate repet întruna că America este adevăratul meu cămin, însă mă îndoiesc că e adevărat.

Pearl ştia că, dându-şi gândurile pe faţă, ar tulbura-o pe Carie, aşa că le ţinea pentru ea.

— Nu am avut niciodată intenţia să-i sfidez pe strămoşii mei sau cultura occidentală, mi-a spus ea. Dar China este ceea ce cunosc.

Carie era în toane bune, deşi fusese bolnavă. Era fericită că putea din nou să cultive trandafiri şi să aibă o grădină. Zicea că, după plecarea lui Pearl, o să aibă mai mult timp să stea în grădină şi să-şi citească romanele occidentale preferate. Nu voia ca fiica ei să afle că o îngrozea plecarea sa.

Pearl nu se lăsa păcălită de veselia mamei sale. Ştia că plângea pe ascuns. Era îngrijorată că Carie ar fi putut să aibă nevoie de ea când se va afla în America.

Am asigurat-o că voi avea grijă de mama ei şi că o voi ţine la curent cu starea ei de sănătate.

Capitolul 10

23 octombrie 1913

Dragă Pearl,

Ce fericită sunt să aflu că eşti bine şi sănătoasă. Mama ta e slăbită, deşi, ca întotdeauna, se arată optimistă. În sfârşit m-a ascultat şi nu mai predă. Am preluat eu clasele ei. Îţi vine să crezi? De asemenea, voiam să-ţi spun că am început să citesc cărţile tale de Charles Dickens.

Nu sunt sigură dacă mama ta ţi-a povestit ce a păţit Absalom. A mers prea departe în interiorul ţării şi a fost lovit din nou cu pietre de gloate. Slavă Domnului că e bine. Îmi pare rău să-ţi spun că doi dintre discipolii săi chinezi au murit. Tata conduce biserica în locul lui. Şi-a îmbunătăţit mult predica. Absalom e atât de mulţumit de el, că a început să facă tururi de predici şi mai lungi, deşi absenţa lui o face nefericită pe mama ta.

Mai am o veste tristă de împărtăşit: NaiNai a murit luna trecută.

Prin eforturile lui Absalom, a acceptat în cele din urmă convertirea. Tata a insistat să-l aştepte pentru a ţine slujba de înmormântare. Credea că Dumnezeu va favoriza urările sale privind viaţa viitoare a lui NaiNai. Nu a vrut să-şi asume niciun risc. Am crezut cu toţii că era imposibil să vină, fiindcă Absalom se afla foarte departe. Cu doar câteva luni în urmă, a refuzat să se întoarcă, chiar şi când Carie l-a chemat din cauza înrăutăţirii stării sale, aşa că aveam slabe speranţe.

Ei bine, şi-a făcut apariţia. A călărit măgarul toată ziua şi toată noaptea. Animalul s-a prăbuşit! NaiNai e foarte norocoasă, deoarece călătoria ei spre rai a fost binecuvântată de Absalom. Pentru un chinez, o moarte bună e mai importantă decât o naştere bună.

Carie locuieşte singură acum, după ce a trimis-o pe sora ta la Shanghai, la şcoală. Absalom şi-a reluat turul a doua zi după înmormântarea lui NaiNai. N-a vrut să rămână pentru Carie. Desigur, asta nu e nimic nou pentru tine.

Tata a reuşit câteva noi convertiri, în rândul unora dintre oamenii pe care i-a invitat la înmormântarea lui NaiNai. Le-a plăcut de Absalom mai mult decât de călugărul lor de la templul budist. Totuşi există o problemă. Unul dintre bărbaţi are mai multe neveste, iar celălalt e alcoolic. Absalom i-a descalificat înainte, dar tata a măsluit hârtiile. Oare n-o să se înveţe minte niciodată? Se lasă purtat de val din dorinţa de a-l mulţumi pe Absalom.

7 martie 1914

Dragă Pearl,

Mama ta mi-a citit scrisoarea primită de la tine. Felicitări pentru noua ta popularitate. În doar un an ai trecut de la a fi incapabilă să-ţi faci prieteni la a fi şefa clasei. De asemenea, aş vrea să te felicit pentru câştigarea celui mai înalt titlu la concursul de scris. Se pare că ţi-ai folosit bine trecutul chinez. Apropo, lumea din Occident a auzit de Confucius?

S-ar putea ca mama ta să-ţi fi povestit deja ce am păţit. Eram însărcinată în câteva luni când l-am părăsit pe soţul meu. Mă simţeam groaznic purtându-i sămânţa. M-am gândit să iau leacul chinezesc din ierburi medicinale ca să avortez. Mama a murit luând acelaşi leac, aşa că îţi poţi imagina cât de înspăimântată eram.

Însă acum vreo trei săptămâni am început să sângerez. M-am dus la Carie după ajutor. Înainte să-mi fac suficient curaj ca să-i

spun adevărul, ea şi-a dat seama. Sângele nu se oprea. A ştiut că trebuie să fi avut un avort spontan. A zis că aş fi putut să mor dacă nu mă duceam la ea. N-am fost în stare decât să plâng. Ea m-a dus la doctorul de la Ambasada Britanică. Eram inconştientă când doctorul a terminat. Acum sunt bine şi asta e vestea cea bună. Vestea proastă e că s-ar putea ca în viitor să nu pot avea copii. Asta m-a întristat mai mult decât pot spune în cuvinte.

Iau lecţii de pian de la mama ta. A avut dreptate când a zis că muzica m-ar putea ajuta să mă vindec. Mă aduce mai aproape de înţelegerea lui Dumnezeu. Am vrut să învăţ să cânt la pian încă de când eram copii. Pentru mine, este cu adevărat un vis devenit realitate.

Carie mi-a dat în grijă elevii de la şcoala primară. Ţi-a spus că şcoala bisericii noastre s-a extins? În curând vom avea un gimnaziu. În loc de trei clase, acum avem cinci. Şcoala a devenit atât de populară, încât unii localnici şi-au înscris fiicele. Îţi aminteşti cu siguranţă cât de greu era să convingi familiile de ţărani să sprijine educaţia copiilor lor. Anul acesta am fost nevoiţi să refuzăm un număr de candidaţi din cauza lipsei de spaţiu. Tata a supus problema guvernatorului din Jiangsu, care a promis un lot de teren pentru extinderea şcolii. Chan Tâmplarul va fi constructorul-şef.

2 decembrie 1915

Dragă Pearl,

N-o să-ţi vină să crezi: îţi scriu din Shanghai. Iată ce s-a întâmplat: soţul meu m-a răpit. Din punctul lui de vedere, eram încă proprietatea sa. Nu mi-a spus că mă vânduse. Mai ţii minte că mă întrebam de unde a făcut rost de bani ca să-şi cumpere o concubină nouă?

Oricum, am fugit şi m-am ascuns în biserică. Soţul meu şi oamenii angajaţi de el m-au vânat. L-au bătut pe tata când a refuzat să le spună unde mă ascund. Până la urmă, au descoperit. Noaptea, au spart uşa bisericii şi m-au luat. Carie a fost cea care i-a trimis un mesaj lui Absalom. Fără întârziere, acesta a apelat la guvernator. I-a spus că răpirea mea era o violare a tratatului. A doua zi, guvernatorul i-a poruncit soţului meu să mă elibereze, căci altfel va fi arestat şi decapitat!

Nu mă simţeam în siguranţă, fiindcă bănuiam că soţul meu va căuta o altă cale ca să mă răpească. Tata a văzut bărbaţi suspecţi învârtindu-se pe lângă casa noastră. Carie a considerat că ar fi o

idee bună să plec o vreme din Chin-kiang. Mi-a făcut scrisori de recomandare către Şcoala Creştină pentru Femei din Shanghai. Mi s-a oferit o bursă. Tot ce pot să spun e că sunt cu adevărat binecuvântată de Dumnezeu.

24 martie 1916

Dragă Pearl,

Cine ar crede că „Parisul Orientului” e construit pe nisip? Chiar şi vechiul nume al oraşului spune asta. „Shang-hai-tan”, care înseamnă un mal nisipos la gura de vărsare a măreţului nostru Fluviu Albastru. Mi s-a zis că împăratul Guangxu îl considera lipsit de valoare. Părerea sa imperială trebuie să fi micşorat durerea usturătoare atunci când a fost silit să-l cedeze străinilor, după pierderea celui de-al Doilea Război al Opiului. Cât de multe au făcut englezii, francezii şi germanii din acest mal nisipos, noul meu cămin!

Nu ar trebui să-ţi vorbesc despre Shanghai ca şi cum n-ai şti nimic despre el. Îmi dau seama prea bine că ai locuit cândva aici. De fapt, mi te imaginez adesea aici, îmi închipui pe unde te-ai plimbat, ce locuri îţi plăceau cel mai mult. Însă iartă-mă, nu mă pot abţine să nu-ţi împărtăşesc sentimentele mele, fiindcă nu am cui altcuiva.

Şcoala creştină e perfectă pentru mine. Urmez cât de multe cursuri pot. Toţi profesorii mi-au fost de mare ajutor, uneori chiar stând după ore pentru a răspunde numeroaselor mele întrebări. N-am ştiut niciodată că există atât de multe cărţi, atât de multe de învăţat.

Şi elevele sunt binevoitoare. La început eram timidă şi stânjenită în preajma lor. Mă simţeam ca o ţopârlancă de la ţară. Nu ştiam nici măcar că dinastia Manchu fusese răsturnată! Şi atât de multe alte lucruri. Însă nu e minunat că nu vom mai avea un împărat, că în curând China va deveni republică?

Parcă a trecut o viaţă de la primele mele săptămâni la şcoală. Acum mă simt mai în largul meu şi am început să-mi fac câţiva prieteni. Nu ca tine, desigur. Dar sunt nişte oameni inteligenţi aici şi există o electricitate în aer. Cei mai interesanţi sunt artiştii, scriitorii, jurnaliştii şi muzicienii. Alcătuiesc un grup haotic, care se strânge în anumite baruri şi restaurante din oraş, unde discută, beau şi se contrazic ore în şir. Par să fiu din ce în ce mai mult de aceeaşi părere cu ei. Găsesc că e amuzant, atât de diferit de viaţa

pe care o cunoşteam amândouă în Chin-kiang.

Printre noi se află doctorul Sun Yat-sen. El îi conduce fără niciun ajutor pe Noii Republicani pentru a schimba China. E creştin şi e de loc din Canton. Înainte de a deveni revoluţionar, a fost medic. A fost educat în Occident şi a studiat ştiinţele politice. A mers în Japonia pentru a studia felul în care Reforma Meiji a schimbat ţara. În 1911, doctorul Sun s-a întors în China şi a reuşit să provoace o revoltă militară.

După cum îţi poţi da seama, Pearl, universul meu se lărgeşte cu viteza luminii. Dacă nu i-aş fi promis lui Carie, aş fi chiulit de la slujba de duminică. Am stomacul plin, dar mintea mea e înfometată.

Mi-e dor de mama ta şi îi voi rămâne veşnic îndatorată. Acum două zile m-am dus să o vizitez pe Grace, ca să-i dau pachetul mamei tale. Sora ta se transformă într-o tânără frumoasă. E drăgălaşă, dar puţin timidă în comparaţie cu tine. O, cât mi-aş dori să fii aici cu mine.

2 septembrie 1916

Dragă Pearl,

Au trecut şase luni de când ţi-am scris ultima oară. Lucrurile se precipită întruna. M-am implicat în Partidul Naţional din China. Majoritatea membrilor noştri sunt adepţi ai doctorului Sun Yat-sen. Deşi am avut întotdeauna credinţă în Dumnezeu, sunt deschisă altor idei. Acum trebuie să plec la o întrunire şi voi continua să scriu când mă întorc.

27 octombrie 1916

Scrisoarea asta ia prea mult timp. Viaţa mea e într-un haos de necrezut. Nu mai ştiu când e zi şi când e noapte. China trece printr-o transformare politică.

13 decembrie 1916

Pearl, trebuie să-ţi împărtăşesc durerea mea, durerea Chinei: doctorul Sun Yat-sen a fost diagnosticat cu cancer. Se pare că nu va trăi. Omul care îi va urma e Chiang Kai-shek. Nu suntem siguri dacă e demn de încredere. Trecutul lui îl arată ca pe un oportunist. Din nefericire, nu există niciun alt candidat care să-l egaleze ca experienţă militară şi relaţii. A fost Comandantul Suprem al Chinei

şi se pretinde discipol al doctorului Sun. De fapt, e singurul om care le poate stăpâni pe căpeteniile războinice şi care e dedicat cauzei doctorului Sun.

28 ianuarie 1917

Dragă Pearl,

Trebuie să te informez în legătură cu starea lui Carie. Sunt sigură că ea îţi ascunde adevărul. Am vizitat-o luna trecută. A fost minunat să mă aflu din nou în Chin-kiang, să văd toate chipurile familiare. Însă am fost foarte surprinsă când am trecut pe la mama ta. Nu se mai poate da jos din pat. Se pare că sănătatea ei s-a înrăutăţit când s-a întors să lucreze la şcoală, la scurt timp după ce am plecat eu la Shanghai. Mi-a spus că nu vrea ca tu să te întorci în China să ai grijă de ea. Îşi face permanent griji pentru tine. Chiar plănuieşti să te întorci?

Înainte să revin la Shanghai, am însoţit-o pe Carie la Satul Familiei Deng, unde şi-a cumpărat un loc de veci. Habar n-am de ce a ales locul ăla. Nu am vorbit despre motivele ei. Am simţit doar că este atât de profund dezamăgită de Absalom, încât nu ţine să fie cu el după moarte. Însă locul e frumos şi liniştit, deşi îndepărtat. Mi-a frânt inima faptul că face asta fără prea mult tam-tam. Oare o trădez împărtăşindu-ţi această informaţie? Carie nu suportă gândul că s-ar putea să nu fie acolo să te întâmpine atunci când te vei întoarce.

15 aprilie 1917

Dragă Pearl,

Ce minunat e să aflu că EŞTI LOGODITĂ şi că eşti pe cale să te întorci! Dumnezeule mare! Am fost profund surprinsă să aflu această ştire importantă, cu atât mai mult cu cât nu aveam nicio veste de la tine de multă vreme. Bineînţeles că ai binecuvântarea mea. În scrisoarea ta către Carie ai spus că „decizia de a ne depune actele pentru căsătorie” a fost în „interesul călătoriei”. Am înţeles ceva greşit? Să fie „interesul” motivul căsătoriei? Iartă-mă că sunt excesiv de prevăzătoare – căsătoria mea aproape că mi-a ruinat viaţa. Însă bănuiesc că starea mamei tale nu a făcut decât să-ţi dea un motiv în plus de-a grăbi fericitele planuri pentru căsătoria ta.

Îi sunt recunoscătoare lui Carie pentru că îmi arată scrisorile şi fotografiile tale. Am înţeles imediat ce v-a unit pe tine şi pe domnul

Lossing Buck. O dragoste comună pentru China, în primul rând. Ce noroc să găseşti în America pe cineva cu o pasiune de-o viaţă pentru China. Şi desigur, ai fost impresionată de Lossing. O diplomă de la Corneli, postul de profesor la Universitatea din Nanking şi angajarea sa în ajutorarea ţăranilor chinezi. Ştiinţa lui de expert în agricultură va fi deosebit de apreciată aici. Fără îndoială că e chipeş. Voi doi faceţi o pereche frumoasă! Ce idee minunată să celebraţi nunta în Chin-kiang.

Simt că ar trebui să afli sentimentele mamei tale. Deşi îşi doreşte să fii cu ea, nu vrea să-i calci pe urme. Preferă să-ţi construieşti viaţa în America. Bineînţeles că eu nu împărtăşesc aceste sentimente, însă am considerat că ar trebui să ştii.

Ieri a sosit o altă scrisoare de la tine. Înţeleg că tu şi Lossing v-aţi depus candidatura, în calitate de cuplu, la Consiliul pentru Misiuni Străine al Bisericii Prezbiteriene şi că lui Lossing i s-a acordat numirea în China ca misionar agricol. Iartă-mă că sunt egoist de bucuroasă, însă asta e o veste şi mai minunată. Abia aştept să te văd din nou.

M-am tot gândit să mă întorc în Chin-kiang. Viaţa la Shanghai e incitantă, dar mă simt ca o frunză de lotus care pluteşte la suprafaţă – fără rădăcini. Vorbesc în fiecare zi despre ajutarea ţării mele, dar în realitate am realizat prea puţine lucruri care să fie semnificative. Am avut slujbe mărunte doar ca să-mi acopăr cheltuielile. Îmi petrec zilele discutând politică şi susţinând reforma. Partidul Republican pune la dispoziţie un forum pentru etalarea talentului de dezbatere. Li se potriveşte cel mai bine celor cărora le place să-şi audă sunetul propriei voci.

Mă tem că mă transform într-o revoluţionară de ceainărie. Devin din ce în ce mai conştientă de cât de diferită sunt faţă de tovarăşii mei. Ei au fost cărturari şi studenţi toată viaţa lor. Eu am învăţat multe în ultimii doi ani, însă în inima mea sunt tot o fată din orăşelul Chin-kiang. Am trăit în afara lumii cărţilor. Am muncit, uneori doar ca să bag ceva în stomac. Asta m-a făcut să nu am răbdare cu idealiştii şi visătorii, indiferent cât de bine intenţionaţi ar fi. Mulţi dintre tovarăşii mei nu pot fi împiedicaţi să se grăbească spre propria lor distrugere. Cum pot să-şi salveze ţara, când ei înşişi sunt pierduţi?

Mi-ai sugerat să-i „cunosc pe oameni acolo unde sunt ei”. Mă străduiesc. Am invidiat întotdeauna capacitatea ta de a găsi alinare în simpla prezenţă a oamenilor. Tu vezi omenie şi bunătate în toţi

oamenii. Eu văd numai rareori acelaşi lucru. Mama ta e un exemplu.

Eşti o fiinţă diferită de părinţii tăi. Te înţelegeam când spuneai că „trăieşti în multe case”. Încerc să dărâm zidurile propriei mele culturi. Fiind chinezoaică, sunt înclinată spre anumite sentimente. Încerc să nu fiu la fel de acră precum faimosul oţet brun din Chin-kiang. Îmi iubesc ţara, atât de mult încât o urăsc că nu este tot ce vreau eu să fie.

Mă gândesc să înfiinţez un ziar local când mă voi întoarce la Chin-kiang. Contez pe colaborarea ta.

Cu dragoste, Salcia

Capitolul 11

Gara din Nanking fusese martoră la războaie şi durere. Construită în 1894, fusese distrusă şi restaurată de mai multe ori. Gara avea o mică sală de aşteptare şi un ghişeu pentru bilete.

Carie nu era cu adevărat suficient de sănătoasă pentru a călători, însă voia să fie acolo când Pearl cobora din tren. Perspectiva găzduirii nunţii fiicei sale îi dăduse o nouă energie.

Şeful gării era creştin. A invitat-o pe Carie să se odihnească în micul său ghişeu de bilete:

— Deşi suntem în martie, aerul rece de afară ar putea să vă îmbolnăvească, doamnă.

Ea n-a vrut să intre decât când omul i-a spus că trenul avea întârziere.

Am aşteptat. După două ore şi jumătate, am auzit şuierul trenului care se apropia. Emoţionată, am alergat afară.

Vechiul motor cu aburi scotea fum şi nişte zgomote îngrozitoare. Inima mea galopa, în aşteptare. Trecuseră patru ani de când eu şi Pearl ne văzuserăm ultima oară. Ştiam că nu mai eram aceeaşi persoană pe care o lăsase în urmă. Purtam o jachetă la modă, bleumarin, cu guler răsfrânt şi o fustă asortată. Eram încălţată cu o pereche de cizme negre din piele.

Trenul s-a oprit. Pasagerii au început să coboare. Mi-am zărit prietena imediat, deşi ceva părea nelalocul lui. Până atunci nu-mi mai trecuse niciodată prin cap că Pearl e străină. Ieşea în evidenţă în mulţimea de chinezi. Era însoţită de Lossing Buck, care era înalt şi şaten. Am urmărit-o pe Pearl cum cerceta mulţimea; ochii ei s-au oprit asupra mea.

— Salcia, tu eşti? a strigat ea. Abia dacă te recunosc, o doamnă elegantă din Shanghai!

— Pearl! am zis îmbrăţişând-o. Chiar *eşti* tu – nu visez!

Ea s-a întors şi mi l-a prezentat pe Lossing Buck.

Am dat mâna, dar ochii mei nu se puteau desprinde de Pearl. Jacheta albastră şi fusta strâmtă o făceau să semene cu un model dintr-o revistă occidentală. Croiala hainelor sale arăta că era mândră de silueta ei împlinită. Mi-am amintit că obişnuia să se simtă stânjenită de sânii ei în creştere.

Lossing era cam de vârsta ei, de vreo douăzeci şi şase de ani. Avea chipul prelung, cu maxilare pătrate proeminente. Avea o gură cu buze subţiri şi un nas ascuţit. Ochii lui mari şi căprui erau afundaţi în orbite. Era prietenos şi s-a scuzat că nu vorbeşte chineza.

— Unde e mama? a întrebat Pearl.

— Te aşteaptă în ghişeul de bilete…

Înainte să termin propoziţia, am văzut zâmbetul lui Pearl îngheţând când ochii ei au privit dincolo de mine. Chipul i-a fost inundat de uimire. M-am întors şi am văzut-o pe Carie, care ieşise din ghişeu.

Mai târziu, Pearl mi-a povestit cât de zdrobită s-a simţit în clipa în care a văzut-o pe mama ei. Ar fi trebuit să o previn că se împuţinase până la statura unui copil.

Carie se dăduse cu pudră pe faţă şi cu ruj în obraji şi pe buze. Însă asta nu ajuta la nimic. Părea grav bolnavă, ca o stafie. Lipsa dinţilor de pe părţi îi făcea obrajii să pară goi, de parcă ar fi inspirat tot timpul. Pielea îi era uscată şi ceroasă. Insistase să-şi creioneze singură sprâncenele. Erau vizibil inegale. Sprânceana dreaptă se afla mai sus decât cea stângă.

— Mamă! a ţipat Pearl, repezindu-se la ea.

— Dumnezeu e bun, fiica mea, i s-a adresat Carie zâmbind, în timp ce lacrimile îi curgeau pe obraji.

Stătea dreaptă, de parcă boala ei dispăruse.

— Să mergem, a zis ea. Tatăl tău aşteaptă în Chin-kiang.

Le-a spus lui Pearl şi lui Lossing că făcuse deja toate pregătirile pentru nunta lor.

În trenul care ne ducea înapoi la Chin-kiang, Carie a adormit pe umărul lui Lossing. Eu stăteam cu Pearl pe culoar şi am insistat să-mi împărtăşească povestea ei de dragoste. Îl cunoscuse pe Lossing

pe un vapor. Mi-a povestit că Lossing fusese într-un tur pentru învăţarea limbii chineze, iar ea se întorcea din America în China prin Europa. În timpul voiajului, au avut la dispoziţie mai multe săptămâni ca să se cunoască.

— Cum te-a curtat? am întrebat eu.

— Cu studiile lui despre China, a răspuns ea râzând. Activitatea universitară a lui Lossing schiţează ceea ce intenţionează să facă în China. Titlul lucrării lui de diplomă e *Economia agrară chineză şi modul de utilizare a pământului în China*. Planul lui e să trăiască în China şi să conducă experimente care să-i ajute pe ţărani.

Mi-a fost uşor să-mi imaginez cum fusese cucerită prietena mea.

— Când Lossing mi-a spus că ţăranii chinezi vor fi eliberaţi de truda lor istovitoare dacă metodele lui vor reuşi, m-am îndrăgostit de el. Lossing a fost fascinat de viaţa mea, de faptul că am crescut în China. Când şi-a dat seama că vorbesc atât de multe dialecte chineze, m-a cerut în căsătorie imediat.

— Când ai spus da? am întrebat.

— Imediat ce am descoperit că chineza lui n-o să-l ajute deloc. E afon. Cum poţi să fii afon şi să înveţi chineză?

— Aşadar are nevoie de tine.

— Şi eu am nevoie de el. Ca să fiu sinceră, nu am reuşit să mă îndrăgostesc în America de niciun bărbat.

Pearl a zis că făcuse eforturi să-şi dea întâlniri, însă se simţise ca o străină în America.

— Vorbeam engleza, dar nu înţelegeam cultura. Mă simţeam stingheră şi confuză. Ceea ce noi am considera grosolan în China, americanii consideră atrăgător. Rudele mele credeau că sunt ciudată, iar eu credeam că ele sunt ciudate. La suprafaţă, mă înţelegeam bine cu toată lumea, dar în interior eram însingurată. M-am simţit aşa în toţi cei patru ani. Mi-a fost teamă că s-ar putea să nu-mi placă niciodată un bărbat suficient de mult ca să mă căsătoresc cu el. În acelaşi timp, mintea mea chineză îmi spunea că aş face bine să mă grăbesc, căci altfel voi ajunge fată bătrână.

— Sincronizarea lui Lossing e perfectă, am remarcat eu.

— Da, China ne-a adus împreună. Dumnezeu a răspuns la rugăciunile mele. Eu şi Lossing n-am putea fi mai binecuvântaţi!

De dragul ei, am sperat să aibă dreptate.

Simţeam că Pearl renunţase la America pentru a se întoarce să aibă grijă de mama ei. Am întrebat-o dacă e adevărat.

Ea a recunoscut că era unul din motivele importante pentru care

se întorsese.

— Iubesc America, dar nu îndeajuns ca să rămân, a zis Pearl.

— Poţi să te întorci înapoi în America oricând vrei, nu-i aşa?

— Aşa e. Însă Lossing e ca Absalom. E hotărât să moară în China.

Râdea. Ochii ei străluceau de o bucurie neumbrită de nimic.

Prima oară când mi-am dat seama de diferenţele dintre Pearl şi Lossing a fost la nunta lor. Ea purta o rochie de mireasă occidentală, în timp ce el era îmbrăcat într-un costum negru. Pearl ţinea în mână un buchet de flori culese în dimineaţa aceea din grădina lui Carie. În timp ce era condusă la biserică, copiii din oraş cântau cântecele americane învăţate de la Carie. Apoi, au cântat cântecul de nuntă chinezesc, ceea ce a încântat-o pe Pearl, deoarece obişnuia să-l cânte şi ea când era copil.

Buddha stă pe o frunză de lotus,
Cu degete frumoase ca orhideele.
Soarele apune şi luna răsare,
Fie-vă viaţa liniştită şi senină.
Pereţi de chirpici şi perne de paie,
Fructe, seminţe şi mulţi fii.
Fericire şi viaţă lungă,
Să aveţi parte de primăvară
Şi de vremea ei frumoasă.

Lui Lossing nu-i păsa de cântec. Când prietenii noştri din trupa Ariile Wan-Wan au venit să felicite cuplul şi au interpretat musicalul popular *Nunta porcului*, el s-a supărat.

În timp ce Pearl se simţea onorată, Lossing se simţea umilit. Nu i-a plăcut mirele porc, deşi personajul era un erou în romanul clasic chinez *Călătorie spre Vest*. Mi-am dat seama că lipsa lui de umor şi faptul că se simţea ofensat o deranjau pe Pearl, însă n-a lăsat să se vadă lucrul ăsta.

Carie planificase nunta până la ultimul detaliu. În afară de tata, Chan Tâmplarul, Floare de Liliac şi mulţi alţi prieteni chinezi ai ei, Carie i-a invitat pe consulul englez, pe doctorul ambasadei, pe soţiile lor şi pe alţi prieteni misionari. Nu se aştepta ca întregul oraş Chin-kiang să se invite singur. Însă chinezii cred că o nuntă bună trebuie să fie aglomerată, iar oamenii din oraş simţeau că fiica lui Carie merita binecuvântarea tuturor.

Pearl voia ca eu să fiu domnişoară de onoare. Nu-i păsa că fusesem măritată. Însă toate femeile din oraş, inclusiv eu, credeau că e o idee proastă. Eram considerată părăsită de soţul meu şi, prin urmare, purtam ghinion unei tinere mirese. În schimb, Pearl m-a rugat să angajez bucătarii şi să aleg mărimea şi culoarea pepenilor şi fructelor care aveau să fie îngrămădite la intrare şi pe hol. Potrivit tradiţiei chineze, era important să fie invitaţi toţi zeii, etalându-se simboluri ale veseliei şi fertilităţii.

Seminţe, nuci şi fructe au fost aruncate peste cuplu de îndată ce Pearl şi Lossing au fost declaraţi soţ şi soţie. Curtea bisericii era plină până la refuz de oameni veseli. Am ajutat-o pe Carie când le-a oferit bomboane oamenilor şi le-a mulţumit că au venit.

Condusă de tata, mulţimea a defilat prin oraş. Am ajuns la casa lui Carie şi a lui Absalom. Camera tânărului cuplu se afla la etajul al doilea. Draperiile roz şi minunatul covor persan erau cele din camera lui Carie. Ospăţul urma să se ţină la parter, unde aveau să se servească nouă feluri de mâncare chinezească.

Trandafirie în obraji, îmbrăcată într-o rochie chinezească roşie, Pearl a coborât la parter şi a servit ceaiul. A aprins ţigări pentru cei în vârstă şi a pus muguri de iasomie în palmele copilaşilor. Afară se auzeau pocnitori. Asta se făcea pentru a invita semnele de bun augur. Formaţia locală a început să cânte.

Lossing a spus în engleză că nu voia să facă pe clovnul şi să fie comandat de o mulţime de chinezi. Nu voia să ia parte la ceea ce el a numit, „jocurile lor prosteşti”. Nu a fost de niciun folos faptul că localnicii ovaţionau întruna. Pearl a sfârşit prin a-şi cere scuze pentru purtarea lui.

Puşi de părinţii lor să ajute la inspirarea fertilităţii, copiii s-au ascuns sub patul nupţial. Au fost alungaţi de mire.

Lossing a fost scârbit când a văzut că toate beţişoarele se întindeau spre acelaşi platou. A spus că prefera să moară de foame.

Când Pearl l-a încurajat să guste bomboana ei preferată cu susan din Chin-kiang, el a arătat spre unghiile pline de pământ ale vânzătorului şi i-a ţinut o lecţie despre cum se răspândesc bolile.

Pearl credea cu tărie că Lossing se va obişnui curând cu cultura chineză. Nu se îndoia că putea să creeze armonie în căsnicia ei. Avea încredere în puterea de înţelegere a soţului ei.

— La urma urmei, a absolvit Universitatea Corneli, mi-a spus ea.

La rugămintea lui, Pearl l-a însoţit în zona rurală. Lossing şi-a început proiectul agricol examinând în amănunt pământul. Ea a devenit asistenta lui personală, interpreta, ghida, persoana care lua interviurile, secretara de teren şi servitoarea lui. Se trezea în zori şi muncea împreună cu Lossing pe câmp până la căderea nopţii.

Aşa cum mă temusem, nu a trecut mult timp până când Pearl şi-a pierdut entuziasmul. S-a pomenit luptându-se cu prăpastia tot mai mare dintre ea şi soţul ei.

— Conflictul e semnul unei relaţii sănătoase, a zis ea când am întrebat-o despre căsnicia ei.

Se bucura că Lossing obţinea ceea ce avea nevoie. Pearl voia să-şi îndeplinească rolul de soţie bună. Şi-a făcut o datorie din a fi plăcută şi veselă.

— Lossing poartă o povară mult prea grea, mi-a zis ea. Bunăstarea lui depinde de mine.

Nu voia să recunoască faptul că nici măcar nu băga de seamă ce îi gătea. Spre deosebire de chinezi, care trăiau pentru a mânca, soţul ei mânca pentru a trăi.

În timp ce Carie îl accepta pe Lossing, Absalom începea să aibă probleme în privinţa asta. Dezaproba intervenţia lui în felul în care ţăranii chinezi îşi făceau treburile. Cei doi se certau adesea şi în cele din urmă au încetat să-şi mai vorbească.

Pearl avea dreptate când spunea că existau asemănări între ei doi. Misiunea lui Absalom era să salveze sufletele chinezilor, iar misiunea lui Lossing era să îndrepte metodele agricole ale chinezilor. Absalom credea că Dumnezeul creştin trebuia să fie singurul Dumnezeu. Lossing credea că metoda lui agricolă era cea mai bună.

Însă Pearl avea îndoielile ei. I-a zis lui Lossing:

— Chinezii au supravieţuit făcând agricultură mii de ani pe acelaşi pământ şi prin cea mai iscusită utilizare a îngrăşămintelor şi irigaţiei. Pot obţine producţii extraordinare fără mecanizarea modernă!

Cuplul s-a mutat curând după ce propunerea lui Lossing a fost aprobată de guvernatorul provinciei Anhui. Lossing n-a urmat sfatul guvernatorului de a se muta după sfârşitul iernii. Nu-l mai putea suporta pe Absalom nicio clipă în plus.

Pearl l-a urmat fără tragere de inimă. S-au mutat în Nanhsuchou, un oraş situat la nord de Chin-kiang, în provincia Anhui. Pearl nu

voia să o lase singură pe mama ei. Am întrebat-o de ce trebuia să meargă Lossing în cea mai săracă provincie din China.

— De ce nu-şi poate găsi un loc mai bun pentru a-şi desfăşura experimentele?

— Fermierii din ţinuturile fertile din sud sunt mulţumiţi de metodele lor, mi-a explicat ea. Nu sunt interesaţi de experimentele lui Lossing.

După câteva săptămâni, am mers în nord s-o vizitez pe Pearl, ca să văd cum o duce. Noul ei cămin era o căsuţă cu două camere, în care locuise înainte o familie de misionari creştini. Uşa şi ferestrele nu reuşeau să ţină praful afară. Indiferent câtă curăţenie făcea Pearl, în câteva ore interiorul casei se acoperea cu un strat nou de praf. Vecinii ei erau familii de ţărani chinezi. Trăiau într-o sărăcie cumplită. Pearl mi-a spus că era recunoscătoare pentru acoperişul de deasupra capului ei.

— Luna trecută umezeala mi s-a infiltrat prin pereţi, a zis ea, arătându-mi mucegaiul care creştea sub pat şi între saltele şi aşternuturi. Trebuie să fiu întotdeauna atentă când deschid oala de noapte – a încercat ea să pară veselă –, nu ştiu niciodată ce anume ar putea să caute mâncare în ea. Ar putea fi un păianjen uriaş sau o ploşniţă de câmp urât mirositoare.

A doua oară când am vizitat-o pe Pearl, mi-a împărtăşit vestea emoţionantă că e însărcinată.

— În sfârşit sunt eliberată de îndatoririle mele oficiale pentru agronom. („Agronomul” era felul în care Pearl începuse să-l numească pe Lossing.) Când m-am măritat, am crezut că n-o să mai trebuiască să primesc ordine, aşa cum primeam de la tata când eram copil.

Ca mijloc de a scăpa de necazurile ei, Pearl a început să scrie. Găsea alinare în scris. Mi-a spus că imaginaţia era singurul loc unde putea fi ea însăşi şi unde se simţea liberă. Ştiam că avea înclinaţie pentru poveşti. Charles Dickens era sursa ei de inspiraţie. Mi-am amintit că prima oară când ne-am întâlnit avea în mână o carte legată în piele neagră, despre care mi-a spus mai târziu că era *Poveste despre două oraşe*. Îi plăceau la nebunie *Aventurile lui Oliver Twist, Casa umbrelor* şi *Documentele postume ale Clubului Pickwick*. Le-a citit de atâtea ori încât putea practic să le recite pe dinafară. Îi plăcuse întotdeauna să scrie şi câştigase premii pentru

lucrările ei când era la Colegiul de Fete Randolph-Macon din America. Ştia că trebuie să ţină secret scrisul ei. Absalom îi spusese limpede că slujirea lui Dumnezeu era singurul ţel al vieţii. Lossing o făcea să se simtă vinovată dacă se dedica unei pasiuni proprii. Voia ca ea să fie în continuare interpreta lui şi s-a supărat când l-a refuzat. Pearl glumea:

— Sunt condiţionată de dominaţia unui bărbat?

Folosind sarcina drept pretext, Pearl scria ori de câte ori soţul ei nu se afla prin preajmă. Nu se mai plângea de călătoriile sale lungi, care îl ţineau departe luni în şir. A învăţat să stea singură şi să-şi ţină nemulţumirea închisă înlăuntrul ei.

Pearl mi-a mărturisit că se temea să nu ajungă precum Carie – în exil în propria-i casă. Când s-a împrietenit cu ţăranii din vecinătate, scrierile ei au început să se umple de poveştile lor.

„Păcat că intelectualii Chinei preferă fantezia în locul realismului, mi-a scris Pearl. E mai uşor să închizi ochii la boală şi la moarte.”

I-am răspuns şi i-am spus că în sfârşit se lansase ziarul meu, *Independentul de Chin-kiang*. Pearl a promis să contribuie cu o rubrică lunară. Folosind un nume masculin chinez, Wei Liang, dezbătea subiecte de politică, economie, istorie, literatură şi teme feministe. Articolele ei au fost bine primite. Deşi distribuţia ziarului era jalnică, ne simţeam mândre că aveam o voce proprie.

La începutul anului 1920, lumina din ochii lui Carie a început să se stingă. Îşi pierdea întruna cunoştinţa. Pearl s-a grăbit să vină din Nanhsuchou. Simţea că s-ar putea ca mama ei să nu apuce să-şi vadă nepotul.

Capitolul 12

După un an, *Independentul de Chin-kiang* ar fi trebuit să se închidă. Indiferent cât de tare mă chinuiam, ziarul nu se vindea în suficiente exemplare pentru a se menţine pe linia de plutire.

Tata s-a oferit să fie sponsor cu două condiţii. Numele trebuia schimbat în *Ziarul creştin de Chin-kiang* şi conţinutul trebuia să promoveze creştinismul.

— Dacă cheltuiesc banii lui Absalom, trebuie să cânt cântecele lui Dumnezeu, a insistat el. Fără articole care l-ar face pe Iisus să fie dispreţuit.

I-am spus că nu puteam să accept oferta lui. De fapt, ziarul meu se afla în toiul investigării unui scandal privitor la convertiţii chinezi

care continuau să practice cele mai rele obiceiuri tradiţionale chineze. Le luam interviuri nevestelor ai căror soţi creştini continuau să cumpere noi concubine.

Tata era supărat fiindcă şi el avea aventuri cu diverse femei, fapt pe care îl ţinea ascuns de Absalom.

— De ce trebuie să iei ceainicul care nu fierbe? a întrebat el.

— Cititorii mei au dreptul la adevăr, am răspuns eu.

— Atunci nu vezi un ban de la biserică.

— Aşa să fie.

M-am dus cu această problemă la Pearl, ale cărei îngrijiri făceau minuni cu mama ei. Ea era încrezătoare că ziarul putea supravieţui. Am discutat strategia şi am făcut modificări pentru a ţinti spre intelectualii tineri.

Pearl şi-a luat un alt pseudonim cu rezonanţă masculină, Er-ping, însemnând „O opinie alternativă”. A început să scrie despre locul Chinei în lume. A prezentat istoria occidentală, revoluţia industrială, diferite tipuri de guvernământ, conceptul de democraţie politică şi cele mai importante şcoli de filosofie şi artă ale lumii.

Analizele şi eseurile ei au stârnit un mare interes. Chineza ei expresivă a impresionat atât de mult cititorii, încât nimeni n-a bănuit că Er-ping e alb şi, pe deasupra, femeie. Numărul abonaţilor a crescut. Spaţiul pentru publicitate se vindea fără efort.

Articolele mele s-au îmbunătăţit, deoarece Pearl îmi corecta ciornele. Locuiam practic în tipografie, care era situată la marginea oraşului. De la fereastră priveam construcţia viitorului Spital Creştin din Chin-kiang, o clădire din cărămidă, cu două etaje, finanţată de biserica lui Absalom.

Deşi era gravidă în opt luni, Pearl nu prea avea parte de odihnă. Pe lângă faptul că mă ajuta cu ziarul, trebuia să joace rolul de împăciuitor între părinţii ei. Conflictul dintre Carie şi Absalom s-a adâncit. Carie nu-l mai putea suporta pe Absalom. I-a interzis acestuia s-o mai viziteze vreodată.

— Du-te şi salvează-i pe păgânii tăi, au fost ultimele cuvinte pe care i le-a adresat.

Pearl îşi petrecea nopţile la căpătâiul mamei sale, aşezată într-un fotoliu de trestie. În zori, mă duceam să o înlocuiesc pentru câteva ore. În unele nopţi, după ce ieşea ziarul din ziua respectivă, Pearl şi cu mine făceam plimbări ca atunci când eram tinere. Carie dormea profund când noi ne aventuram în lumina lunii.

Discutam de toate, de la China la America, de la fostul meu soţ şi

fosta mea soacră la căsnicia ei cu probleme.

— Ce-ţi mai face agronomul? am întrebat-o eu.

— Ei bine, se transformă într-un deziluzionat, a răspuns Pearl. Lossing detestă atitudinea agricultorilor chinezi. Are mai puţină înţelegere faţă de sărăcia lor fiindcă nu sunt receptivi la ideile lui. Eforturile sale nu au avut succes şi agricultorii renunţă la experimentele lui.

— Te miră? am întrebat eu.

— Nu, şi nu-i condamn pe ţărani, a răspuns ea cu sinceritate. Au motive întemeiate să-l considere pe Lossing un prostănac. Ţăranii chinezi ştiu ce e în stare să producă pământul lor şi cum să facă asta. Soţul meu crede că, dacă metoda lui funcţionează în Iowa, trebuie să funcţioneze şi în Anhui.

— Şi cum rămâne cu oferta de compensare a guvernului? am întrebat eu.

— Ţăranii nu mai vor să încerce metodele lui Lossing nici chiar cu compensaţii.

— Şi atunci, ce are de gând să facă soţul tău?

— Caută o cale de scăpare. Acum două săptămâni a primit o invitaţie de la fostul lui profesor, care este acum decanul Facultăţii de Agricultură şi Silvicultură de la Universitatea din Nanking. Decanul i-a oferit un post de profesor şi Lossing l-a acceptat. La naiba cu agricultorii din Nanhsuchou.

— Deci te muţi la Nanking?

— Am de ales?

— Şi cu mama ta cum rămâne?

— O s-o vizitez, a răspuns Pearl. Slavă Domnului că există calea ferată!

Într-o zi m-am aventurat s-o întreb pe Pearl dacă ea şi Lossing se mai iubeau încă.

Ochii i s-au umplut de lacrimi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, îi port copilul. Chiar dacă eu nu am nevoie de el, copilul are.

Carol Buck s-a născut pe 4 martie 1920. Deşi a fost o naştere uşoară, în uterul lui Pearl a fost descoperită o tumoare. Doctorul a insistat ca ea să meargă în America s-o extirpe, ceea ce a şi făcut. A fost o călătorie lungă, care a durat patru luni. În urma operaţiei, nu putea să mai aibă copii. Vestea a zdrobit-o. Mi-a scris: „Sunt recunoscătoare că am şansa să-i dăruiesc din belşug afecţiunea

mea lui Carol”.

Pearl şi Carol l-au urmat pe Lossing la Nanking. „Pur şi simplu am părăsit oraşul Nanhsuchou”, m-a informat ea.

Spre spaima lui Pearl, Nankingul se afla în toiul unui război. Diferite căpetenii războinice chineze şi facţiuni politice se luptau pentru dominaţia asupra oraşului şi a regiunilor învecinate.

„M-am cutremurat când gloanţele au şuierat prin grădina mea, scria ea. Am încercat să ajut victimele civile. O femeie a fost împuşcată în stomac şi a murit în braţele mele. M-am simţit neputincioasă.”

Carie tânjea să-şi petreacă timpul cu nepoata ei. Pearl făcea pregătirile cu migală. Lua trenul şi mergea în vizită cât de mult posibil. Pentru a ţine copilul în braţe, Carie se chinuia să se dea jos din pat. Carol era un copil frumos, rotofei, cu pielea ca laptele.

Maternitatea i-a adus lui Pearl o fericire profundă. De asemenea, naşterea fiicei ei i-a salvat căsnicia. Nu se mai plângea de Lossing. În schimb, vorbea despre casa ei frumoasă din Nanking, cu toţi copacii ei minunaţi şi crângul de bambus din fundul grădinii.

Pearl şi-a depus candidatura pentru un post cu jumătate de normă ca profesor de engleză la şcoala serală a universităţii. Era încântată că doar cu cele două salarii mici ale lor îşi puteau permite servitori. „Mă crezi sau nu, avem trei, zicea ea. O servitoare se ocupă de spălatul rufelor şi de grădină, un servitor găteşte şi o altă servitoare mă ajută cu Carol. E greu de crezut că acum am timp în plus la dispoziţie. Scriu de câte ori am ocazia şi tocmai am terminat un nou roman!”

Niciuna dintre noi nu presimţea tragedia care se întrevedea. Carol nu dădea niciun semn că era o victimă a fenilcetonuriei, însă Pearl avea să descopere asta curând. Era o boală metabolică ereditară, care avea să-i provoace fiicei sale un grav retard mental.

Pearl a început să vină mai rar la Chin-kiang. Între timp, Carol împlinise un an. Când venea, Pearl nu stătea mult. Era nevoită să plece înainte ca mama ei să fi petrecut suficient timp cu Carol. Pearl devenea încordată când o urmărea pe fiica ei jucându-se. Am observat că, deşi bebeluşul părea sănătos şi era drăgălaş, nu vorbea când ar fi trebuit s-o facă.

Fără niciun avertisment, fără niciun cuvânt, Pearl a încetat să mai vină. După două săptămâni de tăcere, a venit fără Carol. A inventat tot felul de scuze când mama ei a luat-o la întrebări. A stat

cu Carie şi a încercat să pară veselă, însă eu mi-am dat seama că juca teatru.

Carie a pus să i se mute patul lângă fereastră, de unde putea să vadă mai bine copacii şi munţii. A rămas tăcută în cea mai mare parte a timpului, în vreme ce Pearl o ţinea de mână. N-a zis nimic când a sosit momentul ca ea să plece.

Carie s-a uitat lung în întuneric după ce Pearl a dispărut. Pentru a o înveseli, i-am povestit despre Corul Fetelor Creştine din Chin-kiang.

— Le învăţ pe fete toate cântecele pe care le-am învăţat de la tine şi repetăm pentru spectacolul din seara de Ajun, i-am spus eu.

Carie s-a bucurat de veştile mele, însă în adâncul sufletului îi era dor de fiica şi de nepoata ei.

Au trecut luni întregi, dar Pearl n-a venit în vizită. Apoi am primit o scrisoare de la ea. Mi-a frânt inima. Medicii îi confirmaseră cel mai groaznic coşmar – Carol nu avea să se maturizeze niciodată din punct de vedere mental. Pearl mă implora în scrisoare să nu-i dau această veste lui Carie. „Spune-i mamei că voi veni de îndată ce voi avea ocazia şi că promit că voi sta mai mult data viitoare.”

Carie simţea că i se apropie sfârşitul. M-a chemat la căpătâiul ei. Voia să viziteze oraşul Kuilin, din provincia Guangxi, înainte de-a muri.

— Vrei să mă însoţeşti, Salcia? m-a întrebat ea.

Am făcut imediat pregătirile. I-am scris lui Pearl, care se afla în America împreună cu Lossing pentru a o trata pe Carol, că mama ei era hotărâtă să facă această călătorie. Am ajuns în Kuilin după cinci zile de mers cu trenul. Aşezată pe un scaun pe o plută de bambus, Carie a plutit pe râul Li-jiang. Cu lacrimi în ochi, privea peisajul care semăna cu o pictură în tuş. În apa limpede şi lină se oglindeau munţii verzi, profilaţi pe cerul fără nori.

— Acum sunt gata să mor, a zis ea încet.

— Nu, nu poţi, i-am răspuns eu. Încă nu ai auzit-o pe Carol spunându-ţi bunică.

Ea a clătinat uşor din cap.

— Carol s-ar putea să nu fie în stare să facă asta niciodată.

Atunci mi-am dat seama că Carie ştiuse tot timpul ce se petrecea. Încercase să îndepărteze povara de pe umerii lui Pearl prefăcându-se că nu ştie nimic. Văzuse prea multă moarte şi boală de-a lungul anilor ca să se lase păcălită.

— Dar de ce nu te lupţi? plângeam cu obrazul sprijinit de mâna ei. Ai fost întotdeauna o luptătoare. Ai luptat pentru copiii tăi, pentru soarta ta şi pentru soarta tuturor celorlalţi. Ţin minte cum îmi frecai părul cu săpun, încercând să mă scapi de păduchi.

Ea a schiţat un zâmbet slab.

— Sunt prea obosită.

Am înţeles motivul pentru care Carie venise la Kuilin. Era modul ei de-a o ajuta pe Pearl. Dacă nu era acasă, fiica ei nu era nevoită să dea fuga înapoi la Chin-kiang.

— Eşti dură cu tine, Carie.

— Nimic nu e greu când te am alături, a zâmbit ea.

Am întrebat-o dacă puteam să mai fac ceva pentru ea.

A rămas tăcută o vreme, apoi a zis:

— Fii alături de Pearl după moartea mea.

Capitolul 13

Carie a murit cu o zi înainte de Crăciun. Pearl şi cu mine am stat cu ea până la sfârşit. Ultima ei dorinţă m-a emoţionat profund. Tot ce-i aparţinea trebuia să fie vândut, iar banii obţinuţi urmau să-i fie daţi lui Wang Ah-ma, prietena şi slujnica ei de-o viaţă, pentru ca aceasta să se poată retrage în orăşelul ei natal. Înmormântarea a avut loc în ziua de Crăciun. Absalom a ţinut o slujbă simplă, aceeaşi slujbă pe care o oferea localnicilor. Am fost uimiţi că nu a făcut mai mult pentru soţia lui.

Sicriul a fost coborât uşor în pământ. În spatele lui Pearl şi al lui Absalom stătea întreg oraşul Chin-kiang. Copleşită de durere, Wang Ah-ma a leşinat. Corul Fetelor Creştine din Chin-kiang a cântat *Amazing Grace*. Cântând la pianul lui Carie, am făcut în sinea mea promisiunea de a-i întreţine mormântul aşa cum ar face o fiică chineză.

Sute de lumânări au fost aşezate în tigve de dovleac decupate şi umplute cu nisip. Fetele din cor le-au aprins şi s-au rugat pentru sufletul lui Carie. Lumânările au fost aşezate apoi pe frunze de lotus şi lăsate în voia curentului. Au plutit încet pe canal şi apoi pe Fluviul Albastru. Ne-am rugat ca sufletul lui Carie să traverseze Oceanul Pacific şi să ajungă în locul ei de baştină din America.

Absalom s-a supărat când Floare de Liliac a propus organizarea unui „ospăţ cu tofu” în cinstea lui Carie. Era tradiţia budistă

chineză. Dorinţa venea din partea oamenilor care se simţeau profund îndatoraţi faţă de ea. Tata i-a amintit că majoritatea celor cărora Carie le influenţase viaţa şi pe care îi ajutase nu erau creştini.

Floare de Liliac i-a spus lui Absalom:

— Am vrea să trimitem spiritele vechi să le întâmpine pe cele noi, astfel încât Carie să poată obţine favoruri în viaţa ei viitoare nu doar de la Dumnezeul creştin, ci şi de la zeii chinezi.

— Este o onoare pe care numai oamenii de rang înalt şi foarte bogaţi şi-o pot permite, i-a explicat tata.

— Nu! a zis Absalom cu fermitate, încruntând din sprâncene. Este împotriva principiului creştin. O înmormântare pompoasă e o risipă. Carie nu a făcut nimic altceva decât datoria ei de creştină.

Pearl a încercat să-şi convingă tatăl că, cinstind-o pe Carie, oamenii îl cinsteau pe Dumnezeul creştin. Însă n-a folosit la nimic.

O idee propusă de Chan Tâmplarul şi de prietenii săi, privind construirea unei porţi memoriale în onoarea lui Carie, a fost de asemenea lăsată baltă. Pentru a permite organizarea ospăţului cu tofu, tata a inventat o urgenţă la biserica dintr-un sat învecinat. Asta l-a făcut pe Absalom să plece din Chin-kiang.

Ospăţul cu tofu a ţinut o săptămână. A fost organizat în numele lui Carie. Simboliza mulţumirile ei pentru toţi cei care veneau s-o ajute să-şi încheie tranziţia dintr-o viaţă în alta.

Oamenii au venit de departe pentru a participa la ceremonie. Stând trează toată noaptea, am ajutat-o pe Floare de Liliac să înmoaie şi să gătească boabele de soia. Am măcinat boabele şi am făcut diverse mâncăruri cu tofu, printre care pui din tofu, raţă din tofu, peşte din tofu, jambon din tofu, pâine din tofu şi o prăjitură mare din tofu.

Pearl a primit familiile îmbrăcate în costum tradiţional de doliu, alb din cap până-n picioare. Robele albe din bumbac erau asortate cu pălării albe, de care erau prinse flori albe, şi cu huse albe pentru pantofi. Nici nu-şi închipuia măcar că mama ei avea atâţia prieteni.

Mi se spunea Cealaltă Pearl, deoarece Carie, în multe privinţe, mă adoptase. Am cântat bocetul împreună cu mulţimea. Era datina din Chin-kiang să se jelească în felul acesta. Cântecul le cerea zeilor să audă tânguirile noastre pentru că o luaseră pe Carie prea curând.

Chan Tâmplarul şi echipa lui au construit porţi improvizate care îndrumau mulţimea spre mormântul lui Carie. Deasupra fiecărei

porţi se înălţau sculpturi din lemn ale zeilor protectori. Fiecare poartă avea propria sa denumire, care reprezenta un simbol de binecuvântare pentru viaţa viitoare a lui Carie.

Prima poartă a fost numită Seminţe Adormite, care reprezentau iarna; a doua era Muguri de Floare, care desemnau primăvara; a treia era Înflorire Deplină, reprezentând vara; ultima poartă, Recoltă şi Fructe, era pentru toamnă. Lui Carie i se asigurau toate cele patru anotimpuri în viaţa ei viitoare.

În timp ce treceau pe sub porţi, oamenii făceau plecăciuni. Copiilor li s-a zis să-i roage pe zei să apere spiritul lui Carie. Trupa Ariile Wan-Wan a cântat *Celebrarea* şi bocitoarele au delectat zeii universului. Primul a fost zeul morţii, despre care se credea că poruncise plecarea lui Carie de pe pământ. El a fost distrat pentru a se asigura că nu se făcuse nicio greşeală. Următorii au fost demonii despre care se credea că o escortaseră pe Carie. Li s-a cerut „să fie blânzi cu spiritul îndurerat”. Al treilea a fost Judecătorul Ceresc, care se ocupa de numărarea virtuţilor lui Carie şi îi hotăra viitorul. Mesajul pe care i l-au adresat cei îndoliaţi a fost „Te rugăm să fii drept şi bun”. Acestui zeu i s-au oferit mâncare şi vin pentru a se asigura o stare de spirit receptivă.

Pearl a fost recunoscătoare că localnicii s-au gândit să o cinstească pe mama ei cu străvechile lor tradiţii. A participat la ceremonia pietăţii, unde a aprins tămâie la altarul lui Carie şi s-a rugat pentru alinarea spiritului mamei sale.

Am întrebat-o unde e soţul ei.

— Lossing e american… mi-a răspuns Pearl. Şi e foarte ocupat.

Simţeam că e supărată.

— Ar trebui să fie aici pentru tine, dacă nu dintr-un alt motiv.

Ea a părut rănită, deşi mi-a explicat:

— I-am spus că nu trebuie să vină dacă e ocupat.

— Pearl! am strigat ca s-o fac să se uite la mine. Ce se petrece?

Fără tragere de inimă, ea mi-a răspuns:

— Lossing se plânge că sunt prea pretenţioasă. Nici măcar n-a considerat că ar trebui să vin. Voia să rămân la Nanking ca să am grijă de Carol.

Am clătinat din cap.

— Carol nu e mai bine… a zis Pearl izbucnind în plâns. Nu vreau să cred ceea ce văd. Dar sunt silită. Fiica mea nu vorbeşte şi nu-mi răspunde. Am încercat s-o învăţ, dar nu ajung la ea… Lossing crede că e vina mea. Şi eu cred că e vina mea… Eu n-am făcut-o pe Carol

aşa cum trebuia. Nu ştiu ce s-a întâmplat… Lossing e devastat. Nu-i vine să creadă că e copilul lui. Ne-a părăsit din nou săptămâna trecută pentru o călătorie cu trenul în nord. Poate că e mai bine aşa – nu suntem nevoiţi să ne certăm la nesfârşit… Lossing o să fie plecat trei luni, poate mai mult. Mi-e teamă că n-o să se întoarcă…

— O să se întoarcă, am consolat-o eu. E tatăl lui Carol. Acordă-i timp.

— Tu nu ştii adevărul despre căsnicia noastră, Salcia. Nu merge. Problema lui Carol e ca sarea pe rană. Credeam că voi putea îndura. Nu mă deranjează că Lossing îşi varsă furia asupra mea. Dar atunci când e rău cu Carol, eu…

Am lăsat-o să plângă în hohote pe umărul meu.

— Nu mă mai pot vedea trăind cu el, a continuat ea. Carol nu ştie ce e în neregulă. Nu merită cruzimea tatălui ei.

— Ai nevoie de Lossing în acest moment, i-am spus.

Ea a fost de acord:

— Avem nevoie de bani ca să plătim doctorii din America.

Desigur, căutarea unui tratament pentru fiica ei avea să ia sfârşit la un moment dat. După ani de dezamăgiri, Pearl avea să-şi accepte soarta. Copleşită de durere, a început să-şi imagineze propria moarte accidentală şi s-a gândit la sinucidere. Eu îi scriam cât de mult puteam.

Pearl mi-a spus că scrisul devenise salvarea ei. Era singurul mod în care putea să nu se mai gândească la fiica ei. Dacă nu reuşea s-o facă bine pe Carol, reuşea în schimb să le facă bine pe personajele din romanele ei.

După moartea lui Carie, Absalom a călătorit adânc în interiorul ţării, uneori câte un an întreg odată. Drept rezultat, s-au înfiinţat mai multe biserici creştine. Chan Tâmplarul îl urma, luându-şi cu el nevasta şi copiii.

Tata a continuat să răspundă de comunitatea creştină din Chin-kiang. Printre cele mai recente realizări ale sale se număra convertirea celui mai bogat om din oraş, şeful faimoasei Companii a Oţetului din Chin-kiang. Primind contribuţii substanţiale, tata îi trimitea banii lui Absalom, care la rândul lui finanţa şcoli creştine în interiorul ţării.

Pe lângă faptul că eram directorul şi redactorul ziarului, mă ocupam şi de Gimnaziul Creştin pentru Fete din Chin-kiang. Am urmat planul de învăţământ iniţial al lui Carie şi am adăugat istorie

chineză, ştiinţe şi matematică.

Nu mi-am dat seama de popularitatea *Independentului de Chin-kiang* decât atunci când am primit o scrisoare de la cotidianul *Nanking Daily*, prin care mi se oferea un post de redactor.

Am acceptat oferta fără ezitare, deoarece întotdeauna admirasem *Nanking Daily*. Ziarul era la fel de prestigios ca *Shanghai Daily* şi era citit în tot sudul Chinei. Oferta avea să-mi lărgească orizonturile şi, de asemenea, îmi dădea posibilitatea să fiu din nou cu Pearl.

De parcă s-ar fi întors vremea copilăriei noastre, Pearl m-a primit cu bucurie la Nanking. Am urcat împreună pe faimosul Munte Purpuriu. La picioarele noastre se întindea oraşul. Pe versantul muntelui erau împrăştiate temple, altare şi mormântul împăratului Ming din secolul XIV. Oraşul avea un zid de treizeci şi opt de kilometri lungime şi nouă porţi de doisprezece metri înălţime, migălos decorate. Pe lângă oraş trecea Fluviul Albastru, care curgea mai departe spre Chin-kiang.

— Îmi plac la nebunie străzile pietruite şerpuitoare şi micile prăvălii care strălucesc noaptea de lumina lumânărilor, zicea Pearl. Ador pâlpâitul lămpilor cu petrol care luminează străzile. Nu mă pot abţine să nu-mi imaginez viaţa familială a oamenilor dintre aceste ziduri străvechi.

După ce m-am stabilit în micul meu apartament din apropiere de redacţia ziarului, am început să ne vizităm una pe alta în mod regulat. Pearl locuia într-o casă din cărămidă cu trei camere. Era modestă în comparaţie cu reşedinţele altor străini. Casa aparţinea de campusul universităţii, ocupat în principal de facultate. Lossing locuia acolo de patru ani. Ca şi Carie, Pearl avea grijă de grădina ei. Pe lângă trandafiri şi camelii, planta roşii şi varză.

Eram încântată să o revăd pe Carol, deşi mă întrista să văd în ce stare se afla. Avea cinci ani. Încercam să comunic cu ea, însă nu-mi răspundea. Îl vedeam de asemenea pe Lossing. Pielea îi era mai albă decât îmi aminteam. Preda la clasă, unde simţea că îşi iroseşte timpul. Tânjea să se întoarcă pe teren.

— Salcia, rămâi la cină, te rog, a insistat Pearl într-o seară. Nu e niciun fel de deranj pentru mine. Servitorii se ocupă de toate pentru trei saci de orez la sfârşitul lunii. Asta mă face să mă simt vinovată, chiar dacă aproape toate familiile albe din oraş se bucură de un astfel de ajutor. Bucătarul meu e din Yangehow, însă poate să

gătească şi în stilul din Peking şi din Canton.

La cină am fost martoră la cearta cuplului. Lossing avea nevoie de Pearl ca să fie interpreta lui pentru noul său experiment pe teren, însă ea l-a refuzat.

— Nu mai ştiu cine e femeia asta, s-a întors el spre mine, vorbind pe jumătate în glumă. Cu siguranţă nu are nevoie de un soţ. Are o aventură cu personajele ei imaginare.

— Poate că scrisul îi uşurează zbuciumul, am încercat eu să fac pace.

Lossing m-a întrerupt râzând:

— Nu, Salcia, tu n-o cunoşti. Lumea mea e prea mică pentru femeia asta. Vanitatea şi lăcomia sunt adevăraţii demoni aici. Şi totuşi, cu toate că are ambiţie, Pearl nu posedă talent sau pregătire. Vrea să fie romancieră, însă nu are nicio pregătire universitară şi nici material. E un dezastru ca mamă şi cu siguranţă va ieşi ceva dezastruos dacă va încerca să-şi facă o carieră de scriitoare.

Pearl l-a ţintuit cu privirea, scârbită.

El a ignorat-o şi a urmat:

— E ceva distructiv când un hobby se transformă într-o obsesie.

— Încetează, Lossing! a zis Pearl, încercând să-şi stăpânească furia.

— Ai o responsabilitate, a continuat el. Eşti datoare faţă de această familie!

— Încetează, te rog.

— Am dreptul să mă exprim. Iar Salcia are dreptul să ştie adevărul.

— Ce adevăr?

Ochii lui Pearl ardeau.

— Că această căsnicie e o greşeală! a zis el pe un ton ridicat.

— De parcă am avea o căsnicie! a replicat ea.

— Nu, nu avem, a fost de acord soţul ei.

— N-ai niciun drept să-mi ceri să renunţ la scris, a zis Pearl.

— Deci ai luat o hotărâre, a conchis Lossing uitându-se la ea. Ai decis să-mi ignori nevoile şi să abandonezi această familie.

— Cum am abandonat această familie?

— Dispari mental atunci când scrii. Noi nu mai existăm. Ştiu că eu nu exist. Refuzi să colaborezi cu mine pentru a întreţine familia asta. Ştii prea bine că fără ajutorul tău nu-mi pot face treaba. Tratezi scrisul de parcă ar fi o slujbă, dar tot ce văd e o amatoare

care se joacă. Dă-mi voie să-ţi aduc aminte că eu sunt cel care aduce banii, care plăteşte chiria, toate cheltuielile de întreţinere şi onorariul doctorului lui Carol!

— Scrisul mă ajută să-mi păstrez mintea întreagă.

Pearl era pe cale să izbucnească în lacrimi.

— Nu pare să te ajute prea mult.

Ea se străduia să-şi păstreze cumpătul.

Lossing a continuat.

Pearl părea învinsă. S-a ridicat şi s-a dus în bucătărie.

Din camera de zi, am auzit ţipătul lui Carol şi glasul servitoarei:

— Pune-o jos!

— Nu spun decât lucruri de bun-simţ, mi-a zis Lossing. Pot să înţeleg că Pearl vrea să scrie romane ca să evadeze din viaţa ei. Dar cine vrea să-i citească poveştile? Chinezii n-au nevoie de o femeie blondă pentru a spune poveştile lor, iar occidentalii nu sunt pasionaţi de China. Ce o face să creadă că are o şansă să reuşească?

Capitolul 14

Acceptarea slujbei de la *Nanking Daily* s-a dovedit a fi cea mai bună decizie pe care am luat-o în cariera mea. Eram înconjurată de oameni inteligenţi şi deschişi la minte. Personalul nostru concura cu cel de la *Peking Daily* şi *Shanghai Daily*. Adesea îmi luam de lucru acasă ceea ce nu reuşeam să termin la birou. După un an, m-am mutat într-o casă nouă, un mic bungalow situat dincolo de poarta antică a oraşului. Era aproape de pădure şi de munţi. Aerul curat, privelişte a, intimitatea îmi făceau foarte bine. După ce am curăţat buruienile, am descoperit că aveam chiar şi o grădină. Am plantat trandafiri, liliac şi bujori. Eram încântată că voi putea să duc flori proaspete la mormântul lui Carie când avea să vină Festivalul Comemorativ de Primăvară.

Pearl continua să predea la Universitatea din Nanking. Ne sărbătoream zilele de naştere împreună. Trecuserăm de treizeci şi cinci de ani şi glumeam tachinându-ne una pe alta în legătură cu viaţa noastră. Eu eram încă măritată legal cu fostul meu soţ, deoarece în China nu exista divorţ. Nu aveam nici cea mai vagă idee cu câte noi concubine se însurase soţul meu şi câţi copii avea. L-am întrebat pe tata dacă el, în calitate de cap al bisericii, ar vrea să facă un anunţ care să mă despartă de acel bărbat.

Tata a considerat că nu era necesar.

— Ochii care nu se văd se uită, a zis el. Soţul tău spune la toată lumea că ai murit. M-am săturat să le explic oamenilor că nu e adevărat.

L-am întrebat dacă ar vrea să vină la Nanking, ca să pot avea grijă de el. M-a refuzat. Mi-a zis că era pedestraşul lui Dumnezeu. Biserica era casa lui, iar membrii ei – familia sa.

La rândul ei, Pearl l-a convins pe rectorul Universităţii din Nanking să-i ofere lui Absalom un post neplătit pentru a preda un curs despre religia occidentală. L-a înduplecat pe tatăl ei, care avea şaptezeci şi trei de ani, s-o lase mai moale cu munca şi să se mute la Nanking pentru a locui cu ea. Până la urmă, el a acceptat.

Urmându-l pe Absalom, Chan Tâmplarul şi Floare de Liliac s-au mutat şi ei la Nanking. Şi-au găsit o casă modestă la vreun kilometru şi jumătate de locuinţa lui Pearl. Chan Tâmplarul credea că Absalom o să aibă nevoie de el, căci „n-o să înceteze niciodată să mărească împărăţia lui Dumnezeu”.

Floare de Liliac era convinsă că devotamentul soţului ei faţă de cauza lui Absalom îi adusese fericirea. Floare de Liliac era doar una dintre sutele de adepţi ai acestuia.

— Absalom se simte suficient de mulţumit, dacă renunţă să-şi rişte viaţa mergând în interiorul ţării, i-am spus eu lui Pearl.

— Mai ţii minte începutul, când predica pe străzile din Chin-kiang? a zâmbit ea.

— O, da. Toată lumea credea că e nebun.

Pearl încerca să o facă pe Carol să rostească singurul cuvânt pe care ea i-l preda toată săptămâna. Însă fiica ei nu-l rostea. Asta le înnebunea pe amândouă. Servitorii chinezi îi dădeau de mâncare lui Carol fără încetare, căci credeau că, cu cât copilul era mai gras, cu atât îi era mai bună sănătatea. Deşi handicapată din punct de vedere mental, fetiţa avea un corp puternic. Într-o zi, a lovit-o în frunte pe Pearl cu un prespapier din piatră.

Sângele şiroia pe faţa ei ca o râmă. Carol, care nu era conştientă de ce făcuse, a continuat să se joace. Pearl s-a aşezat pe jos, ştergându-şi în tăcere sângele de pe frunte.

Între timp, Lossing se împăcase cu realitatea. Le evita pe Pearl şi pe Carol. Lucra în biroul lui până târziu, chiar şi duminica.

Refuzul lui Pearl de a renunţa la speranţa însănătoşirii fiicei sale a agravat tensiunile din căsnicia lor şi aşa problematică. L-a făcut

laş pe Lossing când acesta a încercat să o convingă că nu avea niciun rost să se lupte cu voia lui Dumnezeu.

Îşi exprima adesea mânia în chineză. Lossing înţelegea, însă nu putea răspunde îndeajuns de repede. Pearl zicea: „Viermii nu se înmulţesc doar în haznale, se înmulţesc şi în vase scumpe cu carne”.

Când ea striga: „Numai degetele ştiu când pantofii sunt prea strâmţi”, nu era clar dacă Lossing înţelegea ce voia să spună.

Certurile cu soţul şi îngrijirea fiicei sale o epuizau. Nu mai acorda atenţie înfăţişării ei. Purta în fiecare zi aceeaşi jachetă maro şifonată şi aceeaşi fustă neagră din bumbac. Semăna din ce în ce mai mult cu o chinezoaică. Cu părul prins sus într-un coc, mergea grăbită cu un teanc de cărţi sub braţ.

Până la urmă a renunţat să mai aibă pretenţii de la Carol. O găseam adesea stând tăcută şi privindu-şi fiica. Expresia ei era de o tristeţe nemărginită.

La universitate, Pearl era o profesoară iubită. Faptul că era vorbitoare nativă de chineză a făcut din ea cel mai popular profesor străin din campus. A fost promovată şi a devenit membră oficială a personalului universităţii. Pe lângă limba engleză, preda literatură americană şi engleză. Era sincer interesată de studenţii ei. Se bucura foarte mult când ei îşi comparau vieţile cu cele ale personajelor din romanele lui Charles Dickens. Pearl preda şi cursurile pentru studenţii mai în vârstă. În timp ce ei îşi exersau abilităţile de conversaţie, ea afla despre familiile lor şi despre viaţa lor din afara şcolii.

Pearl mi-a împărtăşit una din poveştile studenţilor ei.

— Asta s-a întâmplat cu doar trei luni în urmă, a început ea. În oraşul Shao-xing a avut loc un masacru. Mai mulţi tineri comunişti au fost decapitaţi de guvernul naţionalist. Trupurile lor au fost mărunţite, măcinate şi transformate în umplutură pentru pâine. Pâinea a fost pusă în vânzare, făcându-i-se reclamă la brutăria locală! Îţi vine să crezi aşa ceva, Salcia? Ce metodă de a înspăimânta oamenii pentru a-i supune!

Pearl a descoperit că servitorii îi ascundeau ceva. A venit la mine şi mi-a povestit.

— Seara trecută m-am luat după zgomot până în spatele casei şi am găsit o femeie care locuia acolo cu pruncul ei nou-născut.

Femeia era de vârsta mea, poate mai tânără. O chema Soo-ching. Mi-a spus că locuieşte acolo de şase luni şi că a născut cu doar câteva zile înainte.

— Te-a rugat s-o laşi să rămână? am întrebat-o.

— Desigur.

— Ce i-ai spus?

— N-am ştiut ce să zic. Nu pot s-o dau afară. Cel mai ciudat lucru a fost că această cerşetoare i-a pus fiului ei numele de Confucius.

Nu am fost surprinsă. Ar fi putut să fie şi numele meu. Când era cerşetor, tata a hotărât că, dacă m-aş fi născut băiat, mi-ar fi pus numele după Confucius, Mencius sau filosofii chinezi antici Lao Tse ori Chuang Tzu.

— Ai publica asemenea poveşti dacă le-aş scrie? m-a întrebat Pearl. Adică poveştile unor oameni adevăraţi?

— Personal, mi-ar plăcea foarte mult să fac asta. Dar nu sunt sigură că ziarul ar fi de acord, i-am răspuns.

— De ce nu? m-a întrebat ea. Sunt poveşti umane, emoţionante. Cititorii ar fi interesaţi, iar poveştile ar putea să facă un bine.

— Da, poate. Însă ziarul şi-a făcut o tradiţie din a publica doar ceea ce oferă o sursă de inspiraţie, nu ceea ce deprimă. Nu uita că e vorba de *Nanking Daily*, nu de *Independentul de Chin-kiang*. Finanţarea noastră vine de la guvern.

— Care e scopul unui ziar, dacă nu acela de a spune adevărul? a zis Pearl. Oamenii vor avea o imagine falsă despre ceea ce se petrece cu adevărat în China.

— Citeşte ziarele alternative publicate de comunişti, dacă vrei adevărul. Am cărţi de Lu Hsun, Lao She şi Cao Yu.

Abia aştepta. M-a vizitat acasă pentru a împrumuta cărţile recomandate de mine.

Deşi continuam să merg la biserică în mod regulat, în lumea exterioară se petreceau mari schimbări şi slujba mea mă plasa în mijlocul lor. Pentru Pearl, lectura s-a extins curând dincolo de recomandările mele şi a ajutat-o să-şi împingă necazurile căsniciei într-un colţ al minţii. Entuziasmul i-a revenit. Era din nou acea Pearl pe care o ştiam eu.

Am discutat operele lui Lu Hsun. Preferatele lui Pearl erau *Adevărata poveste a lui Ah Q* şi *Povestea doamnei Xiang-Lin*. Deşi critica autorului cu privire la societate era dură şi originală, nu ne plăceau poveştile. Problema lui Pearl cu Lu Hsun era că acesta îşi

înfăţişa personajele ca şi cum el ar fi stat pe un acoperiş, uitându-se în jos.

— Ţăranii pe care îi portretizează el sunt cu toţii mărginiţi, încăpăţânaţi şi proşti, a subliniat ea.

— Ei bine, chiar şi faptul că a folosit ţăranii ca subiect a fost considerat revoluţionar, am comentat eu.

Amândurora ne plăceau foarte mult Lao She şi Cao Yu. Printre cele mai bune opere ale lor se numărau *Casa cea mare, Lună plină* şi *Căsătoria unui maestru păpuşar*. Preferam mai ales *Lună plină*, datorită sensibilităţii autorului. Era povestea unei mame singure care a fost împinsă la prostituţie. Deşi fiica ei încearcă să evite să calce pe urmele mamei, ajunge să cadă victimă aceleiaşi sorţi.

Lui Pearl îi plăcea povestea, însă detesta deznădejdea amară a romanului. Ea prefera poveştile, oricât de tragice, care în final ofereau speranţă.

— Personajul trebuie să creadă în el însuşi şi să aibă puterea de-a îndura, a zis ea.

— Tragedia frumoasă, sfâşietoare, este esenţa tradiţiei chineze de mii de ani, i-am amintit eu. Şi romancierii, şi cititorii savurează ceea ce tu numeşti deznădejde.

— Asta nu e întotdeauna adevărat, m-a contrazis Pearl. Romanul *Toţi oamenii sunt fraţi* e cel mai bun exemplu. Ţăranii săraci au fost siliţi să devină bandiţi. Însă romanul e plin de energie. Nu există niciun pic de amărăciune în el. Pentru mine, asta este esenţa chineză!

— Criticii chinezi nu împărtăşesc părerea ta, am argumentat eu. Ei susţin că romanului *Toţi oamenii sunt fraţi* îi lipseşte rafinamentul. Îl consideră artă populară, nu literatură.

— Tocmai de aceea lucrurile trebuie să se schimbe, a ripostat Pearl. Viaţa cotidiană are o putere proprie. Şi e important să i se acorde atenţie. Uită-te la Soo-ching, femeia care şi-a născut fiul în curtea mea! Pun pariu că a rupt cu dinţii cordonul ombilical, precum personajul Er-niang din *Toţi oamenii sunt fraţi!* N-am văzut-o plângându-şi de milă. Era pregătită să continue. Cerşetoarea aceea sărmană şi plină de păduchi! Eu o consider un subiect demn de interes, chiar eroic!

Mi-am adus aminte de prima oară când eu şi Pearl am discutat despre romanul clasic chinez *Visul din palatul roşu*. Eu aveam şaisprezece ani şi tocmai învăţasem să citesc. Lui Pearl nu i-a plăcut romanul, mai ales eroul, Pao Yu.

— Ţi-ai schimbat părerea în legătură cu *Visul din palatul roşu?* am întrebat-o eu.

— Nu, a răspuns Pearl. Pao Yu nu e nimic altceva decât un playboy.

— După aprecierile chinezilor, Pao Yu e un răzvrătit şi un prinţ intelectual, am spus eu zâmbind. Opinia populară e că merită mai mult respect decât un împărat.

— Ce înţelegi prin popular? Oamenii care au astfel de păreri sunt doar o mică minoritate.

— Ei bine, această minoritate conduce lumea literară.

— Vrei să spui că majoritatea, care se întâmplă să fie alcătuită din ţărani, nu contează în China?

Pearl era contrariată.

Trebuia să fiu de acord cu ea că asta nu era corect.

Pearl a recunoscut că *Visul din palatul roşu* este o operă clasică şi a spus:

— Dar este de o frumuseţe bolnavă, ca să zic aşa. Vorbeşte despre fuga de realitate şi despre slăbiciune. Nu spun că romanul nu merită laude pentru criticarea feudalismului din acea vreme.

— Mă bucur că recunoşti lucrul ăsta. E important.

— Cu toate astea, a continuat Pearl, în esenţa lui, romanul îmi aminteşte de *Suferinţele tânărului Werther* de Goethe. Diferenţa e că Werther s-a îndrăgostit de o singură fată, Lotte, pe când echivalentul său chinez, Pao Yu, s-a îndrăgostit de douăsprezece fecioare.

— În China, bărbaţii educaţi încă îşi petrec viaţa imitându-l.

— Crâşmele şi bordelurile au devenit singura sursă de inspiraţie. Ce păcat! Pearl a continuat: Mi se pare o crimă că în literatură nu există nicio ilustrare a părţii majoritare a poporului chinez.

Capitolul 15

Zilele cu ploaie măruntă anunţau sosirea primăverii. Înfloreau cameliile. Frunzele de un verde lucios străluceau. Îngreunate de umezeală, florile uriaşe începeau să cadă la pământ, pleoscăind.

Lucram seara târziu când am auzit un ciocănit în uşă. Era Pearl, fără umbrelă. Avea părul ud leoarcă şi părea distrusă.

— Ce s-a întâmplat?

Am lăsat-o să intre şi am închis uşa.

— Lossing…

Incapabilă să continue, mi-a întins o bucată de hârtie mototolită.

Era o scrisoare, un poem erotic chinez antic, copiat de mână.

— Nu e scrisul lui, a subliniat Pearl.

— Crezi că e de la o studentă? Unde ai găsit-o?

— În sertarul lui. Am intrat la el în birou să caut o adresă. Îi scriam mătuşii lui, care avea unele întrebări legate de Carol.

Eram uluită.

— Crezi că Lossing are o aventură?

— Cum aş putea să cred altceva? Ochii îi erau plini de lacrimi.

— Unde e Lossing acum?

— Nu ştiu.

— Ştie că tu ştii? De când o fi durând asta?

— N-am fost atentă la nimic altceva în afară de Carol.

— Cine e fata asta?

— Cred că ştiu cine e. O cheamă Lotus şi e studentă în anul întâi la secţia de agronomie. Am întâlnit-o întâmplător de câteva ori în biroul lui Lossing.

— E drăguţă?

— Nu ţin minte… să fi fost deosebit de drăguţă. E interpreta pe care şi-a angajat-o pentru munca de teren. Face călătorii împreună cu ea. Am fost o proastă că am avut încredere în el, a zis luând prosopul oferit de mine şi ştergându-şi faţa. Nu pot să zic că n-am prevăzut asta.

Ne-am aşezat şi eu am pregătit ceaiul.

— Ce ai de gând să faci? am întrebat-o încet.

— Dacă n-aş avea-o pe Carol, l-aş părăsi chiar acum, a răspuns ea. Ochii i s-au umplut din nou de lacrimi.

— Necazul e că nu câştigi destui bani.

— Da, aşa e.

M-am gândit la mama lui Pearl şi la felul în care se simţise prinsă în capcană toată viaţa.

— Vrei să-l suporţi de dragul lui Carol? am întrebat-o.

Pearl şi-a trecut mâinile prin părul ud. Şi-a muşcat buza de jos şi a clătinat din cap încet, dar ferm.

— Realitatea e…

— Ascultă, Salcia. Luna trecută am reuşit să public două eseuri, în *Cronica Asiei de Sud-Est* şi *Revista Americană de Aventuri*. Deşi plata nu a fost cine ştie ce, mi-a dat speranţă.

— Pearl, uite ce e, pentru oricine e greu să-şi câştige existenţa în vremurile astea. E de două ori mai greu pentru o femeie. Ştii asta.

— Nimic n-o să mă oprească, a zis ea hotărâtă. Intuiţia îmi spune că scrisul e cea mai bună şansă a mea. Trebuie să încerc.

— Cu poveştile tale chinezeşti?

— Absolut. Eu cred în poveştile mele chinezeşti. Niciun alt autor occidental nu se poate apropia de ceea ce ofer eu: cum este cu adevărat viaţa în Orient. Pentru numele lui Dumnezeu, eu o trăiesc. Lumea chineză strigă să fie explorată. E aşa cum a fost cândva America – fertilă şi plină de promisiuni.

Eu şi Pearl am făcut o nouă descoperire: poetul Hsu Chih-mo. În vara anului 1925, Hsu Chih-mo era numit „Bărbatul Renaşterii” sau „Shelley al Chinei”. Promovând dreptul clasei muncitoare la educaţie, el a devenit liderul noii mişcări culturale din China. Eu şi Pearl eram susţinătoare înfocate ale lui Hsu Chih-mo.

„O tufă de la poalele muntelui nu se poate bucura niciodată de ceea ce se bucură un pin…”, i-am scris lui Pearl, citind din eseul lui Hsu Chih-mo, intitulat *Despre univers. „Pentru a atinge fantasticii nori care se rostogolesc pe cer, pinul trebuie să se agaţe periculos de stâncă.”*

În schimb, Pearl mi-a trimis un fragment din eseul lui, *Moralitatea sinuciderii*, împreună cu un bileţel de la ea: „Să-mi spui dacă nu te îndrăgosteşti de mintea scriitorului”.

Ceea ce e greşit este că aceste sinucideri întruchipează valorile societăţii noastre şi stabilesc standardul nostru moral: o fată dintr-un sat care se îneacă în loc să se supună soacrei ei abuzive; un om de afaceri care se spânzură ca să scape de datorii; un indian care se sacrifică pentru a hrăni crocodili şi un ministru care se otrăveşte pentru a-şi demonstra loialitatea faţă de împărat.

Cinstind aceste morţi, dezonorăm integritatea individului. Facem ca moartea să pară glorioasă. După părerea mea, oamenii care se sinucid nu sunt eroi, ci victime. Le ofer mila şi simpatia mea, dar nu respect şi admiraţie. Nu sunt martiri, ci proşti. Există alte tipuri de sinucidere pe care le consider cu adevărat glorioase şi onorabile, cum este cel al personajelor din Romeo şi Julieta *de Shakespeare. Moartea lor ne emoţionează deoarece ne identificăm cu natura lor umană*.

Bătea un vânt aspru. Pini uriaşi se înălţau solemn spre cerul cenuşiu. Eu şi Pearl stăteam cu panorama oraşului la picioare,

discutând despre Hsu Chih-mo. Ştiam deja multe despre el. A obţinut o diplomă în drept la Universitatea din Peking. După aceea a plecat în Anglia să studieze economia, însă a obţinut în schimb o diplomă în literatură. Apoi a urmat Universitatea Columbia din America şi s-a specializat în ştiinţe politice. Ce ne interesa cel mai mult era lucrarea lui de diplomă, *Poziţia socială a femeilor în China*.

Pearl a recitat poemul lui Hsu Chih-mo intitulat *Cancer în literatură*.

Limbajul duhneşte a cameră mortuară,
Putred, murdar şi urât mirositor.
Nelinişte şi chin,
Nicio cale de scăpare.
Entuziasm tineresc,
Speranţă şi ideal.
Iarba creşte prin asfalt
Ca să ajungă la aer şi la lumina soarelui.

— Te îndrăgosteşti de Hsu Chih-mo, mă tachina Pearl.

Îmi doream să pot nega asta. Am acceptat o însărcinare la Shanghai ca să pot participa la o şedinţă de lectură din poeziile lui Hsu Chih-mo. Am fost tulburată să descopăr că el era tot ce îmi imaginasem. Avea un metru optzeci înălţime. Era un chinez chipeş din nord. Avea părul negru, mătăsos şi ondulat. Ochii lui în formă de frunză erau blânzi, deşi privirea îi era intensă. Sub nasul mongol, cu baza ascuţită, se afla o gură senzuală. Citea cu pasiune. Lumea din jurul meu a dispărut.

Am convingerea
Că mâţişorii plopului au căzut cu toţii.
Am convingerea
Că nopţile cu zilele cucii le confundă
Şi că ţipă: „E mai bine să ne întoarcem!”.

Lunii strălucitoare îi încredinţez o inimă neliniştită,
Care spune că tu eşti la o mie de kilometri depărtare.
Am convingerea
Că lumina lunii va străluci deasupra ta.
Am convingerea
Că îngheţul sărută trestiile plăpânde ale mlaştinii.

Îl urmăream pe Hsu Chih-mo şi cumpăram bilete la prelegerile

lui. Mă găteam pentru el şi speram ca drumurile noastre să se încrucişeze. El nu părea să mă observe, însă mă simţeam răsplătită şi numai să-l pot vedea.

La Shanghai, am aflat că mă număram printre miile de femei care visau la Hsu Chih-mo. Ne repezeam la el precum insectele nopţii spre o lumină.

Pearl mi-a spus că Hsu Chih-mo era un subiect constant al rubricilor de scandal. Aventurile lui cu trei femei diferite ţinuseră titlurile ziarelor în *Gazeta de Seară din Shanghai* şi *Revista Celebrităţilor*. Prima a fost soţia lui dintr-o căsătorie aranjată. Era fiica unei familii bogate din Shanghai şi l-a urmat pe Hsu în Anglia. Cei doi au săvârşit ceva inimaginabil: au dat publicităţii o scrisoare în care afirmau că relaţia lor era greşită şi lipsită de iubire. Societatea chineză a fost şocată de cuvântul divorţ. Cinicii credeau că Hsu îşi abandonase soţia ca să alerge după alte femei. Soţia s-a întors acasă pentru a da naştere fiului lor şi a continuat să locuiască cu părinţii lui Hsu Chih-mo şi să-i servească.

Se spunea că frumoasa domnişoară Lin a fost a doua femeie a lui Hsu Chih-mo. Era o arhitectă educată în America şi fiica mentorului lui Hsu, un profesor de literatură chineză din Anglia. Se zicea că era sfâşiată între Hsu Chih-mo şi logodnicul ei, un celebru erudit în arhitectura chineză. După o dramă foarte mediatizată, domnişoara Lin l-a ales pe logodnicul ei. A treia femeie a lui Hsu Chih-mo a fost o curtezană din Peking. S-a căsătorit cu ea în încercarea de a o salva de alcool şi de dependenţa de opiu. Căsnicia lor a avut probleme de la început. Fusese subiectul principal pe prima pagină a ziarelor şi revistelor.

Pearl mi-a trimis o telegramă pe când mă aflam încă la Shanghai. Inima mea şi-a luat avânt cu fiecare cuvânt:

„Hsu Chih-mo urmează să viziteze Universitatea din Nanking. Îl însoţeşte pe Tagore, un poet din India. Ai face bine să te grăbeşti, deoarece i-am trimis lui Hsu Chih-mo o invitaţie pentru a ţine o prelegere în clasa mea şi EL A ACCEPTAT”.

Capitolul 16

Rolurile de gazdă şi de oaspete au fost inversate de la început. Hsu Chih-mo se bucura de mai multă atenţie decât Tagore, distinsul său oaspete. Cei doi stăteau pe scenă umăr lângă umăr, în

faţa unui pupitru. Tagore citea poemul său *Gitanjali*, iar Hsu Chih-mo traducea. Sala era ticsită de ascultători. Studenţii aplaudau la fiecare propoziţie a lui Hsu Chih-mo.

Semănând cu un clopot de bronz dintr-un templu, Tagore era înfăşurat într-o pătură cafenie. Deşi avea doar cincizeci şi ceva de ani, chinezii l-au crezut mai în vârstă, din cauza bărbii cenuşii care îi ajungea până la piept. Spre deosebire de acesta, Hsu Chih-mo era zvelt, tânăr şi elegant. Era uşor să-ţi dai seama că întruchipa întocmai ceea ce mulţimea aşteptase. Era prinţul domnitor al literaturii chineze.

Tagore devenea tot mai stânjenit când studenţii îl aclamau pe Hsu Chih-mo. Întorcându-se spre acesta, a zis:

— Credeam că lumea se află aici ca să mă vadă pe mine.

— Da, domnule, l-a asigurat Hsu Chih-mo. Oamenii au venit pentru a celebra opera dumneavoastră.

Eu şi Pearl stăteam în primul rând. Eram îmbrăcată în haina mea argintie, în stilul din Shanghai, şi aveam o eşarfă din mătase de un roşu intens. Pearl întârziase. Purta jacheta ei maro şifonată, fusta neagră din bumbac şi o pereche de pantofi chinezeşti ţărăneşti. Şosetele erau atât de purtate, că atârnau liber pe gleznele ei. După pletele sale în dezordine, mi-am dat seama că tocmai avusese o problemă cu Carol.

— Nu-mi vine să cred. Nu te-ai deranjat să te găteşti, i-am şoptit eu la ureche.

— Bucură-te că sunt aici, mi-a retezat-o ea.

Nu voiam s-o las să scape aşa uşor.

— E vorba de Hsu Chih-mo, pentru numele lui Dumnezeu! Cât de des avem ocazia să întâlnim o celebritate?

Ea mi-a aruncat o privire obosită.

— Ce e? am întrebat-o eu.

— Nimic.

— Spune.

Am apucat-o de cot.

— Bine. S-a întors şi mi-a şoptit la ureche: Nu m-ar fi deranjat să-l ratez pe Hsu Chih-mo. Tagore este cel pentru care am venit.

— Ce zici să-l iau eu pe cel tânăr, iar tu pe cel bătrân? am tachinat-o eu.

— Sst!

Duetul de pe scenă a continuat. Hsu Chih-mo a tradus ultimul poem al lui Tagore:

Nu aştept decât iubirea pentru a mă preda în sfârşit în mâinile lui.

De aceea este atât de târziu şi de aceea sunt vinovat de asemenea omisiuni.

Ei vin cu legile şi codurile lor să mă lege strâns, însă eu mă sustrag tot timpul,

Căci nu aştept decât iubirea pentru a mă preda în sfârşit în mâinile lui.

Oamenii mă condamnă şi mă fac nepăsător,

Nu mă îndoiesc că au dreptate să mă învinovăţească.

— Tagore e norocos, i-am şoptit eu lui Pearl.

Dând din cap, ea s-a arătat de acord:

— Hsu Chih-mo este deosebit de bun când e vorba să reconstituie în chineză frazele lui Tagore.

— Tagore nu pare să aprecieze asta pe deplin.

Hsu Chih-mo a continuat:

Ziua de piaţă s-a sfârşit şi munca celor harnici s-a încheiat.

Cei ce au venit să mă cheme în van au plecat înapoi mânioşi.

Nu aştept decât iubirea pentru a mă preda în sfârşit în mâinile lui.

Pearl şi Hsu Chih-mo stăteau împreună în faţa clasei. Ea îl invitase pe poet să le vorbească studenţilor ei a doua zi după apariţia lui în public alături de Tagore. Asta a fost înainte ca ei să ştie ce avea să se întâmple – cu mult înainte ca istoricii să scrie despre acest moment.

Mi-am dat seama că Hsu Chih-mo era surprins de chineza excelentă a lui Pearl. Cu excepţia trăsăturilor occidentale şi a culorii părului, era chinezoaică în toate privinţele.

— Îmi cer scuze pentru primirea umilă, însă inimile noastre sunt sincere.

Pearl a zâmbit şi i-a făcut semn unui student să vină să toarne ceai pentru Hsu Chih-mo.

— Long Jing din Hangehow, a zis Pearl ducându-i ceaiul lui Hsu Chih-mo.

S-a înclinat uşor după ce a aşezat ceaşca dinaintea lui.

Privind în urmă, eu sunt cea care n-a văzut că Hsu Chih-mo a

fost atras de Pearl din clipa în care a dat ochii cu ea. Naturaleţea şi siguranţa ei l-au cucerit.

— De unde sunteţi? a întrebat-o el, ignorând clasa.

— Porcul e din nordul fluviului, i-a răspuns Pearl într-un dialect perfect din Chin-kiang.

El a înţeles gluma şi a râs.

Mulţi chinezi din sud numeau culii, vagabonzii, cerşetorii şi bandiţii „porci din nordul fluviului”, fiindcă veneau din partea nordică, nefertilă, a Fluviului Albastru şi erau săraci, dintr-o clasă inferioară. Cu această glumă, Pearl dezvăluia două lucruri despre ea însăşi. Mai întâi, că era băştinaşă. Şi apoi, că se identifica întru totul cu poporul. Dacă ar fi vrut, ar fi putut să vorbească o mandarină perfectă, cu accent imperial.

În timpul orei, Hsu Chih-mo a vorbit despre efortul său de a-l traduce pe Tagore.

Pearl era fermecătoare, deşi întrebările ei erau îndrăzneţe. L-a provocat pe Hsu Chih-mo la o comparaţie între ritmul indian şi cel chinez. De asemenea, l-a rugat să explice arta traducerii lui, mai ales diferenţa dintre „a fi fidel în formă” şi „a fi fidel în esenţă”.

Îndrăgostită nebuneşte de Hsu Chih-mo, eram oarbă şi surdă la ceea ce se petrecea cu adevărat între el şi Pearl.

— Ce v-a influenţat să deveniţi poet? a întrebat o studentă, ridicând mâna.

— Nebunia, a răspuns Hsu Chih-mo. Mama spunea că eram un copil straniu. Noaptea ţineam ochii deschişi şi buzele mele rosteau cuvinte bizare. Pentru mine, poezia era precum pietrele şi cărţile de joc pentru alţi băieţi.

— Sunteţi numit „Shelley al Chinei”. Ce părere aveţi despre asta? a întrebat un student cu ochelari.

— Nu înseamnă nimic pentru mine, a zâmbit Hsu Chih-mo. Dar sunt onorat, desigur.

— Ce faceţi pentru ca poeziile dumneavoastră să aibă succes? a întrebat Pearl.

Hsu Chih-mo s-a gândit înainte de-a răspunde:

— Mă simt aproape ca un croitor care face o pereche de pantaloni. Mai întâi cercetez materialul, ca să ştiu cum să-l tai. O pereche bună de pantaloni necesită mult material. Mă asigur că tăieturile mele merg pe firul ţesăturii, nu invers.

Din fundul sălii s-a auzit o voce puternică:

— Domnule Hsu, ce părere aveţi despre mişcarea literară din

societatea noastră?

Întrebarea a aruncat un pietroi într-un iaz liniştit. Hsu Chih-mo s-a înfierbântat.

— Mă deranjează faptul că în ţara noastră se dezbate problema dacă limba chineză ar trebui sau nu să fie făcută accesibilă ţăranilor! a spus cu o voce răsunătoare. După cum ştim cu toţii, împăratul pe care l-am dat jos de pe tron acum treisprezece ani vorbea o limbă privată, pe care nu o înţelegeau decât el şi profesorul lui. Mândra noastră civilizaţie şi moştenire devine ridicolă atunci când limba noastră e folosită pentru a crea nu comunicare şi înţelegere, ci distanţă şi izolare.

Ca redactor-şef la *Nanking Daily*, coordonam, sponsorizam şi produceam rubrica de ştiri *Frontul literar din China*. Rubrica era vândută spre distribuţie în toată ţara. Aveam posibilitatea să călătoresc, să iau masa şi să stau de vorbă cu unele dintre cele mai strălucite minţi din vremea noastră. Însă cel mai mult îmi plăcea timpul petrecut cu Hsu Chih-mo. La început, era rezervat, dar i-am câştigat încrederea. Spre sfârşitul colaborării noastre, deveniserăm buni prieteni. L-am întrebat despre forţa interioară care îl mâna.

— Forţa interioară este mult mai importantă decât talentul, mi-a destăinuit Hsu Chih-mo. Scrisul e orezul şi aerul meu. Nimeni n-ar trebui să se deranjeze să ia condeiul în mână dacă nu simte aşa.

— La fel stau lucrurile şi cu prietena mea, Pearl Buck, am spus eu.

— Te referi la „porcul din nordul fluviului”?

Aducându-şi aminte de ea, a zâmbit.

— Da.

— Ce a scris?

— A scris eseuri, poezii şi romane. Este editorialista mea specială. O să-ţi trimit copii ale articolelor ei, dacă te interesează.

— Da, te rog.

În timp ce continuam să discutăm, Hsu Chih-mo m-a întrebat cum am devenit prietene eu şi Pearl.

Problema cu oamenii care ajung să-şi sape singuri groapa e că, de cele mai multe ori, habar n-au că o sapă. Asta mi s-a întâmplat şi mie când i-am povestit lui Hsu Chih-mo despre prietena mea.

După ce Tagore s-a întors în India şi Hsu Chih-mo a revenit la Shanghai, m-am simţit inspirată şi luminată. În ciuda raţiunii, am cedat emoţiilor mele. Dacă până atunci nu am crezut niciodată în

soartă şi coincidenţă, nu avea să treacă mult timp până s-o fac. Când conducerea Universităţii din Nanking mi-a cerut ajutorul pentru a-l invita pe Hsu Chih-mo să vină să predea, am făcut tot ce mi-a stat în puteri pentru ca lucrul ăsta să se întâmple.

Pearl nu credea că Universitatea din Nanking avea vreo şansă să-l obţină pe Hsu Chih-mo.

— Predă la Universitatea din Peking şi la Universitatea din Shanghai, mi-a reamintit ea.

Am hotărât să joc o carte pe care la vremea aceea o credeam nemaipomenită. În calitate de prietene, eu şi Pearl i-am scris împreună o invitaţie personală lui Hsu Chih-mo.

După câteva săptămâni, el a răspuns şi ne-a anunţat că era pe drum.

Capitolul 17

După sosirea lui Hsu Chih-mo, centrul societăţii literare din China s-a mutat de la Shanghai la Nanking. Universitatea din Nanking a devenit principala scenă a Noii Mişcări Culturale. Eu găzduiam evenimente săptămânale la care participau jurnalişti, scriitori şi artişti din toată ţara. Eram atât de ocupată că mâncam în picioare. Nu avusesem timp să o vizitez pe Pearl de săptămâni întregi, aşa că într-o seară am hotărât să trec pe la ea.

Pearl m-a uimit cu vestea că Lossing se mutase.

— Trăieşte cu Lotus, a zis ea cu voce scăzută.

— Şi cu Carol cum rămâne? am întrebat eu.

— Lossing a spus că n-o să-şi dea seama de diferenţă. Insistă că ea nici măcar nu ştie că e tatăl ei.

— Important e că tu faci tot ce poţi, am încercat eu să o consolez.

Ea a clătinat din cap.

— Ai propria ta viaţă de trăit, Pearl.

— Carol nu merită asta. Ca propriul ei tată să o abandoneze…

— S-ar putea ca ea să nu fie conştientă de asta…

— Dar eu sunt! aproape că a ţipat ea.

Am tăcut.

Ea a început să plângă în hohote.

M-am dus în bucătărie să-i aduc o cană cu apă.

— Pearl, i-am spus cu blândeţe, trebuie să te piepteni şi să te îmbraci şi trebuie să mănânci.

— Mi-ar plăcea să dispar pur şi simplu, să mor, a răspuns ea. Simt nevoia să fiu eliberată din această capcană.

— Mai scrii? am întrebat-o eu.

— Nu pot să fac nimic altceva decât să scriu. Uite! mi-a aruncat ea un maldăr de pagini. De săptămâna trecută. Două povestiri.

Am aruncat o privire la titluri. *Al şaptelea dragon* şi *Peţitoarea*.

— Ai fost productivă, Pearl.

— Simţeam că înnebunesc până când am început să bat la maşină.

Am întrebat-o dacă era cineva interesat să i le publice.

— Nu, un editor din New York a fost îndeajuns de amabil să-mi trimită un bilet în care să-mi dea o explicaţie, după ce mi-a respins manuscrisul. Ceea ce mi-a spus nu era o noutate pentru mine. Lossing îmi tot spune acelaşi lucru de la început.

— Că cititorii occidentali nu sunt interesaţi de China?

A încuviinţat din cap.

— Păi, poate că ei sunt obişnuiţi doar cu poveşti fără valoare. S-ar putea să dureze ceva timp pentru a-i convinge că ceea ce scrii tu e diferit, am spus eu. Ai încercat la edituri chineze?

— Da.

— Şi?

— M-am făcut de râs, a oftat ea. Editurile chineze de dreapta vor fantezie pură, ruptă de realitate, în timp ce editurile de stânga nu vor decât comunism şi Rusia.

— Iar ţie nu-ţi pasă nici de una, nici de cealaltă?

— Exact.

— Din nefericire, ai totuşi nevoie de bani.

— Din nefericire.

Am invitat-o pe Pearl să vină cu mine la o petrecere de Anul Nou găzduită de *Nanking Daily*. Nu voia să meargă, însă eu am insistat.

— Hsu Chih-mo va fi acolo.

Abia puteam să-mi stăpânesc emoţia.

— Păcat că e pasiunea ta, nu a mea.

— E singurul care nu a citit nimic scris de tine. Mi-a spus că vrea să citească din textele tale.

— Nu merg.

— Te rog. Nu vreau să par disperată.

— Disperată? O, pricep.

— Ai să vii?

— Bine, am să vin doar la ceai.

Hsu Chih-mo s-a ridicat de pe un scaun, fluturând din mâini:

— Doamnelor şi domnilor, vreau să vi-l prezint pe cel mai bun prieten al meu, marea speranţă a noii literaturi din China, Dick Lin! Este cel de-al şaptelea traducător al *Manifestului comunist* al lui Karl Marx şi editorul revistei *Avangarda din Shanghai*.

Hsu Chih-mo purta un costum occidental negru, din mătase, cu guler chinezesc şi pantofi chinezeşti din bumbac. Părul îi era pieptănat îngrijit, cu cărare pe mijloc.

— Dick Lin! Dick Lin! ovaţiona mulţimea.

Dick Lin, un bărbat scund şi lat în umeri, cu ochelari cu rame negre, a venit să dea mâna cu Pearl şi cu mine. Avea treizeci şi ceva de ani. Ochii lui semănau cu ai unei şopârle şi avea nasul coroiat. Colţurile gurii sale erau lăsate în jos şi îi dădeau o expresie serioasă, aproape supărată.

— Admir munca dumneavoastră la *Nanking Daily*, mi-a zis el pe neaşteptate. Ce-ar fi să veniţi să lucraţi pentru noi?

Deşi mă simţeam flatată, eram surprinsă de stilul lui direct.

— Vi se va garanta propria pagină, plus ediţia de weekend, a continuat Dick Lin. Puteţi s-o conduceţi cum vreţi. Vă vom da salariul pe care îl aveţi în prezent, plus un bonus.

M-am întors spre Pearl. Ochii mei spuneau: „Îţi vine să-l crezi pe omul ăsta?”

Ea a zâmbit.

Dick Lin s-a întors spre Pearl şi a început să vorbească în engleză cu accent chinez:

— Bun venit în China! a zis el, înclinându-se exagerat. E o onoare să vă cunosc! Hsu Chih-mo mi-a zis că aţi venit în China când eraţi în scutece. E adevărat? Nu-i de mirare că vorbiţi o chineză fără cusur. Ştiţi că limba chineză este o limbă foarte periculoasă pentru străini? O singură scăpare de ton şi „Bună dimineaţa” devine „Hai să ne culcăm împreună”.

Dezbaterea era moderată de Hsu Chih-mo. Subiectul era „Romancierii ar trebui să scrie pentru oameni sau în calitate de oameni?”. Curând, discuţia s-a încins.

— Datoria unui romancier este de a trezi conştiinţa societăţii, a insistat Dick Lin. El trebuie să-i facă pe ţărani să înveţe ce e ruşinea – vorbesc despre aceia care au cumpărat şi au mâncat pâinea

făcută din trupurile revoluţionarilor!

Mulţimea a aplaudat.

— China este acolo unde e fiindcă intelectualii noştri sunt egoişti, aroganţi, decadenţi şi iresponsabili, a continuat el. E timpul ca romancierii noştri să arate direcţia…

Pearl a ridicat mâna.

Hsu Chih-mo i-a făcut semn din cap să vorbească.

— V-aţi gândit vreodată că s-ar putea să fie alegerea autorului să scrie în calitate de om? Indiferent cum e justificată oroarea unui act precum cel pe care tocmai l-aţi folosit ca exemplu, realitatea este că majoritatea în China e alcătuită din ţărani. Întrebarea mea este: Ţăranii nu merită o voce a lor?

— Ei bine, trebuie să alegi un ţăran onorabil pentru a-l portretiza, a răspuns Dick Lin. Aşa cum culegi un pom fructifer: alegi merele bune şi le arunci pe cele putrede. Din nou, ai o obligaţie faţă de societate, care are nevoie de o busolă morală.

— Asta înseamnă că nu veţi publica autori care scriu cu vocea oamenilor reali? am întrebat eu.

— Personal, nu.

— Atunci îi negaţi reprezentarea unui procent de nouăzeci şi cinci la sută din populaţia Chinei, a zis Pearl pe un ton ridicat.

Rămânând ferm pe poziţia sa, Dick Lin a declarat:

— Le refuzăm o voce acestor personaje mărginite, prost-crescute.

— Şi atunci pe cine vreţi să publicaţi? am întrebat eu.

— Pe autorii care sunt devotaţi luptei împotriva capitalismului, a răspuns el. De fapt, urmărim cu înverşunare să publicăm opere ale autorilor care reprezintă clasa proletară. Vom asigura succesul acestor autori.

— Dick vrea să schimbe lumea, a glumit Hsu Chih-mo.

— Asta nu ar trebui să ţină de cititori? l-a contrazis Pearl.

— Nu, a ripostat Dick Lin. Cititorii au nevoie de îndrumare.

Zâmbind, Pearl s-a arătat de altă părere:

— Cititorii sunt mai deştepţi decât credem noi.

— Doamnă Buck, a coborât Dick Lin vocea, deşi era încă suficient de puternică încât să fie auzită în sală, eu am fost editorul care v-a respins manuscrisul. Sunt sigur că aţi încercat fără succes şi la alţi editori. Tocmai asta vreau să subliniez, că noi decidem, nu cititorii.

Pearl s-a sculat de pe scaun şi a părăsit sala în tăcere.

M-am ridicat şi am urmat-o.

Pe culoar, Pearl se îndrepta grăbită spre uşă. Pe când zoream paşii, am auzit brusc pe cineva mergând în spatele meu. M-am întors. Era Dick Lin, care venea spre mine.

M-am oprit, gândindu-mă că poate dorea să-şi ceară scuze pentru grosolănia lui faţă de prietena mea.

— Salcia, mi-a zis când m-am oprit. Salcia, când pot să vă mai văd? Mi-ar plăcea să vă ofer cândva o ceaşcă de ceai.

Am rânjit în batjocură şi m-am întors, pornind spre uşă.

Părul ud îi cădea lui Hsu Chih-mo pe chip. Stătea dinaintea mea, lângă uşa care dădea spre grădină. Şi-a dus mâna la faţă ca să şteargă picăturile de ploaie.

— Am venit să-mi cer scuze de la Pearl pentru prietenul meu, dacă a jignit-o.

— Pearl Buck mi-a spus că nu mai doreşte să facă parte din cercul literar din Nanking, am răspuns eu.

— Dick n-a vrut să o atace.

Hsu Chih-mo a insistat să i se dea şansa de-a vorbi cu Pearl faţă în faţă.

Stăteam în picioare, uitându-mă la el, şi îmi doream ca timpul să se oprească în loc. Emoţiile mele clocoteau şi am început să mă simt rău pe dinăuntru. Îmi ziceam întruna: „Nu-l interesez deloc pe bărbatul ăsta!”, însă inima refuza să asculte. Ochii mi se desfătau cu priveliştea lui.

Hsu Chih-mo a privit stingherit în altă parte.

— Îi voi transmite mesajul, am spus ca o proastă.

Pearl stătea la masă şi îşi bea ceaiul ca şi cum ar fi fost pierdută în propriile gânduri. O dezlipisem de la scrisul ei şi o adusesem la mine acasă, pentru ca Hsu Chih-mo să poată sta de vorbă cu ea. Eram sigură că avea să plece de îndată ce el îi transmitea scuzele prietenului său. Aşteptam cu nerăbdare propriul meu moment de intimitate cu Hsu Chih-mo.

— Dick e nechibzuit, s-a înclinat Hsu Chih-mo, ţinându-şi ceaşca în ambele mâini. E combativ din fire, dar e bun la inimă. E un geniu. A purta o conversaţie cu el e ca şi cum ai planta seminţe împreună. După ce dai voie luminii soarelui să-şi facă lucrarea, înmugureşte înţelepciunea. Numai cei care apreciază sinceritatea îl pot plăcea pe Dick. E plin de înflăcărare în legătură cu ceea ce crede.

— Aşadar, aţi venit aici pentru a-mi transmite mesajul lui Dick

Lin?

Pearl stătea cu ochii aţintiţi la copacul din faţa ferestrei.

— Nu, a zis Hsu Chih-mo atât de încet, de parcă abia ar fi respirat. Am venit ca să transmit propriul meu mesaj.

Ea n-a întrebat care era acela.

El aştepta.

M-am pomenit chinuită de faptul că Hsu Chih-mo încerca să-i atragă atenţia lui Pearl, că încerca s-o facă să întoarcă privirea spre el.

Capitolul 18

Mulţi ani mai târziu, după moartea lui Hsu Chih-mo şi după ce Pearl a devenit o romancieră americană şi a câştigat atât Premiul Nobel, cât şi Premiul Pulitzer, ea a scris despre el.

El m-a revendicat cu iubirea lui şi apoi m-a lăsat să plec acasă. Când am sosit în America, mi-am dat seama că iubirea era cu mine şi că avea să rămână cu mine veşnic.

Obişnuia să stea în camera mea de zi şi să vorbească ore în şir, fluturând din mâinile sale frumoase, în gesturi minunate şi descriptive, astfel încât atunci când mă gândesc la el, mai întâi îi văd mâinile. Era un chinez din nord, înalt, cu o înfăţişare de o frumuseţe clasică, iar mâinile lui erau mari, perfect modelate şi catifelate precum mâinile unei femei.

Stăteam în aceeaşi încăpere cu Pearl şi cu Hsu Chih-mo. Era casa mea, dar mă simţeam ca o fantomă.

Dick Lin nu mai era subiectul lor de discuţie.

Hsu Chih-mo vorbea despre un muzician faimos, un bărbat orb pe nume Ah Bing, care cânta la *erhu*, o vioară cu două coarde.

— Ah Bing este un exemplu perfect de artist care şi-a creat arta în calitate de om, a spus Hsu Chih-mo cu un glas grăbit, dornic să se facă înţeles. Înainte să devină artist, Ah Bing a fost cerşetor – un lucru pe care criticii aleg să-l ignore. A petrecut ani în şir colindând străzile oraşelor din sudul Chinei. Se îmbrăca în zdrenţe şi era muşcat de câini flămânzi. A devenit celebru deoarece muzica lui mişca oamenii. A-l asculta cântând la *erhu* era ca şi cum l-ai fi auzit povestind istorii din viaţa sa. Mi-a făcut inima să plângă şi m-a făcut să-mi doresc să fiu o fiinţă umană bună. El nu şi-a propus să

inspire sau să îndrume…

— Ce vă imaginaţi că ocupa mintea lui Ah Bing atunci când cânta? l-a întrebat Pearl.

— Mi-am pus şi eu aceeaşi întrebare, a răspuns Hsu Chih-mo, în timp ce mâinile lui gesticulau prin aer ca nişte păsări. Credea Ah Bing că în acel moment crea o capodoperă? Era impresionat de el însuşi? Se gândea că revendica un loc important în istoria muzicii chineze?

S-a întors şi a privit-o pe Pearl, ca şi cum i-ar fi cerut părerea.

— Cel mai probabil, se gândea la următoarea lui masă, a răspuns ea.

— Întocmai! a aprobat Hsu Chih-mo.

— Ah Bing voia doar să-i încânte pe trecători pentru un bănuţ sau doi, a continuat Pearl. Era mânat de foame. Mi-l închipui cerându-şi scuze pentru deranj. Noaptea dormea lângă zidurile străvechi sau în vreo gară…

— Da, da, a zis poetul Hsu Chih-mo. Când era treaz, cânta la *erhu* ca să uite de nenorocirea lui.

— Ah Bing îşi lua arcuşul. Din coardele lui curgea întristarea, a continuat Pearl.

— Da, Ah Bing, cel mai mare cântăreţ la *erhu* care a trăit vreodată. Muzica lui e considerată simbolul Fluviului Albastru. Ea începe la poalele Munţilor Himalaya şi curge precum apa peste câmpiile vaste ale Chinei, până la Marea de Est şi apoi până în Oceanul Pacific.

Vorbeau de parcă eu nu mă aflam în cameră, de parcă eu nu existam. Puteam să simt forţa care îi atrăgea unul spre celălalt. Era puternică. Ei erau Romeo şi Julieta, amanţii fluturi din viaţa mea reală. Stăteam în spatele lui Hsu Chih-mo, în colţul camerei, în umbra făcută de draperii. Îmi ţineam răsuflarea şi nu îndrăzneam să mă mişc. Pe măsură ce treceau clipele, vedeam cum iubirea prindea rădăcini în inimile lor. Înfloreau precum florile. Era soarta.

Eram uimită să fiu deopotrivă martora şi victima unei mari iubiri. Mă mişca naşterea sentimentului lor, dar eram nespus de tristă din cauză că inima mea se ofilea.

— Împărtăşesc bucuria lui Ah Bing cu privire la căldura primăverii a spus Pearl cu o voce blândă şi suavă. Miros parfumul dulce al iasomiei şi văd toată frumuseţea de sub cer. Dragostea de viaţă a lui Ah Bing emoţionează inima omului simplu. Preferata mea este melodia *Frumoasa fecioară*. Dorul lui după aceasta e nesfârşit

şi profund. Descrierea muzicală pe care o face strălucirii din ochii unei fete îmi aduce lacrimi în ochi.

Hsu Chih-mo s-a întors spre ea şi privirile lor s-au întâlnit, fără să se mai poată despărţi.

— Muzica era forma de evadare a lui Ah Bing din viaţa pe care o ducea.

Hsu Chih-mo vorbea atât de încet, încât aproape că şoptea.

— Da, a spus Pearl. Prin muzică, devenea eroul care dorea să fie.

S-au oprit.

S-a auzit şuieratul ceainicului care fierbea.

— Scuzaţi-mă!

M-am ridicat şi m-am dus la bucătărie. Încercam să-mi reţin lacrimile.

Am golit ceainicul şi l-am umplut din nou cu apă rece. Îmi tremurau mâinile.

După un timp, l-am auzit pe Hsu Chih-mo spunând:

— Asta e ceea ce am simţit când v-am citit manuscrisul.

Nu am auzit răspunsul lui Pearl.

Am privit afară pe fereastră. Cerul era de un cenuşiu întunecat. Susurul pârâului de munte era clar.

— Trebuie să plec, am auzit-o pe Pearl spunând.

Am încercat să nu mă gândesc că Hsu Chih-mo rămăsese pentru că îi era milă de mine. L-am invitat la cină şi să bem ceva. Alcoolul ni s-a urcat la cap şi ne-am înveselit. Eu am glumit pe seama căsniciei mele, iar el – pe seama căsniciei sale. Mi-a vorbit despre confuzia lui privind feminismul. L-am întrebat despre scandaloasa lui viaţă amoroasă.

— Nu-mi spune că o urăşti, am zis eu.

— O urăsc, indiferent dacă mă crezi sau nu.

— Haide, doar trăieşti fantezia oricărui bărbat!

— Salcia, prietena mea, ai băut prea mult. Ţi-ar prinde bine un duş rece, a clătinat el din cap.

L-am anunţat că eram supărată fiindcă gândurile îi erau încă la cea care plecase.

— Eşti atras de Pearl Buck, am spus întorcându-mă spre el şi silindu-l să se uite la mine. Nici măcar să nu încerci să minţi.

El a zâmbit.

— Ce te face să crezi asta?

— Poţi să-mi spui că nu e adevărat?

A lăsat ochii în jos.
— Sunt un bărbat însurat.
— Iar eu sunt beată.
Mi-am azvârlit ceaşca spre el. Nu l-a atins.
— Şi acum ieşi afară!

M-aş fi simţit mai bine dacă Pearl şi Hsu Chih-mo şi-ar fi recunoscut atracţia reciprocă. Negarea şi împotrivirea lor înrăutăţeau lucrurile. Pearl îl evita pe Hsu Chih-mo la universitate. S-a dus la Lossing să-l convingă să se mute înapoi acasă, ceea ce a şi făcut.

Pearl se închidea în camera ei şi scria cu ardoare. A trimis în mai multe locuri manuscrisul romanului *Vânt de răsărit, vânt de la apus* şi în cele din urmă a găsit o mică editură americană doritoare să publice cartea. Pearl a fost fericită, deşi romanul nu s-a vândut bine. Nu-i păsa. Nu se putea opri din scris.

A început alt roman. Mă lăsa să văd câteva pagini pe zi din manuscrisul ei în stare brută. Am ajuns să-l citesc tot. Era *Povestea lui Wang Lung*, un titlu schimbat apoi în *Pământ bun*. Puteam să văd aievea umbrele sătenilor pe care îi cunoşteam amândouă. Pearl descria o lume care îmi era familiară, dar pe care n-o întâlnisem niciodată în literatura chineză. Pearl mi-a schimbat perspectiva. M-a făcut să văd lucruri despre care ştiam în mod intuitiv că sunt adevărate.

— Fac asta pe ascuns, i-am spus lui Hsu Chih-mo când i-am dat manuscrisul lui Pearl.

L-am rugat să mă ajute să găsesc o editură, astfel încât Pearl să poată primi un avans.

El a promis că va încerca.

Trebuie să spun că mi-am făcut-o cu mâna mea – dacă Hsu Chih-mo n-ar fi fost deja îndrăgostit de Pearl, asta i-ar fi venit de hac. Hsu Chih-mo credea că Pearl este o artistă adevărată, un Ah Bing al literaturii.

Am continuat să fim buni prieteni. Până la urmă, după multă vorbărie pe ocolite, m-a întrebat dacă aş putea să-i dau o scrisoare lui Pearl Buck.

Era o scrisoare groasă.

I-am spus că o să mă gândesc la asta. Adevărul era că gelozia mea faţă de Pearl creştea cu fiecare zi. Şi mă simţeam rănită de

faptul că ea nici măcar nu făcuse vreodată un efort ca să-l atragă.

Pearl a fost singura membră a facultăţii care a votat împotriva reînnoirii contractului de profesor al lui Hsu Chih-mo. A refuzat să le explice celorlalţi acţiunea ei.

— Nu spunea adevărul când a pretins că banii sunt motivul pentru care şi-a depus candidatura, a zis ea, în timp ce prăjea varză în *wok*. Trebuia să plătească datoriile soţiei lui, aşa cum a afirmat în glumă. A păcălit pe toată lumea din comisie, în afară de mine.

— Ai citit comentariile lui Hsu Chih-mo despre noul tău roman? am întrebat-o eu.

— Da.

— Ce părere ai?

— Ce-ai vrea să zic?

— Ţi-au plăcut?

— Da, foarte mult. A fost un gest generos din partea lui.

— Crezi că înţelege ce ai scris?

— Este singurul chinez, în afară de tine, care înţelege ce scriu.

— Există o mare diferenţă între noi. Poziţia lui Hsu Chih-mo îi dă puterea de a-i influenţa pe alţii.

— N-am zis că nu mi-ar prinde bine ajutorul lui.

— Atunci de ce-l respingi întruna?

Ea a pus capacul pe *wok* şi s-a îndepărtat de plită.

— Sunt confuză în legătură cu sentimentele mele pentru el. S-a oprit puţin, apoi a continuat: E o sursă de inspiraţie pentru încrederea şi creativitatea mea, dar... în acelaşi timp sunt înspăimântată.

— Începi să te îndrăgosteşti de Hsu Chih-mo?

I-am privit ochii.

— Mă simt ca şi cum aş fi pe cale să mă rostogolesc de pe un deal.

— Da sau nu?

— Salcia, te rog.

— Nu crezi că-mi datorezi măcar un răspuns clar? nu m-am putut abţine să nu ridic vocea. Nu sunt oarbă şi surdă, cum presupui tu. Sunt otrăvită de aerul pe care îl respiraţi voi doi. Sunt o femeie puternică, în stare să-şi rezolve propriile crize. Sunt sinceră cu mine însămi. Am curajul de a-mi urma visurile. Din nefericire, nu pot sili un bărbat să se îndrăgostească de mine. Prin mila lui Dumnezeu,

am fost binecuvântată cu orice altceva, în afară de iubirea unui bărbat. Un lucru e limpede: atâta timp cât tu eşti în peisaj, n-am nicio şansă cu Hsu Chih-mo. Ce pot să zic? Ghinion? Sau îmi zic: „Bine, nu poţi să-l ai tu, însă cea mai bună prietenă a ta poate?” Ca să-ţi mărturisesc adevărul, inima mea nu e atât de mare.

— Ce-ai vrea să fac? a întrebat Pearl pe un ton de scuză.

— Vreau să încetezi să mă minţi!

— Salcia, nu te-am minţit. Nu te-am minţit niciodată şi n-o să te mint niciodată.

— O, rahat de măgar! „Sunt confuză în legătură cu sentimentele mele pentru el”, de exemplu. Chiar eşti? Ştii exact ce se întâmplă! Ştii că eşti îndrăgostită de Hsu Chih-mo. Ştii că nu poţi să fugi de el, deşi ai încercat întruna, ca un iepure care fuge dintr-o pădure în flăcări.

— Bine, am păcătuit. Cum pot să repar asta?

— Recunoscând adevărul. Nu pricepi că am nevoie de un umăr pe care să plâng?

Am acceptat invitaţia lui Dick Lin la ceai. Ne-am întâlnit într-o ceainărie mică de la poalele Muntelui Purpuriu. Era o după-amiază caldă de toamnă. Purtam haina albastră, cu o eşarfă neagră din mătase.

Dick era îmbrăcat cu o jachetă fără guler, în stil franţuzesc, şi avea o pălărie franţuzească asortată. Din clipa în care ne-am aşezat, s-a apucat să vorbească despre sine.

— Am muncit la câmp cu părinţii mei înainte de-a împlini cinci ani, a început el. Tata era hotărât să-mi ofere o educaţie, deşi era un ţăran sărac. Mergeam la şcoală dezbrăcat, la fel ca alţi băieţi din sat. Profesoara cea nouă era de la oraş şi nu se aştepta să vadă o adunătură de maimuţe în fundul gol. În clipa când a intrat în clasă, a scos un ţipăt.

Dick avea încredere în sine din belşug. Pretindea atenţia publicului său.

I-am studiat trăsăturile în timp ce vorbea fără oprire. Era o imagine ciudată a armoniei. Ochii de şopârlă se potriveau bine cu nasul coroiat. Gura cu buze subţiri se armoniza cu bărbia mică. Deşi prima oară nu mi-a plăcut, am început să apreciez francheţea lui, entuziasmul lui copilăresc şi, cel mai mult, voinţa lui de-a crede în visuri.

— După ce am fugit din satul meu, am călătorit, a continuat

Dick. Tata m-a urmărit şi m-a bătut. Chiar m-a împins în râu, încercând să mă înece. Am plecat în străinătate ca student care muncea. Am trăit în Franţa trei ani. În timpul zilei munceam, iar seara mergeam la şcoală. La Paris am gustat comunismul direct de la sursă.

Dick a râs şi apoi s-a oprit ca să mă cerceteze.

Mă străduiam să fiu prezentă, dar fusese o zi lungă şi mintea mea începea să hoinărească. Am dat din cap şi l-am întrebat:

— Şi ce te-a adus înapoi în China?

— Nu-mi era dor de familie, dar îmi era dor de ţara mea, a continuat el. Aveam douăzeci şi doi de ani. Nu mai simţisem niciodată cu atâta putere că aş putea face ceva pentru a ajuta la schimbarea lumii, pentru a răsturna inegalitatea dintre bogaţi şi săraci...

Deşi îi lipsea graţia lui Hsu Chih-mo, m-am pomenit ascultându-l.

— Aş fi putut să rămân tăcut şi nepăsător, a zis, apoi s-a uitat la mine, dornic de un răspuns. Aş fi putut să imit un înţelept antic şi să mă ascund în munţi. În schimb, am ales să duc o viaţă care să aibă un ţel şi să lupt pentru popor.

Glasul lui era încărcat de energie. Am fost mişcată într-un mod ciudat.

Norii pluteau aproape de pământ, iar coroanele pinilor se întindeau precum braţele unor cerşetori. Eu şi Dick urmam cărarea care ducea în vârful Muntelui Purpuriu. Mă gândeam să-l rog să se gândească din nou la publicarea romanului lui Pearl. Dar în clipa în care mi-a zis că ar face orice pentru mine, m-am răzgândit. Nu voiam să mă simt obligată faţă de el.

Pearl merită cinstire, nu milă, mi-am zis.

Dick mi-a mărturisit că devenea agitat ori de câte ori se afla în preajma mea. Mi-a făcut complimente şi m-a flatat. Îmi doream ca vorbele lui să fi venit din partea lui Hsu Chih-mo. Mă întrebam unde e şi ce face. Oare numele lui Pearl era scris pe cerul minţii sale? În ultimele câteva luni, Hsu Chih-mo făcuse vizite la Shanghai pentru a fi cu soţia lui. De fiecare dată când se întorcea la Nanking, era şi mai deprimat. Când îl întrebam de soţia lui, îmi răspundea: „Soţia mea trăieşte în vizuina ei de opiu. Nu deschide gura decât ca să-mi ceară bani”.

Publicaţiile de scandal care îl urmăreau au dezvăluit datoriile enorme pe care le avea soţia lui. Ultimele relatări afirmau că fosta

curtezană îşi petrecea timpul cu un patron bogat. Se spunea că Hsu Chih-mo se certa cu soţia lui cu privire la bani şi la dependenţa ei de droguri. O sursă spunea că se întorsese la fosta lui amantă arhitectă. Publicul devenea obsedat de această dramă.

— E timpul să te gândeşti să-l iei pe Hsu Chih-mo ca amant, am spus eu.

Uluită, Pearl s-a întors spre mine.

— Eşti nebună, Salcia.

— De ce nu? am continuat eu. La urma urmei, Lossing e cu Lotus.

— Nu, a zis ea răspicat.

— Hsu Chih-mo…

— Încetează, bine? N-am chef să discut despre el.

— Dar eu am.

Ea a tăcut.

Îmi era silă de mine, dar nu mă puteam opri.

— Nu sunt o proastă, Salcia, am auzit-o pe Pearl spunând. Îmi dau seama…

— Atunci răspunde la întrebarea mea.

— Nu ştiu cum să răspund la întrebarea ta. După cum ştii, amândoi suntem căsătoriţi. Sincer, nu-mi place genul ăsta de glumă. Sau… e o glumă?

— Tu ce crezi?

— E ceva pur chinezesc să te complaci în acest joc al cruzimii. E felul tău de-a alunga nefericirea. Dar funcţionează? Eşti mai puţin nefericită decât ieri?

— Vorbeşti ca tatăl tău, purtând veşmintele lui Dumnezeu! am răspuns eu. Nu poţi înfrunta adevărul!

— Încerc să mă port cu decenţă. Sunt prietena ta.

— Atunci la naiba cu decenţa ta!

— Bine! s-a postat Pearl în faţa mea. Vrei adevărul? Iată-l! Da, eu şi Hsu Chih-mo suntem îndrăgostiţi unul de altul! Şi da, o să ne culcăm împreună diseară!

Capitolul 19

Am acceptat oferta lui Dick Lin de-a fi redactorul revistei sale. M-am hotărât să mă mut definitiv la Shanghai.

Pearl a fost devastată.

Cu o lună înainte de-a pleca, Hsu Chih-mo mi-a făcut o vizită. S-a rugat de mine să-i salvez relaţia cu Pearl:

— A fost zdrobită când a aflat de plecarea ta. Mi-a spus că mă va privi ca pe un duşman dacă voi continua s-o vizitez. S-a angajat într-un război cu mine.

Am refuzat să stau de vorbă cu Hsu Chih-mo. Făcusem destule pentru el.

Nedumerit, el a zis:

— O să vin din nou când vei fi în toane mai bune.

După ce a plecat, n-am reuşit să scap de sunetul vocii lui când o lăuda pe Pearl. „Eu şi Pearl suntem suflete-pereche!" „*Pământ bun* nu seamănă cu niciun alt roman pe care l-am citit vreodată. E o capodoperă!" „Trebuie să fii un umanitarist ca să fii un bun romancier." „Ea a negat că există iubire între noi!"

Înainte de-a putea să salut Shanghaiul şi pe Dick Lin, ştiam că trebuie să-mi reglez conturile cu trecutul şi să spun adio Nankingului. Cu toate acestea, umbrele lui Pearl Buck şi lui Hsu Chih-mo se ţineau scai de mine.

Dick mi-a promis independenţă. Mi-a spus că va fi întotdeauna alături de mine dacă aveam nevoie de el.

„Vii la Shanghai şi asta e tot ce contează", zicea el în scrisorile sale.

Dick era încrezător că voi ajunge să-l iubesc.

L-am prevenit că profitam de el.

„Nu-mi datorezi nimic" era răspunsul lui.

Mi-a povestit că Shanghaiul era leagănul roşu încă de la crearea Partidului Comunist, în 1921. Deşi partidul era considerat încă un grup de gherilă, devenea principala forţă de opoziţie împotriva guvernului naţionalist aflat la putere. Dick juca un rol important în partid. Devenise consilierul-şef al lui Mao Tse-tung şi conducea biroul de propagandă al partidului.

Nu eram grozav de interesată de lumea nouă descrisă de el. Nu-mi păsa dacă China avea să fie câştigată de comunişti sau nu. Singurul lucru de care îmi păsa era să am un loc în Shanghai unde să-mi pot linge rănile. El l-a făcut uşor de realizat.

„Erai un pârâu micuţ şi acum eşti o parte dintr-un ocean." Dick era fericit ca un portar după ce prinde o minge.

Ziua plecării mele se apropia. Nu trăiam o minciună, însă nu trăiam nici cu sinceritate. Pearl şi Hsu Chih-mo declaraseră un

armistiţiu şi deveniseră în sfârşit amanţi. Mi-am asumat meritul, deoarece ajutasem la asta. Casa mea era cuibuşorul lor. Acolo puteau să scape de ochii indiscreţi ai lumii. Însă m-am înşelat cu privire la mine însămi. Eram roasă de invidie şi de gelozie.

Pearl mă cunoştea prea bine ca să se simtă confortabil cu situaţia. A refuzat chiar să vină când Hsu Chih-mo mi-a oferit o cină de adio. Pe de o parte, mă mângâia faptul că Hsu Chih-mo nu ştia că sunt îndrăgostită de el. Pe de altă parte, sufeream când îmi împărtăşea sentimentele lui pentru prietena mea. „Sunt îndrăgostit” era scris pe toată faţa lui. Mă durea, dar el nu se putea opri din vorbit, iar eu nu mă puteam opri din ascultat.

Hsu Chih-mo era convins că Pearl era mai chinezoaică decât el. Era îndrăgostit de viziunea ei, de obiceiurile ei chinezeşti, de iubirea ei pentru camelii. Era încântat mai ales când ea înjura în chineză. Iubea „sufletul chinez de sub pielea albă”.

Hsu Chih-mo mi-a povestit că obişnuia să se joace cu copiii de ţărani când era mic.

— Cei din familia mea erau mici moşieri, aşa că eram înconjurat de copii de ţăran. Însă nu-i înţelegeam atunci când mă jucam cu ei. Ştiam doar că eu sunt tânărul stăpân şi că ei sunt sclavii mei. Nu erau egalii mei ca fiinţe umane. Familia mea era proprietara lor sau îi angaja. Toţi băieţii chinezi care merg la şcoală au aceeaşi atitudine. Când devin adulţi, îi tratează de sus pe ţărani. Însă Pearl crede că toate spiritele sunt egale înaintea lui Dumnezeu. Acest respect pentru subiectele sale face ca opera ei să fie minunată. La ea, auzi vocea unui ţăran ca fiinţă umană.

Am băut şi am ciocnit cu el.

Hsu Chih-mo mi-a mărturisit:

— Pearl mă face fericit. Nu ştiu niciodată ce urmează să spună. E genială, isteaţă şi amuzantă. Amestecul între cultura chineză şi cultura americană dinlăuntrul ei mă fascinează mereu. Mă pomenesc aşteptând cu nerăbdare gândurile sale.

— Şi dragostea? l-am întrebat eu.

— Ce-i cu ea? a clipit el.

— Pearl iubeşte ca o chinezoaică?

Buzele lui Hsu Chih-mo s-au întins într-un zâmbet larg.

— Asta e secretul meu.

— Împărtăşeşte-mi măcar puţin din el, te rog.

— Trebuie să plec, Salcia.

— Cum îndrăzneşti să distrugi podul după ce-ai trecut râul!

Îmi închipuiam mâinile descrise de ea, mâinile lui, atingând-o. Pearl mi-a spus că se trezise din prostia ei. Am întrebat-o ce voia să zică. Mi-a mărturisit că Lossing dispărea din mintea ei în clipa în care era singură cu Hsu Chih-mo. Se temea că devenea obsedată de Hsu Chih-mo.

— Obişnuiam să cred că ceea ce pătimeam cu Lossing se întâmpla în fiecare căsnicie. Scriu despre iubire fiindcă n-a existat în viaţa mea.

— Şi iubirea e înspăimântătoare?

— Mi-e teamă de ceea ce îmi va face acea cunoaştere.

— Aşadar, s-ar putea să fie mai mult decât o aventură?

— Nu mai ştiu. Hsu Chih-mo e o oază verde în deşertul vieţii mele. Datorită lui sunt mai răbdătoare cu Carol şi mai îngăduitoare cu Absalom. Nu mai sunt scârbită de mine însămi. Disperarea m-a părăsit. Mă gândesc chiar să adopt o fetiţă. De fapt, am început deja demersul. Şi cu toate astea… S-a oprit o clipă înainte de-a continua: E greu de crezut că Hsu Chih-mo şi cu mine am putea avea un viitor împreună.

— Fiindcă sunteţi amândoi căsătoriţi? Sau fiindcă sunteţi prea diferiţi ca indivizi?

— Tot ce ştiu e că sunt îndrăgostită de el şi că bunul-simţ m-a părăsit.

— Hsu Chih-mo va continua să te curteze.

— El nu înţelege responsabilităţile mele. Nu înţelege că nu voi fi niciodată liberă din cauza lui Carol. Mi-a povestit că şi-a pierdut fiul când avea cinci ani. El a fost în stare să se elibereze de propria durere. Dar eu nu sunt. Eu nu sunt ca el. De dragul lui Carol, trebuie să rămân cu Lossing… pentru bani.

— O să renunţi la Hsu Chih-mo?

— Am de ales?

— Mama ta obişnuia să spună că viaţa înseamnă să fii silit să faci alegeri.

Am tăcut amândouă.

— Privesc cum viaţa fuge prin faţa ochilor mei, a zis ea.

Aerul era plin de parfumul dulce al florilor de vară. Venisem pe malul fluviului pentru a spune adio oraşului Nanking. Ştiam că la adăpostul întunericului, la umbra bolţilor de magnolii, Hsu Chih-mo şi Pearl se plimbau pe străzile din Nanking. Pearl îmi spusese că

locul pe care îl frecventau cel mai adesea era un restaurant numit Şapte Comori. Felul ei preferat era supa cu tăieţei şi ciuperci din Chin-kiang.

Lossing se mutase iarăşi cu Lotus. Acceptase un post nou, ca decan al secţiei de agronomie, la o universitate din sud-vestul Chinei. Hsu Chih-mo era liber s-o viziteze pe Pearl, chiar dacă în secret. Iubirea la care nu putea să renunţe a reînviat-o şi a schimbat-o pe Pearl. A început să acorde atenţie felului în care se îmbrăca şi s-a înscris la un curs de dans la universitate. La începutul primăverii a mers cu Hsu Chih-mo să adune camelii proaspete. Inspirat, acesta a publicat un poem intitulat *Petalele de camelie de pe perna mea*.

Zvonurile s-au răspândit şi lumea a presupus că Hsu Chih-mo se întorsese la fosta lui amantă. Ziarele se luau la întrecere prezicând următoarea lui mişcare.

N-am răspuns rugăminţii lui Pearl de a-i da ocazia să-şi ia rămas-bun.

Simţeam că ne spuseserăm destule. Nu voiam să aud iar numele lui Hsu Chih-mo. Am plecat fără mare tam-tam. Cheiul era ticsit. M-am îmbarcat pe vasul cu aburi şi am stat singură. Pe când vaporul începea să se îndepărteze, am avut parte de o surpriză.

Pearl alerga spre apă pe panta pietruită.

N-am crezut că o să mă poată găsi.

Ea a încetinit şi în cele din urmă s-a oprit. În spatele ei, oamenii făceau cu mâna, aclamau şi ţipau.

Atunci m-a descoperit. Ochii ei. Am ştiut că m-a văzut, fiindcă a rămas complet nemişcată, privind în direcţia mea. Purta haine chinezeşti de culoare indigo. Părul îi era strâns în coc. Soarele strălucea asupra ei. Semăna cu Carie.

Îmi doream să pot închide ochii.

Hamalii au dat drumul funiilor. Vasul a început să prindă viteză.

— Rămas-bun! ţipa mulţimea de pe chei.

O soţie i-a strigat cu afecţiune soţului ei:

— Hei, neghiobule şi descăpăţânatule care vei fi curând, nu uita să faci economie la lemne după ce aprinzi plita!

Soţul a râs şi a urlat drept răspuns:

— Hei, faţă şifonată şi toantă, ai face bine să nu uiţi să vii acasă, că altfel o să mă găseşti cheltuind toate economiile tale pe o concubină!

Plângeam, dorindu-mi să o pot îmbrăţişa pe Pearl. Plecând, intenţionam să scap de propria-mi nefericire, însă sfârşisem prin a o pedepsi pe ea.

Speram ca plecarea să păstreze neschimbat ceea ce aveam noi.

Însă puteam să plec cu adevărat?

Prăpastia de apă dintre noi se mărea. Oamenii ţipau dintr-o parte în alta într-un concurs de insulte comice.

Atunci, cu accentul din Chin-kiang, am auzit-o pe Pearl urlând:

— Nu sunt o pasăre, ci un ţânţar – prea mic ca să poţi folosi o puşcă!

Ştiind că fusesem iertată, am replicat:

— Fii atentă atunci când crezi că ai făcut o afacere bună. Cercetează-ţi cocoşul cel frumos. Nu fi mirată dacă într-o bună zi îi cresc dinţi!

— Du-te şi fă roata pe spinarea unui taur! Eu sunt o admiratoare loială!

— Mda, vulpile vin să plângă la înmormântarea puiului. Cară-te!

Capitolul 20

Nu ştiam sigur dacă era la uşa mea sau la cea a vecinilor când am auzit ciocănitul. Mansarda în care locuiam se afla în apropiere de Bund, portul Shanghaiului. Noaptea puteam să-i aud pe hamali muncind şi şuierul ca un oftat al vapoarelor ce treceau. Am încercat să adorm din nou, dar ciocănitul a devenit mai puternic. Mi-am dat seama că era la uşa mea. Am aruncat o privire la ceas. Era patru dimineaţa.

— Salcia! s-a auzit vocea lui Dick.

M-am dus să deschid uşa.

Expresia de pe chipul lui m-a speriat. Avea ochii roşii şi umflaţi, ca şi cum ar fi plâns.

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat.

Dick mi-a întins un teanc de ziare.

M-am uitat la titluri şi m-am clătinat, şocată.

POET MORT ÎN ACCIDENT DE AVION!

MOARTEA LUI HSU CHIH-MO LA 34 DE ANI ULUIEŞTE NAŢIUNEA!

UN AVION AL POŞTEI SE PRĂBUŞEŞTE LÂNGĂ NANKING, PILOTUL ŞI PASAGERUL NU SUPRAVIEŢUIESC

Recunoşteam cuvintele, însă mintea mea refuza să le accepte înţelesul. Răsfoiam întruna ziarele. Data era corectă, 20 noiembrie

1931. Chipul lui Hsu Chih-mo se afla pe prima pagină a tuturor ziarelor. Mă uitam la el, la faţa lui frumoasă şi zâmbitoare, la ochii lui blânzi, în formă de frunză, şi la părul lui negru şi mătăsos. Frumuseţea clasică a unui nordic. Am atins cu degetele imaginea chipului său. Lacrimile mele au întins cerneala.

Dick m-a luat de umeri şi a plâns în hohote, ca un copil.

— Ştiai că mergea gratis cu avioanele poştei? m-a întrebat el.

Bineînţeles că ştiam. Hsu Chih-mo luase legătura cu mine fiindcă Pearl refuza din nou să-l vadă. Pearl voia să pună capăt aventurii lor. Hsu Chih-mo s-a gândit că făcea asta din cauză că el era încă un bărbat însurat. S-a întors la Shanghai şi i-a cerut soţiei sale divorţul. Dar ea n-a vrut să-i redea libertatea fără o înţelegere financiară imposibilă. Pentru a face rost de bani, Hsu Chih-mo a acceptat invitaţii la conferinţe în toată ţara. Călătorea la câteva zile din oraş în oraş. De asemenea, preda cu jumătate de normă atât la Universitatea din Shanghai, cât şi la Universitatea din Peking. Un prieten, pilot al poştei, i-a oferit călătorii gratuite cu avionul. Hsu Chih-mo a fost recunoscător că putea economisi banii. Prietenul îl ducea de asemenea la Nanking, să se întâlnească în taină cu Pearl.

— Dacă te-a muşcat o dată un şarpe, ţi-e frică de funii pentru totdeauna, mi-a spus cândva Hsu Chih-mo în legătură cu teama lui Pearl faţă de o nouă căsătorie.

— Nu e de-ajuns că sunteţi iubiţi? l-am întrebat eu.

— Nu, mi-a răspuns cu un glas blând, dar hotărât. Aş vrea să-mi petrec restul vieţii cu ea.

Expresia de pe chipul lui Hsu Chih-mo era încă vie în mintea mea. Stătea pe scaunul din mansarda mea. Când s-a ridicat, capul lui a atins tavanul. S-a aplecat ca să aibă loc. În spatele lui, dincolo de fereastra deschisă, se zărea marea de acoperişuri din Shanghai.

Pearl avea să afle vestea după câteva ore. Poate că avea să descopere moartea iubitului ei la micul dejun. Carol nu va băga de seamă şocul mamei sale, iar servitoarea nu va şti de unde izvorăsc lacrimile stăpânei.

Nu-i spusesem lui Pearl despre ultima vizită a lui Hsu Chih-mo. Fusese supărat şi furios pe mine pentru că sprijineam decizia ei.

În trecut, despărţirile lor nu duraseră. Era ca şi cum ai fi tăiat apa cu o sabie. Pur şi simplu nu-şi puteau rezista unul altuia. Hsu Chih-mo făcea cursa gratuită cu avionul de trei ori pe săptămână ca să fie cu ea. Am aflat de la el că pilotul îl lăsa să folosească adesea

casa lui de la ferma din apropiere de aeroport. Pearl mi-a descris vizitele ei acolo.

„Eram ca o dependentă care aleargă spre opiu”, a spus ea despre întâlnirile cu Hsu Chih-mo.

Aflam întruna noi detalii despre accidentul de avion. În ziua respectivă a fost vreme ceţoasă. Pilotul a făcut o eroare. Avionul a lovit vârful muntelui şi s-a prăbuşit. O sursă spunea că pilotul era adesea absorbit de conversaţia cu Hsu Chih-mo. Se credea că era posibil ca accidentul să se fi produs din cauză că pilotul nu era atent.

Ziarele spuneau că soţia lui Hsu Chih-mo a avut inima atât de zdrobită, încât a jurat să renunţe la opiu. Ea a declarat public că avea să-şi dedice viaţa publicării tuturor lucrărilor şi scrisorilor rămase de la soţul ei.

Funeraliile lui Hsu Chih-mo s-au ţinut la Nanking.

— De ce nu la Peking? De ce nu la Shanghai? l-am întrebat eu pe Dick.

— A fost dorinţa lui Hsu Chih-mo, a răspuns el. Voia ca, la moartea sa, cenuşa să-i fie împrăştiată deasupra Muntelui Purpuriu şi a Fluviului Albastru.

Prevăzuse Hsu Chih-mo posibilitatea prăbuşirii sale? Eram uimită de acest gând. Desigur, poetul avusese o imaginaţie activă. N-ar fi fost de neînchipuit ca el să fi nutrit ideea unei morţi dramatice.

Îmi aminteam descrierea făcută de Hsu Chih-mo ultimei despărţiri de Pearl. M-a vizitat după câteva zile de beţie şi nopţi nedormite. De fapt, era cu două zile înainte de zborul fatal.

— Vrei să-i dai asta? m-a întrebat el, întinzându-mi un pachet.

— Ţi-a spus că asta trebuie să înceteze, i-am răspuns eu.

— Va fi ultima dată când te deranjez.

— Ce este?

— Noua mea carte, o colecţie de poeme.

I-am aruncat o privire care spunea „ea nu o va citi”.

— Nu-mi pasă. Ea le-a inspirat.

Oamenii în doliu umpleau străzile din Nanking. Se vindeau magnolii albe şi flori de iasomie. Eu şi Dick luaserăm un tren de la Shanghai la Nanking. Am sosit după-amiază. Dick îi trimisese un mesaj lui Pearl înainte să plecăm, dar nu primise niciun răspuns.

Crematoriul din Nanking era acoperit cu flori albe. Pe zid, o

fotografie a lui Hsu Chih-mo îi întâmpina pe vizitatori. Pe un banner care se întindea pe toată lungimea holului scria: POETUL POPORULUI SE ODIHNEŞTE ÎN PACE. Dincolo de coroana de flori se afla sicriul închis. Dick văzuse trupul prietenului său şi spusese că Hsu Chih-mo ar fi vrut capacul închis.

Acasă la Pearl, nimeni nu ştia unde era ea. Slujnica mi-a spus că stăpâna ei plecase la universitate. În cele din urmă, m-am gândit la casa de la ferma pilotului.

Nu aveam decât vaga descriere a locului făcută de Pearl, dar i-am spus lui Dick că o voi căuta. De îndată ce am ieşit din oraş, m-am rătăcit. Un copil de ţăran m-a îndrumat în direcţia bună. Copilul văzuse un avion aterizând şi decolând de pe un aeroport militar, abandonat din vremea Primului Război Mondial, aflat în apropierea casei. Locul era protejat de dealurile din jur. Buruieni înalte până la brâu creşteau în petice pe pista crăpată.

Casa era acoperită de iederă sălbatică. Broaştele şi greierii şi-au încetat cântecul când m-am îndreptat spre uşă.

Lăcustele mi-au sărit peste picioare şi una aproape că mi-a intrat în gură. În jurul capului meu bâzâiau ţânţari uriaşi.

Uşa stătea să cadă din balamale. Era aplecată într-o rână şi deschisă. Am păşit înăuntru. De îndată ce am intrat, am simţit mirosul de tămâie.

Ea era îmbrăcată într-o rochie chinezească, albastră ca oceanul, brodată cu crizanteme albe, simbolul durerii. Stătea în genunchi, aprinzând tămâie. Îndeplinea pentru Hsu Chih-mo tradiţionala ceremonie chinezească de veghere a sufletului. Aranjase un altar cu flori şi apă.

— Pearl, am strigat-o eu.

Ea s-a ridicat să vină la mine şi s-a prăbuşit în braţele mele.

I-am spus cu blândeţe că venisem să-i aduc pachetul lui Hsu Chih-mo.

Ea a încuviinţat din cap.

I-am dat pachetul şi am spus:

— Voi aştepta afară.

Când a ieşit din casă, semăna cu o orientală, atât îi erau de umflaţi ochii din cauza plânsului.

Ea m-a rugat să arunc o privire pe prima pagină din cartea lui Hsu Chih-mo. Titlul era *Noapte însingurată*.

Dincolo de perdea, luna de toamnă priveşte rece de pe cer.

Cu un evantai din mătase stau şi alung licuricii care zboară pe lângă mine.

Noaptea devine din ce în ce mai rece cu fiecare oră, inima îngheaţă

Când priveşte Fecioara care se roteşte departe de Ciobănaş.

Doar sălbăticia mai rămâne când gloria grădinii a pierit,

Fluviul curge nebăgat în seamă de buruienile care cresc nestânjenite.

Se lasă amurgul, suflă vântul din est şi păsările cântă un cântec trist,

Petale ca nişte nimfe se rostogolesc la pământ din balcoane.

Cunoşteam însingurarea lui Pearl de când eram copii. Căutase întotdeauna pe cineva „ca ea”. Asta nu însemna un alt occidental. Însemna un alt suflet care gusta şi înţelegea atât lumea răsăriteană, cât şi lumea occidentală.

În Hsu Chih-mo, Pearl găsise ceea ce căuta. Cu el, nu se simţise singură. Dacă ea ar fi fost spuma veselă de pe creasta valului, Hsu Chih-mo ar fi fost nisipul vălurit al mării.

Cenuşa s-a strâns pe fundul vasului pentru ars tămâia.

Soarele a apus în spatele dealului şi încăperea s-a cufundat imediat în întuneric.

În viitor, aveam să înţeleg legătura dintre realizările lui Pearl ca romancieră şi iubirea ei pentru Hsu Chih-mo. În cele optzeci de cărţi pe care urma să le scrie pe parcursul vieţii sale, Pearl avea să-şi continue povestea de dragoste cu Hsu Chih-mo.

„Scrierea unui roman e ca vânătoarea şi prinderea spiritelor, va spune Pearl Buck despre propriul proces al scrisului. Romancierul este invitat în vise splendide. Cel norocos reuşeşte să trăiască visul o dată, cel mai norocos îl trăieşte iar şi iar.“

Ea a fost cea mai norocoasă. Trebuie să se fi întâlnit cu spiritul lui de-a lungul restului vieţii sale. Nu voi uita niciodată clipa în care Pearl a aprins ultimul beţişor de tămâie. A compus un poem în chineză, urându-i rămas-bun lui Hsu Chih-mo.

În privirea ta era vara sălbatică,
Pământul râde prin flori.
Dorinţă în răcoarea mormântului,
Mâna vântului atinge.

Mintea încovoiată sub greutatea durerii.
Mă urc singură în barca plină cu orhidee.
Ploaia de primăvară înceţoşează lumina lampionului,
De un verde profund sunt gândurile mele de despărţire de tine.

Şi eu mă consideram norocoasă. Deşi nu m-a iubit, Hsu Chih-mo a avut încredere în mine. Asta făcea ca prietenia noastră obişnuită să fie extraordinară. Între noi existau angajament şi devotament. El mă rugase să păstrez manuscrisele originale ale operei sale poetice. Soţia lui ameninţase că le va arde, fiindcă în acele pagini „simţea mirosul altei femei”.

Am devenit păstrătoarea secretelor lui Hsu Chih-mo. I-am fost atât de credincioasă, încât nici măcar nu am împărtăşit acele manuscrise cu Pearl. Mi-ar plăcea să cred că Hsu Chih-mo m-a iubit într-un mod special. Cea mai importantă lecţie pe care mi-a dat-o a fost aceea că nu există o singură perspectivă asupra lucrurilor sau sentimentelor din univers – că nu există un singur mod de-a înţelege adevărul.

Hsu Chih-mo, bărbatul, copilul, poetul care zâmbea la tot ceea ce depăşea înţelegerea lui, avea să rămână în viaţa mea. Mă aflam, la propriu, în posesia poeziei sale, deşi îmi doream să-i fi cucerit inima. După ce a murit soţia lui Hsu Chih-mo, am început să dau publicităţii poemele lui, unul câte unul. Intenţia mea era să-i fac moştenirea să dureze. Am creat ambiguitate şi publicul a acceptat asta. „Haideţi să permitem misterului să învăluie totul”, le spuneam jurnaliştilor.

Editorialiştii făceau speculaţii despre ce s-ar fi întâmplat dacă Hsu Chih-mo ar fi trăit. Rezultatul a fost că poemele pe care le scoteam la iveală erau publicate în ziare. Publicul era înfometat după Hsu Chih-mo. Întotdeauna existau noi descoperiri despre viaţa lui amoroasă. Era mai celebru după moarte.

Cu timpul, am devenit colecţionară de absolut tot ce însemna Hsu Chih-mo. Pe lângă poemele şi scrisorile lui, vânam copii ale materialelor scrise despre el, chiar şi ale celor mai frivole bârfe.

După moartea sa, m-am mutat la Nanking pentru a fi mai aproape de Pearl şi de amintirea lui.

În numele ziarului *Nanking Daily*, am organizat Conferinţa Hsu Chih-mo. Evenimentul mi-a satisfăcut dorinţa de a-i auzi numele

rostit de buzele celor tineri. Studentele de la universitate purtau sub braţ *Poemele complete* ale lui Hsu Chih-mo ca pe nişte poşete elegante. Îmi aduceau aminte de mine însămi, de felul în care fusesem îndrăgostită cândva şi încă mai eram şi aveam să fiu veşnic. Şopteam numele lui Hsu Chih-mo pe întuneric şi la lumina zilei, singură sau cu Pearl.

La conferinţa mea au luat parte oameni din toate colţurile Chinei. Au existat suspiciuni, zvonuri şi întrebări în legătură cu motivul pentru care Hsu Chih-mo mă alesese pe mine pentru a-i păstra opera. „Am fost cei mai buni prieteni”, răspundeam eu relaxată.

Mă simţeam de parcă trăiam într-o lume fictivă, unde lista amantelor şi preocupărilor amoroase ale lui Hsu Chih-mo continua. Detaliile erau pline de imaginaţie şi foarte vii. Unii au ajuns chiar aproape de adevăr. Cu toate acestea, în final, nimeni nu a lovit ţinta.

Savuram interpretările pitoreşti ale vieţii lui Hsu Chih-mo, ştiind că numai eu deţineam adevărul.

Partea a treia

Capitolul 21

Moartea lui Hsu Chih-mo ne-a reamintit cât de fragilă poate fi viaţa. Privind în urmă, mi-am dat seama că dragostea lui Dick pentru Hsu Chih-mo a fost cea care ne-a unit. Dick fusese cândva combativ şi impozant, dar prietenul lui îl schimbase. Dick recunoştea: „Dacă sunt un uriaş astăzi, este pentru că Hsu Chih-mo m-a învăţat diferenţa dintre înălţimea fizică şi înălţimea intelectuală”.

M-am măritat cu Dick Lin după moartea lui Hsu Chih-mo. El lucra în Shanghai şi venea să mă vadă la Nanking o dată pe lună.

Pearl a continuat să predea la Universitatea din Nanking, dar nu mai zăbovea prin campus. De fiecare dată când zărea copacul sub care obişnuia să stea iubitul ei ca s-o aştepte, izbucnea în lacrimi. Hsu Chih-mo era prezent în viaţa ei mai mult decât atunci când trăia.

— Hsu Chih-mo a fost singurul chinez cinstit cu el însuşi pe care îl ştiu, mi-a spus ea. În felul lui, era îndrăzneţ şi aproape impulsiv. Nu m-am putut abţine să nu-l iubesc. A fost egoist din partea mea. Însă aveam nevoie de el. Aveam nevoie unul de altul.

Un lucru de care Pearl părea să nu fie conştientă era că Hsu Chih-mo fusese, de asemenea, provocarea ei. Eu, din contră, n-am fost niciodată o provocare pentru Pearl. Era atrasă de provocări. Cât a trăit în China, n-a dispreţuit niciodată pe cineva, dar, de asemenea, n-a admirat niciodată pe cineva până la Hsu Chih-mo.

Fără Pearl şi Hsu Chih-mo în viaţa mea, nu aş fi fost niciodată persoana care sunt astăzi. Discutam toţi trei despre Shakespeare, Rousseau, Dickens, despre poeţii şi romancierii chinezi clasici. Deşi publicam şi îi impresionam pe alţii ca scriitoare, asta n-a fost niciodată orezul şi aerul meu, aşa cum era pentru Pearl şi Hsu Chih-mo.

Asemenea lui Carie, Pearl muncea obsesiv pentru biserică şi îşi împărţea binefacerile. Cânta la pianul lui Carie, care se dezmembra. Clapele fie nu mergeau, fie erau dezacordate. Pearl făcea tot ce putea. În timpul sărbătorii de Crăciun, ne adunam laolaltă. Pearl a retradus versurile lui Absalom în chineză. Ne petreceam serile cântând cântecele preferate ale lui Carie, de la *Dumnezeul slavei* la *Salutaţi-l pe prinţul păcii cel născut în ceruri*; de la *A sosit iubirea* la *Ascultaţi, îngerii vestitori cântă*.

Tata nu-şi mai făcea griji în legătură cu prezenţa la biserică – membrii congregaţiei din Chin-kiang îi depăşeau de acum cu mult pe cei ai templelor budiste locale. Tot mai mulţi oameni îl alegeau pe zeul străin Iisus Cristos.

Căminul lui Pearl a devenit ceea ce fusese cândva casa lui Carie – un adăpost pentru cei aflaţi în nevoie. Vecinii treceau pe acolo neanunţaţi. Oamenii luau cu împrumut orice aveau nevoie, de la rădăcină de ghimbir şi usturoi la oale şi tigăi, medicamente şi haine. În timp ce se aflau în vizită, stăteau de vorbă cu Pearl. Se plângeau de vremea rea, de afacerile eşuate, de soacrele nesuferite sau de copiii cu probleme. Pearl îi asculta şi îi consola. Credea că doar atunci când cineva înţelegea suferinţa era capabil de fericire.

Regula casei era ca nimeni să nu le pomenească despre starea lui Carol celor din afară, dar Pearl îşi dădea seama că oamenii se apropiau de ea datorită fiicei sale. Pearl era înţeleasă mai bine. Copiii erau învăţaţi să se joace cu Carol ca şi cum ar fi fost normală.

Aveam bănuiala că Pearl cunoştea adevărata identitate a lui Dick, deşi nu punea niciodată întrebări. În 1933, Dick era conducătorul filialei din Shanghai a Partidului Comunist. Partidul a supravieţuit epurării brutale a naţionaliştilor. Mao s-a retras în provincia Shan-hsi, o zonă îndepărtată, aflată în munţii din nord-vest. Dick a fost lăsat singur la conducere. Abia avea timp să călătorească la Nanking.

Pe când naţionaliştii se luptau cu comuniştii, Japonia a intrat în China. La începutul anului 1934, Japonia a lansat o invazie la scară largă şi a cucerit Manciuria. Naţiunea a protestat şi l-a silit pe conducătorul naţionaliştilor, Chiang Kai-shek, să se alieze cu comuniştii în loc să-i vâneze.

În timp ce trupele naţionaliste se întorceau şi mărşăluiau spre Manciuria pentru a lupta cu japonezii, Mao şi-a sporit forţele. Dick a

primit ordine secrete de la Mao să se concentreze asupra generalilor-cheie care îl serveau pe Chiang Kai-shek. Scopul lui Dick era să-i instige să stârnească o revoltă în interiorul armatei naţionaliste.

— Vom duce trupele rebele la Mao, mi-a spus Dick.

Deşi eram conştientă de pericol, îl sprijineam. Era clar că pur şi simplu nu putea fi oprit. Ce mă preocupa era siguranţa lui.

Într-o zi, temerile mele au devenit realitate: planul său a dat greş după scurgerea unor informaţii preţioase. Până să aflu vestea, Dick fugise. Peste noapte, se afla pe lista persoanelor căutate de guvern. Era urmărit pretutindeni. Curând a rămas fără locuri în care să se ascundă la Shanghai. Oricine îl primea, era urmărit şi arestat.

M-am dus la Pearl să o întreb dacă putea să-l ajute pe Dick făcându-i rost de o slujbă temporară la Universitatea din Nanking.

— Dick trebuie să aibă o slujbă pentru a se înregistra la primărie ca rezident legal, i-am explicat. Va accepta orice slujbă, chiar şi ca om de serviciu sau paznic de noapte. Nu va fi o povară financiară pentru universitate, fiindcă vă vom da noi bani să-i plătiţi salariul.

Pearl a promis că va încerca, însă m-a prevenit că situaţia din Nanking devenea nesigură.

— L-aş angaja pe Dick ca servitor în casa mea, dacă lucru ăsta n-ar fi foarte suspect, a adăugat ea. Sunt supravegheată, fiindcă toţi străinii sunt consideraţi aliaţi ai Japoniei.

În clipa în care a ajuns în Nanking, Dick a fost arestat şi aruncat în închisoarea militară a naţionaliştilor. Deşi adevărata lui identitate nu era încă descoperită, a fost judecat ca fiind comunist. I s-a cerut să coopereze şi să divulge numele tovarăşilor săi. Când a refuzat, a fost bătut şi i-a fost zdrobită falca.

— I s-a permis să fie văzut de un doctor? a întrebat Absalom când i-am dat vestea lui Pearl.

— Nu, am răspuns eu.

— Prostii! a zis Absalom. Nu cred că suntem neputincioşi. S-a întors spre fiica lui şi a adăugat: E imposibil să nu putem face ceva ca să-l ajutăm pe Dick.

— Tată, trebuie să fim prevăzători. Nu suntem singurii expuşi riscului, a zis Pearl, amintindu-i de ceilalţi oameni din casa ei. Suntem răspunzători şi pentru vieţile lor.

Casa ei era ticsită. În afară de Absalom şi de Carol, se mutase acolo şi Grace, sora lui Pearl. Ea şi familia ei rămăseseră în China

ca misionari. Janice, fiica recent adoptată a lui Pearl, se afla şi ea acolo. Era puţin mai mare decât Carol. Cele două deveniseră deja surori apropiate.

Pearl a insistat să rămân la ea în loc să mă întorc acasă.

Când Universitatea din Nanking a refuzat propunerea lui Pearl de a-l angaja pe Dick, Absalom, care avea şaptezeci şi şapte de ani, s-a dus la autorităţile din Nanking şi a afirmat că Dick e asistentul său şi că lucrează pentru biserică.

— A fost prima oară în viaţa lui când tata a ales să păcătuiască, a spus Pearl mai târziu, după eliberarea lui Dick.

Absalom îşi făcea o datorie din a-i apăra pe membrii bisericii sale. Avea dificultăţi din cauză că Dick nu era creştin. Tata a fost cel care l-a convins că, ajutându-l, ne ajuta familia.

— Dick are nevoie să vadă lucrarea lui Dumnezeu în acţiune, i-a zis el. Datorită faptei tale bune, s-ar putea să asişti în curând la convertirea lui.

Absalom ştia că Chiang Kai-shek devenise el însuşi creştin de curând, deşi se convertise doar pentru a îndeplini cererea făcută la căsătorie de soţia lui. Când a auzit asta, Absalom a ştiut că avea o şansă.

— Dar dacă Dick refuză după aceea să se convertească? am întrebat eu. Nu vrem să-l dezamăgim pe Absalom.

— Dick îşi va aduce aminte că a fost salvat de un om al lui Dumnezeu, a răspuns tata.

Chiar şi acoperit de o barbă, chipul lui Dick era groaznic de desfigurat. Partea dreaptă a maxilarului era umflată şi mult mai mare decât cea stângă. Pearl a aranjat să-l vadă un doctor de la Ambasada Americană. Doctorul i-a reaşezat maxilarul şi i-a fixat gura cu fire, ca să stea închisă.

Zile în şir, Dick n-a putut să vorbească. Poate că lucrul ăsta a fost un noroc, fiindcă nu putea să răspundă la discursurile despre Dumnezeu ale lui Absalom. Dacă Dick ar fi fost în stare să vorbească, cei doi ar fi intrat în conflict.

Râzând la acest gând, Pearl a zis:

— Dick ar încerca să-l convertească pe Absalom la comunism.

În cele din urmă Dick s-a săturat. A plecat fără să-şi ia rămas-bun de la Absalom.

La două săptămâni după eliberarea sa, de la sediul comuniştilor

a sosit un ordin. Dick a plecat a doua zi pentru a se i alătura lui Mao, la baza acestuia din Yenan. I-a spus lui Pearl că e recunoscător pentru faptul că Absalom l-a salvat, dar că nu ar putea să creadă niciodată în Dumnezeu.

— Tatăl tău trebuie să afle că noi, comuniştii, luptăm pentru o cauză adevărată, i-a zis el. Într-o bună zi, China va fi eliberată de politică şi religie. Oamenii vor fi propriii lor zei.

Pearl i-a mărturisit lui Dick că ea şi tatăl ei nu erau de acord cu privire la multe lucruri:

— El e îngerul luptător al lui Dumnezeu. Nu-l înţeleg, dar îl iubesc.

Dick i-a răspuns că asta nu avea logică pentru el.

— Eu n-aş putea să-mi iubesc tatăl dacă ar fi duşmanul meu politic, a zis el.

Pearl a zâmbit.

— Pentru mine nu există duşmani.

Privind în urmă, întâlnirea cu Pearl şi Absalom l-a ajutat pe Dick să devină un alt gen de comunist. Într-o anumită măsură, a fost o ilustrare perfectă a modului cum lucrează Dumnezeu. Numai viitorul avea să dezvăluie schimbările care se petrecuseră înăuntrul lui Dick. Fără să-şi dea seama, orizontul lui s-a lărgit atunci când lumina lui Dumnezeu a strălucit asupra sa.

Înainte ca soţul meu să plece, ne-am petrecut seara împreună. Încă îl durea maxilarul, dar i-am gătit felul lui preferat şi am stat treji până noaptea târziu, discutând despre planurile noastre. Dick era entuziasmat de călătoria pe care urma să o facă, deşi amândoi am vărsat lacrimi la gândul despărţirii. El mi-a promis că se va întoarce să mă ia de îndată ce se va instala. Ştiam că, dacă aş fi insistat, ar fi rămas în Nanking. Ar fi făcut asta pentru mine, chiar dacă inima lui se afla deja alături de Mao şi de tovarăşii săi. Dick m-a părăsit cu un citat din *madame* Curie: *Cel slab aşteaptă o şansă, pe când cel puternic creează*. Prin *şansă*, înţelegea visul său despre o Chină a poporului.

Două luni mai târziu, când i-am trimis prima scrisoare, aveam să-i împărtăşesc o veste soţului meu. În ultima noastră noapte împreună împărţiserăm acelaşi pat şi rămăsesem însărcinată. Eram fericită la culme deoarece, cu mulţi ani înainte, un doctor îmi spusese, după avortul spontan, că nu voi mai putea să am copii. Eu aveam patruzeci şi trei de ani, iar Dick patruzeci şi şase. A fost cea

mai fericită scrisoare pe care am trimis-o vreodată.

Pearl a propus să încep să strâng medicamente şi să le împachetez în genţi. Aflase de la un prieten, un jurnalist american care îl intervievase pe Mao, că „medicamentele sunt cea mai bună monedă în Yenan”. În plus, nu voiam să-mi lipsească medicamentele pentru nou-născutul meu.

Capitolul 22

Ziua în care tata şi-a părăsit biserica din Chin-kiang ca să vină la Nanking a fost ziua în care Pearl a simţit că siguranţa străinilor în China era un lucru de domeniul trecutului.

Tata ne-a povestit că biserica a fost atacată. Guvernul naţionalist era convins că comunismul era o idee străină şi, prin urmare, biserica era cu siguranţă o ascunzătoare pentru comunişti.

— Dick a fost norocos că a plecat mai repede, a zis el. Putea fi prins şi omorât dacă rămânea.

Am aflat că toate căile de scăpare din Nanking spre interiorul ţării şi spre oraşele de pe coastă erau controlate acum de căpetenii războinice, care deveniseră aliatele naţionaliştilor.

Pe când ne strângeam la biserică, într-o dimineaţă de duminică, oraşul Nanking nu dădea niciun semn despre ceea ce era pe cale să se întâmple. Oamenii credeau că aici nu se va petrece ceea ce se petrecuse în Chin-kiang, deoarece Nankingul era un oraş-capitală şi avea multe ambasade străine.

Absalom conducea lectura Bibliei. Studiam capitolul 27, călătoria lui Pavel la Roma. Îmi venea greu să mă concentrez. Îmi făceam griji pentru Dick şi pentru siguranţa pruncului din pântecul meu. Urmărind cuvintele cu degetul, îl ascultam pe Absalom.

— *Şi nearătându-se nici soarele, nici stelele timp de mai multe zile, şi ameninţând furtună mare, ni se luase orice nădejde de scăpare*...[3]

Pe când Absalom se chinuia să ne convingă că Dumnezeu nu va lăsa răul să învingă, a dat buzna înăuntru un tânăr ofiţer roşcat de la Ambasada Americană. Abia mai putea să răsufle şi era scăldat în sudoare.

— Da, domnule? a spus Absalom iritat de întrerupere. Cu ce vă pot ajuta?

[3] Faptele Sfinţilor Apostoli (27:20) (n.t.).

Ofiţerul i-a întins o scrisoare şi a zis:

— Consulul general a ordonat evacuarea imediată a tuturor americanilor din Nanking.

— *Ce* se petrece?

Absalom a pus Biblia jos.

— Guvernul chinez ne-a informat că a pierdut controlul asupra haosului care se întinde, a răspuns repede ofiţerul. Au fost răscoale în provinciile Shandong, Anhui şi Jiangsu. Gloata şi soldaţii au omorât străini.

— În Nanking n-am văzut aşa ceva, a spus Absalom. Sunteţi sigur că domnul consul general nu face din ţânţar armăsar?

— Domnule, trebuie să plec, a zis ofiţerul şi a ieşit.

Biserica era tăcută.

Toţi ochii erau îndreptaţi spre Absalom.

El a schiţat o expresie indiferentă în timp ce lua din nou Biblia în mâini. A dat pagina şi a început să citească. Vocea îi era calmă, ca şi cum nu se întâmplase nimic.

— Dar acum vă îndemn să aveţi voie bună, căci niciun suflet dintre voi nu va pieri, ci numai corabia. Căci mi-a apărut în noaptea aceasta un înger al Dumnezeului, al Căruia eu sunt şi Căruia mă închin…[4]

Absalom a rugat mulţimea să i se alăture şi noi l-am urmat:

— Zicând: Nu te teme, Pavele. Tu trebuie să stai înaintea cezarului; şi iată, Dumnezeu ţi-a dăruit pe toţi cei ce sunt în corabie cu tine. De aceea, bărbaţilor, aveţi curaj, căci am încredere în Dumnezeu…[5]

Tata devenea neliniştit. În cele din urmă, nu s-a mai putut stăpâni.

— Absalom, a strigat el.

Acesta l-a ignorat.

— Stăpâne Absalom!

Vocea tatei tremura.

— Da, domnule Yee? a răspuns Absalom vizibil deranjat. Ai face bine să ai un motiv întemeiat ca să mă întrerupi aşa.

Cu o notă de panică în glas, tata a strigat:

— Nankingul va fi următorul Chin-kiang!

— Linişteşte-te, domnule Yee!

— Timpul e scurt, a stăruit tata. Tu şi familia ta trebuie să plecaţi

[4] Faptele Sfinţilor Apostoli (27:22–23) (n.t.).

[5] Faptele Sfinţilor Apostoli (27:24–25) (n.t.).

imediat!

— Ce tot vorbeşti acolo, domnule Yee? a spus Absalom uitându-se fix la el. Unde propui să mergem?

— Acasă, stăpâne Absalom!

— Suntem acasă.

— Nu! Vreau să zic acasă la voi, în America! a început tata să se bâlbâie. Domnule, viaţa voastră se află în pericol!

— N-o să plec nicăieri, a răspuns Absalom cu fermitate. Căminul meu e China.

Pearl a privit evacuarea tuturor prietenilor ei occidentali. Muncitorii lucrau zi şi noapte, cărând valize şi genţi spre râu, unde aşteptau vasele cu aburi. Ultima familie americană care a plecat a fost cea a doctorului de la ambasadă. Când vasul lor s-a îndepărtat, Pearl s-a pierdut cu firea.

— Dacă se îmbolnăveşte Carol? a ţipat ea la Absalom. Dacă tu cazi de pe măgar şi îţi rupi un picior?

— Chinezii au supravieţuit mii de ani fără medicamente occidentale, a răspuns Absalom.

— Dacă e nevoie de operaţie? a întrebat Pearl.

— Dumnezeu va avea grijă de noi.

— Tată, te rog, asta e o chestiune practică.

— Dar *vorbesc* despre o chestiune practică, s-a enervat Absalom. Trebuie să ai încredere în Dumnezeu.

— Am un copil bolnav şi nu mă pot descurca fără doctor, tată.

— Lucrarea lui Dumnezeu cere sacrificii, a spus Absalom fără să se uite la ea.

— Lucrarea lui Dumnezeu? s-a înfuriat Pearl. E lucrarea ta! E gloria lui Absalom, obsesia lui Absalom! De ce-ar trebui să ne sacrificăm noi, ceilalţi, pentru tine?

Grace i s-a alăturat lui Pearl, rugându-l pe tatăl ei să se gândească mai bine.

— Ce-aveţi cu toţii? a urlat Absalom. N-aveţi decât să plecaţi! Luaţi-o din loc înainte să plece vapoarele.

— Nu putem pleca fără tine, au zis Pearl şi Grace. Eşti un om bătrân!

— Dumnezeu nu va lăsa să mi se întâmple nimic, a răspuns el încrezător. Are nevoie de mine ca să-i fac lucrarea.

Aerul mirosea a ars. Străzile din Nanking deveniseră

fantomatice. Activitatea comercială încetase. Aproape toţi străinii fugiseră deja. Pearl şi Absalom se ascundeau în casă. Deşi servitorii ei voiau să rămână în continuare, Pearl a stăruit ca ei să plece. Le-a promis că îi va angaja din nou după ce trecea pericolul. Servitorii au plecat. Ştiau că, dacă ar rămâne, ar putea fi ucişi pentru că i-au slujit pe străini.

Eu şi tata eram ocupaţi, încercând să umplem vasele pentru apă şi să facem provizii de mâncare. Treceam în fiecare zi pe la Pearl ca să vedem ce mai face familia ei. Ea mi-a spus că Absalom devenise o problemă. Refuza să stea în casă. Credea că ceea ce se întâmpla era perfect pentru munca sa. „Oamenii disperaţi se întorc către Dumnezeu”, zicea el.

Pearl şi Grace i-au cerut ajutorul tatei. L-au rugat să găsească un mijloc de a-l opri pe Absalom.

Tata l-a provocat în legătură cu traducerile sale în chineză din Biblie. Cei doi s-au contrazis zgomotos.

— Nu e o eroare, a insistat tata, unele poveşti pur şi simplu nu au logică în chineză.

Până la urmă, Absalom a hotărât să stea să lucreze la revizuirea acestora.

În doar câteva zile, străzile s-au umplut de necunoscuţi. Magazinele, ale căror uşi şi ferestre erau acoperite cu scânduri bătute în cuie, au fost sparte. Oamenii fugeau şi alţii îi urmăreau. Se auzeau ţipete şi strigăte zi şi noapte. Am auzit zgomotul unor împuşcături îndepărtate.

M-am dus la universitate, întrebându-mă ce se întâmplase acolo. Campusul era tăcut ca un cimitir. M-am îndreptat spre clădirea facultăţii de ştiinţe şi am văzut găuri de gloanţe în ferestre. Apoi am zărit pete de sânge pe trotuar.

— Ajutor! am auzit o voce.

Spre groaza mea, am găsit un străin ascunzându-se în spatele tufişurilor, într-o baltă de sânge. Fusese împuşcat în piept.

— Ajutor! a strigat omul, chinuindu-se să vorbească. Sunt rectorul universităţii şi sunt… sunt misionar american.

Înainte să apuc să întreb cum îl cheamă, a leşinat.

— Domnule! Domnule!

Am îngenuncheat şi l-am zgâlţâit.

Bărbatul a murit în braţele mele. Zgomotul împuşcăturilor era acum atât de aproape, că auzeam şuieratul gloanţelor. Am întins

bărbatul mort pe jos şi l-am acoperit cu bluza mea. Am pornit spre oraş. Simţeam vântul rece pe faţă. Altminteri, era o zi perfectă de primăvară, cu camelii care înfloreau.

O femeie alerga spre mine. Braţele ei se agitau frenetic în aer.

Am recunoscut-o.

— Floare de Liliac!

— Au venit gloatele! a ţipat Floare de Liliac. Îi caută pe străini! Deja au omorât unul. Am auzit că era rectorul universităţii.

— Floare de Liliac, omul ăla a murit la braţele mele!

Ea a zărit sângele de pe mâinile şi hainele mele. I-a pierit culoarea din obraji.

Am luat-o pe scurtături printre dealuri, spre casa lui Pearl. Regretam că nu insistasem ca Pearl şi familia ei să plece cu multe zile în urmă. A început să mă cuprindă panica în timp ce îmi imaginam gloata. Floare de Liliac mi-a spus că fusese martoră la omorârea unor creştini chinezi, prietenii şi vecinii noştri.

Pearl se simţea norocoasă că toţi cei din familia ei supravieţuiseră până acum. Casa fusese prădată de trei ori de soldaţi şi de grupuri de bărbaţi furioşi. Fuseseră luate toate lucrurile de valoare. Ultimul grup plecase dezamăgit că nu mai rămăsese nimic.

Fruntea lui Absalom sângera. Încercase să oprească gloata şi fusese trântit la pământ cu un pumn. Nici măcar asta nu-l împiedicase pe Absalom să continue să-i convingă pe intruşi. Era hotărât să dovedească măreţia lui Dumnezeu. Tata fusese cel care le oferise prădătorilor ultimii săi bani, pentru ca aceştia să plece.

Pearl a fost devastată aflând că rectorul universităţii, un prieten apropiat, fusese omorât.

— La Nanking vor veni şi mai mulţi soldaţi, a prezis tata.

Pearl şi Grace îşi ţineau copiii în braţe. Grace plângea. Surorile se întrebau dacă ar fi înţelept să despartă familia.

Tata i-a spus lui Pearl că soldaţii şi gloatele se aflau pretutindeni şi că era periculos să umbli pe-afară.

— Vor trage în clipa în care vor vedea un străin.

Absalom a vorbit din nou despre credinţa în Dumnezeu.

Pearl i-a întors spatele.

Absalom le-a propus să se roage împreună.

— Haideţi să ne pregătim cum se cuvine pentru a ne întâmpina soarta.

Nimeni n-a răspuns.

Absalom a plecat în camera lui şi a închis uşa.

Pearl şi Grace s-au uitat una la alta. Aveau ochii plini de lacrimi.

Îmi era frică. Nimeni nu ştia ce e de făcut.

Pearl a luat un stilou şi hârtie şi a început să scrie repede.

— Mă duc pe chei, a anunţat ea. Poate că unui vapor străin i se va face milă de noi. Nu strică să încerc. Scriu toate numele noastre.

— Lasă-mă pe mine să fac asta, m-am oferit eu. Cu părul tău blond, ai fi o ţintă sigură.

Pearl mi-a întins scrisoarea împăturită.

— Dă asta oricui crezi că ar putea să ne ajute.

— Lăsaţi-mă pe mine să merg, s-a oferit tata. Soldaţii o vor răpi pe Salcia. În afară de asta, e însărcinată.

— Nu, tată, am spus eu. Eşti bătrân…

Înainte să pot spune mai multe, tata a luat scrisoarea de la Pearl şi a ieşit din casă. Nu-l mai văzusem niciodată alergând atât de repede. Silueta lui mică alerga în salturi, ca o căprioară, până când a dispărut din raza noastră vizuală.

Nu îndrăzneam să aprindem lumânări. Copiii dormeau.

Pearl şi Grace stăteau în spatele uşii de la intrare. Ascultau fiecare zgomot. Eu eram epuizată după căratul apei în casă şi încercam să dorm pe o saltea de paie aşezată pe jos. Mă gândeam la Dick şi la tata şi mă rugam pentru siguranţa lor.

După multe ore, un ciocănit puternic în uşă m-a trezit dintr-un somn adânc.

Crezând că era gloata, toată lumea a sărit în picioare.

— Cine e? a întrebat Pearl.

— Deschide uşa, te rog! Sunt eu, Soo-ching!

— Te cunosc? a întrebat Pearl.

— Da, l-am născut pe fiul meu în curtea ta!

— Ce?

— Mă cheamă Soo-ching, iar pe fiul meu îl cheamă Confucius!

— A, Confucius! Da, îmi amintesc!

Pearl a deschis uşa.

O duhoare grea de bălegar a intrat în încăpere odată cu femeia.

— Ce-ai păţit, Soo-ching? a întrebat Pearl.

— Mi-am turnat o găleată de excremente pe mine, pentru siguranţă, a zis ea.

— Cu ce pot să te ajut? a întrebat-o Pearl.

— Să mă ajuţi pe mine? Nu, am venit aici ca să te ajut eu pe

tine! Pentru că mâine o să fii moartă!

— Ce vrei să spui, Soo-ching?

— Am fost silită să gătesc pentru soldaţi. Pregătesc un ospăţ festiv pentru mâine. I-am întrebat de ce şi mi-au zis că mâine îi vor omorî pe toţi străinii din Nanking!

Pearl s-a făcut albă la faţă.

— Am venit să-ţi ofer o ascunzătoare, doamnă Pearl, a zis Soo-ching.

— Ce amabil din partea ta, Soo-ching! a strigat Pearl.

— Buddha te binecuvântează, Pearl. Mi-ai oferit un strop de apă când muream de sete. Acum e rândul meu să-ţi ofer un pârâu, a zis Soo-ching, apoi s-a întors ca să ni-l prezinte pe fiul ei. Confucius, vino să-ţi exprimi recunoştinţa.

Confucius, un băiat saşiu şi slab ca un băţ, s-a înclinat în faţa lui Pearl.

Cu lacrimi în ochi, familia lui Pearl, chiar şi Absalom, s-a strâns şi a urmat-o pe Soo-ching, până au ajuns la coliba ei cu acoperiş din stuf.

În clipa în care Soo-ching a deschis uşa, ţânţarii au ieşit în roi, ca nişte mingi maronii. Au luat cu asalt feţele, braţele şi picioarele noastre. Bâzâitul lor era precum zece *erhu*-uri care cântă în acelaşi timp.

— Nu se apropie nimeni din cauza duhorii, a zis Soo-ching.

De îndată ce Pearl, Grace, Absalom şi copiii au intrat în colibă, Soo-ching a mutat nişte baloţi de paie în uşă, ca să o închidă ermetic şi să îngreuneze deschiderea ei. A adus nişte găleţi cu urină de măgar şi le-a turnat pe pământul bătătorit din faţa uşii.

Tata şi-a făcut apariţia epuizat. Nu reuşise să găsească niciun ajutor. L-am întrebat ce a făcut cu scrisoarea lui Pearl. Mi-a zis că i-a dat-o lui Chan Tâmplarul.

— O să găsească un vapor, dacă există vreunul.

M-am întristat.

— Pearl aştepta întoarcerea ta.

Tata a zis că era vremea să ne gândim la propria noastră supravieţuire.

— Ai vreo veste de la soţul tău? m-a întrebat el. Credeam că o să vină să te ia.

— Dick a trimis un mesaj, am spus eu. Dar cine o să-i ajute pe Pearl şi pe familia ei?

— Am făcut tot ce-am putut, a răspuns tata.

— De ce nu mergi să-ţi cauţi o ascunzătoare?

Eram dezamăgită.

— O s-o fac.

Nu am prevăzut ceea ce urma să se întâmple: eu şi tata am fost răpiţi în plină zi. Incapabilă să reziste unei recompense, o cunoştinţă l-a vândut pe tata soldaţilor.

Informatorul a arătat spre tata.

— Omul ăsta ştie exact unde se ascund străinii.

Eu şi tata ne-am dat seama că aveam de-a face cu soldaţi profesionişti, al căror conducător era o căpetenie războinică pe care o cunoşteam, Împăratul Ţopârlan.

Trecuseră mai bine de douăzeci de ani de când îl întâlnisem prima oară. Dintr-o căpetenie războinică locală ajunsese comandantul armatei naţionaliste din regiunea noastră. Împăratul Ţopârlan pretindea că omorâse mai mulţi străini decât oricine altcineva din ţară. El era răspunzător de moartea rectorului.

Soldaţii se pregăteau să ne tortureze. Voiau să afle locul în care se ascundeau străinii. Mi-am încleştat dinţii şi m-am rugat. Soldaţii m-au înecat cu apă cu ardei iute până când am leşinat.

M-am trezit într-o cameră curată. Tata stătea lângă mine. I-am simţit nervozitatea şi l-am întrebat:

— Tată, unde suntem?

Am văzut că avea vârfurile degetelor înfăşurate în bandaje din pânză.

— Ia nişte apă, Salcia.

Mi-a întins cana.

— Nu, tată. Mai întâi explică-mi ce s-a întâmplat, te rog.

— O să te scot de-aici.

— Tată, ce se întâmplă?

— Am făcut un târg şi amândoi vom fi eliberaţi.

— Târg? am repetat privindu-l ţintă. Ce fel de târg? Ce-ai făcut?

Mi-a ocolit privirea.

— Vorbeşte, tată!

Mă străduiam să nu-mi las imaginaţia să o ia razna.

— Cel mai important lucru e că suntem amândoi în siguranţă, a insistat el. Uită-te la tine, eşti plină de sânge. Ai fi putut să-ţi pierzi copilul.

Posibilitatea a ceea ce ar fi putut să facă el m-a izbit.

— Nu-mi spune, tată, doar n-ai…

M-am oprit, înţelegând ce trebuie să se fi întâmplat. Tata a lăsat capul în jos.

— Nu se poate! Nu, tată, nu e posibil…

Tata a început să plângă ca un copil vinovat. Simţeam cum îmi îngheaţă sângele în vene.

— Am comis o crimă groaznică, a spus tata cu glas pierit. Merit să merg în iad.

L-am tras de braţe şi l-am scuturat:

— Nu! N-ai făcut asta!

— Au folosit aşchii ascuţite de bambus pe care mi le-au împins sub unghii, mi-a mărturisit, apoi a ridicat mâinile şi a tras de pânză, dând la iveală degetele însângerate. Au zis că or să te omoare dacă refuz să cooperez.

— Le-ai spus unde se ascund Absalom şi Pearl?

Prăbuşindu-se în genunchi, tata dat din cap în semn de aprobare.

Capitolul 23

— Nu sunt niciun fel de străini aici! strigau Soo-ching şi Confucius încercând să-i împingă pe soldaţi de lângă colibă.

S-a strâns o mulţime care privea cu teamă.

Un soldat o lovit-o pe Soo-ching cu patul puştii. Ea s-a clătinat ameţită spre spate şi din nas a început să-i curgă sânge.

Confucius a sărit pe soldat şi l-a muşcat.

Alţi soldaţi l-au tras pe băiat şi l-au lovit în burtă.

Stând ascunşi în mulţime, eu şi tata eram ruşinaţi şi speriaţi.

— Haideţi să dăm foc colibei, a propus un soldat.

Ceilalţi soldaţi au fost de acord.

— Haideţi să-i prăjim pe străini!

— Nu! a ţipat Soo-ching.

Mulţimea a înaintat şi a început să-i împingă pe soldaţi.

— Nu sunt străini în colibă!

S-a auzit pocnetul ascuţit al unei împuşcături. Un bărbat în uniformă militară cu guler înalt, cu trese pe umeri, a trecut cu paşi mari prin mulţime. Era Împăratul Ţopârlan. Haina lui avea un şir de nasturi aurii, strălucitori. Pe piept avea prinse medalii. Pălăria lui semăna cu o frunză de lotus.

— E cineva aici căruia îi e foame de un glonţ?

Obrajii graşi ai Împăratului Ţopârlan tremurau.

Soo-ching s-a târât spre el şi l-a apucat de picioare.

— Onorate general, cruţaţi-mi casa, vă rog! a ţipat ea.

— Doar dacă-i predai pe străini.

Împăratul Ţopârlan a fluturat pistolul.

— Nu ştiu nimic de străini, a strigat Soo-ching.

— Mamă de păduchi! Cum îndrăzneşti să mă minţi? Împăratul Ţopârlan a plesnit-o peste faţă, apoi s-a întors spre soldaţii săi: Voi ce aşteptaţi, idioţilor?

— Vă rog! s-a milogit Soo-ching trăgându-l de braţe pe Împăratul Ţopârlan.

— Scroafă împuţită! a strigat acesta lovind-o cu piciorul. Ia-ţi mâinile de pe mine!

Soldaţii s-au apropiat. Au dat la o parte baloţii de paie din faţa uşii. Împăratul Ţopârlan s-a îndreptat spre uşă şi a deschis-o cu o lovitură de picior.

Soo-ching s-a aruncat la picioarele Împăratului Ţopârlan:

— Mai bine mor decât să-mi daţi foc la casă!

Împăratul Ţopârlan s-a îndepărtat de Soo-ching şi a tras cu arma spre ea.

— Mamă! a ţipat Confucius.

Soldaţii au imobilizat-o pe Soo-ching la pământ şi ea s-a zbătut să se elibereze.

— O să ai parte de o moarte înceată, femeie nebună! Fluturându-şi pistolul, Împăratul Ţopârlan a poruncit: Jupuiţi iepurele şi daţi foc colibei!

Soldaţii s-au apucat să o lege pe Soo-ching cu o funie. Pe acoperiş au fost aruncate paie aprinse.

— Opriţi-vă, în numele lui Dumnezeu! s-a auzit o voce. Absalom s-a ivit în uşa colibei.

În spatele lui stăteau Pearl, Grace şi copiii.

— Legaţi-i pe străini, a ordonat Împăratul Ţopârlan. Aliniaţi-i!

— Absalom!

Tata s-a aruncat la picioarele lui Absalom.

— Domnule Yee, prietene! a răspuns Absalom.

Tata s-a plesnit peste obraji cu ambele mâini.

— Te-am trădat! Am cedat torturii! Fie ca Dumnezeu să mă pedepsească!

Tata s-a întors spre Împăratul Ţopârlan şi a pledat:

— Aceşti străini n-au făcut niciun rău Chinei. Au trăit alături de noi toată viaţa. Iată, aceasta e Pearl! O mai ţineţi minte de când era fetiţă? A fost crescută în Chin-kiang, sub cârmuirea Domniei

Voastre…

— Dă-te la o parte sau vei muri împreună ei! a zbierat Împăratul Ţopârlan.

— Domnia Voastră! a strigat tata.

Soldaţii l-au târât pe tata de acolo.

Absalom, Pearl, Grace şi copiii au fost aliniaţi lângă coliba care ardea.

Nu mai ştiam unde mă aflu. Nu mă puteam gândi decât la cuţitul lui Dick, ascuns într-un coş din bucătăria mea. Picioarele au început să mă poarte spre casă. Alergam.

Când m-am întors, se strânsese o mulţime şi mai mare. Mulţi oameni erau din târgurile şi satele din împrejurimi, venind în oraşul nostru să caute refugiu din faţa haosului, îi întreceau ca număr pe oamenii din oraş. Printre ei se aflau mulţi care credeau că străinii erau blestemul Chinei. Simţeau că, cu cât ne descotoroseam mai repede de ei, cu atât era mai bine.

Mi-am croit drum prin mulţime, împingând oamenii la o parte ca să ajung la Împăratul Ţopârlan. Aveam intenţia de a-l înjunghia.

— Tu! a strigat el zărindu-mă.

M-am tras înapoi, ascunzând cuţitul lui Dick sub cămaşă.

Împăratul Ţopârlan stătea în apropierea locului în care fuseseră aliniaţi Absalom, Pearl, Grace şi copiii. Cât timp fusesem plecată, mâinile le fuseseră legate la spate.

Speram să pot ajunge la Împăratul Ţopârlan înainte să mă împuşte.

— O să mor eu primul, a zis Absalom cu o voce calmă, apoi s-a uitat la fiicele şi la nepoţii lui. Vom fi cu Dumnezeu.

Îngrozită, mulţimea privea în tăcere.

Absalom s-a întors cu faţa spre mulţime şi a început să cânte.

Cel mai mare dar pe care l-a cunoscut lumea
A fost când Dumnezeu cel Măreţ,
Care e plin de milă,
L-a trimis pe Fiul Său.

Pearl, Grace şi copiii i s-au alăturat.

Iubirea a venit,
Speranţa a început.
El avea însă o chemare mai înaltă,
Să ne izbăvească de păcatele noastre.

— Stăpâne Absalom, au strigat creştinii chinezi, căzând în genunchi şi începând şi ei să cânte.

Căci din cauza păcatului omului ne-am prăbuşit.
Dar Fiul lui Dumnezeu
Puterea Iadului a zdrobit.
De moarte nu ne mai temem.

Absalom cânta de parcă se afla în biserica lui.

— Pregătiţi-vă să trageţi! a zbierat Împăratul Ţopârlan.

M-am furişat în spatele lui şi am scos cuţitul.

Auzind zgomotul, Împăratul Ţopârlan s-a întors. Puteam să-i văd clar ochii mari de broască.

Nu mai ţin minte nimic după aceea. Ştiu doar că am ridicat cuţitul, iar apoi totul s-a întunecat.

„Eşti o furnică ce încearcă să scuture un pin!”, mi s-a povestit că spusese Împăratul Ţopârlan, după ce unul dintre soldaţii săi mă lovise în ceafă.

Când am deschis ochii, am auzit:

— Omorâţi-i pe creştinii amatori de orez!

Am descoperit că aveam mâinile legate la spate şi zăceam pe jos. Ceafa îmi zvâcnea de durere.

— Fie-vă milă! am auzit-o pe Pearl implorând. Salcia e însărcinată!

— Însărcinată? a râs Împăratul Ţopârlan. Foarte bine! O să economisesc un glonţ!

Soldaţii m-au ridicat şi m-au aşezat lângă Absalom.

— Lăudat fie Domnul, a zis Absalom. El te va binecuvânta cu curaj.

Tata s-a aruncat la pământ şi i-a făcut plecăciuni Împăratului Ţopârlan cu capul atingând pământul.

— Eliberaţi-o pe fiica mea!

Soldaţii l-au lovit cu puştile până când a tăcut.

— Salcia, mergem acasă, mi-a zis Absalom.

M-am uitat în ochii lui. Nu am văzut deloc teamă – numai încredere şi iubire.

— Îngerii sunt aici, a murmurat el. Dumnezeu ne aşteaptă.

Am închis ochii şi m-am sprijinit de Absalom. Nu voiam să mor.

Soldaţii au luat poziţie de tragere şi şi-au îndreptat puştile spre noi.

Împăratul Ţopârlan a strigat:

— Pregătiţi-vă să tr…

Înainte ca Împăratul Ţopârlan să termine propoziţia, pământul s-a cutremurat sub mine. S-a ivit o lumină puternică, urmată de un bubuit asurzitor.

Mi-am pierdut echilibrul şi am căzut.

Ploua cu bulgări de ţărână.

Simţeam că mă înăbuş în timp ce norii de praf se rostogoleau pe pământ.

— Ce se întâmplă? l-am auzit zbierând pe Împăratul Ţopârlan.

— Trebuie să fie Dumnezeul creştin care îşi arată mânia! s-a auzit vocea tatei.

Soldaţii s-au împrăştiat fugind precum maimuţele.

Când s-a risipit praful, am văzut că dealurile de lângă oraş ardeau şi fuioare de fum negru se ridicau spre cer.

— Flota americană e aici! strigau Chan Tâmplarul şi Floare de Liliac, alergând spre mulţime de-a lungul malului fluviului.

S-a auzit un alt şir de explozii. Pământul s-a cutremurat din nou. S-a ridicat şi mai mult praf, urmat de fum şi flăcări.

Îmi ţiuiau urechile. De parcă mi le umpluse cineva cu vată.

Împăratul Ţopârlan s-a luat după soldaţii lui şi a rupt-o la fugă cât a putut de repede.

Mulţimea s-a împrăştiat şi în curând am rămas singuri în faţa colibei arse în întregime a lui Soo-ching.

Chan Tâmplarul a dezlegat funiile lui Pearl.

— Îmi pare rău că a durat aşa de mult să transmit scrisoarea ta!

— Ce scrisoare? a întrebat Absalom.

— Cum ai reuşit asta, Chan?

Chipul lui Pearl era însufleţit de entuziasm.

— Credeam că n-o să găsesc niciodată ajutor, dar am avut noroc, a răspuns Chan Tâmplarul. Am găsit flota americană lângă gura de vărsare a Fluviului Albastru şi am reuşit să duc biletul tău comandantului. El a trimis o navă de război.

— Dumnezeu ne-a auzit rugăciunile, a zis Absalom cu vocea lui puternică de predicator.

Pearl s-a uitat lung la fluviu. Apoi s-a întors spre Floare de Liliac, care îngrijea picioarele băşicate ale lui Chan Tâmplarul.

Nava de război înainta de-a lungul malului. Din gurile tunurilor au izbucnit flăcări şi pe dealuri s-au auzit alte explozii. Pământul se

zguduia întruna. Am urmărit buzele lui Pearl pe când rostea:

— Îţi mulţumesc, America.

Capitolul 24

N-a avut la dispoziţie decât douăzeci şi patru de ore pentru a-şi lua rămas-bun. Urma să fie dezrădăcinată şi replantată în America, o ţară pe care o numea acasă, dar pe care abia dacă o cunoştea. Mai târziu în viaţă, această ultimă zi petrecută în China avea să o bântuie. Nu a încetat niciodată să o bântuie cât timp a trăit. Nu i-a fost de niciun ajutor să-şi spună: „Rădăcinile mele din China trebuie să moară”.

Viaţa a prins-o pur şi simplu în vârtejul ei. Căpitanul american nu voia să aştepte. Nava lui era, la propriu, ultimul vas care părăsea China. Pearl avea doar câteva ore la dispoziţie pentru a împacheta patruzeci de ani din viaţa ei.

M-am convins singură că despărţirea noastră va fi temporară. De când ne cunoşteam, se mai întâmplase asta. Pearl plecase la Shanghai şi apoi în America, dar întotdeauna se întorsese. Nu aveam nicio îndoială că ne vom revedea.

Pearl spunea că nu se simţea acasă când se afla oriunde în altă parte, nici măcar când era în America, locul naşterii ei. Când vorbea despre casă, se referea la China.

— Cum aş putea să merg în altă parte, când mormântul mamei e aici? a spus ea odată.

Pearl era obişnuită să accepte realitatea. Ştia că Împăratul Ţopârlan şi acoliţii lui se vor întoarce să omoare din nou.

— Există o latură pozitivă a mutării în America, raţiona ea. Carol va primi acolo o îngrijire medicală mai bună.

— Şi Lossing? am întrebat-o eu.

— N-am nicio veste de la el, a zis Pearl. Nu s-a deranjat să trimită o vorbă sau să încerce să afle ce mai face fiica lui.

Căpitanul american a insistat ca Pearl şi Grace să lase în urmă toate bunurile care le aparţineau. Pearl voia să ia pianul lui Carie, dar a fost nevoită să renunţe. A luat în schimb maşina ei de cusut.

Absalom a adunat congregaţia la biserică şi a anunţat că Chan Tâmplarul avea să-i ia locul. Chan Tâmplarul urma să conducă biserica din Nanking, în timp ce tata continua să o conducă pe cea din Chin-kiang.

Însă Chan Tâmplarul nu avea deloc încredere în el însuşi. Cu

ochii plini de lacrimi, s-a rugat:

— Bătrâne învăţător, nu sunt în stare să fac o treabă la fel de bună ca tine.

— Dumnezeu m-a înştiinţat că tu eşti cel care trebuie să continue în locul meu.

Absalom i-a spus lui Chan Tâmplarul că, dacă întâmpina vreo dificultate, tata îi va fi alături să-l ajute.

Tata a fost mişcat – nu-i venea să creadă că sentimentele lui Absalom nu se schimbaseră după ce îl trădase.

În timp ce corul de copii cânta, Absalom şi-a ţinut ultima slujbă. Era prima oară când fiul cel mai mic al lui Floare de Liliac, Solomon Noroc Triplu, conducea corul. Tânărul moştenise frumuseţea mamei sale. Lui Carie i-ar fi plăcut foarte mult vocea lui melodioasă. Cu toţii i-am urat familiei lui Pearl o călătorie lipsită de primejdii până în America.

I-am spus lui Pearl că voi avea grijă de grădina ei.

— La primăvară, voi duce flori proaspete la mormântul lui Carie.

— Mă voi întoarce curând, a promis Pearl.

Dacă aş fi ştiut că era ultima oară când ne vedeam, aş fi strâns-o mai mult timp în braţe. Aş fi făcut un efort să ţin minte cum arăta, hainele pe care le purta şi expresia de pe chipul ei. Poate că aş fi încercat să o conving să nu plece.

Însă nu ştiam. De fapt, voiam să terminăm cât mai repede posibil cu suferinţa de-a ne spune la revedere. Cu cât se termina mai repede despărţirea, cu atât mai repede puteam începe să ne croim drumul înapoi pentru a fi împreună. De obicei, lui Pearl nu-i stătea în fire să se adâncească în tristeţe. Învăţase de la Carie să-şi reţină şi să-şi înghită lacrimile de amărăciune. Să privească întotdeauna înainte şi să spere.

Am pornit cu toţii spre fluviu. Floare de Liliac a venit cu copiii ei, iar Soo-ching l-a adus pe fiul ei, Confucius.

Am dus bagajele familiei la barca micuţă care aştepta să-i ducă pe nava de război din mijlocul fluviului.

Nava imensă îi încânta pe copii. O numeau „marele templu plutitor”.

Chan Tâmplarul se ţinea după Absalom plângând şi implorând:

— Nu mă pot descurca fără tine, Bătrâne Învăţător!

Tata îi ţinea isonul:

— Absalom, fără tine ca busolă, ne vom pierde direcţia pe mare.

— Aveţi credinţă în Dumnezeu, a fost replica lui Absalom.

— Există calităţi necesare unui pastor pe care eu nu le am, a stăruit Chan Tâmplarul. Oamenii nu mă vor urma aşa cum te urmează pe tine! Maimuţele fug când copacul cel mare e la pământ. Mi-e teamă că biserica se va destrăma.

— Chan Tâmplarul are dreptate, a încuviinţat tata. Oricât de mult am munci, oamenii văd spiritul lui Dumnezeu în tine, Absalom, nu în noi.

Wang Ah-ma, fosta servitoare a lui Carie şi doica lui Pearl şi Grace, a venit să-şi ia rămas-bun. Femeia în vârstă de şaptezeci de ani a uimit pe toată lumea. După moartea lui Carie, Wang Ah-ma se mutase înapoi în satul de provincie în care crescuse. Auzind că străinii erau omorâţi în Chin-kiang şi Nanking, venise să vadă ce făceau Absalom, Pearl şi Grace. Nu ştia că ajunsese la Nanking exact la timp pentru plecarea familiei.

— Wang Ah-ma! au strigat Pearl şi Grace, lăsându-se în genunchi pentru a-şi face plecăciunile.

— Scumpele mele fete!

Cu mâinile ei tremurătoare, Wang Ah-ma le-a atins peste tot pe Pearl şi pe Grace. Le-a zis că o lăsa vederea şi că abia mai zărea ceva.

— N-ar trebui să călătoreşti atât de departe, a spus Pearl ştergându-şi lacrimile.

— Când vă veţi întoarce în China? a vrut să ştie Wang Ah-ma. Înainte sau după Anul Nou?

— Ce contează? a întrebat toată lumea.

— Ghicitoarea mi-a prezis că voi muri curând după Anul Nou, a răspuns Wang Ah-ma.

— Eu şi Grace am vrea să-ţi dovedim că ţi-ai irosit banii pe ghicitoare, a zis Pearl.

Wang Ah-ma a zâmbit, cuprinzând faţa lui Pearl în căuşul palmelor.

— Copila mea, promite-mi că te vei întoarce cât de repede vei putea.

— Promit.

Pearl a sărutat cu afecţiune obrajii lui Wang Ah-ma.

— Îmbarcarea, acum sau niciodată! a strigat printr-o portavoce căpitanul navei de război americane.

Wang Ah-ma le-a dat drumul lui Pearl şi lui Grace şi a izbucnit în plâns.

Familia s-a urcat în barca micuţă care avea să-i ducă la nava de război. Absalom s-a instalat la proră, cu spatele spre mal. Privind peste unde, părea nemişcat.

Sirena navei a răsunat.

Creştinii chinezi murmurau:

— Bătrâne Învăţător, Absalom!

Chan Tâmplarul şi tata plângeau în hohote, ca doi copii abandonaţi.

— Fie ca vântul să sufle în favoarea ta! i-a urat mulţimea.

Dar Absalom nu se mai afla în locul unde stătuse în picioare. Parcă dispăruse dintr-odată.

— Tată! l-au strigat Pearl şi Grace.

Tata era uluit.

— O, Dumnezeule mare, Bătrânul Învăţător s-a răzgândit!

Alergând de-a lungul copastiei, Absalom înainta repede. Ca un ţap de munte, a sărit în apă şi a început să înoate spre mal.

— Bătrâne Învăţător! a aclamat mulţimea. Bătrâne Învăţător!

— Absalom a hotărât să rămână cu noi! a strigat tata.

Chan Tâmplarul s-a avântat în apă şi a înotat spre Absalom.

— Căpitane, ajutor! ţipa Grace. Opriţi-l pe tatăl meu, vă rog!

Mulţimea l-a primit pe Absalom cu lacrimi de fericire.

Câteva minute mai târziu, căpitanul american a sosit de pe nava de război cu o altă barcă mică. A stat de vorbă cu Pearl.

Puteam să ghicesc cu exactitate ce-i spunea Pearl căpitanului american. Ea i-ar fi spus: „Lăsaţi-l în pace pe îngerul luptător”.

Când Pearl, Grace şi copiii au urcat la bordul navei, Absalom a zâmbit. A fluturat din mână, în semn de rămas-bun, spre fiicele şi nepoţii lui. Braţele sale lungi se ridicau în aer ca nişte catarge.

Pearl a fluturat şi ea din mână. După cum simţeam, ştia că făcuse alegerea corectă lăsându-l pe tatăl ei să rămână.

Ceea ce nu ştia Pearl era că nu avea să-şi mai vadă tatăl niciodată. Absalom a continuat să facă până la sfârşit ceea ce-i plăcea cel mai mult. Într-o zi şi-a ţinut slujba, apoi i-a spus lui Chan Tâmplarul că o să facă o pauză. După câteva minute, Chan Tâmplarul l-a găsit în camera lui, întins în pat ca şi cum ar fi dormit. Însă era mort. Până în acel moment, Absalom îşi trăise visurile. Cu ajutorul tatei şi al lui Chan Tâmplarul, Absalom clădise cea mai mare comunitate creştină din sudul Chinei.

Partea a patra

Capitolul 25

M-am simţit tristă şi singură după plecarea lui Pearl. Viaţa în Nanking a devenit grea. Ca să scape ţara de japonezi şi de comunişti, guvernul naţionalist a mărit taxele şi impozitele. Pentru a cumpăra un sac de orez, trebuia să te aduci la magazin cu trei saci de bani de hârtie. Dick îmi scria adesea de la Baza Roşie din Yenan, îndemnându-mă să mă duc la el. În cele din urmă m-am hotărât. L-am anunţat că eram gata să fiu „nevastă de bandit”. Dick a fost în culmea fericirii. M-a pregătit pentru ţinutul ostil şi nefertil din Yenan şi pentru greutăţile de acolo.

„Încearcă să vezi partea bună, mă încuraja Dick. La urma urmei, aici s-a născut, acum două mii de ani, primul împărat al Chinei.”

I-am spus tatei că o să-mi fac griji pentru el. Mi-a zis să fiu liniştită. Înainte de plecarea mea, s-a întors în Chin-kiang. Până şi Absalom a fost de acord că tata era un alt om. Pentru a-şi răscumpăra păcatele, tata devenise absorbit de munca bisericească. Devotamentul său i-a dat lui Absalom posibilitatea de a face călătorii mai lungi în interiorul ţării. În timpul absenţei lui Absalom, tata l-a rugat pe Chan Tâmplarul să facă pentru biserică o fereastră cu vitralii, înfăţişându-l pe Iisus Cristos. Când a fost terminată, lucrarea a încântat pe toată lumea. În fiecare dimineaţă, soarele strălucea prin sticlă. Iisus părea să plutească deasupra norilor.

Vitraliul a sporit numărul celor care veneau la biserică. Oamenilor le plăcea foarte mult „Dumnezeul străin care se mişcă”. Slujba de duminică dimineaţa a devenit spectacolul tatei. Oamenii i-au spus că le plăcea această imagine a lui Iisus Cristos şi că se simţeau mai apropiaţi de ea. Tata a fost încântat. Modificase puţin trăsăturile lui Iisus. Varianta de pe vitraliu a lui Cristos avea ochi oblici, un nas mai turtit şi buze pline. De asemenea, Iisus avea lobii urechilor mai mari şi pielea mai cafenie.

— Asta vrea să demonstreze că ideile se nasc mai repede dintr-o minte bine mobilată! a spus tata cu mândrie.

Fiica mea s-a născut într-o peşteră din Yenan, într-o zi cu ninsoare. Am încercat să-i găsesc un nume bun, dar nimic nu mă mulţumea. Dick nu-şi încăpea în piele de fericire când a ţinut pentru prima oară bebeluşul în braţe.

— Ce frumuseţe! a exclamat el. În loc de ochii mei de şopârlă şi de nasul meu coroiat, are trăsăturile mamei sale: ochi migdalaţi şi luminoşi, de prinţesă chineză, un nas drept şi delicat şi buze fine şi trandafirii! Ce noroc!

Dick lucra cu cercul de apropiaţi ai lui Mao. Mao îl numea „arma lui secretă”. Datorită lui Dick, imaginea lui se schimbase încet din cea a unui conducător de gherilă în cea a unui erou naţional. Prin intermediul propagandei sale, Dick convinsese masele că Mao lupta cu japonezii, nu Chiang Kai-shek.

În 1937, agenţii lui Dick s-au infiltrat cu succes în organizaţia lui Chiang Kai-shek. Dick a reuşit să convingă mai mulţi generali din armata naţionalistă să i se alăture lui Mao. Un general chiar l-a arestat pe Chiang Kai-shek. În istorie, acest fapt a ajuns să fie cunoscut drept Incidentul Xian.

Numele lui Mao a început să apară în mod regulat în titlurile din ziare. Chiang Kai-shek a fost presat să-l invite pe Mao să discute despre pace. Dick a transformat evenimentul într-un prilej de publicitate. Poveştile pe care le-a închipuit despre Mao l-au transformat pe acesta într-un mit.

Dick muncea toată noaptea. Compunea discursurile lui Mao şi stabilea interviuri. Adesea stătea până în zori într-un adăpost împotriva bombardamentelor ca să tipărească fluturaşi. Dick a pus engleza mea la treabă. Traduceam articolele lui Mao şi le trimiteam prin poştă agenţiilor de ştiri din exterior. Ele au atras atenţia jurnaliştilor occidentali, care au venit la Yenan, încercând să obţină interviuri particulare cu Mao.

Oraşul Yenan nu mai era un punct pe hartă pe care nimeni nu-l putea găsi. Acum era cartierul general al războiului naţiunii împotriva Japoniei. Mao devenise egalul lui Chiang Kai-shek.

Mao a fost atât de încântat, încât a scris un poem şi i l-a dedicat lui Dick. Potrivit tradiţiei chineze, acesta era cel mai înalt onor. Poemul lui Mao se intitula *Spre deosebire de poetul Lu You*. După cum ştie toată lumea, Lu You, născut în 1172, a scris celebrul vers

„cu un ţel cât muntele de înalt, dar cu un trup bătrân şi muritor”.

Lacul Tongting,
Lacul Iarbă Verde.

Aproape de noaptea din toiul toamnei,
Niciun vânt netulburat nu trece.

Treizeci de mii de acri de lumină de jad,
Punctaţi cu barca mea ca o frunză.
Cerul dă pe dinafară de pura lumină a lunii.
Suprafaţa apei e pavată cu strălucirea lunii.
Bând vin din Fluviul de Vest,
Folosind Carul Mare drept pocal pentru vin,
Bucuria să o-mpart cu tine, prietene,
Să nu mai vorbim despre tristul poet Lu You.

Strălucire deasupra,
Strălucire dedesubt.

În timp ce pentru majoritatea oamenilor din Yenan viaţa însemna greutăţi, eu şi Dick trăiam ca regii. Ni s-a dat drept casă una dintre cele mai bune peşteri. Avea două încăperi şi era orientată spre sud, astfel încât era încălzită de soare. Mâncam carne o dată pe săptămână, în vreme ce alţi oameni se hrăneau cu frunze de ignamă amestecate cu mei. La început, m-am bucurat de lux şi de noul statut al lui Dick. Oamenii veneau la el la orice oră pentru instrucţiuni. Însă curând am început să detest deranjul. Era greu să dormi cu atâta du-te-vino. De asemenea, aveam probleme cu cititul şi scrisul la lumânare. Vederea lui Dick era atât de proastă, încât trebuia să poarte ochelari cu lentile groase, care îi măreau pupilele până când arătau ca nişte boabe de fasole mung. Noaptea, când îşi dădea jos ochelarii, ochii lui semănau cu nişte ouă de porumbiţă, ieşindu-i din orbite.

Lui Dick nu-i păsa de ochii lui. Voia ca eu să fiu mai atentă la sensibilităţile politice ale tovarăşilor săi. M-a rugat să-mi ascund obiceiurile burgheze. De exemplu, dorinţa de intimitate.

— E ridicol să numeşti intimitatea, igiena elementară şi dragostea de natură obiceiuri burgheze, am protestat.

Cearta adevărată a început odată cu alegerea numelui pentru fiica noastră. Eu preferam să o cheme Micuţa Pearl, dar Dick avea o

altă idee. Voia ca fiica noastră să se numească Noua Artă. Prin *nouă*, Dick înţelegea arta proletară. Să creeze artă proletară era munca lui pentru Mao.

Dick a hotărât să ducă neînţelegerea noastră în faţa lui Mao, care locuia la trei peşteri depărtare în josul povârnişului.

Acesta era prins cu studierea Revoluţiei Franceze, dar ne-a primit călduros. Când i-am cerut părerea privind numele fiicei noastre, Mao a considerat că niciuna dintre alegerile noastre nu era bună. A luat o pensulă şi a scris cu cerneală roşie alegerea lui.

Astfel s-a născut Rouge Lin. Acesta a devenit numele oficial al fiicei noastre.

Nu-mi plăcea. Eu mă gândeam la pace şi linişte. În chineză, *Rouge* însemna revoluţie. Numele era asociat cu violenţa şi sângele.

— Pentru asta luptăm noi, pentru sângele nostru! l-a citat Dick pe Mao. Toţi părinţii care trăiesc în Yenan le pun copiilor nume revoluţionare: Baza Roşie, Yenan, Viitor Luminos şi Soldatul lui Mao. Generaţia noastră viitoare trebuie să ducă mai departe steagul roşu şi comunismul până când…

— Ce?

— Până când lumea va fi roşie – din cauza revoluţiei!

Puteam suporta greutăţile din Yenan, dar nu şi spălarea creierului. Detestam faptul că nu aveam voie nici măcar să rostesc cuvântul *Dumnezeu*. Dick făcea tot ce-i stătea în puteri pentru a ascunde faptul că eram creştină.

— Ar putea să mă coste slujba – mai rău, viaţa – dacă nu eşti atentă, m-a avertizat el.

M-a rugat să-i promit că nu voi pomeni niciodată că am cunoscut străini, precum Pearl şi familia ei.

— În Yenan, cine *a fost* o persoană e mai important decât cine este, a zis Dick. Trebuie să fii fără pată pentru a fi demn de încredere.

La grădiniţă, fiica mea era numită tovarăşa Rouge Lin. La fel ca toţi ceilalţi copilaşi, trebuia să poarte uniforma cenuşie din bumbac, prost croită. Când i-a rămas mică, a dat-o unui copil mai mic. Rouge a fost iniţiată în tehnici de luptă din clipa în care a învăţat să meargă. Primele ei cuvinte au fost „Sunt un soldat curajos”. Când a împlinit doi ani, putea să cânte deja *Fratele meu din Armata Roşie se întoarce*. Nu o pasiona deloc să înveţe colindul *Silent Night*.

Credea că sunt ciudată şi era mai apropiată de tatăl ei. Când avea patru ani, a câştigat un concurs recitând faimoasa frază a lui Karl Marx: „Capitalismul este un monstru lacom”.

Deşi i-am povestit cum am crescut eu şi ştia că Pearl Buck era cea mai bună prietenă a mea, Rouge nu cunoştea niciun străin şi nu vedea niciodată pe cineva îmbrăcat altfel decât ea. Până şi felul în care oamenii se tundeau era acelaşi în Baza Roşie. Toată lumea era concentrată pe revoluţie şi nimic altceva. Lumea lui Rouge era colorată în roşu şi alb. Un om era fie un tovarăş, fie un duşman. Până să împlinească opt ani, ştia clar cine este şi ce vrea să facă cu viaţa ei. Îl venera pe Mao şi voia să-i elibereze pe săraci.

M-a deranjat când Dick i-a spus fiicei noastre în vârstă de zece ani că creştinii şi comuniştii sunt duşmani.

— Nu toţi creştinii cred că China este rea până nu-l acceptă pe Dumnezeu, l-am contrazis eu. Pearl Buck, de exemplu. Ea e creştină şi critică practicile cele mai rele ale creştinismului.

Pentru a-mi demonstra opinia, i-am citit un eseu pe care Pearl îl publicase în *Revista Misionară din Asia de Sud-Est* cu câţiva ani în urmă. În acest eseu, Pearl sublinia că văzuse misionari cărora le lipsea compasiunea faţă de indigeni: *„Atât de dispreţuitori faţă de orice civilizaţie în afară de a lor, atât de aspri în judecata lor unii faţă de alţii, atât de neciopliţi şi de insensibili în mijlocul unui popor sensibil şi cultivat, că inima mea a sângerat pe bună dreptate de ruşine”*.

Era uimit.

— Fiica lui Absalom a scris asta?

Am aprobat din cap.

— E un lucru neaşteptat, a recunoscut el.

— De-ar putea fi Mao mai deschis la minte...

Dick m-a întrerupt şi mi-a şoptit:

— Scumpa mea soţie, nu eşti în Shanghai sau în Nanking. Ţine minte că am rivali. Inimile geloase comit crime. Îl mai ţii minte pe Shakespeare?

Dick credea că Mao va fi mai relaxat şi va permite mai multă libertate când va fi sigur de puterea sa.

— Deocamdată trebuie să fim uniţi ca unul pentru a supravieţui. Dick s-a întors spre Rouge şi a spus: Fără critici la adresa Partidului Comunist, căci vor fi considerate neloiale şi trădătoare.

Ochii lui Rouge s-au mărit. A dat din cap cu seriozitate.

— Tata are dreptate şi mama greşeşte, a zis ea.

— Cum rămâne cu numele tău, *Dick?* l-am provocat eu. În mod sigur nu sună prea proletar!

— Tovarăşii mei ştiu că Dick este numele meu de lucru, a zâmbit soţul meu.

— Cum adică, nume de lucru? Mai ai vreun alt nume?

— Da.

Am râs.

— Eu de ce nu-l ştiu? La urma urmei, sunt soţia ta.

— Aşa e viaţa unui comunist.

Dick a desfăcut braţele şi şi-a legănat capul dintr-o parte în alta, întinzându-şi gâtul.

— Care este numele tău real, tată? a întrebat Rouge curioasă.

— Ei bine, noi îi zicem nume de lucru sau nume curent.

— Şi care este numele tău curent? am întrebat eu.

— Ei bine, este Xinhua.

— Xinhua? *Noua Chină?* am râs eu. Cred că *Vechea Chină* ţi s-ar potrivi mai bine. Provii dintr-o familie de învăţaţi, moşieri şi capitalişti! I-ai studiat pe Shakespeare şi pe Confucius la facultate! Vechea Chină e în sângele tău! Ai prieteni occidentali şi vorbeşti engleză!

— Fără comentarii.

Dick era jenat.

Din cele câteva scrisori care au ajuns la mine, am aflat că Pearl se obişnuise cât de cât cu viaţa în America. Deşi Statele Unite se aflau într-o criză financiară, a continuat să publice şi cărţile ei se vindeau bine. În 1932, când se afla încă în mijlocul nostru, primise Premiul Pulitzer pentru *Pământ bun*. În 1938, i s-a acordat Premiul Nobel pentru literatură. În scrisori, menţiona noile premii în mod accidental. Tonul ei nu era cu nimic diferit faţă de atunci când îmi spunea cât de mult admiră sistemul de canalizare american şi nu-mi explica niciodată cât de importante erau premiile. Abia după mulţi ani am descoperit că Pearl devenise o personalitate internaţională. Subiectul despre care îmi punea cele mai multe întrebări era Rouge. Voia să ştie cum era viaţa fiicei mele şi dacă avea prieteni. Spunea că nu-şi dăduse seama niciodată cât de norocoase am fost să ne avem una pe alta ca tovarăşe de joacă în copilărie.

Voiam foarte mult să vorbesc cu Pearl despre fiica mea, însă nu doream să-i amintesc de ceea ce ea nu avea cu Carol. În schimb,

am întrebat-o despre metodele ei de scris. Mi-a răspuns că trucul ei era să gândească întocmai ca un fermier chinez. „Înainte de a planta, fermierul ştie deja ce, unde şi cât de mult să cultive, bugetul pentru seminţe, îngrăşământ, animale şi ajutoarele de la câmp, mi-a scris ea. Cu alte cuvinte, încerc să-mi folosesc cât mai bine materialul.”

Despre fiica ei, Pearl mi-a spus că doctorii americani au confirmat diagnosticul anterior – Carol nu va avea niciodată şansa de a duce o viaţă normală. Nu era nimic nou în această veste, însă Pearl părea devastată. „Această concluzie a spulberat orice fericire aş fi simţit datorită realizărilor mele”, scria ea.

A dobândit oarecare alinare ştiind că veniturile rezultate din scrisul ei îi dădeau posibilitatea să-i asigure lui Carol îngrijire permanentă. „Cum Carol iubeşte muzica, am luat măsuri ca vila construită din banii mei să fie echipată cu un gramofon şi o colecţie de discuri”, continua ea.

Vorbea despre casa de la ferma pe care o cumpărase în Pennsylvania. „E uriaşă după standardele chinezeşti! scria ea. O renovez, astfel încât să pot adopta mai mulţi copii.”

Eu şi Pearl vorbeam încă despre Hsu Chih-mo. Mi-a dat de ştire că reuşise în sfârşit să jelească şi să treacă mai departe. „Un nou bărbat a apărut la orizontul vieţii mele amoroase singuratice, mi-a povestit ea. Dar nu pot face nimic până când nu se finalizează divorţul meu de Lossing.”

Bărbatul cel nou era Richard Walsh, redactorul şi editorul ei. Pearl era mândră de faptul că fuseseră cei mai buni prieteni înainte de a fi iubiţi.

M-am bucurat mult pentru ea şi i-am scris ca s-o felicit, în scrisoare, m-am plâns de Dick şi de Baza Roşie.

Spre uluirea mea, scrisoarea a fost interceptată de agenţii de contrainformaţii comunişti. L-a băgat pe Dick în bucluc.

— Te-am prevenit! a şuierat Dick la mine. Noi, comuniştii, nu avem încredere în americani! Duşmanul nostru e sprijinit de americani! De ce ţi-e atât de greu să ţii minte asta? Securitatea din Yenan e legată de supravieţuirea lui Mao!

În trecut, Dick mă convinsese să renunţ la a-i scrie lui Pearl. Acum mi s-a ordonat să încetez cu totul.

Am refuzat să semnez cererea de a deveni membră a Partidului Comunist pe care Dick mi-a pus-o în faţă. Indiferent de cât de multe

ori mi-a explicat beneficiile şi necesitatea acestui lucru, nu am vrut să pun mâna pe stilou.

În cele din urmă, după luni de împotrivire, am consimţit să semnez. Am făcut asta din loialitate faţă de soţul meu. Dacă eu nu aş fi fost membră a Partidului Comunist, Dick nu ar fi câştigat niciodată încrederea deplină a lui Mao.

Cea mai mare problemă a mea era să urmez regulile Partidului Comunist. Păream să spun întotdeauna lucrul nepotrivit la momentul nepotrivit. Lăudam pe cine nu trebuia şi criticam pe cine nu trebuia. De exemplu, am făcut observaţia că îmi era milă de eroii cu grade mari, fiindcă îşi obţinuseră rangul omorând un număr mai mare de oameni. Am spus, de asemenea, că războaiele erau ceva greşit. Din pricina acestor scăpări, mi s-a ordonat să-mi fac autocritica în public.

Drept rezultat, Dick a fost retrogradat. Nu-şi mai putea stăpâni firea. În loc să se certe cu mine, exploda la lucru. A făcut cerere să fie transferat mai aproape de focul luptelor. Era nerăbdător să participe la bătălii. Voia să fie primul care să dea piept cu duşmanul şi ultimul care să se retragă. Ironia e că lucrul ăsta s-a dovedit benefic pentru cariera lui. A obţinut medalii şi avansări. Curajul lui i-a atras respectul conducerii comuniste. A fost reinstalat în fosta lui slujbă. Mao l-a primit bucuros înapoi şi l-a lăudat, numindu-l „Prinţul Roşu”.

— Asta înseamnă că Mao e Împăratul Roşu? am glumit eu în clipa în care Dick a intrat în peşteră.

Lui Dick nu i s-a părut amuzant comentariul meu şi m-a avertizat să nu mai spun asemenea lucruri.

Viaţa mea, aşa cum prezisese cândva o ghicitoare, consta într-o permanentă schimbare de *feng shui*, asta însemnând că norocul mi se schimba întruna. Viitorul meu în calitate de comunistă avea să dovedească în curând înţelepciunea ghicitoarei. Nu-mi închipuisem niciodată că voi scoate vreun profit din revendicarea trecutului meu de cerşetoare. La rubrica privind condiţia socială a familiei din cererea de a deveni membră de partid, am scris în mod onest „cerşetori”. Asta îl califica pe tata drept proletar, iar acest lucru ne includea pe mine şi pe Rouge. Dacă bunicul meu nu şi-ar fi pierdut toţi banii, tata i-ar fi moştenit pământul şi ar fi devenit duşmanul comuniştilor. Eu aş fi fost denunţată şi împuşcată probabil ca spion.

Tensiunea dintre mine şi Dick avea mare legătură cu sufletele nevinovate pe care Mao le omora în Baza Roşie. Se întâmpla în faţa

ochilor mei. Oamenii erau arestaţi în plină zi, duşi de acolo şi dispăreau definitiv. Erau oameni tineri, foşti studenţi. Erau gânditori independenţi, oameni pe care Dick îi recrutase personal. I se alăturaseră lui Mao ca să lupte împotriva japonezilor. Peste noapte, erau etichetaţi ca duşmani, arestaţi, denunţaţi şi omorâţi.

Dick zicea că valorile mele creştine mă distruseseră. I-am spus că el era distrus, nu eu. Dick refuza să vadă defectele lui Mao şi faptul că acesta devenise un tiran. Mao învăţase de la Stalin, un om care omora pe oricine nu era de acord cu el. Jumătate din prietenii lui Dick au fost reţinuţi şi interogaţi şi o treime au fost executaţi ca trădători.

— Cum poţi să dormi noaptea? îl întrebam eu pe soţul meu.

Dick mă încuraja să mă împrietenesc cu doamna Mao. „E o alegere mai bună decât Pearl Buck”, insista el.

Am încercat, dar n-am reuşit să o fac pe doamna Mao să mă placă. Era opusul lui Pearl, pripită în judecăţi şi încăpăţânată. Binecuvântată cu frumuseţe, era de asemenea epatantă, arogantă, egocentrică. Fiind o fostă actriţă, îşi cunoştea meseria. Se autointitula „umila elevă a preşedintelui Mao” şi era mândră să fie trofeul lui. Nu era modestă în privinţa „capitalului” ei. Pielea ei nu a devenit cafenie precum cartofii, aşa cum s-a întâmplat cu noi, ceilalţi, din cauza soarelui şi a vântului aspru din deşert. Avea sprâncenele la fel de subţiri ca antenele unui crevete. Ea şi Mao alcătuiau un cuplu perfect. Amândoi voiau putere şi faimă. Doamnei Mao îi plăcea la nebunie să spună că este un păun printre „găini”. Prin găini înţelegea femeile din Yenan, iar asta mă includea şi pe mine.

Cea mai mare dezamăgire a mea era că Mao nu se dovedea a fi eroul la care mă aşteptasem. Sub masca unui învăţat, Mao le vindea oamenilor încredere. Îi făcea pe soldaţii ţărani să-şi audă propriile voci când vorbea cu ei.

În timp ce îl ascultam pe Mao, îi urmăream ochii. Păreau să zâmbească până şi atunci când rostea cele mai violente fraze. Mao avea o frunte lată, o faţă în formă de turtiţă din orez şi o gură feminină. Nu-i privea niciodată pe oameni în ochi când stătea de vorbă cu ei. Mao îi lăsa pe oameni să-l observe. Nu l-am auzit nici măcar o singură dată răspunzând în mod direct la vreo întrebare, deşi îi încuraja pe alţii să facă asta. Era un maestru al artei de-a vorbi pe ocolite. Chiar el spunea că îi plăcea să-şi ia duşmanul prin

surprindere, fie că era vorba de conversaţie, fie că era vorba de câmpul de luptă.

Dick era cel mai bun partener de conversaţie al lui Mao din cercul de apropiaţi. El şi Mao stăteau adesea de vorbă până noaptea târziu. „Pur şi simplu ne delectăm unul cu mintea celuilalt”, îmi spunea Dick. Dar soţul meu nu a învăţat o lecţie importantă, şi anume că Mao ura să piardă.

Dick mai avea până să descopere că Mao voia putere absolută, deşi părea să dorească opusul. Mao le repeta întruna aceeaşi frază jurnaliştilor străini: „Visul meu e să devin profesor într-o clasă”. Îşi începea conversaţia cu un poem chinezesc şi încheia recitând din Marx sau Lenin. Oamenii erau fermecaţi cu uşurinţă de Mao. Cunoştinţele lui vaste şi inteligenţa lui ascuţită dezarmau. Odată, Dick l-a ajutat să trimită o telegramă pe front. A fost uimit că Mao a insistat să încheie comunicatul cu un vers dintr-un poem: *„Numai muştele se tem de iarnă, aşa că n-au decât să îngheţe şi să moară”*.

Dick mi-a spus mai târziu că, atunci când avea dificultăţi în a da indicaţii în timpul luptelor sau când era nesigur de următoarea sa mişcare, Mao le telegrafia generalilor săi poeme. Generalii nedumeriţi nu aveau de ales decât să hotărască singuri dacă să atace sau să se retragă.

— Atât de mare e inteligenţa lui Mao, zicea Dick cu admiraţie.

Dick i l-a adus doamnei Mao pe cântăreţul local, care a scris cântecul *Roşu la răsărit*. N-a bănuit niciodată că într-o bună zi acesta avea să devină imnul naţional neoficial al Chinei.

M-am dus să ascult *Roşu la răsărit* interpretat la o petrecere dată în weekend pentru oficialii de rang înalt. Doamna Mao l-a prezentat pe cântăreţ, pe care îl chema Li You-yuan. Li era un ţăran îmbrăcat în zdrenţe, cu un prosop murdar înfăşurat în jurul frunţii. Avea patruzeci şi ceva de ani şi îi lipseau trei dinţi din faţă. Dick a făcut o verificare şi a descoperit că Li nu era sută la sută proletar, fiindcă familia sa deţinea jumătate de acru de pământ.

Când i-a raportat asta doamnei Mao, ea a spus:

— Dacă eu zic că Li e ţăran, atunci va fi ţăran.

Cântecul *Roşu la răsărit* era cadoul doamnei Mao cu ocazia zilei de naştere a soţului ei. Când ţăranul a scos primul sunet, ascultătorii au rămas cu gurile căscate. Vocea lui Li semăna cu behăitul unui ţap.

Mao a rămas pe locul lui, deoarece avea bunul-simţ să se încreadă în abilităţile soţiei sale de a face magie.

După ce Li a părăsit scena, doamna Mao a prezentat propria variantă a cântecului *Roşu la răsărit*, în interpretarea grupului din Yenan, condus chiar de ea.

Roşu la răsărit
Răsare soarele.
China l-a adus în faţă pe Mao Tse-tung.
Creând fericire pentru popor,
El este marele nostru salvator.

Li You-yuan nu a scris mai mult de primul vers din *Roşu la răsărit*. Ţăranul nu ştia nimic despre Baza Roşie sau despre conducătorul ei, Mao. Fredona doar melodia ca să-i treacă timpul când îşi ara ogorul. Dick a trecut întâmplător pe acolo şi l-a auzit cântând. A prevăzut utilitatea cântecului şi l-a adus pe Li în atenţia doamnei Mao.

Pentru a-şi demonstra modestia, Mao a respins propunerea doamnei Mao de a trece *Roşu la răsărit* pe lista cu „cântece obligatorii” pentru trupe.

Doamna Mao a insistat că era dorinţa poporului ca Mao să fie privit ca soarele Chinei care răsare.

Doamna Mao l-a rugat pe soţul meu să-mi transmită un mesaj. Ea m-a criticat ca fiind arogantă. De dragul lui Dick, am încercat să-mi ascund sila.

Doamna Mao nu era conştientă că ştiam câte ceva despre trecutul ei. Înainte de a veni în Yenan, fusese actriţă în filme de mâna a doua la Shanghai. Avusese o aventură cu un reporter de la un ziar, care întâmplător era prieten cu Dick. În Baza Roşie, trecutul doamnei Mao era o pată pe o broderie imaculată. Disperată să scape de pată, ea se comporta ca o revoluţionară înflăcărată. Mă invita să o privesc practicând meşteşugul recent învăţat – să toarcă fir din bumbac neprelucrat.

Doamna Mao m-a instruit să o urmăresc pe ea cum toarce, în loc să-mi petrec timpul cu fiica mea. Stând lângă doamna Mao, mă simţeam nefericită. Ea recita frazele soţului ei pe când învârtea fusul. *„Nu-i vom înţelege niciodată pe ţărani dacă nu ne vârâm mâinile în bălegar, nu toarcem fir din bumbac neprelucrat şi nu asudăm pe câmp. Nu vom fi apţi să devenim membri ai clasei*

proletare până când nu vom mirosi a bălegar şi a usturoi în loc de parfum.”

Am făcut ceva pe la spatele lui Dick. Am mituit un poştaş special al bazei, care călătorea între Yenan şi Shanghai ca negustor. Omul îmi ducea clandestin scrisorile la Shanghai şi apoi i le trimitea prin poştă lui Pearl, în America, folosind o adresă secretă. În scrisorile mele, i-am povestit că începusem să-i spun lui Rouge istorisiri creştine. I-am mărturisit că mi s-a înseninat ziua când Rouge a început să se îndrăgostească de *Amazing Grace*.

Ca picăturile de ploaie în toiul unei secete, am primit o scrisoare de la Pearl, care m-a alinat şi mi-a potolit zbuciumul, fiindcă nu aveam prieteni. Pearl mi-a spus că în ultima vreme călătorise prin toată lumea şi că petrecuse mult timp în India, Asia de Sud-Est şi Japonia. Rândul care mi-a umplut ochii cu lacrimi de fericire a fost cel în care scria că „murea de nerăbdare să se întoarcă în China”.

Capitolul 26

Când Mao l-a sfidat pe Stalin şi a traversat Fluviul Albastru ca să-l vâneze pe Chiang Kai-shek, în 1948, Dick mi-a spus că China va fi câştigată de comunişti. În mai 1949, asta era deja o realitate. Poporul suferise doisprezece ani: opt ani luptând cu Japonia şi apoi patru ani de război civil. Era greu de crezut că războaiele se încheiaseră. Consilierii ruşi şi americani de ambele părţi erau siliţi să recunoască faptul că se înşelaseră. Mao credea că trebuia să existe doar un singur leu pe munte. Nu voia să împartă puterea cu Chiang Kai-shek.

În ziua când capitala sa, Nanking, a căzut, Chiang Kai-shek a fugit în Taiwan. Mao ar fi continuat vânătoarea până când l-ar fi capturat pe Chiang Kai-shek, dacă n-ar fi fost forţele militare americane de pe insulă. Mao era prevăzător. Nu voia să se întindă mai mult decât putea, aşa că a proclamat un stat şi l-a numit Republica Populară Chineză.

Mi s-a ordonat să împachetez imediat şi să mă mut în nord. Rouge era entuziasmată. Avea cincisprezece ani şi nu pusese niciodată piciorul în afara Yenanului. Se înscrisese în Liga Tineretului Comunist cu un an în urmă şi lucra ca jurnalist la graniţa provinciei pentru cotidianul *Yenan Daily*. Rouge primise premii de mai multe ori ca Tovarăşă Excepţională şi i se acordase Medalia

Mao. Cântecele ei preferate erau imnurile sovietice şi îi plăceau jachetele în stil Lenin.

Urma să ne întâlnim cu Dick la Peking. Mao hotărâse să facă din oraş noua sa capitală şi îi schimbase numele din Peking în Beijing. Trupele din Diviziile a 8-a şi a 4-a ale armatei au suferit, de asemenea schimbări. Aflate înainte sub comanda lui Chiang Kai-shek, acestea i s-au alăturat lui Mao şi au fost încorporate în Armata Populară de Eliberare.

Dick a venit să ne ia cu un jeep american. Deşi era pământiu şi slab din cauza ulcerului stomacal pe care îl căpătase, părea fericit. Ne-a spus că fostul proprietar al maşinii fusese doamna Chiang Kai-shek.

Armata Populară de Eliberare a fost primită cu bucurie de locuitorii oraşului. Jeepul american al lui Dick făcea parte din paradă când am intrat în Beijing. Mulţimea aclama şi bătea din tobe. Copiii aruncau flori.

— Trăiască preşedintele Mao! strigau ei. Trăiască Partidul Comunist Chinez!

1 octombrie 1949 a fost o zi de sărbătoare pentru naţiune. Stând pe Poarta Tiananmen, Mao a proclamat în faţa lumii independenţa Chinei. A promis libertate şi respectarea drepturilor omului. Din acel moment, Mao a fost privit drept cel mai înţelept conducător pe care Cerul i-l dăruise vreodată Chinei. Puţini ştiau că Dick era cel care negociase tranziţia paşnică.

Dick lucrase în secret cu generalul Chu, care apărase Pekingul pentru Chiang Kai-shek. El l-a convins pe generalul Chu să se predea. L-a convins că Chiang Kai-shek îl abandonase. După părerea lui Dick, continuarea luptei ar fi însemnat o baie de sânge din care Chu ar fi ieşit învins, indiferent cât de înverşunat ar fi luptat. În numele lui Mao, i-a promis generalului Chu o poziţie înaltă în Armata Populară de Eliberare. Dick a semnat cu numele lui acest acord secret în locul lui Mao. În clipa când ridica steagul alb, generalul Chu avea să fie numit Erou al Poporului.

Nu mi-a venit să-mi cred ochilor când Dick ne-a dus să vedem noua noastră casă. Se afla în Oraşul Interzis. Urma să ocupăm unul dintre palate. Dick mi-a spus că Mao şi soţia lui, împreună cu vicepreşedintele, miniştrii şi familiile lor, se mutaseră deja în Oraşul Interzis.

Mi-au trebuit zile întregi să mă conving că viaţa mea se schimbase cu adevărat. În sfârşit, nu mai eram nevoită să trăiesc

într-o peşteră. Nu mai eram silită să îndur raiduri aeriene. Mâncarea nu avea să mai fie niciodată o problemă. Mă priveam în oglindă şi vedeam un chip pe care abia îl recunoşteam ca fiind al meu. La vârsta de cincizeci şi nouă de ani, puteam în sfârşit să mă stabilesc undeva.

În loc să desemneze palatele după fostele lor nume imperiale, autoritatea locativă comunistă le-a dat numere. Reşedinţa noastră se numise Palatul Liniştii; acum se numea Clădirea numărul 19.

Mă plimbam prin noua mea casă, admirând splendoarea arhitecturii imperiale. Palatul era o operă de artă vie. Ca o frumuseţe adevărată, îşi schimba chipul în funcţie de lumină. Impunătoarele grinzi arcuite şi coloane din cărămidă îmi aminteau de decorurile unei opere. Rouge era impresionată de imensa poartă din lemn. Alerga dintr-o cameră în alta aclamând şi cântând. Aveam patru camere principale spaţioase şi şapte încăperi ca dependinţe. Un pasaj acoperit ducea la grădina cu copaci veşnic verzi, tufe luxuriante şi flori minunat parfumate.

— Cum de ne putem permite să locuim aici? am întrebat eu.

Dick a zâmbit.

— E gratis.

— Cum adică gratis?

— Nu eu am ales această reşedinţă, a zis Dick. A fost decizia preşedintelui Mao. Văzând expresia mea, mi-a explicat: E pentru confortul lui Mao. Vrea ca eu să fiu aproape, din cauza treburilor. S-a oprit puţin, privindu-mă cu atenţie: Credeam că acest aranjament o să te facă fericită. Câţi oameni din China trăiesc într-un palat ca ăsta?

Eu aş fi ales un loc în care să putem avea intimitate. Dar îmi dădeam seama că Dick nu avea de ales. Rouge urma să se alăture altor copii de înalţi oficiali şi să frecventeze o şcoală particulară în care avea să înveţe mai multă rusă decât chineză. Scopul şcolii era să-şi pregătească absolvenţii pentru Universitatea din Moscova.

După ce a început şcoala, am simţit o răceală crescândă din partea fiicei mele. Nu mai voia să se roage cu mine. A aruncat micuţa imagine a lui Iisus pe care o ţineam la mine în baie. Mi-a spus că a fost aleasă şefa clasei sale. Dimineaţa, în loc de o îmbrăţişare şi la revedere, îşi ducea mâna dreaptă la tâmplă şi spunea: „Vă salut, tovarăşi!”.

Într-o zi, am găsit un portret al lui Mao în dormitorul meu, care înlocuia tabloul meu preferat cu lotuşi. Când am protestat, Rouge a

spus:

— E spre binele tău, mamă. Se pare că nu înţelegi ce se petrece în afara familiei noastre.

Nu eram obişnuită cu noul meu rol de nevastă casnică de revoluţionar. Din motive de securitate, nu mi se permitea să dau adresa nimănui, nici măcar tatei. M-am plâns lui Dick şi i-am spus că îmi era dor de tatăl meu. O lună mai târziu, tata a fost lăsat la uşa mea ca un colet. Deşi era sănătos şi a fost bucuros să mă vadă, şi-a descris călătoria ca fiind „răpire”. Agenţii secreţi ai lui Mao l-au cules din Chin-kiang şi l-au adus la Beijing. Nu i s-a spus unde merge sau pe cine o să vadă. În timpul şederii sale în Oraşul Interzis, a fost admonestat pentru că a încercat să iasă pe porţi fără permisiune. S-a certat cu paznicii şi a spus că nu vrea să fie prizonier. În cele din urmă, m-a rugat să-i cumpăr bilet ca să se poată întoarce la Chin-kiang. I-am cumpărat biletul şi am fost tristă când n-a întors capul după ce a urcat în tren. N-am prea avut timp să stăm de vorbă şi să ne punem la curent cu vieţile noastre. Nici măcar n-am avut ocazia să-l întreb ce mai făcea lumea din Chin-kiang.

Am încercat să găsesc o modalitate de-a o anunţa pe Pearl de mutarea mea la Beijing. Bănuiam că aflase de victoria lui Mao. Mă întrebam ce credea despre înfrângerea lui Chiang Kai-shek. Într-un fel, Pearl prezisese rezultatul în cursul corespondenţei noastre anterioare. Foarte mulţi fuseseră impresionaţi de doamna Chiang Kai-shek, care desfăşurase în America o campanie pentru sprijinirea soţului ei şi care reuşise să cucerească publicul de partea ei. Dar Pearl nu crezuse declaraţiile sale. În trecut, spusese adesea că soţii Chiang erau interesaţi de putere pentru ei înşişi. Pearl era convinsă că exista o prăpastie între soţii Chiang şi ţăranii din China. Spusese cu mult timp în urmă că puterea lui Mao provenea din faptul că îi înţelegea pe ţărani.

Pearl n-a avut niciodată încredere în comunişti. O încânta prietenia ei cu Dick şi a sprijinit căsătoria mea cu el deoarece a văzut că mă iubea. Pe de altă parte, nu-i plăcea faptul că Dick îmi spăla creierul. Când i-am pomenit într-o scrisoare de veneraţia lui faţă de Karl Marx, Pearl mi-a scris înapoi ca să mă întrebe: „Ştii cine este Karl Marx? E un omuleţ ciudat, mort demult, care şi-a trăit vieţişoara mărginită şi a reuşit cumva, prin puterea creierului său capricios, să pună stăpânire pe milioane de vieţi omeneşti!”.

Asta avea sens pentru mine, deşi nimic din ceea ce spuneam nu îl făcea pe Dick să se răzgândească. Odată cu victoria lui Mao, înaintase şi mai mult în ceea ce eu numeam „o călătorie fără întoarcere”.

Pe agenda lui Mao urma o serată cu prilejul aniversării independenţei naţionale. Dick a fost însărcinat să se ocupe de toate. Era recunoscător că Mao îi încredinţase această treabă. Făcea în sfârşit ceea ce-i plăcea la nebunie – să adune laolaltă oameni talentaţi. Rareori apucam să-l văd la lumina zilei. Îmi spuneam că sunt norocoasă că soţul meu n-a murit în luptă şi că ar trebui să fiu mulţumită că Partidul Comunist avea grijă de viaţa noastră. Ni se dădeau bucătari, şoferi, doctori, croitori, bodyguarzi şi menajere.

I-am scris lui Pearl cu prima ocazie. Beijingul era un oraş imens, unde mă puteam pierde cu uşurinţă în mulţime atunci când mergeam la poştă. I-am spus lui Pearl că, în vreme ce Dick devenea un comunist şi mai devotat, eu rămâneam o liberală burgheză independentă şi, mai rău, continuam să fiu creştină. „China în schimbare mă entuziasmează şi mă înspăimântă în acelaşi timp, i-am mărturisit eu. Mao s-a transformat singur într-un zeu pentru popor. Simt că îmi pierd soţul şi fiica în favoarea acestui om. Ironia e că eu sunt cea pe care ei o cred nebună.“

De dragul fiicei mele, n-am mai încercat să caut biserici în care să mă duc la Beijing. Însă chiar dacă aş fi vrut, n-aş fi putut niciodată să renunţ la credinţa mea în Dumnezeu. Mă rugam pe întuneric. Cădeam în genunchi când Dick şi Rouge adormeau. De asemenea, eram hotărâtă să continui corespondenţa cu Pearl cât îmi stătea în puteri.

Durerea de stomac a lui Dick s-a înrăutăţit şi, în cele din urmă, a fost nevoie de operaţie. I-au fost îndepărtate două treimi din stomac. Dar a continuat să lucreze de pe patul de spital. S-a întâlnit cu unii dintre cei mai influenţi oameni ai zilei, de la foşti miniştri ai lui Chiang Kai-shek la artişti celebri. Ţelul său era să-i asigure lui Mao legitimitate internă şi internaţională.

— Preşedintele Mao trebuie să-şi facă mai mulţi prieteni. În orice clipă, America ar putea să folosească Taiwanul ca bază militară pentru a lansa un atac asupra Chinei, i-a spus Dick lui Rouge.

În calitatea sa de nou ministru al Culturii, Ştiinţei şi Artei din

China, Dick îi încuraja pe chinezii din străinătate să se întoarcă în ţara lor natală. În următorii zece ani, a scris sute de scrisori în care le spunea prietenilor săi din întreaga lume că „Mao este un lider înţelept şi clement, care recunoaşte şi apreciază talentul”.

Printre aceia care se întorceau erau intelectuali, oameni de ştiinţă, arhitecţi, dramaturgi, romancieri şi artişti. În numele Partidului Comunist, Dick le-a garantat salariile şi le-a oferit un stil de viaţă privilegiat şi libertate de exprimare. I-a numit la conducerea teatrelor şi universităţilor naţionale. În fiecare dimineaţă, Dick mergea cu jeepul lui să-i ia pe nou-sosiţi. În fiecare seară, găzduia o petrecere veselă de bun venit.

La o astfel de petrecere, Dick a băut prea mult. A doua zi dimineaţă, cu ochii umflaţi şi injectaţi, a zis:

— Dacă Hsu Chih-mo n-ar fi murit, l-aş fi invitat. S-ar fi bucurat.

— Hsu Chih-mo nu s-ar fi ascuns, aşa cum fac eu, am răspuns. L-ar fi criticat pe Mao. I-ar fi spus în faţă că e un poet amator.

— Pe cine încerci să provoci? a izbucnit Dick enervat. De ce eşti tot timpul atât de cinică?

— Pun doar la îndoială cât de adevărată este libertatea de exprimare în China, am spus eu. Eşti sigur că te poţi ţine de promisiunile pe care le-ai făcut atâtor oameni?

Dick înţelegea preocuparea mea. N-a putut să-mi răspundă la întrebare, fiindcă în adâncul sufletului ştia că „voinţa lui Mao” va fi „voinţa naţiunii”.

— S-ar putea să ajungi să cari piatra care până la urmă îţi va zdrobi propriile degete de la picioare, am spus eu temătoare.

Dick mi-a cuprins umerii cu braţul şi a zis că e de acord cu mine, însă apoi a adăugat:

— Dar trebuie să am încredere în ceea ce fac.

Mi-am lipit faţa de mâna lui şi i-am spus că înţeleg.

— Trebuie să am încredere că şi ceilalţi împărtăşesc valorile mele, a spus Dick cu glas blând.

— Eşti naiv.

— Ştiu, ştiu, m-a oprit el. Îngrijorarea ta e îndreptăţită, dar nu e necesară.

— Pot să prevăd asta.

— Salcia, ai o imaginaţie bogată. N-o lăsa să te înnebunească.

— Nu voi mai repeta lucrul ăsta. Uite ce e, sunt soţia ta şi te cunosc îndeajuns ca să ştiu că tu şi Mao sunteţi diferiţi.

— Ne completăm unul pe altul.

— Nu asta vreau să spun.

— Ştiu ce vrei să spui, dragă.

— Vrei să mă laşi să termin? am zis supărată. Pentru ca lucrurile să iasă cum vrea el, Mao nu va ezita să persecute sau – să îndrăznesc să rostesc cuvântul? – să omoare. A mai făcut asta.

Dick s-a ridicat în picioare şi a pus o oarecare distanţă între noi.

— Mao nu e proprietarul partidului, a zis el cu un glas ferm. Comunismul înseamnă justiţie şi democraţie.

Dick m-a condus în camera lui şi a deschis sertarul de sus al unui birou. A scos un plic. Mi-am dat seama că scrisul chinezesc de pe plic era al lui Pearl. Timbrele arătau că sosise cu două luni în urmă, iar scrisoarea fusese deja deschisă. Plicul era gol.

— Intimitatea mea a fost încălcată, am protestat eu.

— Agenţii de securitate internă ai lui Mao au deschis-o.

— Unde e scrisoarea?

— La biroul central. Cei de-acolo m-au anunţat că urma să fie confiscată.

— De ce nu mi-ai luat apărarea?

— N-ai mai fi aici dacă n-aş fi făcut-o!

Dick aproape că urla.

Ştiam că făcuse tot posibilul.

— Uite! a zis el scoţând şi alte documente din sertar. Uite şi alte dovezi. Am luptat pentru tine nu o dată, ci de nenumărate ori.

Habar nu avusesem că mă aflam într-un bucluc atât de mare.

— Eşti supravegheată de securitatea internă, a continuat Dick. Eşti la un pas de a deveni cunoscută ca simpatizantă a duşmanului. Prietenia ta cu Pearl Buck e văzută ca o ameninţare la adresa siguranţei naţionale. Statutul lui Pearl în America şi criticile publice făcute de ea la adresa lui Mao şi a Partidului Comunist o plasează în categoria de duşman al Chinei.

— Sunt suspectă?

— Tu ce crezi? Ai fost prinsă furnizându-i informaţii.

Mi-am amintit că în scrisori îi împărtăşisem lui Pearl îndoielile mele cu privire la eforturile lui Dick de a recruta oameni pentru cauza comunistă. Îi mărturisisem că n-aş putea să uit niciodată ce se întâmplase în Yenan în anii ’30. Mai mulţi tineri din Shanghai pe care îi recrutase Dick fuseseră arestaţi ca spioni şi împuşcaţi. După toţi aceşti ani, familiile lor încă îi mai scriau, cerându-i informaţii despre cei dragi. Dick îşi punea o mască de fiecare dată când

vorbea cu ei. Nu avea niciun fel de răspunsuri să le dea. Se simţea răspunzător şi nu se putea ierta, indiferent de câte ori îşi repeta că acele crime fuseseră cauzate de războiul cu Japonia.

Nu aveam de gând să-i trimit lui Pearl altă scrisoare. Ştiam că era prea periculos. Atmosfera politică începuse să se schimbe după experimentul lui Mao, denumit Marele Salt Înainte. A început în 1958 şi a durat trei ani înainte să eşueze lamentabil. A forţat întreaga naţiune să adopte un stil de viaţă în comun. Rezultatul a constat în milioane de morţi şi o naţiune care murea de foame. La sfârşitul anului 1962, respectul pentru Mao pălise. Existau voci care cereau un „lider competent”.

Simţind că puterea lui era ameninţată, Mao a reprimat criticile crescânde. Doamna Mao a deschis o conferinţă de presă naţională pentru a „clarifica şi îndepărta confuzia”. Dick trebuia să întocmească un „plan de bătaie”. Primul lucru care i s-a ordonat a fost să închidă uşa Chinei spre exterior. A trebuit să le ceară personal scuze jurnaliştilor şi diplomaţilor străini pentru anularea vizelor de intrare. „E ceva temporar, îi asigura Dick. China va fi deschisă din nou pentru afaceri mai curând decât credeţi.“

Însă când venea acasă, Dick îmi spunea că nu avea încredere în ceea ce le promisese prietenilor săi. Mao nu avea nicio intenţie de a redeschide uşa Chinei. Asta m-a făcut să cred că trimiterea scrisorii va fi ultima mea şansă de a o contacta pe Pearl. Avea să fie acum sau niciodată.

Acţionând ca un agent sub acoperire, m-am deghizat în ţărancă şi am dus scrisoarea la un oficiu poştal din afara Beijingului. Era o zi caldă de aprilie. Lumina soarelui se strecura printre nori. Copacii aveau frunze noi, de un verde deschis. Copii cu cravate roşii la gât cântau cântece vesele. M-am asigurat că-mi acopăr urmele luând autobuze diferite. Pe drumul de întoarcere, nu m-am putut abţine să nu-mi şterg lacrimile. Simţeam că era posibil să nu mai primesc niciodată veşti de la Pearl.

Oricât de mult încercam, nu mai puteam să-mi iau un chip zâmbitor şi să păstrez o atitudine pozitivă. În ceea ce privea partidul, asta însemna să fii tot timpul corect din punct de vedere politic. Lucrul ăsta devenea din ce în ce mai greu cu fiecare zi. Îl atacam acasă pe Dick, iar furia mea dădea pe dinafară.

— Mao jefuieşte vieţile unor oameni nevinovaţi! urlam eu şi aruncam cu beţişoarele de perete. Asta e brutalitate!

— Sacrificiu ar fi un cuvânt mai potrivit.

Soţul meu mi-a făcut semn să tac şi s-a dus să închidă ferestrele.

— Vorbeşte cu mine fără mască, Dick! Spune-mi, în inima ta ai întrebări, rezerve, îndoieli?

Dick tăcea.

— Cum poţi suporta gândul că ai ucis pentru Mao? Te zbaţi să te justifici.

— Destul, Salcia. Suntem în 1963, nu în 1936! Astăzi conduc proletarii. Preşedintele nostru calcă pe urmele lui Stalin. Un singur cuvânt greşit şi-ţi poţi pierde limba, dacă nu chiar capul.

— N-ai răspuns la întrebările mele.

— Sunt obosit.

Am rămas aşezaţi faţă în faţă multă vreme. Cina se afla pe masă, dar nu aveam poftă de mâncare.

— Când intră în panică, Mao se lasă dus de val, a zis Dick respirând adânc. Simţea nevoia să epureze gândacul anticomunist.

— A făcut un lucru corect ordonând omorârea acelor tineri pe care i-ai recrutat?

— La vremea aceea, da. Dar acum, nu. Tragedia a fost o pierdere pentru partid. Nu a adus beneficii decât duşmanilor noştri.

— Dick Lin, te-am urmărit alergând de colo până colo şi folosindu-te de reputaţia ta ca să-i faci pe oameni să se întoarcă în China. Dacă Mao se răzgândeşte? Dacă oamenii aceia vor spune şi vor face lucruri care vor sfârşi prin a nu-i fi pe plac lui Mao sau prin a-l ofensa? Tu o să fii călăul?

— Nu se va întâmpla asta.

— Mă gândeam că până acum ai ajuns să-l cunoşti pe Mao.

— Îl cunosc.

— Atunci eşti malefic, pentru că-l urmezi.

— Călăresc pe spinarea unui tigru. Voi muri dacă voi încerca să mă dau jos.

— Ce declaraţie egoistă!

Dick s-a îndepărtat şi s-a dus să se aşeze într-un fotoliu. Şi-a cuprins faţa în mâini şi a zis:

— Oricum nu aprobi niciodată ceea ce fac eu.

— Refuzi să recunoşti adevărul.

— Care adevăr?

— Nu există comunism, ci doar ceea ce vrea Mao!

— Tovarăşă Salcia! a ţipat Dick ridicându-se în picioare. Nu l-am insultat niciodată pe Dumnezeul tău, aşa că te rog să încetezi să-l

insulţi pe-al meu.

Capitolul 27

Am fost arestată acasă, în timp ce spălam vasele. Nu mă aşteptam deloc ca un funcţionar de la poştă să mă denunţe. Am fost reclamată şi acuzată că sunt spion american. Fără niciun proces, am fost aruncată în închisoare. Văzusem lucrul ăsta întâmplându-li-se altora, dar am fost şocată când mi s-a întâmplat mie.

Dick a tras nişte sfori, dar nimeni nu îndrăznea să mă ajute. Crima mea era prietenia cu Pearl Buck. Dick mi-a spus că nu succesul literar al lui Pearl Buck făcuse din ea o duşmancă a Chinei, ci refuzul ei de-a fi prietenă cu soţii Mao.

De când luaseră în stăpânire China, soţii Mao îşi doriseră ca Pearl să ofere regimului sprijinul ei. Însă ea păstrase distanţa. Agenţii chinezi au contactat-o în repetate rânduri, sperând că ar putea face ceea ce jurnaliştii americani Edgar Snow şi Anna Louise Strong făcuseră pentru China. Deşi era în termeni amicali cu ambii jurnalişti, Pearl îşi susţinea propriile păreri politice. La sfârşitul anilor ’50, când milioane de chinezi mureau de foame în timpul Marelui Salt Înainte, l-a criticat pe Mao. A arătat un fapt crucial, pe care alţii îl ignoraseră: „Mao a permis ca poporul lui să moară de foame şi de boli, în timp ce el îi ajuta pe nord-coreeni să ducă un război împotriva americanilor”.

„Pearl Buck ne e prietenă sau duşmancă?”, mi-a spus soţul meu că l-a întrebat Mao cândva.

Dick i-a răspuns cu sinceritate că Pearl Buck iubea poporul chinez, dar nu credea în comunism.

Mao i-a cerut să se pună pe treabă în privinţa lui Pearl Buck. Voia ca Dick să repete succesul obţinut atunci când îl convinsese pe generalul Chu să schimbe tabăra, în 1949. Mao a făcut din Pearl următoarea provocare a lui Dick. Ordinul lui era clar: „Mi-ar plăcea la nebunie să câştig drept tovarăşă o laureată a Premiului Nobel”.

Fără ştirea mea, Dick i-a scris lui Pearl. Ea nu i-a răspuns şi nici nu a pomenit despre eforturile lui în scrisorile pe care mi le trimitea mie.

Frustrat, Dick l-a întrebat pe Mao de ce trebuia să o aibă pe Pearl Buck.

— Nu încape nicio comparaţie între Pearl Buck şi Edgar Snow, a

răspuns Mao. Pearl Buck e citită în toate ţările de pe harta lumii. Cărţile ei au fost traduse în peste o sută de limbi! Dacă Edgar Snow e un tanc, Pearl Buck e o bombă nucleară.

Dick a eşuat în misiunea sa, fiindcă Pearl ştia prea multe despre China ca să se lase păcălită. Îl judeca pe Mao după acţiunile lui, nu după sloganele lui bombastice. „Slujiţi poporul cu inima şi cu sufletul” nu însemna nimic pentru ea. La fel ca tatăl ei, Absalom, Pearl refuza să se lase cumpărată. Romanele pe care le-a scris în anii ’60 înfăţişau vieţile tragice duse sub conducerea lui Mao, deşi le scria de peste ocean şi se baza doar pe bănuieli. Părea că simţurile ei deveneau mai ascuţite pe măsură ce îmbătrânea.

Dick nu i-a mărturisit niciodată lui Mao că, după părerea sa, Pearl Buck era singurul occidental care avea capacitatea de-a scrie despre realitatea din China atât cu umanism, cât şi cu acurateţe. Nu a menţionat niciodată că o admira pe Pearl, dar eu ştiam asta.

Dick n-a avut curajul de a o contrazice pe doamna Mao când a declarat cele mai recente romane ale lui Pearl ca fiind atacuri la adresa comunismului. Doamna Mao credea că Pearl făcea parte din conspiraţia americană împotriva Chinei. Lui Dick i s-a ordonat să-i încurajeze pe propagandiştii din China să lanseze un contraatac. Pearl Buck a fost etichetată drept „imperialistă culturală”.

Doamna Mao a dat-o pe Pearl Buck ca exemplu negativ. Se pregătea să-şi ajute soţul să iniţieze Marea Revoluţie Culturală Proletară. Scopul era să asigure puterea lui Mao în China şi dincolo de ea.

Să facă din pasiunea sa personală pentru distrugerea duşmanilor obsesia naţiunii a fost cel mai mare talent al lui Mao. Dick zicea că îmi era mai bine la închisoare. Când Rouge m-a vizitat în mai 1965, mi-a spus că lumea exterioară se întorsese cu susul în jos. Gloate de adolescenţi care îşi spuneau Garda Roşie a lui Mao scandau: „Ceea ce duşmanul nostru îmbrăţişează, noi respingem, iar ceea ce duşmanul nostru respinge, noi îmbrăţişăm”. Cântau sloganele lui Mao în timp ce atacau oameni pe care îi suspectau că ar fi împotriva sa.

Rouge era îngrijorată din cauza sănătăţii mele în declin şi a faptului că nu mi se permitea să fiu consultată de un doctor. S-a rugat împreună cu mine pentru prima oară după mulţi ani. Mi-a spus că vrea să înveţe mai multe despre Dumnezeu, dar se teme că i s-a spălat creierul prea bine şi că într-o zi ar putea să-mi caute pricină. Am simţit că modul cel mai bun de a o influenţa e prin

propriul meu exemplu.

Într-o dimineaţă devreme am fost târâtă afară din celulă. Mi s-a spus că Garda Roşie preluase controlul închisorilor. Trebuia să fiu bătută până la moarte dacă nu o denunţam pe Pearl Buck.

Un terci subţire de orez rânced era tot ce mi se dădea de mâncare şi nici ăsta nu era niciodată de-ajuns. Foamea îmi rodea stomacul. Nu exista electricitate sau apă. Celula mea era o cutie întunecoasă din beton, fără ferestre. Am pierdut noţiunea timpului. Ştiam că mulţi oameni înnebuniseră în felul ăsta.

Ca să-mi păstrez sănătatea mentală, am început să-mi cânt cântece creştine. Când gardienii închisorii mi-au ordonat să încetez cu cântatul, mi-am schimbat metodele. Exersam caligrafia cu degetul, evocând propoziţii din Biblie. Cum nu aveam apă la dispoziţie, îmi înmuiam arătătorul în găleata cu urină şi scriam cuvintele pe suprafaţa de beton a pardoselii ca şi cum ar fi fost hârtie de orez. Mă mişcam de la stânga la dreapta. Când ajungeam în colţul din dreapta, colţul din stânga era uscat şi puteam să scriu din nou.

Timpul trecea fără să-l pot măsura. Nu exista oglindă, aşa că nu ştiam cum arăt. Într-o zi am observat pe jos câteva şuviţe din părul meu şi mi-am dat seama că albisem.

La un moment dat, un gardian a venit şi m-a condus într-o altă încăpere, unde erau o masă, un scaun şi o chiuvetă. Mi s-au dat un pieptăn şi o periuţă de dinţi şi mi s-a spus să mă fac prezentabilă.

— Ai o sarcină, mi-a zis gardianul.

Trebuia să mă întâlnesc cu un oficial de partid cu rang înalt.

După ce m-am spălat, doi bărbaţi în uniforme de soldaţi m-au escortat la o maşină. Unul dintre ei m-a legat la ochi cu o cârpă.

A urmat o călătorie lungă cu maşina, pe drumuri accidentate.

Când mi s-a scos cârpa cu care eram legată la ochi, am descoperit că ajunseserăm în faţa unei baze militare. Am trecut printr-o intrare îngustă. Mirosea a mâncare. Soldaţii m-au dus într-o încăpere spaţioasă, cu un covor pătat, canapele roşii şi draperii de un verde închis. Pe masă era un coş cu banane.

— Serveşte-te, a spus o servitoare într-o mandarină perfectă.

Nu m-aş fi atins de nimic dacă n-aş fi fost moartă de foame. Am înşfăcat o banană ca o maimuţă. Curăţând-o repede de coajă, mi-am îndesat banana în gură. Eram atât de ocupată cu mestecatul, că nu acordam atenţie la nimic altceva. Când am întins mâna să iau

altă banană, am observat o persoană care stătea pe canapea. La început am crezut că e un bărbat, fiindcă purta o uniformă militară bărbătească. Avea şapca verde, cu o stea roşie în faţă.

— Nu te grăbi, a zis ea.

Am îngheţat. Nu-mi venea să-mi cred ochilor.

— Veche prietenă, m-ai uitat deja? a continuat zâmbind.

M-am holbat îndelung, recunoscând degetele lungi, osoase.

— Doamnă Mao, dumneavoastră sunteţi?

— Da, a trecut multă vreme, a răspuns ea zâmbind. Vezi, eu nu te-am uitat.

A dat să-mi strângă mâna.

Am refuzat, explicând pe un ton de scuză că degetele mele miroseau a urină.

Doamna Mao şi-a retras mâna.

— Preşedintele îţi transmite salutări. După cum îţi poţi imagina, e foarte ocupat. Aş vrea să ajung cu tine la o soluţie care să-l mulţumească.

— Cum aş putea să vă fiu de folos? am spus eu.

— Tovarăşă Salcia Yee, îţi ofer o mare şansă. Îţi poţi schimba viaţa dacă îţi dovedeşti loialitatea faţă de preşedinte.

Înţelesul cuvintelor ei era greu de ghicit. Părea schimbată faţă de cum arăta când o întâlnisem prima oară în Yenan. Încă impunătoare, doamna Mao din faţa mea avea părul vopsit într-un negru precum tuşul. Ochii ei spuneau „sunt puternică”. Se menţinea în formă din punct de vedere fizic, însă nu mai era o frumuseţe. Deşi sprâncenele îi erau încă la fel de subţiri ca antenele unui crevete, ochelarii cu rame negre îi răpeau feminitatea.

— Văd că ţi-e foame, a zis ea dezvelindu-şi dinţii strălucitor de albi. Ai vrea să iei prânzul?

Înainte să pot răspunde, a bătut din palme.

S-a deschis o uşă din capătul îndepărtat al încăperii.

— Te aşteaptă un ospăţ intim, a spus doamna Mao cu voioşie, de parcă ne-am fi aflat la o petrecere.

Servitorii au intrat şi s-au aliniat lângă perete.

Întinzând braţele, doamna Mao mi-a luat mâinile într-ale ei.

— Hai să avem o discuţie sinceră, doar noi două.

— Purtăm un război cultural cu ţările occidentale conduse de America, a zis doamna Mao pe un ton teatral, cu buzele subţiri

tremurând. S-a întins spre mine şi mi-a luat din nou mâinile, strângându-mi-le, apoi a urmat: Îi vom învinge pe imperialiştii culturali americani. Îi vom vâna până la capătul universului. Nu vor avea timp să-şi tragă sufletul!

Tremura ca şi cum i-ar fi fost frig.

— Mă scuzaţi…

Nu ştiam ce să zic.

Ea a ridicat mâna într-un gest care voia să spună „lasă-mă să termin” şi a continuat:

— Când vom învinge, vom prelua controlul asupra maşinii de propagandă a capitaliştilor. Ne vom face vocea auzită şi ne vom tipări opiniile în ziarele lumii. Imaginează-ţi – *New York Times, London Times*. Va fi victoria proletarilor din toată lumea! Preşedintele va fi foarte mândru de eforturile tale!

— Nu prea vă înţeleg, doamnă…

— Mănâncă, mănâncă.

Doamna Mao mi-a pus în faţă o farfurie cu raţă friptă.

— Aş vrea să ştiu care este sarcina mea, dacă se poate, am cerut eu.

— Relaxează-te, scumpă tovarăşă! mi-a zâmbit vesel doamna Mao. Crede-mă, nu ţi-aş da o sarcină pe care să nu fii capabilă s-o îndeplineşti.

— Care este aceea, mai exact?

— Salcia, e uşoară: să scrii două articole. Unul se va intitula „*Pământ bun* e o plantă otrăvitoare”, iar celălalt „Exploatare: cei patruzeci de ani de fărădelegi ai lui Pearl Buck în China”. Subtitlul va fi „Crimă dată în vileag de o prietenă din copilărie".

Deşi nu aveam nici cea mai vagă idee ce anume se petrecea, am simţit că Pearl făcuse ceva care o ofensase personal pe doamna Mao, ceva mai mult decât refuzul de a sprijini politica lui Mao din China. Mulţi ani mai târziu, am aflat că doamna Mao visase să o pună pe Pearl Buck să-i scrie biografia. Cum *Pământ bun* fusese ecranizat la Hollywood, doamna Mao îşi imaginase că ar putea fi următorul subiect pentru romanciera câştigătoare a Premiului Nobel. Cu siguranţa ei de sine caracteristică, i-a pus pe agenţii ei să o abordeze pe Pearl Buck. Titlul cărţii ar fi fost *Regina roşie*, iar personajul doamnei Mao ar fi fost ceva în genul lui Scarlett O’Hara din *Pe aripile vântului*.

Refuzul lui Pearl venise repede. Doamna Mao viziona filmul *Pe aripile vântului* pentru a paisprezecea oară. Şi-o închipuise pe

Vivien Leigh jucând rolul ei.

Sămânţa răzbunării încolţise. Doamna Mao a jurat s-o distrugă.

— Pe lângă faptul că l-a atacat pe preşedintele Mao prin scrierile sale, Pearl Buck a fost descoperită ajutând disidenţi chinezi să fugă în America, mi-a spus doamna Mao.

Am întrebat-o dacă aş putea mai întâi să „diger” cuvintele ei.

— Nu te întreb dacă eşti dornică sau nu să faci asta, a zis doamna Mao, ridicând bărbia spre tavan. Vreau să ştiu data la care vei furniza arma.

Am fost reunită cu soţul şi fiica mea. Ni s-a asigurat o cameră în cadrul bazei. Pedeapsa mea, dacă nu cooperam, fusese spusă răspicat. A o refuza pe doamna Mao însemna a spune da continuării pedepsei cu închisoarea şi, poate, morţii. Vârsta mea nu mă supărase niciodată înainte, însă acum mă supăra. Trupul îmi era obosit şi bolnav. Aveam peste şaptezeci de ani şi ideea de a muri într-o celulă rece mă înspăimânta.

— N-ar trebui să consideri lucrul ăsta un act de trădare, a încercat Dick să mă convingă. N-o s-o răneşti pe Pearl dacă o denunţi. Va înţelege. Ea nu e în China. E foarte probabil ca voi două să nu vă mai vedeţi niciodată. Pearl nici măcar n-o să ştie că ai scris critica.

— Dar Dumnezeu va şti, am ţipat eu.

— Gândeşte-te la circumstanţe, a zis Dick. Trebuie să ne protejăm publicul de influenţa lui Pearl Buck. Cărţile ei au adus prejudicii reputaţiei Partidului Comunist în lumea întreagă. Pearl nu mai e prietena pe care o ştiai.

— Din nefericire, am citit *Pământ bun*, am răspuns eu. L-am citit când era doar un manuscris redactat de mână, acum treizeci de ani. Pearl Buck nu-i insulta pe ţăranii chinezi, aşa cum pretinde doamna Mao. Din contră, arăta cum suntem noi cu adevărat.

— Laşi sentimentele personale să-ţi întunece judecata politică, m-a avertizat Dick.

— La naiba cu judecata mea politică!

A venit Rouge. Ea a fost de partea mea.

Dick s-a supărat:

— Nimeni n-o refuză pe doamna Mao.

— Nu pot să fac asta, am zis eu.

— Născoceşte poveşti, mi-a sugerat el. N-ai decât să minţi!

— Nu pot spune lumii că Pearl şi familia ei erau malefici!

— Trebuie s-o faci ca să supravieţuieşti, Salcia. Mai târziu, îi poţi spune lui Pearl că nu vorbeai serios.

M-am uitat la soţul meu şi am fost copleşită de o tristeţe de nedescris. Să spună minciuni devenise modul de viaţă al lui Dick. Îmi doream să mă pot întoarce după cum bătea vântul, aşa cum făcea el.

— Nu vreau să-i dau fiicei mele o lecţie de trădare prin propriul meu exemplu, am încheiat eu.

— Din cauza ta, lui Rouge îi e greu să-şi găsească un bărbat care să vrea să se însoare cu ea şi a trecut deja de treizeci de ani! a pledat Dick.

Cuvintele m-au înjunghiat ca un cuţit. M-am învinuit că i-am distrus viaţa lui Rouge. Fiica mea suferise de inimă frântă de nenumărate ori. Tinerii se îndrăgosteau de ea la prima vedere, însă de îndată ce aflau că mama ei e o duşmancă a poporului, o evitau ca pe un virus. A o curta pe Rouge ar fi însemnat o viaţă de greutăţi şi persecuţii.

Condamnarea mea la închisoare a fost prelungită cu încă zece ani şi apoi redusă la cinci, deoarece eram soţia lui Dick. Am fost trimisă într-un lagăr de muncă dintr-o provincie îndepărtată din apropierea Tibetului. Îmi petreceam zilele lucrând la câmp, plantând grâu şi bumbac, iar nopţile scormonind după resturi de mâncare şi luptându-mă cu frigul, arşiţa sau paraziţii. Familia noastră era împrăştiată de-a lungul a sute de kilometri. Dick se afla în nord, Rouge în sud, iar eu în sud-vest. Dick şi Rouge mă vizitau cu rândul o dată la trei luni şi de Anul Nou. Rouge nu se plângea niciodată de greutăţi, dar suferinţa îi era întipărită pe chip. Devenise o femeie tăcută, mai matură decât cei de-o seamă cu ea. După ce a absolvit Facultatea de Medicină la Universitatea din Beijing, nu i s-a permis să practice. Lucra ca muncitoare într-o fabrică de textile. Dick nu a vrut să-mi spună pedeapsa lui, dar am aflat-o oricum. A fost retrogradat şi trimis într-un post obscur în provincie. După un an, Mao l-a chemat înapoi. Dick muncea din greu pentru a recâştiga încrederea lui Mao.

Eu şi Rouge încercam să judecăm corect situaţia noastră. Vedeam că familia noastră nu era singura care suferea. Milioane de oameni împărtăşeau aceeaşi soartă. Spre sfârşitul anului 1969, Revoluţia Culturală se dovedea a fi unul dintre cele mai distructive episoade din îndelungata istorie a Chinei.

După executarea celor cinci ani în lagărul de muncă, mi s-a ordonat să mă întorc în locul de unde proveneam, în Chin-kiang. Asta era considerată a fi o pedeapsă permanentă. Mi s-a ordonat să mă îndrept prin muncă fizică tot restul vieţii. Aveam aproape optzeci de ani.

Lui Rouge i s-a oferit opţiunea de-a rămâne unde era sau de-a veni cu mine. A ales a doua variantă şi şi-a părăsit locul de muncă. Din câte spunea, oricum abia câştiga de-ajuns ca să mănânce.

Ne-am dus acasă cu un tren care mergea foarte încet. Aveam pielea arsă de soare şi spatele mă durea tot timpul. Nu puteam să merg dreaptă. Aveam răni la încheieturi, pe şira spinării şi la picioare. Însă spiritul meu nu fusese zdrobit. Eram mândră de mine însămi pentru că plătisem preţul bunei-cuviinţe – puteam spune cu sinceritate că nu-l trădasem niciodată pe Dumnezeu şi că Dumnezeu nu mă abandonase niciodată.

Lui Dick nu i s-a dat de ales. Trebuia să rămână în Beijing alături de Mao. De cincisprezece ani, era şeful propagandei din China. El era scriitorul din umbră al discursurilor şi articolelor lui Mao şi ale doamnei Mao. Când a implorat-o pentru eliberarea mea, ca să mă pot alătura lui, doamna Mao i-a răspuns citând poemul soţului ei: *„Bucură-te de frumuseţea zăpezii fără să simţi milă pentru muştele care îngheaţă”*.

Credeam că Dick suferise din cauza absenţei mele şi că mă aştepta. Însă mă înşelam. La un an după ce am fost trimisă în lagărul de muncă, partidul i-a oferit o femeie tânără, având o treime din vârsta lui, ca să-i fie secretară şi infirmieră. La început, Dick n-a fost conştient de capcana care i se întindea. Până să-şi dea seama, se îndrăgostise.

Capitolul 28

În Chin-kiang vara era fierbinte şi umedă, ca şi cum ai fi trăit într-o baie de aburi. Tata a venit să ne ia de la gară. Nu ne mai văzuserăm de mulţi ani. Era uimitor că trăia încă. Se împuţinase, era chel şi adus de spate. Ne-au dat lacrimile când ne-am îmbrăţişat. Rouge era emoţionată să-şi vadă bunicul, deşi abia dacă îl cunoştea.

— Nu mai ştiu ce vârstă ai, bunicule, a zis ea. Câţi ani ai?

— Douăzeci şi nouă! a răspuns tata.

— Cu siguranţă vrei să spui nouăzeci şi doi, l-a corectat Rouge.

— Ai priceput gluma! De fapt, sunt chiar mai bătrân, a spus tata îndreptându-şi spatele ca să pară mai înalt.

— Dar chiar arăţi de douăzeci şi nouă de ani! a zis Rouge.

— Da? a exclamat tata încântat. Mă şi simt de douăzeci şi nouă de ani.

— Nu ţin minte să fi fost atât de scund, am spus eu. Un metru douăzeci?

— Cândva eram de două ori pe-atât în înălţime, a răspuns tata.

— Ce te-a făcut să te micşorezi? l-a întrebat Rouge.

— Corpul meu a ştiut cum să se conserve când am trecut prin vremuri grele.

Rouge a râs:

— Nu mă pot închipui micşorându-mă ca dumneata.

— *„Treizeci de ani în estul fluviului şi apoi următorii treizeci de ani în vestul fluviului„* a zis tata, recitând din Confucius.

— Ce înseamnă asta? a întrebat Rouge.

— În concepţia *feng shui*-ului înseamnă că există oportunităţi egale în cercul vieţii.

— Care e secretul longevităţii dumitale, bunicule?

Tata a zâmbit şi a şoptit:

— Credinţa.

— În Buddha? l-a tachinat Rouge.

— Cum îndrăzneşti să uiţi cine sunt? s-a prefăcut tata a fi supărat, însă nu foarte convingător.

— Care va fi situaţia noastră, tată? am schimbat eu subiectul. Unde vom sta?

— În biserică, a răspuns el.

— Biserica din Chin-kiang?

— Da, biserica lui Absalom din Chin-kiang.

— Dar biserica din Chin-kiang n-a fost construită ca să se locuiască în ea…

Mi-am dat seama imediat de prostia afirmaţiei mele. Condiţiile de trai din China se deterioraseră atât de mult, încât oamenii transformaseră grajdurile animalelor în camere de locuit.

— Pentru mulţi oameni, nu mai este o biserică, a explicat tata. A fost cartierul general al trupelor naţionaliste în timpul războiului cu Japonia. Când japonezii au preluat controlul, a devenit cazarmă. După Eliberarea din 1949, au luat-o în primire comuniştii. De atunci i s-au dat diverse întrebuinţări. Mai întâi a fost cartier general militar şi apoi depozit de bunuri pentru noul guvern. În timpul

mişcării Comunei Populare a lui Mao, a fost cantină publică. După ce comunele au eşuat, a fost transformată în adăpost pentru oamenii fără casă. La începutul Revoluţiei Culturale, au preluat-o Gărzile Roşii din afara provinciei. Ele mi-au spart ferestrele cu vitralii şi au pictat imaginea lui Mao peste fiecare imagine a lui Iisus pe toţi pereţii. S-au urcat pe acoperiş şi au dărâmat crucea.

— Acum sunt familii care locuiesc acolo? l-am întrebat.

Tata a aprobat din cap.

— Câte?

Tata a ridicat două degete.

— Două? a încercat să ghicească Rouge.

— Douăzeci.

— Douăzeci de familii?

— Da, douăzeci de familii, o sută nouă oameni.

— Cum reuşiţi să vă descurcaţi?

— O, ne descurcăm, ca porumbeii în cuşti.

La vederea bisericii din Chin-kiang, m-au năpădit amintirile despre Absalom şi Carie. A trebuit să mă opresc o clipă ca să-mi revin. Zidăria cenuşie se decolorase, dar clădirea părea zdravănă. Treptele de piatră de la intrare erau atât de tocite încât păreau lustruite.

Deşi tata m-a prevenit în legătură cu spaţiul aglomerat, tot am fost şocată când am intrat în biserică. Eram pregătită să văd o cuşcă de porumbei, însă ceea ce se afla în faţa mea semăna cu un stup. Nu existau ferestre, în afară de cele aflate foarte sus, aproape de tavan, unde fuseseră vitraliile. Acestea erau singura sursă de lumină a întregului interior. De la podea până la tavan, pereţii bisericii fuseseră împărţiţi în boxe din lemn de mărimea unui om, ca nişte rafturi de cărţi din perete în perete, în care dormeau oamenii. Înăuntru nu puteai sta decât întins. Pentru a intra în boxe, oamenii foloseau o încâlceală de scări din funie. Tinerii şi copiii ocupau nivelurile de sus, în timp ce vârstnicii stăteau pe nivelurile situate mai jos. Fiecare centimetru de spaţiu era folosit cu chibzuinţă. Zona pentru spălat era dominată de o chiuvetă mare, făcută dintr-o conductă de apă de vreo doisprezece metri lungime, a cărei parte superioară fusese tăiată astfel încât să formeze un jgheab. Prin zece robinete curgeau firicele de apă. Sub chiuvetă era o scurgere deschisă, în pantă, acoperită cu un grătar din metal. Ţevăria şi un coş din aluminiu, ca un dragon, erau suspendate în

aer cu sârme. Chiar sub tavan fusese construit un pod, folosit ca spaţiu comun de depozitare. Acolo unde fuseseră cândva şirurile de bănci, se afla acum un loc comun pentru luat masa. O masă mare din lemn era înconjurată de bănci strâmbe. Podiumul pe care fusese altarul era acum o bucătărie. La perete era stivuit un morman înalt de lemne de foc tăiate. Coşurile cu cărbuni dădeau pe dinafară. De cadre din lemn erau atârnate găleţi, tigăi şi *wok*-uri. Podiumul de pe care predicase Absalom găzduia acum o sobă. În spatele scenei se afla o încăpere în care oalele de noapte erau despărţite de draperii.

— Ce credeţi? ne-a întrebat tata.

— Ei bine, câtă ingeniozitate! a remarcat Rouge.

Încercând să ignor duhoarea cumplită din zona oalelor de noapte, i-am spus tatei că sunt impresionată.

— Nu există ferestre şi e atât de cald!

Rouge şi-a şters sudoarea de pe faţă. Cămaşa îi era udă leoarcă.

— Bine aţi venit acasă, a zis tata.

Mie şi lui Rouge ni s-a dat una dintre boxele de dormit mai mari. Rouge a încercat să se strecoare în spaţiul îngust şi s-a lovit la cap.

Înainte să apucăm să despachetăm, s-a auzit un ciocănit puternic. Tata s-a dus să deschidă uşa. Înăuntru a năvălit un grup de oameni. Bărbaţii erau goi până la brâu, iar femeile purtau cămăşi subţiri. Toţi erau încălţaţi cu sandale de lemn. M-au strigat pe nume plini de emoţie.

— Nu-mi spune că nu-ţi aduci aminte de mine! a zis o bătrână ridată şi cocoşată care m-a apucat de umeri.

— Floare de Liliac?

— Da, eu sunt. Salcia, tu eşti? a strigat ea. Cât ai îmbătrânit! Ai încărunţit! Chiar tu eşti? Unde ai fost? Unde e Pearl?

Când a pomenit numele lui Pearl, am izbucnit în plâns.

— Nu-mi vine să cred că am apucat să te văd întorcându-te! a zis Floare de Liliac. Haideţi, veniţi să faceţi cunoştinţă cu mătuşa voastră Salcia!

S-a întors spre fiii ei. Nu i-am recunoscut pe bărbaţii din faţa mea, deşi ştiam că trebuie să fi fost David şi John Noroc Dublu şi fratele lor mai mic, Solomon Noroc Triplu.

— Unde e Chan Tâmplarul? am întrebat eu.

— O, a murit demult, a zis un bărbat ştirb.

— A murit? am întrebat eu şi apoi l-am recunoscut imediat pe Chan Tâmplarul.

— Să nu te aştepţi ca în gura unui câine să crească dinţii de fildeş ai elefantului, a zis Floare de Liliac bătându-l cu palma pe spate pe soţul ei. De când a murit Absalom, Chan nu e bun de nimic.

— Când s-a dus Absalom? am întrebat eu. Cum au fost ultimele lui zile?

— Bătrânul Învăţător a avut un sfârşit bun, a răspuns Chan Tâmplarul.

— N-a suferit?

— Nu. Am fost cu el până la sfârşit. Bătrânul Învăţător şi-a ţinut ultima slujbă şi s-a dus să se întindă. După puţin timp, l-am găsit dormind în pat şi era cu Dumnezeu.

O femeie cu părul alb s-a strecurat prin mulţime şi s-a repezit la mine. Şi-a strâns pleoapele şi apoi a tras de ele, ca şi cum ar fi încercat să deschidă ochii, dar nu putea.

— Ghiceşti cine sunt?

Şi-a apropiat faţa atât de mult, încât puteam să-i simt răsuflarea urât mirositoare.

Am clătinat din cap şi i-am spus că nu reuşesc s-o recunosc.

— Sunt Soo-ching, cerşetoarea!

— Cerşetoarea, da! Ce mai faci? Ce-ai păţit la ochi?

— Nu pot să te văd decât ca pe o umbră, Salcia. Sunt oarbă. Dar îmi amintesc chipul tău dinainte să pleci.

— Ce mai faci?

— Sunt o adeptă a lui Iisus Cristos, a zis Soo-ching. Ce face Pearl? E aici cu tine? Sunt supărată că voi două nu mai veniţi în vizită.

— Unde e Confucius, fiul tău? am întrebat-o.

— Îl mai ţii minte? Bravo!

— Cum aş putea să nu-l ţin minte? Are un nume atât de special!

— Nu-l mai cheamă Confucius, a zis Soo-ching. Şi-a schimbat numele în Avangardă.

— Avangardă? De ce?

— Confucius nu mai e băiatul unei cerşetoare, mi-a şoptit la ureche Floare de Liliac. A ajuns cineva important.

— Aşa e, a confirmat tata. Avangardă a fost prima persoană din Chin-kiang care s-a înscris în Partidul Comunist. Astăzi e şeful oraşului.

— Rahat de măgar! a înjurat Soo-ching, apoi a tuşit cu flegmă şi a scuipat pe jos. Îmi pare rău că i-am pus numele Confucius. Nu-l merită. O să-l vezi chiar prea curând, Salcia.

— Ce mai face soţul tău, Dick? m-a întrebat toată lumea.

Am şovăit, fiindcă nu ştiam ce să răspund.

— A, tata e bine, a răspuns Rouge în locul meu. E ocupat cu munca la Beijing.

Tata s-a aşezat şi mi-a povestit cum se schimbase oraşul Chin-kiang de-a lungul anilor.

— E un loc de exil, a început el. Guvernul îi trimite pe oameni înapoi în oraşele natale când nu mai pot fi de folos.

Chan Tâmplarul mi-a explicat mai departe:

— Guvernul pare să creadă că nedoriţii ar trebui să se întoarcă la regiunile natale şi la rude ca să supravieţuiască.

— Aşa se economisesc banii cheltuiţi pe închisori, a zis tata. Noi am fost nevoiţi să construim toate astea singuri.

A fluturat un braţ, arătând interiorul bisericii.

Chan Tâmplarul a zâmbit.

— Încă mai construiesc la ea.

— Acum suntem cu adevărat sub acoperişul lui Dumnezeu, a spus tata.

— Chan nu s-a învăţat minte niciodată, a zis Floare de Liliac. Am fi putut să rămânem în Nanking dacă l-ar fi denunţat pe Absalom. I-am spus că Absalom n-o să se supere, fiindcă e mort. Dar soţul meu încăpăţânat a refuzat s-o facă. Aşa că am fost trimişi înapoi în Chin-kiang. Dar mă pot plânge de ceva? Vechea regulă pentru femei a fost întotdeauna: *Te măriţi cu un câine, urmează câinele; te măriţi cu un cocoş, urmează cocoşul*. Însă viitorul copiilor noştri a fost distrus. În Nanking ar fi avut posibilităţi, şcoli mai bune şi slujbe mai bune. Aici, în Chin-kiang, gemenii mei lucrează pe post de culi, iar fiul meu mai mic e muncitor la câmp… Nu întrevăd nicio lumină în viitorul lor, a început Floare de Liliac să plângă.

— Cine face tărăboiul ăsta? s-a auzit de sus o voce de bărbat.

Am ridicat ochii şi am văzut trei siluete care se strecurau afară din boxele de dormit.

Un bătrân bărbos şi oacheş s-a lăsat în jos pe o funie. Ceilalţi doi bărbaţi l-au urmat.

— Fir-ar să fie de oase proaste, nu vor să termine cu văicăreala! Corpul ăsta putred se duce de râpă.

Vocea îmi părea familiară, dar nu puteam să-mi dau seama cine

vorbea.

Omul cu barbă s-a apropiat de mine. A zâmbit, cu un aer batjocoritor.

— Pun pariu că n-o să ghiceşti niciodată cine suntem.

Ceilalţi doi bărbaţi l-au imitat.

— Dar noi vă ştim bine pe tine şi pe prietena ta.

Am scotocit prin ungherele memoriei, dar n-am putut găsi nimic care să se potrivească cu imaginile din faţa mea.

Omul cu barbă a oftat.

— Douăzeci de ani în închisoarea naţională trebuie să-mi fi schimbat înfăţişarea... Salcia, uită-te bine la mine. Sunt Împăratul Ţopârlan. S-a întors şi a arătat spre bărbaţii din spatele lui: Ei sunt fraţii mei de cruce.

— Împăratul Ţopârlan? Generalul Homar şi Generalul Crab?

— Da, noi suntem! au strigat bărbaţii la unison.

Tata s-a apropiat şi şi-a petrecut braţul pe după umerii bărbaţilor.

— Ei sunt cu noi acum.

— Ce vrei să spui prin „cu noi”? am întrebat eu. Împăratul Ţopârlan aproape că i-a omorât pe Absalom, Pearl, Grace şi copiii lor! Absalom l-ar fi trimis în iad!

— Din contră, copila mea, din contră, a clătinat tata din cap. De fapt, a fost dorinţa lui Absalom. S-a asigurat că toată lumea din biserica lui i-a iertat pe Împăratul Ţopârlan şi pe fraţii lui de cruce. La urma urmei, Iisus a murit pentru păcatele noastre şi Tatăl Lui ne-a iertat.

— Nu cred aşa ceva, tată.

— Întreabă-l pe Chan Tâmplarul.

— E adevărat? am întrebat eu.

— Da, a dat din cap Chan Tâmplarul. A fost într-adevăr dorinţa lui Absalom.

— Să-l iertaţi pe Împăratul Ţopârlan pentru ce-a făcut?

— Da.

— Dumnezeu e bun, Dumnezeu e drept, Dumnezeu e iertător, a murmurat Împăratul Ţopârlan cu lacrimi în ochi.

— Absalom e mulţumit de mine în rai! a glăsuit tata. Eu i-am convertit pe toţi trei.

M-a trezit zgomotul slujbei de duminică. Mi-a luat un moment să-mi dau seama că nu visam. Mă aflam în boxa mea de dormit. M-am

întors pe burtă şi am scos capul afară ca să văd ce se petrece. L-am zărit pe tata ţinând slujba în faţa sobei din bucătărie, care era acoperită cu o pânză albă. Tata era îmbrăcat în vechea lui sutană, atât de spălăcită şi de tocită încât semăna cu o zdreanţă care demult nu mai era neagră. Expresia lui era solemnă şi calmă. În timp ce el vorbea mai departe, puteam să-l aud în vocea lui pe Absalom.

Am aruncat o privire temătoare spre uşă şi am observat că era închisă şi blocată cu o bârnă groasă din lemn.

Cei o sută nouă rezidenţi ai vechii biserici îl ascultau pe tata în linişte. Stăteau fie aşezaţi pe bănci, fie pe jos, fie în boxele lor de dormit.

Când tata a terminat, oamenii au început să cânte Amazing Grace. Amintirile de pe vremea când stăteam la pian lângă Carie m-au năpădit. Nu înţelesesem niciodată versurile până în acel moment.

Graţia divină a fost cea care mi-a învăţat inima să se teamă
Şi tot ea m-a eliberat de temeri;
Cât de minunată mi-a apărut Graţia divină
În clipa când am crezut prima oară.

Prin multe pericole, cazne şi capcane
Am trecut deja;
Graţia divină e cea care m-a păzit până acum
Şi tot ea mă va duce acasă.

M-am strecurat înapoi în boxa de dormit. Nu am plâns când Dick m-a anunţat că s-a îndrăgostit de secretara lui şi că a hotărât să pună capăt căsniciei noastre. Dar acum am fost cuprinsă de o tulburare care semăna cu mareea înaltă a oceanului.

Rouge s-a întors pe o parte şi m-a îmbrăţişat în timp ce plângeam în hohote.

— Eşti acasă, mamă, a zis ştergându-mi lacrimile cu blândeţe. Suntem acasă.

Capitolul 29

Persoana care se ocupa de îndreptarea mea era Avangardă, şeful filialei Partidului Comunist din Chin-kiang, cunoscut înainte sub numele de Confucius, fiul cerşetoarei Soo-ching. Avangardă se

maturizase, devenind un bărbat de vârstă mijlocie saşiu, cu faţa ca de veveriţă şi burta mare. Îl încânta atât de mult să mă acuze în public, încât le-a ordonat celorlalţi să facă la fel.

Avangardă se prefăcea că nu mă cunoaşte. Vorbea mandarina cu un accent puternic de Chin-kiang şi se mândrea cu faptul că era analfabet. De când devenise şef în cadrul partidului, interzisese venerarea lui Dumnezeu şi transformase în crimă pomenirea numelor lui Absalom, Carie şi Pearl.

Când a aflat că lui Pearl i se acordase Premiul Nobel, Avangardă a văzut în asta o ocazie de-a avansa în cariera politică. I-a invitat la Chin-kiang pe jurnaliştii preferaţi ai lui Mao pentru a face un tur al oraşului infamei imperialiste culturale americane. Evenimentul a atras atenţia doamnei Mao. Avangardă a fost chemat în Oraşul Interzis pentru a fi onorat ca „remarcabilul infanterist al preşedintelui Mao”. Doamna Mao l-a premiat pe Avangardă cu o lucrare caligrafică proprie, pe care scria: *„Speranţa lansării unei bombe atomice culturale asupra capitalismului mondial stă pe umerii tăi”*.

Avangardă mă numea „malefica soră geamănă a lui Pearl Buck” şi „ruşinea oraşului Chin-kiang”. Îi încuraja pe copii să mă strige „scursură”. Mi-a ordonat să curăţ zilnic canalele de scurgere ale oraşului şi closetele publice. În fiecare vineri după-amiază îi dădeam raportul lui Avangardă pentru a-mi mărturisi crimele. În funcţie de răspunsul meu, Avangardă fie mă trecea, fie mă pica. Dacă nu era mulţumit, îmi dădea şi mai mult de muncă. Putea să-mi ordone să fac curat la el în birou, care era fosta Ambasadă Britanică. Dacă simţea că am nevoie de şi mai multă umilire, îmi ordona să merg pe jos prin oraş, lovind cu băţul nişte clopoţei. Eram instruită să strig: „Veniţi să vedeţi câinele alergător american”, „Jos cu Salcia Yee!” şi „Trăiască dictatura proletariatului!”. Lui Avangardă nu-i plăcea deloc când protestam, uitându-mă lung la el în tăcere.

— Pot să pun să fii torturată, să ştii, mă ameninţa el în permanenţă.

Voia să-i destăinui amănuntele relaţiei mele cu Pearl Buck.

— Vreau să te întorci în timp până la copilăria voastră, îmi ordona el.

Tata m-a învăţat să uit de gândul de a-mi păstra demnitatea.

— Vorbeşte limba lupului!

Tata zicea că, dacă ar fi în locul meu, el s-ar juca cu Avangardă.

Am încercat, dar nu funcţiona. Avangardă era hotărât să-i facă pe plac doamnei Mao. Nu credea teoriile şi vorbele mele goale.

— Cum îndrăzneşti să încerci să prosteşti Partidul Comunist? zbiera la mine.

Pentru a face şi mai multe presiuni asupra mea, Avangardă organiza mitinguri. Acestea aveau loc în piaţa oraşului. Mulţimea repeta după Avangardă, în timp ce el urla:

— Mărturiseşte sau vei fi torturată până la moarte!

Pe când Avangardă îmi trăgea părul spre spate pentru a arăta oamenilor „trăsăturile mele malefice”, eu îmi imaginam opera *Amanţii fluturi*. Îmi aminteam fiecare detaliu despre cum eu şi Pearl am mers să vedem spectacolul împreună cu NaiNai. Atunci când Avangardă folosea un bici ca să mă bată, vedeam păsări, copaci şi libelule zburând în biserica lui Absalom. Când îmi dădea sângele şi durerea îmi ardea măruntaiele, o auzeam pe Carie cântând colindul ei preferat de Crăciun, *Ce copil e acesta?*

În vise, o vizitam pe Pearl în casa ei din America. Mobila pe care mi-o imaginam pentru ea era făcută din santal roşu, în stilul dinastiei chineze Ming. Vedeam tablourile de pe pereţii ei, picturi în pensulă şi caligrafii în tuş chinezeşti, minunat de frumoase. De asemenea, o visam pe Pearl sculptând. Era ceva ce îmi spusese că i-ar plăcea foarte mult să înveţe. Obişnuiam să-i privim împreună pe meşteşugarii din Chin-kiang făcând figurine din făină îndulcită. Cu trei bănuţi, ne cumpăram figurinele preferate, colorate, în formă de animale şi personaje din opere. La locul nostru de joacă din spatele dealurilor, Pearl a sculptat odată un cap din lut, luându-mă pe mine drept model, iar eu am sculptat unul după capul ei. Pentru a sublinia caracteristicile noastre individuale, eu i-am făcut nasul ascuţit, iar ea mi-a făcut ochii oblici. Ambele chipuri erau zâmbitoare, fiindcă nu ne-am putut abţine să nu râdem în timp ce le modelam.

Am visat cuptorul la care se juca Pearl, unul adevărat, construit de grădinarul lui Carie. Era aşezat în spatele coastei dealului. Acela era locul în care găteam mâncare adevărată. Wang Ah-ma ne-a învăţat să coacem igname şi să prăjim boabe de soia şi alune. Auzeam încă crănţănitul scos de Pearl şi de mine când mestecam boabele, de parcă dinţii noştri ar fi fost făcuţi din oţel.

De când mă mutasem înapoi în Chin-kiang, mă rugam împreună

cu tata. Avangardă nu avea nicio putere asupra fiinţei mele spirituale. Rezistenţa mea împotriva comuniştilor a devenit şi mai puternică. Am hotărât să încerc să plictisesc mulţimea cu mărturisirile mele, garnisindu-le cu citate din Mao, slogane şi autoinjurii. Fraza mea tipică de început era următoarea: „Eram o pisică rătăcită înainte să fiu ghidată înapoi acasă de învăţăturile preşedintelui Mao”. A doua mea frază era: „Deşi n-am citit niciodată un rând din *Pământ bun*, dorinţa mea de a citi cartea este total reacţionară şi criminală”.

După prelegerile şi criticile lui Avangardă, era sarcina mea să conduc strigătele mulţimii: „Ardeţi-o, incendiaţi-o, prăjiţi-o şi coaceţi-o pe Salcia dacă nu se predă!”. Ca să mă amuz, am creat variante. „Jos cu Salcia Yee!” a devenit „Jos cu câinele alergător american Salcia Yee!” şi apoi „Jos cu marea mincinoasă, marea trădătoare, marea burgheză, marele şarpe şi marele păianjen infect, fără cur, împuţit şi otrăvitor Salcia Yee!”. Am început să mă joc cu răsuflarea mulţimii. Lungeam frazele cât de mult puteam. Inventam slogane de ţipat ca pe nişte exerciţii de respiraţie. Preferatul meu putea fi repetat doar de câţiva: „Trăiască măreaţa, glorioasa şi veşnic corecta frază revoluţionară a măreţului lider, măreţului învăţător, măreţului cârmaci, măreţului conducător al nostru, preşedintele Mao!”.

În iarnă, Avangardă a ţinut o întrunire politică în fosta sală de bal a Ambasadei Britanice. Mulţimii i s-a ordonat să stea pe jos ore în şir. În timp ce eu mărturiseam, bărbaţii fumau ţigări şi jucau cărţi, iar femeile coseau şi tricotau. Bătrânii moţăiau şi bebeluşii ţipau. Avangardă insista că mărturisirile mele nu erau izvorâte din inimă. A tras concluzia că mă împotriveam intenţionat îndreptării şi că meritam să fiu pedepsită şi mai mult.

Am fost pusă să muncesc ca sclavă a oraşului.

Pe cei care mă compătimeau, Avangardă îi avertiza:

— Cuvântul *milă* nu există în dicţionarul nostru proletar!

Când a decis să conducă oraşul Chin-kiang spre „intrarea în comunism peste noapte”, Avangardă a eliminat folosirea oalelor de noapte. Toată lumea trebuia să folosească closetele publice, dar din cauză că acestea nu aparţineau nimănui, nimeni nu făcea curăţenie în ele. Prin urmare, au devenit un teren propice pentru înmulţirea viermilor, muştelor şi ţânţarilor. Mie mi-a revenit responsabilitatea de-a face curat în ele.

Munceam zi şi noapte. Rouge mă ajuta când putea. Vechea ei

slujbă de textilistă fusese dată unei rude a şefului ei şi acum lucra ca betonistă la o întreprindere de construcţii. În preajma Anului Nou chinezesc din 1970, lui Rouge i s-a ordonat să lucreze atât în turele de noapte, cât şi în cele de zi. Îmi făceam rondurile la closetele publice singură. Pe când mâinile mele obosite frecau pereţii latrinelor pline cu fecale, mă simţeam neajutorată şi epuizată. Mă întrebam: „Ce rost are să continui?”.

Trebuia să-mi înăbuş plânsul, căci altfel trezeam pe toată lumea. Tata dormea. Rouge era la lucru. Umbra secretarei-infirmieră a lui Dick nu voia să-mi dea pace. În cele din urmă aflasem numele ei, Margareta. Cu ochii minţii vedeam un chip ca o lună plină, nişte ochi mari şi o gură veselă. Ea şi Dick se îmbrăţişau în patul care fusese cândva al meu.

— Tată! l-am strigat eu.

Niciun răspuns.

M-am ridicat, am coborât scara şi am ajuns jos. Tata nu era în boxa lui de dormit.

Am plecat în căutarea sa. Am verificat zona pentru spălat şi locul pentru luat masa. Trecând de grămada de lemne şi de coşurile cu cărbuni, am ajuns în bucătărie. Atunci am auzit un zgomot deasupra capului. Venea din spaţiul de depozitare aflat în spatele bucătăriei. Nemişcată, am ascultat cu atenţie. Era zumzetul unui radio – cineva schimba programele.

Ca o maimuţă bătrână, m-am căţărat pe scara din funie. Picioarele îmi tremurau şi respiraţia mi se tăiase. Mi-am pierdut echilibrul şi m-am lovit cu umărul de uşa cămării.

Radioul s-a oprit.

După un lung moment de tăcere, uşa s-a deschis.

Ţinând în mână o lumânare, Împăratul Ţopârlan a scos capul afară.

— Ce faci aici?

— Îl caut pe tata.

— Nu-i aici.

— Am auzit zgomotul unui radio. Ce se întâmplă?

— Nimic.

— Pot să intru?

— Nu, nu poţi.

— Nu mă face să trezesc pe toată lumea, l-am ameninţat eu.

— Am zis nu.

— Lasă-mă înăuntru, te rog.
— Nu.
— Ascunzi ceva, nu-i aşa?
— Nu e treaba ta…
— Lasă-mă înăuntru!
— Nu mă face să te împing…
— Salcia! s-a auzit dinăuntru vocea tatei.
Împăratul Ţopârlan s-a dat la o parte şi am intrat.

Chipul tatei era luminat de lumânare. Ţinea în mâini o cutie de mărimea unei cărămizi. Era un aparat de radio de calitate, mai bun decât cel pe care îl avusese Dick. Tata a răsucit butonul aparatului. Camera întunecoasă s-a umplut de pârâituri. Scena mi-a adus aminte de un film de propagandă în care infractorii se strângeau ca să conspire. Tata era în pijamale. Părea calm şi concentrat. Nu-l mai văzusem niciodată concentrându-se atât de tare. Îşi înclina capul într-o parte în timp ce căuta un semnal şi asculta. M-am uitat în jur şi am zărit mai multe feţe. În afară de Împăratul Ţopârlan şi de fraţii lui de cruce, erau acolo Chan Tâmplarul, fiii lui şi alţi câţiva. Păreau cu toţii neliniştiţi, dar entuziasmaţi.
— Ce ascultaţi? am întrebat eu.
— Sst!
Împăratul Ţopârlan mi-a împins capul în jos.
Tata rotea întruna butonul. În cele din urmă s-a auzit o voce. Tata era în culmea fericirii.
— L-am prins, l-am prins!
Semnalul n-a ţinut mult. A fost acoperit din nou de paraziţi. Tata a continuat să încerce, pe când ceilalţi aşteptau cu răbdare. După mult timp, semnalul a revenit. S-a auzit o voce care vorbea mandarina cu accent străin:
— Aici postul Vocea Americii, transmitem din Statele Unite.

Capitolul 30

Radioul fusese al Împăratului Ţopârlan. I-l dăruise Chiang Kai-shek pe vremea când Împăratul Ţopârlan se afla în culmea puterii sale de căpetenie războinică. Cei doi îşi uniseră forţele împotriva lui Mao. Ceea ce făcea aparatul atât de preţios era faptul că fusese fabricat în America pentru uz militar. Împăratul Ţopârlan donase radioul bisericii după ce tata îl convertise.

Tata nu se mai simţea izolat de când învăţase să umble cu radioul. Era obsedat de el. Împărtăşea ultimele ştiri din lume cu membri aleşi cu grijă ai bisericii. Viaţa devenea mai suportabilă, deşi nu mai bună. Revoluţia Culturală continua şi cultul lui Mao lua amploare. Lipsa alimentelor era cea mai cumplită de la Marele Salt Înainte încoace. Avangardă şi-a slăbit strânsoarea asupra mea pentru a-i prinde pe oamenii care vindeau legume cultivate în propriile curţi.

Într-o zi m-a vizitat un necunoscut. Îl chema Chu. Deşi nu-l recunoşteam, mi-am amintit numele. Era generalul din Beijing pe care Dick îl convinsese să se predea în 1949. Dick fusese mândru că a salvat oraşul imperial şi a evitat o bătălie sângeroasă pe străzile Beijingului. El negociase cu generalul Chu. Mao îi promisese lui Chu o poziţie înaltă în Armata Populară de Eliberare.

Bărbatul care stătea în faţa mea era bolnav şi slab. Pielea îi era galbenă ca ceara şi ochii îi erau adânciţi în orbite. Vorbea în şoaptă şi cuvintele lui m-au nedumerit. Mi-a zis că a fost coleg de celulă cu Dick la închisoare.

Apoi mi-a explicat că fusese eliberat din închisoarea naţională din motive medicale. I-am spus că Dick lucra pentru Mao. El mi-a răspuns că lucrurile nu mai stăteau aşa.

— Ce vreţi să spuneţi prin „coleg de celulă”? l-am întrebat eu.

Nu mai vorbisem cu Dick de doi ani. Nu ştiam nimic despre viaţa lui.

Generalul Chu a scos o hârtie făcută sul, pe care erau scrise cu tuş litere de mărimea unor furnici.

Dragă Salcia,

Această scrisoare îmi oferă ocazia de a-ţi explica totul, lucru pe care îl consider o binecuvântare.

Îţi scriu din lagărul de muncă din sud-vest, din apropiere de Tibet. Poate te întrebi ce-am făcut ca să-l supăr pe Mao. Ei bine, povestea are din nou legătură cu Pearl Buck. Însă, de fapt, de vină este propria mea ambiţie.

Mao m-a chemat în seara zilei de 30 mai 1969. Doamna Mao era şi ea acolo şi se arăta neobişnuit de prietenoasă cu mine. Mao nu părea să fie conştient că ne aflam în toiul nopţii. Era îmbrăcat într-un halat de baie alb. Avea părul ud şi era desculţ.

După ce m-am aşezat, el a zis direct: „Pearl Buck vrea să vină în China. Premierul Chou En-lai e de părere că ar trebui să facem o

excepţie şi să deschidem uşa pentru ea. Tu ce crezi?”

Cu coada ochiului, zăream expresia rigidă a doamnei Mao. Un zâmbet uşor îi tremura pe buze.

Dată fiind întreaga mea istorie personală cu Pearl Buck, m-am minunat de îndrăzneala lui Mao. Uitase că tu, soţia mea, ajunseseşi la închisoare din cauza refuzului de a-ţi denunţa prietena? Însă ştiam, de asemenea, că dorinţa lui Mao de recunoaştere internaţională nu făcuse decât să devină şi mai acută de-a lungul anilor. Indiferent cât de puternic era acasă, reputaţia lui în străinătate nu creştea. Ar fi făcut orice pentru a câştiga prestigiul care îl ocolise. Mi-am dat seama imediat că era dornic să rescrie istoria, dacă asta i-ar fi îndeplinit scopurile. Nu eram atât de sigur în legătură cu soţia lui.

Stăteam transpirând pe scaun, în timp ce Mao vorbea mai departe. Mi-a cerut să fac eforturi pentru a mă împrieteni cu Pearl Buck, ca s-o conving să se răzgândească în privinţa Chinei. „Spune-i că noi conducem acum un sfert din rasa umană de pe pământ”, mi-a zis el.

Mao mi-a dezvăluit că agenţia sa de contrainformaţii îi raportase de curând că Pearl Buck era consultantă a preşedintelui John Kennedy. Credea că ea avea potenţialul de-a fi puntea lui spre America.

Privind în urmă, îmi dau seama că soarta mea era hotărâtă. Doamna Mao era geloasă pe orice femeie faţă de care soţul ei îşi manifesta interesul. Făcuse arestări secrete, torturase şi omorâse pentru a recâştiga afecţiunea lui Mao.

Din nefericire, ambiţia mea m-a făcut orb de bunăvoie. Să-i pun în legătură pe Mao şi pe Pearl Buck ar fi fost cel mai bun lucru pe care îl puteam face pentru a avansa în carieră. Să rămân în istorie mă tenta atât de mult, încât m-am jucat cu focul. Vântul ţinea cu mine, mă gândeam, şi aş fi fost un prost să nu mă folosesc de asta. Plănuiam să adun motive pentru a sprijini poziţia lui Chou En-lai.

Am tradus articolele recente scrise de Pearl despre China şi am îndepărtat cu grijă comentariile ei negative. Însă înainte de a-i trimite materialul lui Mao, vântul şi-a schimbat direcţia. Doamna Mao mi-a luat-o înainte. Ca dovadă împotriva lui Pearl, doamna Mao a prezentat fragmente din ultimul ei roman, Cele trei fiice ale doamnei Liang, *în care Pearl înfăţişa crimele fără sens ce aveau loc în timpul Revoluţiei Culturale ca şi cum ar fi fost martora lor. Romanul oglindea adevărul într-un mod uimitor*.

Din acel moment, Mao şi-a pierdut interesul pentru Pearl Buck. Însă doamna Mao nu terminase cu mine.

Ea o vedea pe Pearl Buck ca pe o ameninţare personală şi era hotărâtă să pedepsească pe oricine avea vreo legătură cu ea. Acuzându-mă că l-am înşelat pe preşedinte, doamna Mao a pus să fiu arestat.

Mă aşteptam ca Mao să-mi ofere protecţia sa, dar n-a făcut-o.

L-am întâlnit pe generalul Chu la închisoare. Ce coincidenţă! Într-un fel, m-am simţit vinovat, fiindcă Mao nu şi-a onorat niciodată promisiunile – condiţiile pe care le negociasem eu. După ce s-a predat, Chu a devenit nefolositor pentru Mao şi a fost abandonat. Deşi i s-a acordat titlul de general suprem al Armatei Populare de Eliberare, era doar un titlu pe hârtie. Chu a sfârşit şi fără armată, şi fără libertate. Simţeam că îl dezamăgisem pe acest om. Faptul că-mi închei viaţa în închisoare aproape că mă face să mă simt mai bine, fiindcă mă separă de Mao.

Vremea din Tibet e aspră, iar aerul – rarefiat. Trăim precum şobolanii, în găuri subterane pe care ni le săpăm singuri – ca şi cum ne-am săpa singuri groapa. Totuşi morţii nu sunt îngropaţi aici. Închisoarea nu are suficienţi deţinuţi ca să sape gropi pentru a-i îngropa pe toţi. În schimb, morţii sunt târâţi mai încolo şi lăsaţi aşa, în câmp deschis, la vreun kilometru de locul unde trăim noi. Când vântul e puternic, putem simţi duhoarea de putreziciune. În cele din urmă, lupii tibetani şi păsările răpitoare mănâncă ceea ce rămâne.

Trăiesc cu frunze, râme şi şoareci. Dar înainte să se termine vara, frunzele şi râmele vor dispărea. Am jupuit copacii de scoarţă şi am mâncat fibra tare. Acum copacii aceia au murit. Nu avem destulă energie ca să prindem şoareci. Am început să mănânc „seminţele sinuciderii”. Sunt un fel de seminţe de iarbă de la care se moare lent. Măcar te scapă de foame. Sunt constipat de săptămâni în şir. Mă doare burta atât de tare, încât din când în când leşin. Nu ţi-ai închipui niciodată scena: colegi de celulă care se ajută unul pe altul să excaveze rahatul din fundul celuilalt cu degetele goale. E o treabă afurisită.

Chu a fost partenerul meu. Nu se căcase de nouă zile. Am folosit un beţişor, încercând să sparg scaunul şi să-l scot cu o lingură. Dar scaunul lui era tare ca piatra. Avea dureri groaznice. Stomacul i se umflase ca un balon mare. Un alt coleg de celulă era doctor în Shanghai. Ieri a murit de constipaţie. Avea doar treizeci şi şapte de

ani.

Când se duc la culcare, oamenii de aici nu se bazează pe faptul că se vor trezi a doua zi dimineaţă. În mod ciudat, majoritatea mor liniştiţi în somn. Ca o lumânare aprinsă care e pe sfârşite, flacăra pâlpâie şi e înghiţită de întunericul veşnic. Mă gândesc la tine în fiecare noapte. Regret că te-am părăsit pentru Margareta. Ea i-a raportat doamnei Mao nemulţumirile mele. Discuţiile mele prosteşti din intimitate! Aproape de sfârşit, înainte să merg la închisoare, a recunoscut că era spioana doamnei Mao. Ştiam că Margareta ţine un jurnal, dar nu-mi închipuiam că va fi folosit ca armă împotriva mea. Credeam că sunt în culmea fericirii când i-am spus: „Fiinţele umane fac greşeli. Mao e o fiinţă umană. Face greşeli". Margareta a primit o promovare pentru că a raportat comentariul meu. Înainte de arestarea mea, Mao m-a invitat să-l însoţesc în Rusia. M-a făcut să cred că sunt cel mai de încredere om al său.

Nu a existat niciun indiciu că urma să fiu pedepsit. Apoi, din senin, doamna Mao mi-a spus că preşedintele e supărat pe mine. După aceea am fost exclus din partid. Urma să merg la închisoare, fiindcă nu mai eram un tovarăş, ci un reacţionar. Mao nu voia să-mi răspundă la telefoane sau la scrisori.

Ştiu că te-am rănit prin lipsa mea de loialitate. Aşa cum ai dorit, nu te-am mai căutat. Îţi scriu această scrisoare fiindcă sunt încredinţat că n-o s-o mai duc prea mult. Burta mea e mai mare decât cea a unei femei gravide. Sunt ros de remuşcări şi de ruşine. Merit iadul. Nu mă aştept să trăiesc până după Anul Nou.

Nu există poştă şi aproape nimeni nu iese viu de aici. În cazul în care Chu reuşeşte să iasă şi această scrisoare va ajunge la tine, vreau să ştii că încă te iubesc şi că te-am iubit mereu, chiar şi atunci când am fost un prost.

Dick

Singurul meu gând era să-l văd pe Dick înainte de-a fi prea târziu. Nu m-am ostenit să-i cer lui Avangardă permisiunea de-a pleca, fiindcă ştiam că nu va fi de acord. Rouge mi-a cumpărat bilet de tren şi am plecat din Chin-kiang a doua zi. Era un bilet în picioare, pentru că nu aveam destui bani ca să-mi cumpăr un loc. În următoarele şaptezeci şi două de ore am stat în picioare în timpul zilei şi am reuşit să mă odihnesc noaptea ghemuită lângă nişte ziare îmbibate de urină.

După călătoria cu trenul, am mers pe jos. Mi-a luat două

săptămâni să ajung la lagăr. Apoi gardienii m-au pus să aştept zile în şir înainte de a-mi spune adevărul, şi anume că Dick murise deja. Fusese pedepsit pentru furt de mâncare. Povestea era că nu raportase moartea unui alt deţinut ca să poată revendica porţia de hrană a celui mort. Dick a dormit alături de cadavru până când l-a dat de gol duhoarea trupului care putrezea. După aceea, gardienii l-au înfometat şi a murit.

Am plâns imaginându-mi-l pe Dick dormind lângă un cadavru. Am întrebat dacă pot identifica rămăşiţele sale, dar am fost refuzată. M-am dus la sediul conducerii închisorii şi am început o grevă a foamei. După o săptămână, am fost dusă la cimitirul în aer liber descris de Dick în scrisoarea sa.

Aşa cum îmi scrisese soţul meu, nimeni nu era îngropat. Peste tot zăceau împrăştiate cadavre şi oase. Mirosul era groaznic. Poticnindu-mă, am mers de la un cadavru la altul ca să-mi caut soţul. Morţii erau aproape imposibil de recunoscut. Refuzam să renunţ. După multe ore, l-am găsit. Dick era gol. L-am recunoscut după o cicatrice pe care mi-o aminteam. Carnea de pe trup îi fusese smulsă de vulturi şi roasă de câini sălbatici.

Am leşinat. Când m-am deşteptat, m-am chinuit să-mi aduc aminte chipul lui Dick aşa cum îl cunoscusem. Nu voiam să-l ţin minte astfel. Am plecat şi am găsit un ţăran localnic care avea un măgar. L-am plătit să-mi aducă o găleată de benzină şi nişte lemne de foc. Am împrumutat o lopată veche şi ruginită şi am săpat un şanţ. Am târât în el rămăşiţele soţului meu şi am pus lemnele deasupra, după care am turnat benzina. Apoi am dat foc. După aceea am strâns oasele lui Dick, însă erau prea mari ca să încapă în geanta mea. A trebuit să le abandonez pe cele mai multe dintre ele. Nu mi-am închipuit niciodată că Dick va sfârşi aşa.

După ce m-am întors la Chin-kiang, tata a ţinut o slujbă comemorativă pentru Dick. I-am invitat numai pe oamenii în care aveam încredere şi care îl cunoscuseră. Am vrut să-l chem şi pe generalul Chu, dar n-a fost de găsit. Plecase să se ascundă. Tata a spus că viaţa în închisoare trebuie să-l fi făcut pe Chu precaut şi neîncrezător.

— Hai să-l ţinem minte ca pe un prieten loial al lui Dick, a adăugat tata.

— Lucrul cel mai important e că Chu şi-a riscat viaţa pentru a aduce scrisoarea tatei, a zis Rouge.

— Dumnezeu trebuie să-l fi îndrumat pe generalul Chu, a fost de acord tata.

Mi-am adus aminte vorbele lui Chu. Se simţea binecuvântat să fie mesagerul, deoarece credea că în curând i se va alătura lui Dick. Credea că a mă găsi pe mine era cel mai frumos cadou pe care i-l putea oferi prietenului său.

Am ars toate însemnările lui Dick pe care le păstrasem de-a lungul anilor. El ar fi vrut să fac asta. Îl venerase pe Mao şi comunismul din toată inima. Asta reprezenta credinţa lui Dick.

Am păstrat pentru Pearl ultima lui scrisoare, deşi nu aveam nici cea mai vagă idee dacă vom reuşi să ne mai vedem. O întâlnire cu prietena mea devenea din ce în ce mai greu de imaginat. Copiii din China zilelor noastre îi cunoşteau pe americani doar ca duşmani, iar lucrurile păreau să se înrăutăţească. Mă întrebam dacă Pearl ar fi amuzată sau consternată de faptul că Mao se gândise să o convertească în proletară.

Capitolul 31

Tata era un maestru când venea vorba de păcălirea autorităţilor.

— Mao a luptat în stilul gherilei şi a câştigat China, îi spunea el congregaţiei sale. Avem aceeaşi şansă de-a ne salva sufletele întru Domnul dacă urmăm exemplul lui.

L-am prevenit că şi-o căuta cu lumânarea.

— Am un avantaj asupra lui Mao, răspundea tata cu încredere. Eu am radioul.

Eram îngrijorată.

— O să ajungi la închisoare.

— Asta mi s-a mai întâmplat deja înainte să vii tu acasă, a zis tata ridicând trei degete. De trei ori am intrat şi am ieşit din locul ăla împuţit. Ce-i mai pot face autorităţile unui om de o sută de ani?

Tata îmi aducea aminte din ce în ce mai mult de Absalom. Lua parte la naşteri, căsătorii şi înmormântări. Păcălea spionii guvernului cu limbajul pe care îl folosea. Începea fiecare ceremonie în mod tradiţional şi apoi o transforma într-un eveniment creştin fără să bage cineva de seamă – chiar şi atunci când în mulţime se afla un agent. Tata deschidea fiecare slujbă ţinând în mâini Cartea cu Citate a lui Mao. Debuta cu: *„Suntem oameni din toate păturile sociale”* şi încheia recitând din Biblie: *„Celui ce adunase mult nu i-a*

prisosit, iar celui ce adunase puţin nu i-a lipsit”[6].

Tata a creat un limbaj pe care numai congregaţia lui creştină îl înţelegea. Se referea la Dumnezeu cu „Cel care păşeşte printre nori”, pedeapsa în iad era „să fii ales cu grijă de Karl Marx”, Biblia era „Cartea cu Citate”, iar mântuirea era „misiunea revoluţionară”.

În timpul sărbătoririi celei de-a douăzeci şi doua aniversări a Zilei Independenţei Naţionale a Chinei, tata a fost arestat pentru a patra oară pentru răspândire de gânduri otrăvitoare. A mărturisit repede pentru a evita tortura. S-a autodenunţat şi a făcut promisiuni autorităţilor, dar nu avea nici cea mai mică intenţie să se ţină de ele.

A venit acasă citând un proverb chinezesc: *„Un erou e cineva care nu înoată împotriva curentului”*.

Tata s-a iertat în numele Domnului. Îşi numea minciunile „strategii de evitare a sacrificiilor inutile”. Folosindu-se pe sine drept exemplu, şi-a învăţat enoriaşii cum să se poarte cu autorităţile. Odată s-a prefăcut a avea o criză nervoasă. A pretins că suferă de străfulgerări de amintiri de pe vremea când era „otrăvit” de Absalom. La întrunirile publice, tata arăta spre sine şi ţipa: „Jos cu câinele alergător numărul unu al lui Absalom!”. Asta stârnea în mulţime un val de râsete înăbuşite.

Când i se ordona să-şi facă autocritica, zicea:

— Mâinile mi-ar fi ocupate cu şterpelitul din buzunarele voastre, dacă Absalom nu mi-ar fi făcut cunoştinţă cu Iisus Cristos.

Avangardă încerca să-l oprească.

— Cum îndrăzneşti să-l lauzi pe imperialistul ăla cultural american? urla el.

— Jos cu Absalom! ţipa tata la rândul lui, lovind cu pumnii în aer. Îl salut pe tovarăşul Avangardă! Întorcându-se spre portretul lui Mao de pe perete, se înclina adânc: Îţi voi mărturisi mai multe ţie, preşedinte Mao!

— Mai multe mărturisiri! aclama mulţimea. Mai multe mărturisiri!

Tata continua:

— Preşedintele Mao ne învaţă că „trebuie să educăm masele dând în vileag ce-a făcut duşmanul nostru”. Acum, daţi-mi voie să vă spun ce-a făcut Iisus Cristos.

Am învăţat de la tata „să nu înot împotriva curentului”. Mă simţeam încă rănită când copiii mă numeau „malefică”, însă nu mă mai simţeam vinovată. Adevărata mea vindecare a început când m-

[6] Exodul (16:18) (n.t.).

am apucat să-l ajut pe tata la biserica lui de gherilă.

Spre uluirea sa, tatei au început să i se încredinţeze confesiuni şocante. Deşi la început nu mi le-a împărtăşit, până la urmă a făcut-o. Am aflat că Chan Tâmplarul îi mărturisise că fusese membru secret al Partidului Comunist şi că Avangardă îi fusese conducător. Chan Tâmplarul s-a alăturat partidului în 1949, crezând că Mao şi comuniştii îi reprezentau pe săraci. Sarcina desemnată lui Chan Tâmplarul era să furnizeze rapoarte despre tata. Însă Chan s-a alarmat când şi-a dat seama cât de însetat de putere era Avangardă şi câte defecte avea. Pe măsură ce anii treceau, Chan Tâmplarul s-a convins că Avangardă e un fals profet şi că Mao e un fals Dumnezeu.

Amintirile din copilărie erau ca nişte palate imperiale splendide prin care colindam şi zăboveam. Îmi imaginam adesea că eu şi Pearl suntem din nou împreună. Această scenă era reveria mea preferată. Mă simţeam cel mai aproape de Dumnezeu atunci când mă gândeam la Pearl. Consideram astfel de clipe acelaşi lucru cu a deschide cadouri primite din rai.

Spre deosebire de mine, fiica mea Rouge era o realistă, mai ales după moartea tatălui ei. Amintirile nu erau la fel pentru ea cum erau pentru mine. Ea a ales să uite, nu să-şi amintească.

Am locuit cu Rouge până când a trecut de patruzeci de ani şi, în cele din urmă, s-a căsătorit. Ginerele meu era tehnician la o fabrică de utilaje şi îşi pierduse soţia din cauza unei boli. Se chinuia să le crească pe cele două fiice mici ale sale. Am fost încântată când Rouge s-a măritat cu el şi a adoptat ambele fete. Un an mai târziu, Rouge a născut o fetiţă. Activitatea mea preferată era să-mi duc nepoatele să viziteze locurile în care eu şi Pearl obişnuiam să ne jucăm de-a v-aţi ascunselea. Mă bucuram de lumina soarelui şi de peisajul cu dealuri domoale, mai ales când vântul bătea blând, mângâindu-mi faţa. În asemenea momente, uitam cât de bătrână sunt. Mă simţeam din nou ca o fetiţă, până când una dintre nepoatele mele începea să cânte cântecul preferat al lui Carie şi îmi dădeam seama că nu e Pearl. Atunci mă întrebam dacă Pearl mai este încă în viaţă.

Cu o zi înainte de ajunul Anului Nou chinezesc din 1971, tata a venit cu o surpriză.

— Pearl Buck va vorbi la Vocea Americii! m-a anunţat abia

stăpânindu-şi emoţia.

Aşadar trăia! M-am lăsat în genunchi şi i-am mulţumit lui Dumnezeu. Trecuseră treizeci şi şapte de ani de când o văzusem ultima oară. Eu aveam părul alb şi îmi închipuiam că şi al ei e la fel.

N-a folosit la nimic că tata i-a sfătuit pe oameni să nu vină.

— E un post de radio inamic, i-a avertizat tata. Veţi fi consideraţi trădători dacă veţi fi prinşi ascultându-l. Veţi fi arestaţi şi trimişi la închisoare.

Ziua respectivă a fost organizată cu atenţie. Adunarea secretă urma să fie deghizată într-un ospăţ cu ocazia Anului Nou chinezesc.

Am fost surprinsă când Avangardă şi aghiotantul lui, poreclit Drac-de-mare, au intrat în biserică chiar înainte de începerea emisiunii.

— Bine aţi venit, tovarăşe secretar Avangardă! Poftiţi alături de noi, vă rog, i-a întâmpinat tata pe cei doi zâmbind.

L-am tras deoparte şi i-am şoptit la ureche:

— Ţi-ai pierdut minţile?

Tata m-a ignorat. Şi-a scos radioul şi s-a apucat să-l pregătească.

— Aduceţi cel mai bun vin pentru şeful nostru, a zis el.

Oamenii au început să se strecoare afară din boxele de dormit şi să coboare pe scările din funie. Chan Tâmplarul şi Floare de Liliac au venit să stea lângă tata. În spatele lor se aflau Împăratul Ţopârlan şi fraţii lui de cruce.

Curând, culoarul şi locul pentru luat masa s-au umplut de lume.

Tata a turnat vin şi s-a asigurat că Avangardă şi Drac-de-mare au primit porţia cea mai zdravănă. În celelalte pahare a turnat doar un deget, dar pe ale lor le-a umplut până sus. Apoi a ţinut un toast:

— Să bem pentru a ne demonstra loialitatea faţă de preşedintele Mao!

Avangardă a trebuit să bea tot vinul. Tata a aşteptat până când paharul lui Avangardă s-a golit, după care l-a umplut din nou şi a toastat pentru sănătatea lui Mao. Paharele au fost golite şi umplute din nou. Cel de-al treilea toast al tatei a fost pentru victoria Revoluţiei Culturale. Cel de-al patrulea pahar plin şi toast au fost pentru succesul permanent al lui Avangardă în conducerea oraşului Chin-kiang spre comunism.

Când Avangardă a alunecat jos de pe scaun, faţa lui avea culoarea unei creste de cocoş. Drac-de-mare era încă treaz, dar tata l-a ignorat şi a schimbat postul de radio. Biserica s-a umplut de sunetul Vocii Americii.

Ascultam cu atenţie.

În mandarină, moderatorul a prezentat-o pe Pearl S. Buck.

Mi-am ţinut răsuflarea când am auzit o voce de femeie spunând într-o mandarină cu accent de Chin-kiang: „La mulţi ani cu ocazia Anului Nou chinezesc! Sunt Pearl Sydenstricker Buck”.

Prima reacţie a fost că nimeni nu-şi putea crede urechilor. Ne închipuiam cu toţii că era doar imaginaţia noastră.

În timp ce discuţia continua, ne-am dat seama treptat că era realitate.

— Ea e! E Pearl a noastră!

Sărind de bucurie, ţipam şi ne îmbrăţişam.

— La mulţi ani şi ţie, Pearl! a zis tata.

Zâmbea, însă pe obraji îi curgeau lacrimi.

Parcă nu plecase niciodată din China. Accentul ei nu se schimbase. Tonul îi era blând şi clar. A început să ne povestească despre viaţa ei. Nu înţelegeam evenimentele despre care vorbea, cum ar fi Marea Depresie şi Războiul din Vietnam, dar nu conta. Ne strânseserăm să-i auzim vocea. Faptul că trăia mă umplea de fericire.

Pearl a vorbit despre cărţile ei, inclusiv despre traducerea ei la *Toţi oamenii sunt fraţi*. A menţionat că romanul *Pământ bun* fusese ecranizat. „Deşi e un film minunat, a zis ea, mă tem că nu v-ar plăcea, fiindcă toate personajele chineze sunt jucate de actori occidentali. Au cu toţii nasul ascuţit şi vorbesc în engleză.” A spus că locuieşte în Pennsylvania şi că a adoptat opt copii, majoritatea cu descendenţă asiatică.

Am plâns când Pearl a zis că vrea să viziteze China.

„Amănuntele tinereţii mele mi-au devenit din ce în ce mai clare pe măsură ce am îmbătrânit.” Ne dădeam seama că vocea lui Pearl e încărcată de emoţie. „Când închid ochii, văd dealurile şi câmpurile din Chin-kiang la răsărit şi la apus, în lumina soarelui şi în lumina lunii, în verdele verii şi zăpada iernii.” A spus că cel mai dor îi este de sărbătoarea Anului Nou chinezesc. „Acum aş face un ospăţ cu prietenii mei, dacă m-aş afla printre ei. După cum ştim cu toţii, să fii chinez înseamnă să trăieşti ca să mănânci.”

Moderatorul a rugat-o pe Pearl să le descrie ascultătorilor din întreaga lume o scenă tipică din Chin-kiang.

Ea a tăcut o clipă şi apoi a răspuns: „O scenă tipică ar fi ceaţa de deasupra iazului mare de sub sălciile plângătoare. Pe cer ar pluti nori delicaţi, iar apa ar sclipi ca argintul, în acest decor, aş vedea

un bâtlan alb şi mare, stând într-un picior”.

Am dat frâu liber lacrimilor în timp ce îmi imaginam zâmbetul de pe chipul prietenei mele.

Pearl vorbea mai departe. „Prietenii mei americani îi laudă adesea pe artiştii chinezi pentru imaginaţia lor vie, dar nu e un lucru adevărat, daţi-mi voie să vă spun, artistul aşterne pe pânză doar ceea ce vede. Am crescut şi am petrecut patruzeci de ani din viaţă bucurându-mă de o asemenea privelişte. Este China pe care o cunosc şi China în care continui să trăiesc în mintea mea.“

Drac-de-mare devenea din ce în ce mai înspăimântat pe măsură ce asculta. Nu era beat şi era conştient de consecinţe. L-a plesnit peste faţă pe Avangardă şi a turnat apă pe el:

— Şefu’! Treziţi-vă! Trebuie să plecăm!

Ca o grămadă de noroi ud, Avangardă nu s-a clintit.

— Ni s-a întins o cursă! a ţipat Drac-de-mare devenind isteric. Apoi s-a întors spre tata şi l-a ameninţat: O să raportez asta!

— N-ai decât! a replicat tata. Nu uita să menţionezi că Avangardă ne-a sprijinit şi că de aceea se afla aici cu noi. A fost atât de fericit să asculte Vocea Americii şi pe Pearl Buck, încât s-a îmbătat pentru a sărbători. Toată lumea din clădire l-a văzut făcând asta.

Capitolul 32

Deşi a confiscat radioul, Avangardă şi-a pierdut poziţia. A fost înlocuit cu Chan Tâmplarul, care a fost numit noul secretar de partid din Chin-kiang. Chan Tâmplarul nu voia postul, dar tata l-a convins să-l accepte. Credea că lucrarea Domnului avea nevoie de informaţii şi contrainformaţii. „Ţi-aş fi recunoscător dacă ai putea să-mi faci rost de *Raportul intern*, buletinul informativ lunar al Partidului Comunist.”

Înţelepciunea tatei a fost răsplătită. *Raportul intern* prezicea schimbările din starea politică a Chinei. Tata devora fiecare număr. Analiza totul şi căuta semne ale schimbării, mai ales în atitudinea lui Mao faţă de Statele Unite.

În iulie 1971, tata a observat un anunţ cât un timbru în care se spunea că Mao urma să primească un oaspete special din America, un bărbat pe nume Henry Kissinger.

— Oala lui Mao fierbe! i-a zis el lui Chan Tâmplarul.

Trei luni mai târziu, tata a aflat că China fusese acceptată ca

membră a Organizaţiei Naţiunilor Unite.

— Se pune la cale un târg, a prezis el.

El şi Chan au fost primii din oraş care au ghicit că preşedintele american Nixon era pe cale să viziteze China. Din *Raportul intern*, tata şi Chan Tâmplarul au aflat, de asemenea, că existau două facţiuni puternice în cadrul Partidului Comunist din China. Una se numea Partidul Soţiei, facţiunea doamnei Mao, căreia preşedintele îi încredinţase punerea în aplicare în continuare a Revoluţiei Culturale. Cealaltă facţiune era Partidul Premierului, condus de prim-ministrul Chou En-lai, pe care Mao îl însărcinase să se ocupe de ţară. Ambele facţiuni se luau la întrecere pentru a obţine favorurile lui Mao.

Lupta dintre cele două facţiuni s-a intensificat când vizita lui Nixon a fost anunţată în mod public. Un grup de anchetatori a venit la Chin-kiang. Noi habar nu aveam că asta avea legătură cu faptul că Nixon o alesese pe Pearl Buck să-l însoţească în China. Abia mai târziu am aflat această veste importantă.

La lumina lumânărilor, tata organiza discuţii cu membrii bisericii lui de gherilă.

— Atenţia lumii se va concentra asupra lui Nixon atunci când va veni, a zis el cu ochii strălucind şi cu toate ridurile dansând. Imaginaţi-vă, Pearl a noastră prezentându-l pe Nixon lui Mao într-o mandarină perfectă şi pe Mao lui Nixon în engleza americană!

Întrebarea părea să fie: Doamna Mao va lăsa asta să se întâmple? Va suporta ca o altă femeie să preia rolul la care credea că are dreptul?

— Sute de aparate de fotografiat vor ţăcăni şi vor scânteia din bliţuri, a continuat tata. Doamna Mao va fi geloasă pe Pearl pentru că stă între Mao şi Nixon.

— Mai există o posibilitate, a zis Chan Tâmplarul. S-ar putea ca Mao să-şi arate interesul faţă de Pearl, aşa cum a făcut cu soţia preşedintelui filipinez Marcos. Am văzut documentarul în care Mao i-a sărutat mâna doamnei.

Nu m-ar fi surprins dacă Mao ar fi fost fermecat de Pearl cea cu ochi albaştri. Mi-am imaginat-o pe Pearl aranjată. Ar semăna cu Carie, frumoasă şi elegantă. Mao ar pune întrebări în dialectul lui natal din Hunan, iar Pearl i-ar răspunde în acelaşi dialect. Din câte ştiam eu, vorbea fluent multe dialecte chineze, pe lângă mandarină. Ar fi fost ceva cât se poate de firesc ca Mao să o invite pe Pearl să-l viziteze în particular, aşa cum făcuse cu foarte multe

actriţe, poete şi romanciere chineze celebre.

— Poate că Mao îi va oferi lui Pearl un tur privat al Oraşului Interzis, şi-a imaginat tata. Parcă îi văd pe amândoi plimbându-se pe Lungul Coridor Imperial, unde Tsu Hsi, Ultima Împărătească, se plimba în fiecare zi după cină. Mao i-ar împărtăşi cunoştinţele sale de istorie a Chinei.

— Mao ar putea să propună vizitarea Marelui Zid, a adăugat Chan Tâmplarul. El şi Pearl ar fi purtaţi în palanchine.

Floare de Liliac a dat aprobator din cap.

— În mod sigur Mao ar propune o cină la Palatul Imperial de Vară.

— Da, s-a arătat tata de acord. Felurile de mâncare ar fi numite după poemele lui Mao. Crabii cu ghimbir şi vin s-ar numi Cucerirea capitalei Nanking, raţa friptă cu clătite din grâu s-ar numi Triumful Răscoalei Recoltei de Toamnă.

— Ardeiul roşu iute cu picioruşe de broască fripte s-ar numi Naşterea Republicii Populare.

Împăratul Ţopârlan şi fraţii lui de cruce salivau.

Imaginile au continuat să se deruleze în mintea mea. Pearl ar fi putut cuceri inima lui Mao dacă i-ar fi făcut cadou traducerea ei la *Toţi oamenii sunt fraţi*, o carte preferată a preşedintelui. Acesta ar presupune că Pearl împărtăşeşte pasiunea lui pentru eroii ţărani.

Parcă îl auzeam pe Mao numind-o pe Pearl „Tovarăşă!”. Mao ar uita de vârsta lui, de durerile de dinţi, de ochii inflamaţi şi de încheieturile înţepenite. Ar lua-o pe Pearl de mână şi i-ar spune că *Toţi oamenii sunt fraţi* îl inspirase să devină revoluţionar. Pentru a-i câştiga afecţiunea, ar vrea ca Pearl să afle cum a devenit împăratul modern al Chinei. Ar vrea ca ea să-i împărtăşească povestea sa lui Nixon.

— *„Poporul şi numai poporul este creatorul istoriei”*, a maimuţărit Chan Tâmplarul faimosul citat al lui Mao. Pearl ar fi flatată.

— Eu nu cred, l-a contrazis Floare de Liliac. Lui Pearl nu i-ar plăcea deloc de Mao.

— Pearl e norocoasă că Mao n-a citit încă *Pământ bun*, am spus eu. Dacă ar fi citit cartea, ar şti că Pearl nu va fi niciodată tovarăşă cu el. Nimic din ceea ce va spune sau va face Mao nu-i va schimba părerea. Şi cred că Pearl l-ar dezamăgi la rândul ei pe preşedinte. Acesta ar descoperi că, deşi vorbeşte limba lui şi îi cunoaşte cultura, Pearl nu ar putea niciodată să-l venereze aşa cum o face

restul Chinei. Pearl i-ar vedea defectele. Ea ar putea fi coşmarul lui Mao.

— Vom vedea, a zis tata. Vinul s-ar putea să trezească poetul din Mao. Ar putea să ia o pensulă de scris şi să-i scrie lui Pearl un cuplet caligrafic, ca dar. Pearl ar putea să-şi demonstreze aprecierea recunoscând ritmul în care a compus Mao şi ar rosti frazele în chineza antică.

— Mao ar ruga-o pe Pearl să rămână la un ceai seara târziu, a adăugat Împăratul Ţopârlan dând din cap.

— Pearl ar refuza, i-a retezat-o Rouge. Şi i-ar spune: „Mă aşteaptă preşedintele Nixon”.

— Refuzul ar fi ceva mai rău decât dacă Nixon ar lansa o bombă nucleară asupra Chinei, a fost de acord toată lumea.

Oraşului Chin-kiang urma să i se atribuie o sarcină de importanţă naţională. Ca secretar de partid, Chan Tâmplarul a început să primească mesaje de la superiorii lui. Primul a fost de la premierul Chou En-lai, care îi cerea să se pregătească pentru venirea acasă a lui Pearl Buck.

„Pregăteşte-te să-i arăţi oraşul preşedintelui american Nixon”, spunea mesajul.

Al doilea mesaj îl contrazicea pe primul. Ordona oraşului să coopereze cu anchetatorii doamnei Mao. „E vremea să se dezvăluie crimele lui Pearl Buck şi ale părinţilor ei împotriva Chinei şi ale poporului chinez”, spunea mesajul.

Convins că asta ar fi o oportunitate de-a ajunge din nou în vârf, Avangardă a dat în vileag biserica creştină ilegală. „Fantoma lui Absalom nu numai că este vie, dar este activă în a-i face pe oameni să se întoarcă împotriva lui Mao şi a comunismului”, pretindea el.

Cotidianul Poporului, ziarul comunist, a publicat un articol intitulat „Câştigătoarea Premiului Nobel trăieşte din insultarea Chinei”. Chan Tâmplarul ne-a spus că doamna Mao interzisese oraşului Chin-kiang să-i primească pe oaspeţii americani.

În secret, Chan Tâmplarul a recuperat radioul confiscat. El şi tata l-au reglat pe postul Vocea Americii pentru ştirile de ultimă oră. Printre rânduri, au aflat că delegaţia lui Nixon urma să plece din Statele Unite în China peste o săptămână şi că autorităţile chineze îi refuzaseră lui Pearl Buck intrarea în ţară.

Chan Tâmplarul a compus o petiţie semnată de toată lumea din

oraş şi i-a trimis-o premierului Chou En-lai.

„Pearl Buck a crescut în Chin-kiang, pleda petiţia. *Este dreptul ei să viziteze mormântul mamei sale şi este datoria noastră, ca vecini şi prieteni ai ei, să avem grijă ca dorinţa ei să fie îndeplinită.”*

Niciodată până atunci nu se mai unise întreg oraşul într-un singur scop comun. Nu vizita lui Pearl Buck era lucrul pentru care ne luptam, ci propriile noastre vieţi şi viitorul copiilor noştri. De la începutul Revoluţiei Culturale, oamenii ale căror cărări se intersectaseră cu cele ale lui Absalom şi ale lui Carie fuseseră denunţaţi şi făcuţi să sufere. Evenimentele majore se petrecuseră cu mulţi ani în urmă, însă amintirile noastre erau încă proaspete. Unii fuseseră afectaţi în mod mai direct decât alţii, însă toţi aveau poveşti de spus. Îmi aminteam că adunătura de adolescenţi care se autointitulase Garda Roşie a lui Mao venise la Beijing pentru „a curăţa influenţa malefică a lui Pearl Buck”. Ştiau că îi transmisesem lui Pearl scrisori de la Hsu Chih-mo. M-au scos din închisoare ca să particip la o demonstraţie publică, unde adolescenţii mi-au atârnat de gât o scândură pe care scria CODOAŞĂ. Mulţimea a insistat să mărturisesc relaţia lui Hsu Chih-mo cu Pearl Buck. Foştii studenţi ai lui Pearl au fost terorizaţi. Au fost siliţi să mă denunţe. Unul dintre ei a spus mulţimii că sunt cea mai bună prietenă a lui Pearl şi fiica adoptivă a lui Carie. Alţi studenţi îşi aminteau că eu eram cea care încercase să i-l fure pe Hsu Chih-mo lui Pearl Buck.

Garda Roşie a descoperit mormântul lui Absalom de lângă Chin-kiang şi l-a vandalizat. Adolescenţii au spart lespedea din piatră care cinstea serviciile de-o viaţă aduse de Absalom lui Dumnezeu. De asemenea, Garda Roşie a căutat mormântul lui Carie. Floare de Liliac a fost cea care a mutat piatra funerară în alt loc. Mormântul pe care l-a distrus Garda Roşie nu era al lui Carie.

Fiilor lui Floare de Liliac li s-a ordonat să-şi schimbe numele. David şi John Noroc Dublu erau acum Jos Cristos şi Războiul împotriva lui Dumnezeu. Noul nume al lui Solomon Noroc Triplu era Loialistul lui Mao.

Când Garda Roşie le-a ordonat Împăratului Ţopârlan şi fraţilor săi de cruce să spargă o figurină din ceramică a lui Cristos, fostele căpetenii războinice au explodat. Şi-au scos de la gât pancartele anticreştine şi le-au făcut ţăndări. Când au fost închişi, au evadat şi au fugit în munţi.

Tata şi-a asumat riscul de a proteja imaginile lui Iisus Cristos

desenate de mâna lui Absalom. Le-a ascuns în spatele portretului lui Mao, mare cât peretele. Când Chan Tâmplarul şi muncitorii lui au aflat că Garda Roşie a hotărât să ardă biserica, au transformat-o în „Muzeul Educaţiei”, în care capul lui Mao era pictat peste tot. Sculpturile lui Cristos şi ale sfinţilor au fost puse în cutii şi cuşti, cu menţiunea „Învăţătorii Negativi”. Cutiile au fost etalate în vitrine pentru a fi criticate. Ca să împiedice profanarea sculpturilor, muncitorii le-au înfăşurat în panglici roşii având scrise pe ele slogane precum „Trăiască preşedintele Mao!” şi „Un salut doamnei Mao!”.

Ce l-a durut mai mult pe tata a fost că membrii s-au retras din congregaţie. Deşi înţelegea că oamenii făceau asta din cauza presiunilor sau de frică, nu se putea abţine să nu se simtă înfrânt. Îi ameninţa pe oameni că „vor merge în iad”, cu toate că era şocat de răspunsul lor: „Iadul va fi un loc mai bun decât acela în care ne aflăm acum”.

Vreme de mulţi ani, oraşul Chin-kiang a fost considerat o zonă grav infectată de „plaga creştină”. S-a hotărât că avea nevoie de o curăţare profundă. Deşi Avangardă s-a dat pe sine drept exemplu de denunţare a creştinismului, foarte puţini l-au urmat. Oamenii îl numeau pe Avangardă „Iuda din Chin-kiang”. Poliţia a descoperit că în coperţile cărţilor lui Mao erau ascunse biblii şi că în saci de orez erau dosite statuete din lut ale lui Cristos. Colinde de Crăciun se auzeau în timpul Anului Nou chinezesc, iar florile de la mormântul lui Carie înfloreau întotdeauna primăvara. Copiii care se trezeau în toiul nopţii ca să se uşureze se pomeneau împiedicându-se de părinţii lor, care stăteau în genunchi şi se rugau pe întuneric. În ciuda vârstei, tata îşi făcea vizitele indiferent că ploua sau era timp frumos, atunci când nu exista un loc sigur pentru a-l venera pe Dumnezeu.

În cele din urmă, vârsta şi-a spus cuvântul asupra tatei. Într-o zi, s-a prăbuşit în timp ce mergea din casă în casă, vizitând membri din congregaţia sa. Eu şi Rouge am dat fuga la căpătâiul lui. Când s-a trezit, mi-a spus că se întâlnise cu Absalom.

— Bătrânul Învăţător încă mai călăreşte pe măgarul său, a zis tata.

— L-ai întrebat dacă e mulţumit de munca ta? l-am tachinat eu.

— Da.

— Care a fost răspunsul lui? era Rouge curioasă să afle.

Tata a respirat adânc de câteva ori înainte de-a vorbi:

— Absalom a plâns, ceea ce nu prea îi stătea în fire. Avea legătură cu Pearl.

— Cu Pearl?

— Regreta că n-a avut niciodată timp să fie un tată bun pentru Pearl.

— Care a fost răspunsul tău? am întrebat eu şi Rouge.

— I-am spus că ar trebui să fie mândru, deoarece ea îi duce munca mai departe, că am auzit-o cu toţii la Vocea Americii.

O săptămână mai târziu, tata a încetat să mai respire. Ca un pepene copt, atârna fericit de vrejul său înainte de a cădea la pământ. S-a dus să se aşeze sub copacul din faţa clădirii transformate a bisericii şi părea că a adormit doar cu bărbia în piept.

Partea a cincea

Capitolul 33

Peste noapte, sloganele „Jos cu imperialiştii americani!” au fost înlocuite cu „Bine aţi venit, domnule preşedinte american Nixon!”. Manechinele îmbrăcate în uniformele armatei americane, folosite în şcolile din întreaga ţară pentru exerciţii militare cu baioneta, au fost îndepărtate. Copiii au fost puşi să înveţe expresiile englezeşti pentru „Bine aţi venit” şi „Bună ziua”.

În ziua când Nixon a sosit în China, copiii au împânzit străzile de la aeroport până la hotelul la care avea să stea preşedintele. Toţi copiii au primit flori de hârtie şi au fost instruiţi să zâmbească larg, arătându-şi dinţii.

Chan Tâmplarul s-a pomenit cu o telegramă urgentă în care se spunea că Nixon va vizita Chin-kiang-ul şi că Pearl Buck se află cu el.

Oraşul vibra, în aşteptare.

Îmi doream mult ca tata să fi apucat să trăiască această zi. L-ar fi emoţionat la culme să-l salute pe preşedintele american, însă şi mai mult, pe fiica preaiubitului său Absalom.

Membrii bisericii de gherilă numărau orele şi apoi minutele. Dimineaţă, poliţia statală a venit să ia măsuri de securitate în oraş. Toată lumea a primit ordin să stea în casă până când va fi chemată. În timp ce bărbaţii schimbau veşti şi informaţii, femeile au început să pregătească mâncărurile preferate ale lui Pearl. Au contribuit toate familiile. Noi am pus la înmuiat orez şi boabe de soia, am gătit la aburi pâine şi igname şi am adus toate ridichile murate şi carnea uscată, care erau păstrate de obicei pentru Anul Nou. Zgomotul tocatului de legume a ţinut toată ziua, iar mirosul de alune prăjite cu usturoi a umplut văzduhul.

— Pearl o să simtă mirosul mâncării noastre de la kilometri depărtare când va sosi, a zis Floare de Liliac.

În clipa în care am auzit răpăitul tobelor şi muzica imnului

naţional al Chinei, am ştiut că au sosit oaspeţii americani. M-am clătit pe mâini, mi-am pieptănat părul şi am tras pe mine jacheta albastră în stil Mao. Rouge voia să mi se alăture, dar şeful ei nu i-a dat voie. Fiind fiica lui Dick, era prost tratată.

Eram agitată şi încordată. Îndoielile mele crescuseră când văzusem că în ziare nu apărea chipul prietenei mele. Existau fotografii cu Mao şi Nixon dând mâna. Apoi cu doamna Mao, cu gura ei mare zâmbind ca o barcă albă cu pânze. Însă nu cu Pearl. Eram atât de proastă încât să cred că i se va da voie să vină?

— Pearl e cu Nixon sau nu? îl întrebam întruna pe Chan Tâmplarul.

— Nu ştiu, era răspunsul lui Chan.

Trăiam pentru acest moment. Era ca şi cum viaţa mea depindea de asta. Acum mă temeam. Îmi închipuiam ce ar fi putut face doamna Mao ca să o ţină pe Pearl departe de China. Soarta lui Dick îmi reamintea să nu subestimez puterea ei.

Cu toate astea, nu mă puteam împiedica să nu sper. Mă trezeam înainte de ivirea zorilor ca să urc pe dealurile domoale. Când ajungeam în vârful unui deal preferat, unde eu şi Pearl obişnuiam să ne jucăm, mă întindeam pe iarbă şi închideam ochii. Mirosul de iasomie plutea în sus dinspre vale şi îmi trezea amintiri. Vedeam ochii albaştri şi senini ai prietenei mele. Se uita la mine fără să vorbească.

Îmi dădeau lacrimile la gândul că vom fi ca două străine. Se putea ca ea nici măcar să nu mă recunoască. Poate că pur şi simplu mă uitase. Dar nu, vorbea o altă voce în capul meu. „Întotdeauna veţi fi în stare să vă recunoaşteţi una pe alta.” Urma să reluăm totul din punctul în care rămăseserăm. Eu îi voi răspunde la toate întrebările legate de China.

„Povesteşte-mi cum l-ai urmat pe Dick şi ce s-a întâmplat”, va spune prietena mea.

Ştia că Dick fusese mâna dreaptă a lui Mao.

Sau poate că Pearl nu va întreba. Nu era genul care să meargă prea departe. Probabil auzise de persecuţiile lui Mao şi îşi pusese întrebări în legătură cu soarta lui Dick. Spre deosebire de Hsu Chih-mo, Dick avea un temperament năvalnic şi un caracter puternic. Deşi încercase să călărească tigrul, era prea sincer pentru Mao. Nici măcar nu ştia când îl jignise pe Mao. Oamenii din Chin-kiang credeau că Dick îşi merita sfârşitul tragic, fiindcă îl urmase pe Mao. Tata şi Chan Tâmplarul nu-l înţeleseseră niciodată pe Dick. Faptul

că respingea creştinismul îl făcea suspect în ochii lor. Însă Dick era împotriva tuturor religiilor. Ca şi Mao, se pretindea ateu. Dar venerându-l pe Mao, ajunsese să facă exact ceea ce ura.

Pearl era singura care ne înţelegea atât pe mine, cât şi pe Dick, întocmai cum înţelegea China. Poate că de aceea o alesese Nixon pe ea ca să-l însoţească.

Pearl nu-l va uita pe Hsu Chih-mo. Eram sigură de asta. Dar îi voi spune că Hsu Chih-mo a fost norocos. Prin asta înţelegeam că îi era mai bine mort. Hsu Chih-mo ar fi suferit cumplit dacă ar fi trăit să vadă Revoluţia Culturală. Ar fi sfârşit mai rău decât Dick.

Ne lua somnul aşteptând înăuntru când am auzit vocea lui Chan Tâmplarul.

— Au plecat! a strigat când a intrat.

— Cine a plecat?

— Americanii.

— Nixon a fost aici? a întrebat Rouge.

Chan Tâmplarul a aprobat din cap, străduindu-se să-şi recapete suflul.

— I-am văzut pe străini, a zis David Noroc Dublu, dar autorităţile i-au luat imediat ce au sosit.

— Unde e Pearl? am întrebat eu.

Chan Tâmplarul a clătinat din cap.

— Mă tem că n-a venit.

Am încercat să nu las dezamăgirea să mă cuprindă. Mi-am ţinut firea şi am întrebat din nou:

— Vrei să spui că Pearl n-a venit în China sau vrei să spui că n-a venit la Chin-kiang?

— Aruncă o privire la asta, a zis Chan Tâmplarul scoţând o hârtie din buzunar. Are semnătura doamnei Mao pe ea.

Doamnă Pearl Buck:

Cererea dumneavoastră pentru viză a fost primită la timp. În lumina faptului că de multă vreme aţi adoptat în operele dumneavoastră o atitudine de deformare, calomniere şi defăimare faţă de poporul Noii Chine şi de liderii ei, sunt autorizată să vă informez că nu putem accepta solicitarea dumneavoastră pentru o vizită în China.

În trecut, familiile alegeau diverse cuplete pentru a-şi decora

cadrul uşii cu prilejul Anului Nou chinezesc. Cele mai populare cuplete aveau ca temă norocul, sănătatea şi bogăţia. Dar în anul acesta, toate familiile din Chin-kiang voiau versurile pe care mi le-am prins eu la uşă.

În partea dreaptă scria: *Munţii rămân veşnic verticali*.

În partea stângă scria: *Nu te îngrijora pentru strângerea lemnelor de foc*.

Sus, pe orizontală, scria: *Atât cât este nevoie*.

Acesta era protestul tăcut al oraşului. Exprima sentimentele noastre pentru prietena aflată în exil.

A doua zi dimineaţă a sosit un mesaj neaşteptat: oaspeţii americani solicitaseră încă un tur al oraşului lui Pearl Buck. Chan Tâmplarul a fost pus să le ordone oamenilor să dea jos toate cupletele cât mai repede posibil.

Însă oamenii s-au mişcat încet. Când au apărut americanii, erau încă suiţi pe scări, încercând să dea jos cupletele.

În timp ce mă îndreptam spre centrul oraşului, am uitat de reguli, de avertismente şi de posibilitatea de-a fi băgată la închisoare.

Mulţimea mă urma.

N-am văzut-o pe Pearl. Am văzut un străin cu nasul mare, înconjurat de gărzi. Trebuie să fie Nixon, ne-am gândit noi. Nixon vorbea cu oamenii, probabil interesându-se ce fac. Oamenii aveau expresii uimite pe feţe. Cu zâmbetul lui larg, Nixon a întrebat-o pe interpreta chineză, o tânără femeie, ce spuneau cupletele.

Interpreta a părut înspăimântată. A evitat să explice înţelesul din spatele cupletelor.

Nixon a fost nedumerit şi a zis că avea multe de învăţat despre cultura chineză.

Urmat de autorităţile chineze, de poliţie şi de agenţii săi din Serviciile Secrete americane, Nixon a plecat mai departe.

Noi ne-am ţinut după ei în tăcere, la o oarecare distanţă. Rouge mi s-a alăturat. Mulţimea devenea tot mai mare.

Nixon a fost condus la maşină. Înainte să urce, s-a oprit, ca şi cum s-ar fi răzgândit. S-a întors spre interpretă şi a întrebat-o:

— O cunoaşteţi, din întâmplare, pe Pearl Buck?

— Nu, nu o cunosc, a răspuns repede tânăra femeie.

— Aţi vrea să întrebaţi mulţimea dacă o cunoaşte cineva pe Pearl Buck?

— Îmi pare rău. Nu prea cred… a clătinat interpreta din cap.

— Aţi vrea să întrebaţi, pentru mine? a stăruit Nixon cu blândeţe.

Interpreta a apucat vârful cozii sale împletite şi şi-a înfipt dinţii în ea. Teama ei era evidentă.

Nixon a repetat întrebarea.

Interpreta a izbucnit în lacrimi. S-a uitat lung la carneţelul ei şi s-a chinuit să îngaime:

— Depăşeşte îndatoririle mele.

— Pearl Buck este o prietenă apropiată a mea, a zis Nixon. A crescut chiar aici, în Chin-kiang. M-a rugat să îi salut pe prietenii ei. A vrut atât de mult să se întoarcă…

Puteam să aud fiecare cuvânt chiar şi de acolo de unde stăteam, la câţiva metri depărtare. Mi se părea că inima stă să-mi explodeze în piept.

Neprimind niciun răspuns de la interpretă, Nixon s-a întors spre mulţime şi a întrebat:

— O cunoaşte cineva pe Pearl Buck?

Răspunsul a fost o tăcere mormântală.

Umbra guvernului atârna deasupra capetelor noastre ca un nor negru şi dens.

— Îmi pare rău, a zis Nixon dând din cap.

A făcut un pas înapoi şi s-a întors din nou spre maşină.

— Aşteptaţi un moment, domnule preşedinte, a strigat Rouge. Mama mea o cunoaşte.

— Mama dumneavoastră?

Nixon era încântat.

— Da, mama mea. A cunoscut-o pe Pearl Buck şi se află chiar aici.

Rouge m-a împins spre Nixon.

Acesta a trecut printre gărzile chineze şi s-a oprit în faţa mea, înainte să poată reacţiona cineva. Gărzile păreau confuze. Era evident că nu ştiau ce să facă şi cum să-l oprească. Agenţii lui Nixon din Serviciile Secrete stăteau lângă preşedintele lor, astfel încât agenţii chinezi nu se puteau apropia de el.

— Aşadar o cunoaşteţi pe Pearl Buck? a întrebat Nixon.

— La fel ca toată lumea de aici, am spus eu în engleză. Nu numai că o cunoaştem pe Pearl, dar i-am cunoscut pe tatăl ei, Absalom, şi pe mama ei, Carie… Eu şi Pearl am crescut împreună.

M-am oprit, încercând cu disperare să-mi reţin lacrimile.

— Ce minunat că vorbiţi engleza! s-a luminat chipul lui Nixon.

Cum vă numiţi?

— Numele mamei mele este Salcia Yee, a spus Rouge.

— Richard Nixon, a zis preşedintele american întinzând mâna. Mă bucur să vă cunosc, Salcia Yee.

În clipa când i-am atins mâna, lacrimile au început să mi se reverse. Realitatea faptului că era posibil să n-o mai văd niciodată pe Pearl îmi devenise clară.

— Care este înţelesul cupletelor? a întrebat Nixon. Şi de ce sunt date jos?

— *Munţii rămân veşnic verticali* înseamnă că inimile noastre continuă să se roage pentru întoarcerea lui Pearl, am răspuns eu. *Nu te îngrijora pentru strângerea lemnelor de foc* înseamnă că nu ne facem griji, deoarece oportunităţile vor ieşi din nou în calea noastră. *Atât cât este nevoie* înseamnă că avem credinţă în Dumnezeu.

— Bune cuplete! a aprobat Nixon din cap. Acum totul mi se pare logic.

— Domnule preşedinte, de ce nu este Pearl cu dumneavoastră? au întrebat voci din mulţime. De ce nu a venit?

— Ei bine, oameni buni, a zis Nixon zâmbind, tot ce pot să vă spun este că Pearl a vrut cu adevărat să vină. A făcut tot ce i-a stat în puteri, credeţi-mă. Absolut tot!

— Vă rog să o ajutaţi ca vizita ei să se realizeze, domnule preşedinte Nixon, am pledat eu. Pentru Pearl şi pentru noi toţi.

— Vă rugăm să încercaţi, domnule preşedinte american, a repetat mulţimea.

— Voi încerca, a promis Nixon şi am simţit sinceritatea din glasul lui.

Ştiind exact ce mă putea aştepta după plecarea lui Nixon, mi-am rostit ultimele cuvinte:

— Domnule preşedinte Nixon, aţi vrea să îi spuneţi lui Pearl că prietenei sale Salcia îi este dor de ea şi că întregului oraş Chin-kiang îi este dor de ea?

— Aveţi cuvântul meu, a promis Nixon muşcându-şi buza de jos.

În clipa când Nixon şi gărzile lui au luat-o din loc, agenţii guvernului m-au arestat.

— Doamna Mao m-a autorizat să mă ocup de acest caz, a zis Avangardă. Zilele tale sunt numărate!

Am fost acuzată de patru crime. Prima, că am insultat-o pe

doamna Mao. A doua, că am dezvăluit secrete naţionale faţă de Nixon. A treia, că am degradat China prin cuplete. A patra, şi cea mai gravă, că eram un „agent infiltrat” al lui Pearl Buck.

Nu mă simţeam înfrântă. În schimb, savuram amintirea întâlnirii mele cu Nixon. Mi-l imaginam întorcându-se acasă şi întâlnindu-se cu Pearl. Mi-l închipuiam descriindu-i experienţa sa. Pearl avea să fie încântată. Ea avea să spună: „Salcia. Bineînţeles că o cunosc. Era cea mai bună prietenă a mea”.

Închisoarea era numită de deţinute „Între Picioarele Măgarului”. Zona era dezolantă, stâncoasă şi acoperită de zăpadă tot timpul anului. Deţinutele erau silite să facă munci grele înainte de execuţie. Din cauza vârstei mele, mi s-a dat drept muncă să fac saltele din paie pentru celelalte prizoniere. Saltelele erau folosite pentru a înfăşura cadavrele. Cum nu trebuiau să facă sicrie, se economisea lemn. Saltelele nu erau de ajuns, aşa că mi s-a ordonat să muncesc multe ore. Trebuia să fac zece pe zi sau să mor de foame. Îmi era imposibil să îndeplinesc sarcina, aşa că muream de foame. Închisoarea limita, de asemenea, utilizarea apei de către deţinute. Fiecare avea dreptul la jumătate de cană pe zi pentru băut. Nu exista apă pentru spălat.

Nu aveam idee cum a aflat Nixon de întemniţarea mea. Pearl trebuie să fi insistat ca el să vadă ce fac. Ea ştia cât de crudă putea fi doamna Mao şi trebuie să fi simţit că s-ar putea să am necazuri. Pearl trebuie să-l fi convins pe Nixon să nu aibă încredere în informaţiile oferite de guvernul chinez privind siguranţa mea. Subalternii lui Nixon trebuie să fi întrebat de mine. Probabil că aflaseră, în cele din urmă, despre întemniţarea mea de la Rouge. Premierul Chou En-lai trebuie să se fi dus la Mao cu solicitarea lui Nixon referitoare la eliberarea mea. Probabil că primise permisiunea preşedintelui de a-mi da drumul. Dacă doamna Mao ar fi ignorat poate cererea premierului Chou En-lai, ea s-ar fi supus totuşi lui Mao. Ceea ce conta era că Mao avea nevoie de Nixon de partea sa pentru a împiedica Rusia să înceapă un război cu China.

După nouă luni de închisoare, am fost liberă să merg acasă.

Capitolul 34

Camerele de filmat o urmăreau în timp ce se mişca precum o actriţă celebră. La cei peste şaizeci de ani ai ei, doamna Mao

strălucea ca un superstar. Era îmbrăcată într-o uniformă verde de armată, bine călcată, cu două steguleţe roşii la revere. Avea părul vârât în şapca verde asortată. Stând între soţul ei şi Nixon, zâmbea larg. Capul ei se întorcea spre stânga şi spre dreapta în timp ce râdea şi aproba din cap. Telespectatorii acestui film documentar căpătau impresia că nu Mao, ci doamna Mao era cea care îl invitase pe Nixon în China. Punctul culminant al filmului venea când doamna Mao îi conducea pe americani la grandiosul teatru naţional. Acolo îşi prezenta baletul de propagandă *Femeile din Detaşamentul Roşu*. Mulţimea striga tare numele ei.

În următorii patru ani, oamenii din Chin-kiang au fost siliţi să vizioneze acest film ca parte a pedepsei numite „îndreptarea minţii”. Oraşul Chin-kiang a fost izolat de lumea exterioară. Habar nu aveam că istoria era pe cale să se schimbe.

În ianuarie 1976, premierul Chou En-lai a murit. Zvonurile spuneau că îşi petrecuse ultimele zile rugându-l pe Mao să pună capăt Revoluţiei Culturale. A încercat să-l convingă că a salva economia însemna a salva respectul oamenilor faţă de Partidul Comunist. Chou En-lai a propus ca înlocuitorul său să fie fostul viceprim-ministru Deng Xiaoping, care fusese în exil mulţi ani. Mao nu l-a ascultat. A insistat să continue revoluţia. Nimeni nu era conştient că Mao însuşi ajungea la capătul vieţii sale. Doamna Mao, pe de altă parte, s-a gândit că sosise în sfârşit vremea ei şi s-a pregătit să preia puterea după soţul ei.

Ca toţi ceilalţi, eram silită să particip la întrunirile de autocritică. Aveam optzeci şi şase de ani. Mă ţineam după mulţime şi strigam slogane. În mintea mea, continuam să-mi păstrez cu duioşie visurile. Nu doream longevitate. Pentru mine era doar un mod de viaţă să mă cufund în trecutul meu. Nu aveam nici cea mai vagă idee că Pearl murise fără mult tam-tam în 1973, la mai puţin de un an după ce cererea ei de viză în China fusese respinsă.

Într-o dimineaţă de octombrie, Împăratul Ţopârlan a umblat prin tot oraşul bătând gongul şi strigând:

— Jos cu doamna Mao şi clica ei!

Am crezut cu toţii că înnebunise.

Neobişnuit era faptul că Avangardă n-a venit să-l aresteze.

— Doamna Mao a fost îndepărtată! a continuat el. Deng Xiaoping a preluat puterea!

Împăratul Ţopârlan a încercat să convingă oamenii că nu era

nebun, însă nimeni nu l-a crezut.

O săptămână mai târziu a sosit de la Beijing un anunţ oficial. Ce spusese Împăratul Ţopârlan era adevărat. Doamna Mao şi clica ei fuseseră într-adevăr arestaţi şi se aflau la închisoare. Toate victimele ei, inclusiv oamenii din Chin-kiang, au fost eliberate.

Avangardă s-a pomenit dat la o parte ca şi cum ar fi fost gunoiul doamnei Mao. Fiica mea, Rouge, a fost numită de noul regim să-l înlocuiască. Lui Rouge i s-a oferit imediat statutul de membră a Partidului Comunist. Decizia venea de sus. Era modul Partidului Comunist de a recompensa familia noastră pentru pierderea lui Dick. Singura condiţie a lui Rouge a fost aceea de-a i se permite să-şi păstreze credinţa creştină. Tata ar fi fost mândru de nepoata lui.

Agitaţia entuziastă a provocat o tragedie neaşteptată. Chan Tâmplarul a avut un atac cerebral după ce s-a îmbătat în timpul sărbătoririi. Râdea când s-a întâmplat. Zâmbetul i-a îngheţat pe faţă. Nepoţii lui au crezut că se joacă de-a mortul cu ei. Au continuat să-l ciupească de nas. Când a ajuns doctorul, era prea târziu.

Primul lucru pe care l-a făcut Rouge în calitate de nou şef al oraşului a fost să organizeze funeraliile lui Chan Tâmplarul. Ceremonia a avut loc în aceeaşi biserică pe care el o construise pentru Absalom cu jumătate de secol în urmă. În testamentul său, Chan Tâmplarul îl numea pe Împăratul Ţopârlan următorul pastor al bisericii creştine din Chin-kiang.

Stăteam în spatele rândurilor de bănci şi priveam la copiii cu ochi măriţi de mirare. Deşi părinţii lor erau membri ai bisericii de gherilă a tatei de ani de zile, aceasta era prima oară când puteau să se roage în mod deschis ca o familie creştină. De asemenea, era prima oară când biserica îşi deschidea oficial porţile după multe decenii. Oameni curioşi intrau în număr mare doar ca să se uite.

De-a lungul anilor, rămăseserăm fără pianul lui Carie, însă cântecele sale supravieţuiseră şi fuseseră transmise din generaţie în generaţie. Copiii erau fascinaţi de casetofonul modern. Cânta melodiile de Crăciun pe care Floare de Liliac le cumpărase de la un turist din Hong Kong. *Amazing Grace* rămânea favoritul fără egal.

Am închis ochii şi am cântat şi eu versurile. Puteam să simt sufletele lui Carie, Absalom şi Pearl. Am zâmbit aducându-mi aminte cum înmuguriseră căpriorii din lemn şi cum eu şi Pearl priviserăm fluturii intrând şi ieşind pe ferestre în timp ce Absalom predica.

Împăratul Ţopârlan nu era un talent înnăscut când venea vorba de ţinut predici. Încerca din răsputeri să-l imite pe tata.

— Nu sunt în stare să găsesc cuvinte pentru a descrie fericirea mea de a-l sluji pe Domnul, zicea el. Faptul că citesc din biblia tradusă de întemeietorul acestei biserici, domnul Absalom Sydenstricker, este o imensă onoare.

Noul regim căuta să deschidă porţile spre lumea exterioară. Peste noapte, Chin-kiang a devenit centrul atenţiei mediatice datorită legăturii sale cu Pearl Buck.

În 1981, guvernul a acordat fonduri pentru restaurarea Reşedinţei Pearl Buck din Chin-kiang, deşi familia lui Pearl locuise în ea doar o scurtă perioadă de timp. Bungalowul original de la capătul oraşului, unde crescuse Pearl, nu mai exista demult. În timpul anilor ’70, clădiri din beton în stil rusesc îi luaseră locul în peisaj. Deşi mulţi i s-au opus, Rouge a luptat pentru cinstirea lui Absalom şi a lui Carie ca fondatori ai şcolii gimnaziale şi ai spitalului din Chin-kiang.

Viaţa mea s-a schimbat substanţial. Eram protejată de guvern în calitate de „istorie vie”. Eram respectată şi ocrotită ca „tezaur naţional” şi mi s-au acordat multe privilegii, de parcă aş fi fost un pui de panda. M-am mutat într-un azil de bătrâni rezervat pentru oficialii de partid cu rang înalt. Aveam la dispoziţie doctori în permanenţă. Pentru a-mi face şi mai mult pe plac, guvernul a comandat cărţile lui Pearl Buck direct din America. Mi s-au dat o pereche de ochelari noi şi o lupă, ca să mă ajute la citit. Am plâns în hohote în timp ce devoram *Pământ bun, Exilata* şi *Înger luptător*. Simţeam iubirea lui Pearl pentru China în fiecare pagină. Îmi închipuiam frustrarea şi singurătatea ei atunci când a strigat: „Rădăcinile mele chineze trebuie să moară!”. Avea mai mulţi bani decât putea să cheltuie, însă n-a reuşit să cumpere un dram din mila doamnei Mao.

— Mamă, mi-a zis Rouge, poziţia mea în partid îmi permite să-ţi îndeplinesc o ultimă dorinţă înainte ca viaţa ta să ia sfârşit. Spune-mi care este aceea şi voi veghea la realizarea ei.

Ştiam deja răspunsul.

— Aş vrea să vizitez mormântul lui Pearl Buck din America.

Rouge a zâmbit.

— M-am gândit că o să spui asta.

Rouge moştenise simţul practic al bunicului ei. Deşi nu era mişcată de putere, era conştientă de ceea ce putea ea să facă. Rouge a redactat o propunere privind dorinţa mea de a vizita America. A avut grijă s-o facă să sune ca şi cum vizita mea ar fi adus beneficii Partidului Comunist.

M-am temut că mă voi lovi de o respingere când mi-am depus cererea pentru paşaport. Ca toată lumea din China, înţelegeam că, atunci când guvernul vorbea despre politica uşilor deschise, asta nu însemna că oamenii obişnuiţi aveau voie să călătorească liber în străinătate, mai ales în America. Umbra persecuţiei din cauza oricărui contact cu străinii apăsa încă greu asupra minţii mele.

Cu toate acestea, Rouge era încrezătoare. Le-a scris unor oameni importanţi şi a făcut vizite personale la biroul guvernatorului, biroul poliţiei şi oficiul de paşapoarte. Nu a ezitat să joace rolul secretarei de partid care era.

„Călătoria Salciei Yee în America va construi o punte între China şi America, insista Rouge. Chin-kiang-ul se străduieşte să fie un oraş model în ducerea la îndeplinire a noii politici externe a lui Deng Xiaoping. Salcia Yee este o cetăţeană loială, al cărei singur motiv este să-şi servească patria. Ca lider de partid, propun să ne folosim de ea înainte să moară.“

Înainte de plecarea în America, m-am dus la mormântul lui Carie şi am strâns un săculeţ de ţărână. Am pus săculeţul lângă medicamentele din valiza mea. Deşi sufeream doar de rigiditatea cauzată de vârstă, doctorii erau îngrijoraţi. Nu aveau încredere că eram în stare să călătoresc pe distanţe lungi.

Ştiam că voi face călătoria cu uşurinţă. Trăisem toată viaţa ca s-o mai văd pe Pearl o singură dată. Rouge era îngrijorată că Consulatul American nu-mi va acorda viza din cauza vârstei. A avut dreptate. Consulul a solicitat dovada asigurării de sănătate. Noi nu înţelegeam ce înseamnă „asigurare” şi nu auzisem niciodată de aşa ceva. Consulul ne-a sugerat să cumpărăm o asigurare temporară pentru călătoria în America. În clipa când a primit costul estimativ, Rouge a fost uluită. „Costul unei poliţe de asigurare pe trei luni e mai mare decât câştigă un chinez în zece ani!”

La fel ca tata, Rouge nu simţea nicio vinovăţie când îşi asuma riscuri. Şi-a dublat eforturile şi a tras sfori. L-a găsit pe fostul prieten din închisoare al lui Dick, generalul Chu, care nu numai că era noul conducător al congresului naţional, dar îl şi cunoştea pe

consulul general american. Viza mi-a fost acordată imediat. În timp ce Rouge confirma ultimele detalii ale călătoriei, m-am plimbat pe dealuri cu ajutorul nepoatelor mele, acolo unde eu şi Pearl ne jucam cândva. Picioarele îmi erau şubrede, dar mă simţeam fericită.

Nu am fost nevoită să-mi imaginez casa americană a lui Pearl, deoarece Rouge mi-a arătat fotografiile trimise de Asociaţia Prieteniei Chinezo-Americane. Era frumoasă. Locul era un complex de case plasate pe dealuri domoale şi verzi, având în fundal un cer albastru. Abia aşteptam să văd interiorul. Îmi imaginam camerele pline cu mobilă de bun-gust şi împodobite cu opere de artă occidentale. Pearl avea sigur o bibliotecă, fiindcă fusese întotdeauna o iubitoare de cărţi. Îmi închipuiam că avea şi o grădină. Moştenise dragostea lui Carie pentru natură. Grădina avea să fie plină cu plante ale căror nume nu le-aş cunoaşte, dar avea să fie frumoasă.

Unde se odihneşte? mă întrebam. Crescând în Chin-kiang, Pearl cunoştea bine conceptul de *feng shui*. Dar a aplicat acest concept la locul ei de veci? La urma urmei, trăise în America la fel de mult timp cât trăise în China. Mă întrebam cum va arăta mormântul ei. Cu ce s-a înconjurat? Avea o piatră funerară? Piatra era sculptată?

Intenţionam să desfăşor o micuţă ceremonie după ce ajungeam. Voiam să aprind tămâie produsă manual de prietenii ei din Chin-kiang. Apoi voiam să împrăştii pământul strâns de la mormântul mamei ei pe mormântul lui Pearl. Voiam să văd spiritele lui Carie şi lui Pearl reunite. M-aş fi simţit fericită să pot realiza măcar atât.

Capitolul 35

La Washington, D.C., consulul chinez, un tânăr chipeş, îmbrăcat într-un costum occidental, s-a supărat pe mine. Avea pregătită o echipă de televiziune pentru a-mi înregistra călătoria, însă eu am insistat să merg singură.

Consulului i-au trebuit câteva zile ca să-mi accepte condiţiile. Mi-a cumpărat bilet de tren pentru Philadelphia. Mi-a spus că îmi făcuse şi o rezervare la un motel. Mă simţeam entuziasmată şi agitată. Abia am putut să stau potolită după ce m-am urcat în tren. Peisajul care se derula pe geam mă fascina. Primăvara din America părea să aibă mai mult element *yang* masculin decât *yin*-ul feminin din sudul Chinei. Munţii şi copacii Americii contrastau cu dealurile

domoale acoperite de bambus şi cu sălciile care se legănau din Chin-kiang. Dacă ar trebui să descriu peisajul folosind o pensulă chinezească, aş picta America folosind linii şi pete de tuş mari, iar China cu linii subţiri ca firul de păr şi detalii lucrate cu minuţiozitate.

Mă gândeam întruna la momentul când Pearl mi-a povestit despre prima ei călătorie în America. A fost uimită că nu toată lumea avea părul negru. Era fascinată de oamenii cu pielea diferit colorată. Nu se gândise niciodată până în acel moment că ea nu era chinezoaică.

M-am întrebat cum fusese pentru ea să se întoarcă în America şi să fie cu poporul ei. Cu excepţia feţei şi a culorii părului, era în întregime o străină. Sub piele, era chinezoaică. M-am întrebat cum se schimbase din Pearl pe care o cunoscusem eu şi cum arătase după ce îmbătrânise.

Doamna în vârstă care stătea vizavi de mine avea o siluetă minionă. Avea tenul deschis şi părul blond. Oare Pearl arăta ca ea când era mai în vârstă? Ce a trebuit să schimbe prietena mea în legătură cu sinele ei chinez pentru a se integra în societatea americană? Putea să-şi schimbe tonul vocii, dar cum rămânea cu gusturile şi părerile pe care şi le formase în China pe vremea când era copilă, adolescentă şi adultă? Pearl a zis cândva că se simţea îmbogăţită, ca şi cum ar fi avut mai mult de o singură lume. Mi-a plăcut ideea şi am invidiat-o.

Cum m-am cazat la motel, am primit un telefon de la consulul chinez. Voia să se asigure că totul era bine. Mi-a sugerat să mă odihnesc şi să vizitez Casa Memorială Pearl Buck a doua zi dimineaţă. I-am mulţumit şi i-am spus că nu pot să aştept. Atunci mi-a sugerat să-mi las bagajul la motel. La telefon, consulul a recunoscut că era un admirator al lui Pearl Buck şi că credea că Pearl onorase poporul chinez. Se simţea groaznic din cauza faptului că doamna Mao se folosise de influenţa ei pentru a face în aşa fel încât cererea lui Pearl pentru obţinerea vizei chineze să fie respinsă. „Doamna Mao era un câine turbat”, a conchis el.

Consulul mi-a spus că a aflat din cărţile şi ziarele americane că Pearl purta o robă chinezească viu colorată, brodată, înainte de moartea sa.

„Se zicea că, săptămâni în şir, Pearl a stat într-un fotoliu mare, orientat spre est, uitându-se lung pe fereastră, mi-a spus el. Mă

întreb dacă ceea ce privea se mai află încă acolo. Sunt curios în privinţa ultimei imagini pe care a văzut-o.”

La ce se gândea? Şi eu voiam să ştiu. Îi treceau prin minte gânduri despre copilăria ei? Eram şi eu în ele? Pentru a supravieţui, evadam în trecut de decenii întregi. Îmi aduceam adesea aminte de omul cu floricele de porumb, de cum împingea şi trăgea Pearl de foale în timp ce eu roteam tunul. Îmi era uşor să închid ochii şi să văd aievea imaginea omului cu floricele de porumb punând sacul de bumbac de culoarea ţărânii peste tun, în vreme ce eu şi Pearl ne acopeream urechile. Pocnetul răsunător era întotdeauna real şi puternic în urechile mele. Puteam chiar să-mi imaginez mirosul deliciosului porumb expandat şi să văd zâmbetul lui Pearl în timp ce amândouă ne îndesam mâinile pline cu floricele în gură.

Era după-amiază târziu când am intrat în Casa Memorială Pearl Buck. M-am oprit imediat ce am trecut pragul şi am cercetat spaţiul. Încăperea era exact cum mi-o imaginasem. Nişte femei albe, prietenoase, m-au salutat. Păreau obişnuite să primească vizitatori care nu vorbeau limba engleză. M-au invitat să iau parte la ultimul tur al casei din ziua aceea. Am fost condusă la ceea ce se numea „priveliştea chinezească”.

Mi-am ţinut răsuflarea, temându-mă că aceasta va dispărea.

Nu mai puteam să aud ce spunea ghida. Cuvintele ei păreau îndepărtate. Eram uluită. Priveliştea de dincolo de geam semăna cu Chin-kiang-ul. Mă simţeam de parcă aş fi pătruns într-unul din visele mele.

Exista un iaz ca o piatră nestemată înconjurat de dealuri domoale. Nori albi pluteau pe cerul albastru. Lângă iaz se înălţau arţari orientali, ca nişte ciuperci maronii uriaşe. Prin preajmă, mergeau clătinându-se raţe mandarine. Puii de raţă se ţineau după mamele lor şi se jucau în apă.

Asemenea lui Carie, care îşi crease o grădină americană în mijlocul Chin-kiang-ului, Pearl crease o grădină chinezească în jurul casei sale americane. Mi-am amintit cum se chinuia Carie să cultive trandafiri şi sângeri americani. Ajuta plantele să se adapteze la clima din sudul Chinei şi trebuia să lupte cu ciupercile vătămătoare şi cu bolile. Trandafirii lui Carie făceau muguri, dar nu flori. Folosea apă cu săpun şi oţet pentru a omorî gândacii şi îşi făcea propriul compost cu aşchii de lemn. Când, în cele din urmă, trandafirii ei au înflorit, a făcut din grădină o expoziţie.

Până unde mersese Pearl pentru a se înconjura cu amintirile din China? Urmele eforturilor ei se zăreau pretutindeni. Pietrele şi plantele erau aranjate în concordanţă cu picturile chinezeşti clasice. Mi-o închipuiam pe Pearl explicându-le grădinarilor ei estetica chineză. Am zâmbit, gândindu-mă că era posibil să fi sfârşit prin a-i zăpăci.

Turul a continuat cu sera lui Pearl, care era plină de camelii. Deşi avea o seră mare, cameliile stăteau înghesuite. Aducea mai mult cu o pepinieră. Ghida a zis că Pearl Buck era hotărâtă să vadă camelii înflorind în toiul iernii din Pennsylvania. Insista că acest lucru poate fi realizat, deoarece văzuse camelii înflorind în iernile din China.

Într-adevăr, cameliile o duceau bine în timpul anotimpului de iarnă din sudul Chinei. Ramurile lor înflorite se puteau vedea pe dealurile de ţară şi pe străzile oraşelor. Familiilor chineze le plăcea foarte mult să aibă camelii pe post de ornamente în camerele de zi. Cameliile se aflau printre subiectele cele mai populare ale artiştilor chinezi.

— Grădinarul a propus înlocuirea cameliilor aflate pe moarte cu plante de iarnă americane, dar Pearl a refuzat, a continuat ghida. A insistat să aibă camelii chinezeşti. O inspirau să scrie.

Am aflat că Pearl încercase să cultive arbori de ceai, lotuşi şi crini de apă chinezeşti, însă aceştia nu supravieţuiseră. Cine înţelegea oare că acesta era modul lui Pearl de a se întoarce acasă, în China?

Cameliile lui Pearl care au supravieţuit ajunseseră acum copaci maturi. Erau optsprezece în seră, foarte înghesuite. Se aflau doar la jumătate de metru distanţă, când ar fi trebuit să fie la trei metri. Nu mai aveau unde să crească. Priveliştea m-a amuzat, deoarece îmi dădeam seama că prietena mea fusese cu adevărat disperată. Întocmai ca o chinezoaică, iubea atât de mult cameliile, încât şi-a făcut rost de toate varietăţile şi culorile şi a umplut sera cu ele. Judecând după mărimea trunchiului, copacii aveau mai mult de douăzeci de ani. Mi-am închipuit-o pe prietena mea udându-i dimineaţa. Parcă o vedeam alergând pe acolo, încercând să smulgă buruienile, să afâneze solul şi să împrăştie îngrăşământ. Îi plăcea la nebunie să-şi folosească mâinile. Unghiile ei trebuie să fi arătat ca ale ţăranilor chinezi, pline cu pământ.

Ghida a arătat vizitatorilor felul în care Pearl Buck a făcut în permanenţă modificări la casă. Pentru a crea o bucătărie în stil

chinezesc, a dărâmat pereţii şi a rearanjat stâlpii şi căpriorii. A pus să i se facă o masă mare din lemn, cu bănci lungi pe toate laturile.

— Pe locul bucătăriei au fost cândva patru dormitoare, a zis ghida arătând unde fuseseră pereţii. Pearl a făcut modificări fiindcă voia o bucătărie spaţioasă.

Când era copil, bucătăria era locul de joacă al lui Pearl. Acolo îşi petrecea timpul, ascultând poveştile spuse de Wang Ah-ma şi de ceilalţi servitori. Tot acolo se juca de-a v-aţi ascunselea cu mine.

Am fost impresionată de designul uşii. Avea sculptate pe ea caractere chinezeşti ce reprezentau numele Piatră Preţioasă, care era traducerea chineză a numelui lui Pearl. Nu am văzut obiecte de artă sau obiecte meşteşugăreşti americane. De asemenea, nu am văzut imagini ale lui Iisus Cristos. În schimb, prin toată casa erau obiecte de artă şi alte obiecte chinezeşti. Minunate covoare indigo, sticle chinezeşti pictate cu simboluri ale norocului, cu modele cu nori. Pe pereţi atârnau picturi în tuş şi pensulă şi caligrafii chinezeşti. Sub un lotus cu o singură tijă se afla un vers dintr-un poem chinezesc clasic: *„Răsare din nămol, rămâne pură şi nobilă”*.

Ghida a arătat spre pasajul acoperit care lega reşedinţa principală de căsuţă şi a zis:

— Pearl le-a spus muncitorilor că Împărăteasa Văduvă a Chinei avea un pasaj acoperit în Palatul de Vară.

M-am întrebat cum s-a simţit Pearl când a primit setul de cutiuţe chinezeşti – un dar făcut de preşedintele Nixon la întoarcerea din China. Pearl trebuie să se fi simţit încântată şi îndurerată în acelaşi timp. Darul i-a dat oare speranţă? Mai credea oare că într-o zi se va întoarce pe pământul visurilor ei? Sau a făcut-o să-şi dea seama că nu va mai exista alt prilej?

Am zărit raftul pe care erau aşezate cărţile lui Pearl. Printre ele se afla romanul lui Dickens pe care Pearl îl ţinea sub braţ când ne-am cunoscut. Aş fi scos cartea ca să-i sărut coperta, dacă n-ar fi existat un semn pe care scria VĂ RUGĂM NU ATINGEŢI.

În dormitor, am văzut trusa de cusut a lui Carie aşezată pe masă. Vederea ei a avut un efect atât de puternic asupra mea, încât am fost aruncată înapoi în timp cu toată fiinţa.

„Solul e pregătit şi tu nu plantezi!”, îl puteam auzi pe Absalom ţipând la Carie. Voia ca ea să-l ajute să convertească oameni atunci când aceştia veneau să-i mulţumească pentru că le vindecase copiii cu medicamente occidentale. Absalom nu putea face pe

nimeni să-l asculte, fiindcă era văzut ca un nebun. Le învinuia pe Carie şi pe Pearl că nu-şi dădeau toată silinţa. „Creştinii nu sunt Cristos!”, le spunea el tot timpul. Cusutul era modul lui Carie de-a scăpa de Absalom. Ea cosea în tăcere în timp ce Absalom răbufnea.

Deşi Pearl îşi apăra tatăl în public, mie îmi spunea că Absalom îşi merita înfrângerile. Pearl nu putea suporta tristeţea mamei sale, mai ales atunci când vedea lacrimile lui Carie udând haina pe care o cosea. „Imperfecţiunea lui Absalom e prea mare ca să o poată depăşi, zicea ea. Mamei şi mie ne este teamă să-l ajutăm.”

Capitolul 36

Dacă n-ar fi fost geanta grea pe care o căram, n-aş fi crezut că păşesc pe pământ american. Se lăsa seara. Turul se încheiase şi ceilalţi vizitatori plecaseră. Aerul era înviorător şi cerul se întuneca. Pământul şi copacii se amestecau într-o singură culoare cenuşie, asemenea umbrelor. Era limpede că Pearl cumpărase această casă şi terenul din jurul ei fiindcă locul îi amintise de Chin-kiang. Pentru tot restul vieţii ei, aceasta a fost China cu care a trăit.

De câte ori se plimbase pe cărarea pe care mă aflam?

Aproape că se lăsase întunericul când am ieşit din casă. Am plecat să caut mormântul lui Pearl, însă îmi era din ce în ce mai greu să văd. Mergeam ca o fantomă, urmând poteca abia vizibilă. Drumul lăturalnic m-a condus înapoi la motelul la care stăteam.

Proprietara motelului, o femeie între două vârste, m-a întrebat dacă avusesem parte de o vizită plăcută.

— N-am reuşit să văd mormântul lui Pearl, i-am spus eu.

— În mod sigur aţi trecut chiar pe lângă el, a zis ea. E uşor să-ţi scape.

— Nu exista un indicator. Sau şi acesta mi-a scăpat?

De când sosisem în America, învăţasem că americanii sunt buni la indicatoare.

— Păi, aşa a vrut Pearl Buck, a răspuns femeia scoţând cheile şi conducându-mă în camera mea. Vreţi să vă chem un taxi mâine-dimineaţă? La ce oră este trenul sau avionul dumneavoastră?

— Nu plec până nu văd mormântul lui Pearl, i-am răspuns eu.

Femeia s-a uitat la mine şi am văzut întrebările din ochii ei.

— Am nişte treabă la mormânt, am încercat să-i explic, sperând că va pricepe engleza mea.

— Ce fel de treabă?

Părea precaută, puţin suspicioasă.

Am desfăcut fermoarul rucsacului şi am scos tămâia şi săculeţul cu pământ. Am schiţat gestul de a împrăştia pământ şi mi-am pus mâinile împreunate sub bărbie.

N-a părut să înţeleagă, dar a spus:

— Uitaţi, daţi-mi voie să vă desenez o hartă.

Eram trează de multă vreme, aşteptând ivirea zorilor. La prima geană de lumină m-am dat jos din pat. Am urmat cu atenţie harta femeii de la motel. După ce am ieşit de pe drumul principal, am mers pe o cărăruie de pământ.

Soarele trasa contururile munţilor şi copacilor şi îmbrăca frunzele în auriu. Priveliştea era nefamiliară, dar cu toate astea mă simţeam ca şi cum mai fusesem acolo. Auzeam sunetul paşilor mei pe pământul nisipos. După o vreme, mi s-a părut că aud susurul unei ape. Să fi fost oare imaginaţia mea, fiindcă oraşul Chin-kiang era renumit pentru pâraiele sale? Nu mă aşteptam să-mi fie dor de casă, nu încă. Dar nu, nu-mi imaginasem zgomotul apei. Iată-l acolo, în faţa mea, la picioarele mele, un mic pârâu.

M-am hotărât să cercetez pârâul şi apoi să continui căutarea mormântului.

Lumina soarelui juca pe oglinda apei. Am urmat cărarea de-a lungul pârâului, aşa cum şerpuia printre dealuri. De cealaltă parte a pârâului, în depărtare, se aflau nişte pini uriaşi.

S-a ivit un luminiş. În faţa mea era un pâlc de bambuşi – acelaşi fel de bambus auriu pe care îl aveam în Chin-kiang.

Apoi am zărit mormântul prietenei mele, ascuns printre bambuşi.

M-au părăsit puterile. Am căzut în genunchi.

Nu era scris nimic în engleză. Mormântul avea sculptate în piatră trei caractere chinezeşti – 賽珍珠 – însemnând Pearl Sydenstricker.

Ochii mi s-au umplut de lacrimi de fericire şi de data asta m-am lăsat în voia lor. Înţelegeam intenţia lui Pearl. Rădăcinile ei chineze nu muriseră. China a fost ultimul lucru din mintea ei. China a fost ceea ce a luat cu ea în eternitate. I-a fost imposibil să scape de dragostea sa, căci ea, după propriile cuvinte, „cunoscuse plenitudinea unei asemenea iubiri, care era absolută în măreţie şi profunzime”. Un occidental nu avea să înţeleagă semnificaţia acestor caractere chinezeşti, dar lui Pearl nu i-a păsat. Nu era de mirare că femeia de la motel spusese că mormântul era uşor de

ratat.

Mă simţeam ca şi cum Pearl m-ar fi salutat. Puteam să-i aud vocea. „Cum a fost călătoria?”

Cele trei caractere chinezeşti erau stampa cu semnătura lui Pearl, pe care o primise de la domnul Kung. Pearl îmi explicase odată numele ei, atunci când eram mici. Prima literă se pronunţa *Sy* ca în Sydenstricker. Dintre multele caractere care sunau în acelaşi ton, domnul Kung l-a ales pe cel cu „o vilă care are un acoperiş impunător” şi un „copilaş care se joacă dedesubt”.

— Numele meu de familie în chineză înseamnă „o păpuşă drăguţă în vilă”, îmi explica Pearl cu mândrie. Îţi place?

— Da, îmi aminteam că i-am răspuns, deşi nu ştiam să citesc şi mă străduiam să ascund asta cercetând forma primului caracter, 宝. Uite, i-am spus eu, nu e o vilă obişnuită. E simbolul banilor.

— Ăia nu sunt bani, a râs prietena mea. Aia e forma oamenilor.

— Patru oameni sub acoperiş!

— Patru muncitori. Tata a spus că suntem cu toţii muncitorii Domnului.

— Copilaşul are burta mare, am strigat eu.

— Îi place mâncarea la nebunie! a râs Pearl.

Al doilea caracter chinezesc, 贝, era imaginea unei stridii, dar când se combina cu al treilea caracter, 珠, înţelesul se schimba în *Pearl*.

Prietena mea îşi alesese în mod intenţionat locul de odihnă veşnică lângă pârâu. Mormântul era orientat spre est, fapt care demonstra că urmase regulile *feng shui*-lui. Grădina înconjurătoare era împrejmuită de pini şi chiparoşi ca de nişte ziduri. Pe lângă bambuşi, mai erau arţari, tufe veşnic verzi şi flori. De-a lungul pârâului erau împrăştiaţi crini sălbatici. Un copac bătrân, aparent mort, arăta ca şi cum s-ar fi prăbuşit peste pârâu. Trunchiul lui avea vreo şaizeci de centimetri în diametru şi era putred şi gol pe dinăuntru. Ceea ce m-a uimit a fost că arborele avea un frunziş verde bogat. În mijlocul trunchiului putred era o creangă tânără, sănătoasă şi robustă. Lui Pearl i-ar fi plăcut cu siguranţă acest copac. Se potrivea cu un vers dintr-un poem chinezesc: *„Primăvara îşi arată puterea în lemnul putred şi copacii aflaţi pe moarte”*.

Am atins piatra rece şi mi-am odihnit obrazul pe ea.

Dragă Pearl,

Fiindcă n-ai putut să mergi în China, am adus China la tine.

Nu este reîntâlnirea pe care mi-am dorit-o de atât de multă vreme, dar mă simt binecuvântată că am această şansă. Pentru că mă lasă memoria şi pentru că nu am vrut să uit nici măcar un singur lucru, am scris şase însemnări pe care să le ard împreună cu tămâia la mormântul tău.

Prima se referă la sfârşitul doamnei Mao. Când ţi-a refuzat viza, era sigură de puterea ei. Credea că va conduce China după soţul ei. Însă n-a rezistat. După ce Mao a murit, a fost arestată şi condamnată la moarte. Asta se întâmpla la mai puţin de patru ani după vizita lui Nixon.

A doua însemnare se referă la mormântul mamei tale. Aproape că nu a supravieţuit în timpul Revoluţiei Culturale. Bandele de adolescenţi ale lui Mao au venit să-l distrugă. Floare de Liliac a mutat lespedea de piatră şi i-a păcălit. Cu alte cuvinte, ceea ce a distrus Garda Roşie nu a fost mormântul mamei tale. În prezent, oraşul Chin-kiang a revendicat statutul lui Carie. Este recunoscută în mod oficial ca fondatoarea şcolii gimnaziale din Chin-kiang. Spiritul ei e celebrat şi cinstit la fiecare Festival Comemorativ de Primăvară.

A treia însemnare te priveşte pe tine. Casa în care a trăit mama ta a fost transformată în Reşedinţa Pearl Buck. Parcă te aud spunând: „Dar aia nu a fost casa mea!”. E adevărat, însă este important ca reşedinţa dedicată ţie să fie prezentabilă. Ar trebui să înţelegi că, pentru un chinez, locul care îţi adăposteşte spiritul trebuie să fie un templu. Exemplare din fotografiile, scrisorile şi cărţile tale sunt expuse în permanenţă. Nu am fost încântată de expoziţia caligrafiilor tale, fiindcă liniile nu îţi aparţineau. Scrisul tău a fost imitat de un profesor de la Facultatea de Artă şi Caligrafie din Beijing. Acest lucru a făcut parte din acţiunea de transformare a ta într-o zeiţă, astfel încât oamenii să te poată venera. Nu m-am deranjat să mă împotrivesc, deoarece am crezut că era mai bine decât să ţi se spună „imperialistă culturală americană”.

A patra însemnare se referă la oamenii care te-au cunoscut şi care, atâta timp cât au trăit, s-au întrebat ce faci în America. Aş vrea să încep cu Dick, deoarece te-a cunoscut bine şi a avut soarta cea mai rea. Era prea apropiat de Mao şi a murit de o moarte groaznică. Te rog să mă ierţi că nu sunt în stare să-ţi povestesc mai multe despre el. Dick ştia că Hsu Chih-mo te iubea. A vrut să te felicite personal când a aflat că ai câştigat Premiul Nobel. Nu ni s-a

dat voie să trimitem o telegramă în America. Dick spunea că Hsu Chih-mo ar fi fost foarte mândru. Ar fi dansat în cap. Vei fi încântată să afli că în prezent poemele lui Hsu Chih-mo sunt extrem de populare. Tinerii îl venerează ca pe un poet a cărui voce vorbeşte generaţiei lor. Ziarele continuă să tipărească poveşti despre aventurile lui amoroase ca şi cum ar fi avut loc ieri şi, bineînţeles, continuă să rateze ţinta reală.

Tata a menţinut biserica în funcţiune până la moartea sa. A devenit un înger luptător asemenea lui Absalom, doar că el lupta în stilul gherilei. Sunt sigură că ţi-a fost dor de Chan Tâmplarul şi de Floare de Liliac. Ştiai că Chan Tâmplarul a devenit creştin, convertit de Absalom, dar poate nu ai ştiut că s-a alăturat comuniştilor după ce Mao a ajuns la putere. Mai târziu, Chan s-a întors la Dumnezeu şi a lucrat pentru tata. Nu cred că americanii sunt în stare să înţeleagă o astfel de viaţă, dar tu ai fi. Tu ai trăit în China şi ştiai cum pot fi lucrurile.

Lui Floare de Liliac îi era atât de dor de tine, încât niciodată nu înceta să vorbească despre Pearl a ei. Este vedeta de longevitate a oraşului şi are peste nouăzeci de ani. Cei trei fii ai ei au moştenit meşteşugul tatălui lor. Mare păcat că n-ai putut să vezi cum au reconstruit biserica lui Absalom, care se numeşte Biserica Creştină din Chin-kiang. Floare de Liliac încă se mai ceartă cu Avangardă, fiul cerşetoarei Soo-ching, cel al cărui nume era cândva Confucius. E vorba de mama şi fiul pe care i-ai găsit în grădina ta cu foarte mult timp în urmă. El a trădat pe toată lumea ca să o mulţumească pe doamna Mao. Soo-ching a vrut să-l renege pe fiul ei, însă tata a convins-o ca mai bine să-l ierte, căci altfel nu va ajunge în rai.

Nu o cunoşti pe fiica mea, Rouge, dar ea ştie totul despre tine. În prezent este primarul oraşului Chin-kiang şi se ocupă de Bursa de studii Pearl Buck şi de Bursa de studii Hsu Chih-mo. A născut o fetiţă şi a adoptat două fete din căsătoria anterioară a soţului ei. Toate nepoatele mele au un al doilea prenume, Pearl. Se numesc Încântătoarea Pearl, Senina Pearl şi Avântata Pearl.

Îl mai ţii minte pe Împăratul Ţopârlan, căpetenia războinică? A devenit un creştin înfocat şi pastorul bisericii noastre. Eşti uimită. Cine n-ar fi? Asemenea tatălui tău, Împăratul Ţopârlan a fost obsedat de convertirea oamenilor. A încercat să-i salveze aşa cum l-a salvat tatăl tău pe el. Împăratul Ţopârlan te-a ţinut minte ca fata rea, cu părul ca paiele. Nu obosea niciodată să le povestească oamenilor cum l-ai prostit cu găleata aia de cerneală. Editura

Populară l-a abordat cu ideea de a publica o carte de benzi desenate pentru copii bazată pe această poveste.

A cincea însemnare a mea se referă la pământul pe care l-am adus aici. E de la mormântul mamei tale. Îl voi împrăştia deasupra. Între timp, dacă îmi permiţi, voi lua nişte pământ de aici, doar un pic, cât să umplu săculeţul. Îl voi duce la mormântul mamei tale de îndată ce mă voi întoarce şi îl voi presăra peste el. Îmi face mare plăcere să unesc spiritele voastre.

Ultima însemnare se referă la propria mea dorinţă. Dacă nu te deranjează, voi aduna nişte seminţe din copacii tăi de aici. N-am nicio idee despre numele tuturor copacilor, în afară de faptul că sunt copaci americani. După forma seminţelor, sunt copaci care înfloresc. Importanţa lor este că provin din locul unde eşti îngropată. Nu m-ar mira să-i fi plantat chiar tu. Îmi imaginez că ai făcut-o. Tu înţelegeai că spiritele se adună prin intermediul naturii. Îţi aud vocea vorbind prin mijlocirea pârâului, pinilor, arţarilor, bambuşilor, păsărilor şi albinelor. Voi planta seminţele acolo unde voi fi îngropată când îmi va veni sorocul. Atunci ne vom însoţi una pe alta veşnic. Ţi-am adus poemul tău preferat din dinastia Tang, Cântecul lui Posaman. *„Fluviul Albastru” ar trebui schimbat cu „Oceanul Pacific”, însă eu îl las aşa cum e. Ştiu că ai preferat întotdeauna originalul*.

Eu trăiesc lângă Fluviul Albastru, aproape de izvoare,
Pe când tu locuieşti departe, lângă gurile lui de vărsare.
Tu şi eu bem apă din acelaşi fluviu chinez,
Nu te-am văzut niciodată, deşi în fiecare zi te visez.

Oare când apa acestui fluviu să curgă va-nceta?
Oare când nu te voi mai iubi aşa cum te iubesc?
Numai ca inimile noastre să bată ca una îmi doresc,
Şi ca tu să nu mă dezamăgeşti în dragostea mea.

Fericirea, recunoştinţa şi sentimentul de pace sunt ceea ce reprezintă acest moment pentru mine. Îi mulţumesc lui Dumnezeu pentru norocul de-a te fi cunoscut.

Pârâul cântă o melodie veselă. Vântul şopteşte, asemenea vechilor noastre conversaţii, printre frunzele tremurânde. Aerul e curat şi soarele – cald. Încă o dată, te văd alergând spre mine cu lumina soarelui pe chip. În rochia ta chinezească, indigo cu motive

florale, cu părul auriu săltând, semeni cu un nor care sare.
Te aud strigându-mă:
— Salcia, grăbeşte-te, a venit omul cu floricele de porumb!

Sfârşit

Nota autoarei

În China mi s-a ordonat să o critic în mod public pe Pearl Buck. Era în anul 1971. Eram o adolescentă care frecventa Şcoala Gimnazială nr. 51 din Shanghai. Încercând să obţină sprijin internaţional pentru respingerea acordării vizei de intrare în China lui Pearl Buck (pentru a-l însoţi pe preşedintele Nixon în vizita sa), doamna Mao a organizat o campanie naţională de criticare a acesteia ca „imperialistă culturală americană”.

Am ascultat ordinul şi nu m-am întrebat niciodată dacă doamna Mao era sinceră sau nu. Pe vremea aceea aveam creierul spălat, deşi ţin minte că am avut dificultăţi în a compune criticile. Îmi doream să fi avut prilejul să citesc *Pământ bun*. Mi s-a spus că această carte e atât de „toxică”, încât era periculos chiar şi să fie tradusă. Mi s-a spus să copiez fraze din ziare: „Pearl Buck i-a insultat pe ţăranii chinezi şi, prin urmare, China”. „Ea ne urăşte, prin urmare este duşmanca noastră.” Eram mândră să-mi pot apăra ţara şi poporul.

N-am mai întâlnit numele lui Pearl Buck decât atunci când am emigrat în America. Era în anul 1996 şi ţineam o lectură din *Azaleea Roşie*, autobiografia mea, la o librărie din Chicago. După aceea, o doamnă a venit la mine şi m-a întrebat dacă am cunoscut-o pe Pearl Buck. Înainte să apuc să răspund, ea a spus – pe un ton foarte emoţionat şi spre surpriza mea – că Pearl Buck a învăţat-o să iubească poporul chinez. Mi-a pus o carte în mâini, zicându-mi că e un dar. Era *Pământ bun*.

Am citit cartea în avionul care mă ducea de la Chicago la Los Angeles. Când am terminat-o, am izbucnit într-un plâns sfâşietor. Nu mă puteam opri, fiindcă îmi aminteam cum o criticasem pe autoare. Îmi aminteam cum doamna Mao convinsese întreaga naţiune să o urască pe Pearl Buck. Cât de mult greşiserăm! Nu am întâlnit niciodată vreun autor, nici măcar printre cei mai respectaţi scriitori chinezi, care să scrie despre ţăranii noştri cu asemenea admiraţie, afecţiune şi umanism.

Acela a fost momentul în care a fost concepută *Perla Chinei*.

Când m-am apucat să spun povestea lui Pearl Buck, m-am lovit de multe provocări. Voiam să transmit întregul cuprins al vieţii ei şi,

de asemenea, să-i spun povestea dintr-o perspectivă chineză. Există, desigur, multe surse în limba engleză despre viaţa lui Pearl, dar voiam să o văd aşa cum o vedeau compatrioţii mei chinezi. Pentru a face acest lucru, mi-am propus să spun povestea lui Pearl prin intermediul relaţiilor cu prietenii ei chinezi care au existat în realitate. Ca romancieră, ştiam că povestea unei singure prietenii, de-a lungul multor ani, este cea mai bună alegere. Chiar am sentimentul că o asemenea prietenie a existat cu adevărat. Cu toate acestea, din câte ştiu eu, deşi Pearl a avut mulţi prieteni chinezi, nu a existat niciun prieten de-o viaţă care să fie atestat istoric.

Folosindu-mă de licenţa poetică în calitatea mea de scriitoare de ficţiune, am combinat câţiva dintre prietenii reali ai lui Pearl din diferite faze ale vieţii ei pentru a crea personajul Salcia. Pentru a respecta intimitatea familiilor aflate în viaţă ale acestor persoane şi pentru a proteja reputaţia lor actuală în China, unde cărţile mele sunt încă interzise, nu divulg aici numele lor. Celelalte două circumstanţe majore în care am modificat adevărul istoric sunt data la care a murit Absalom Sydenstricker, tatăl lui Pearl Buck, 1931, şi data Incidentului de la Nanking, care a avut loc cu câţiva ani mai devreme decât în roman. Mi-am luat aceste libertăţi de dragul poveştii.

De asemenea, aş vrea să clarific faptul că Pearl şi Lossing Buck au fost căsătoriţi optsprezece ani, din 1917 până în 1935, şi că motivul divorţului lor nu este cunoscut în mod public. Lossing Buck a fost un agronom misionar care a lucrat în China din 1915 până în 1944 şi care a realizat primul studiu de utilizare a terenurilor al ţării, acesta fiind încă foarte preţuit în China.

„După propria mărturisire, Anchee Min a fost obligată să o «demaşte» pe Pearl S. Buck, în plină Revoluţie Culturală, drept «imperialistă» şi «plină de ură la adresa marii naţiuni chineze». Prozatoarei americane, prima femeie din SUA care a primit Premiul Nobel, i se refuză intrarea în China, iar romanele ei sunt interzise în şcoli. Abia în 1996, după ce reuşeşte să ajungă în America şi învaţă singură englezeşte, Anchee Min citeşte pentru prima dată un roman al lui Pearl S. Buck. «Am plâns în hohote», îşi aminteşte scriitoarea chineză, la rândul ei interzisă în ţara de origine.”

Los Angeles Times

„Un roman al cărui dramatism atinge până şi cel mai mic detaliu şi o viaţă a cărei profunzime psihologică vine dintr-un destin extraordinar. Descrierea unei vieţi cu totul deosebite a unui personaj-scriitor, nimeni altul decât Pearl S. Buck, devine o poveste de neuitat despre adevăr, compasiune şi căutarea dreptăţii.”

The Independent

„*Perla Chinei* face din Anchee Min o scriitoare paradoxală: admirată până la adoraţie în China, dar niciodată citită, ea e, dimpotrivă, foarte citită în America, unde însă nu va fi niciodată admirată.”

New York Times

BIBLIOTECA POLIROM
PROZĂ XXI

„După propria mărturisire, Anchee Min a fost obligată să o «demaşte» pe Pearl S. Buck, în plină Revoluţie Culturală, drept «imperialistă» şi «plină de ură la adresa marii naţiuni chineze». Prozatoarei americane, prima femeie din SUA care a primit Premiul Nobel, i se refuză intrarea în China, iar romanele ei sunt interzise în şcoli. Abia în 1996, după ce reuşeşte să ajungă în America şi învaţă singură englezeşte, Anchee Min citeşte pentru prima dată un roman al lui Pearl S. Buck. «Am plâns în hohote», îşi aminteşte scriitoarea chineză, la rândul ei interzisă în ţara de origine."

Los Angeles Times

„Un roman al cărui dramatism atinge până şi cel mai mic detaliu şi o viaţă a cărei profunzime psihologică vine dintr-un destin extraordinar. Descrierea unei vieţi cu totul deosebite a unui personaj-scriitor, nimeni altul decât Pearl S. Buck, devine o poveste de neuitat despre adevăr, compasiune şi căutarea dreptăţii."

The Independent

„***Perla Chinei*** face din Anchee Min o scriitoare paradoxală: admirată până la adoraţie în China, dar niciodată citită, ea e, dimpotrivă, foarte citită în America, unde însă nu va fi niciodată admirată."

New York Times

EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-1816-3
www.polirom.ro

Pe coperta: William Merritt Chase (1849-1916), *Bufoni*, 1897, pastel